032:3M81:11
E4

032:3M81:11 E4
MURKOTH KUMARAN.
Vasumathi.

MUL
034855

22 SEP 1963

15 AUG 1965 26 DEC 1967

Madras University Library.

Date Label.

13 NOV 1965

Ac. No. 34855. Cl. No. 032 : 3M8 : 1 E4

This book should be returned on or before the date last marked below.

22 OCT. 19
10 NOV. 1930
10 JAN 1931
4 FEB. 1931
11 FEB. 1931
5 APR. 1931
2 AUG. 1931
4 OCT. 1931
13 FEB. 1932
10 MAY 1934
JUNE 1934
2 JULY 1935
28 JULY 1935

3 OCT. 1935
22 MAR. 1936
20 SEP. 1938
29 OCT 1940
10 AUG 1945
21 DEC 1945
26 JAN 1946
21 DEC 1946
26 DEC 1946
26 MAR 1947
5 JUL 1947
3 FEB 1948
2 OCT 1948
23 DEC

15 OCT 1949
3 NOV 1949
26 DEC 1949
25 JUN 1950
27 JUL 1950
18 AUG 1950
18 DEC 1950
23 DEC
8 FEB 1951
24 MAR 1951
29 MAY 1951
23 MAY 1959

6 JUL 1957
20 OCT 1957
12 DEC 1957
26 OCT 1955
22 JUL 1957

1 NOV 1963
23 NOV 1962
30 APR

VASUMATHI

A MALAYALAM NOVEL

BY

Murkoth Kumaran

വസുമതി.

ഗ്രന്ഥകർത്താവ്:

മൂർക്കോത്തു കുമാരൻ.

Printers:

THE MANGALODAYAM CO., LTD.,

TRICHUR.

1914

[വില 10 ണ

സ്വജനങ്ങളുടെ

സമുദായാഭിവൃദ്ധിക്കായി

വളരെ യത്നിക്കുകയും പലതും സാധിക്കുകയും

ചെയ്ത

എന്റെ അച്ഛന്റെ

ഓർമ്മക്കായി

ഈ പുസ്തകം

ഭക്തിസ്നേഹബഹുമാനപുരസ്സരം

സമർപ്പിച്ചിരിക്കുന്നു.

ഗ്രന്ഥകർത്താവ്.

34855
032 :3M8...
E4

SITY LIBR
DRAS

അവതാരിക.

ഒരു അവതാരിക കൂടാതെ കഴിച്ചാലൊ എന്ന് ആദ്യം എനിക്കു തോന്നി. ആ വിധത്തിലും ചില "നോവലുകൾ" പുറപ്പെടുന്നുണ്ടല്ലൊ. അങ്ങിനെ ആയാൽ പലതും ഒളിച്ചുവെക്കാം. അതു വേണ്ടെന്നുവെച്ചു. മറ്റൊന്നുമല്ല, ഒളിച്ചുവെയ്ക്കാൻ ഇങ്ങൊന്നുമില്ല. പ്രസിദ്ധന്മാരായ വല്ല യോഗ്യന്മാരെക്കൊണ്ടും ഒരു മുഖവുരയൊ, ആമുഖോപന്യാസമൊ, എന്താണെന്നുവെച്ചാൽ അതൊന്നു കുറിപ്പിച്ചാലൊ എന്നായി പിന്നത്തെ ആലോചന. അപ്പഴാണ് കുഴങ്ങിയത്. പണ്ടു ദുർവ്വാസാവൊ, ആരായിരുന്നു മാലകൊടുക്കാൻ യോഗ്യന്മാരെ ആലോചിച്ചു കുഴങ്ങിയത്? അതുപോലെ ഞാനും കുഴങ്ങി. ഒടുവിൽ മാല ദേവേന്ദ്രനു കൊടുക്കാമെന്നുവെച്ചതും, അയാൾക്കു കൊടുത്തതും അതുകൊണ്ടു പിന്നെ ആ സാധു ദേവേന്ദ്രനുണ്ടായ സങ്കടവും ഒക്കെ പ്രസിദ്ധമാണല്ലൊ. ഞാൻ പോയി "കാലെക്കയ്യെ പിടിച്ചു" നല്ലൊരു മുഖവുര എഴുതിച്ചു വെറുതെ ഉള്ള മാലയൊക്കെ വലിയ മാന്യന്മാൎക്കു വരുത്തിക്കൂട്ടേണ്ടതില്ലെന്നു വിചാരിച്ചു. അതിനു ചില സ്നേഹിതന്മാർ സമ്മതിച്ചതേ ഇല്ല. അങ്ങിനെയാണ് ഈ പുസ്തകം സാഹിത്യരസികനും ഭാഷാഭിമാനിയും ആയ ഒരു യോഗ്യന് അയച്ചുകൊടുത്തത്. അദ്ദേഹത്തിനു മുളകുപറിയും നികുതിയടവും ബഹുതിരക്ക്. മുഖവുര എഴുതാൻ അശേഷം സമയമില്ലെങ്കിലും പുസ്തകം ആകപ്പാടെ വായി നോക്കി അഭിപ്രായമായി പഴയ ഒരു ശ്ലോകം അയച്ചുത അതുതന്നെ ഇവിടെ ഉദ്ധരിക്കാം.

"ഇതു കൊള്ളാം; ചിലരിതിൽവെ-
ച്ചതിയായ് മുഷിയും; ചിലൎക്കു മുത്തുണ്ടാം;
ഇതിലില്ലാത്തവർ മാന-
ക്കൊതിമൂലം സ്വബദ്ധ്കാട്ടുവാൻ തുനിയും."

അദ്ദേഹത്തെപ്പോലുള്ള വിദ്വാന്മാരൊക്കെ "ഇതു കൊള്ളാം" എന്ന് അഭിപ്രായപ്പെട്ടുമെങ്കിൽ ഞാൻ കൃതാൎത്ഥനായി.

"കൊള്ളാം" എന്നതിന്നു വടക്കേ മലയാളത്തിൽ "വിലകൊടുത്തു വാങ്ങാം" എന്നൊരർത്ഥംകൂടിയുണ്ട്. ബാക്കിയുള്ളവരൊക്കെ ആ അർത്ഥത്തിൽ "ഇതു കൊള്ളാം" എന്നുവെച്ചെങ്കിൽ പിന്നെ എനിക്കൊന്നും വിചാരിക്കാനില്ല.

"ഇന്ദുലേഖ" മുതലായ ചില പുസ്തകങ്ങളെപ്പോലെ ഗ്രന്ഥകർത്താവ് പല ഇംഗ്ലീഷു നോവലുകളും വായിച്ചതിൻെറ ഫലമാണ് "വസുമതി"യും എന്നു പറയാമെങ്കിലും, വല്ല ഒരു ഇംഗ്ലീഷു കഥാപുസ്തകവും എടുത്തുവെച്ച് അതിലെ പാത്രങ്ങളുടേയും സ്ഥലങ്ങളുടേയും പേരുകൾ മാററി അവിടവിടെ അല്ലാല്ലം ചില ഭേദഗതികൾ വരുത്തി ശേഷം ഭാഗങ്ങൾ അപ്പിടി പരിഭാഷ ചെയ്തുണ്ടാക്കിയ ഒരു ഗ്രന്ഥമല്ല ഇതെന്നു സത്യമായും സമ്മതിയ്ക്കുന്നു. കഥാപാത്രങ്ങളൊ വർണ്ണനകളൊ യാതൊന്നും മറെറാന്നിൻെറ അവതരണമൊ, അപഹരണമൊ അല്ല.

പുസ്തകത്തിൻെറ നാമകരണത്തിൽ ഞാൻ കുറെ വിഷമിച്ചിരുന്നു. "വിവാദവും വിവാഹവും" എന്നായിരുന്നു ആദ്യം വിചാരിച്ച പേർ. നായകനെ ഉദ്ദേശിച്ച് "ദാമോദരൻ" എന്നൊ അവൻെറ ഓമനപ്പേരായ "ദാമു" എന്നൊ വിളിച്ചാലൊ എന്നും ഇടയ്ക്കു വിചാരിച്ചു. "സത്യം" എന്നു നാമകരണം ചെയ്യുയാണ് നല്ലതെന്നു മാന്യനായ ഒരു സ്നേഹിതൻ അഭിപ്രായപ്പെട്ടു. ആകപ്പാടെ ഇവയൊക്കെ ഉപേക്ഷിച്ചു നായികയുടെ പേരിൽതന്നെ ഇതിനെ പരസ്യം ചെയ്യാൻ പ്രത്യേക സംഗതി എന്താണെന്ന് എനിയ്ക്കുതന്നെ അറിഞ്ഞുകൂട. അതാണ് ചെവിക്ക കുറെ സുഖകരമായ പേരെന്നു ഇപ്പോൾ തോന്നുന്നുണ്ട്. "ഭാസ്കരമേനോന്" പ്രചാരം ഇപ്പോൾ ഉള്ളതിൽ അധികം ഉണ്ടാകാതിരിക്കാൻ സംഗതി അതിൻെറ പേരാണെന്നു ആരൊ പറകയുണ്ടായി. പേരിന്നു ശ്രവണസുഖമില്ലാഞ്ഞിട്ട് ആരും പുസ്തകം വാങ്ങാതേയും വായിയ്ക്കാതേയും ഇരിയ്ക്കുണ്ടാ.

തലശ്ശേരി,
12—11—1912 } മൂർക്കോത്ത് കുമാരൻ.

ദേശ്യപദങ്ങൾ.

ഈ പുസ്തകത്തിൽ സംഭാഷണത്തിലും മററും ദുർല്ലഭം ചില ദേശ്യപദങ്ങളും പടുഭാഷയും ഉപയോഗിക്കേണ്ടിവന്നിട്ടുണ്ട്. അതിൽ ചിലതിൻെറ വിവരണം താഴെ കാണിക്കുന്നു.

അഃയ	=	അതെയോ
ആയിക്കലൊ	=	ആയിരിക്കാം
ഇങ്ങള്	=	നിങ്ങൾ
ഇനിക്ക്	=	നിണക്ക്
ഓൻ	=	അവൻ
ഓള്	=	അവൾ
ഓറ്	=	അവർ
ചവോക്കമരങ്ങൾ	=	കാററാടിമരങ്ങൾ
ഞാത്തുക	=	കെട്ടിത്തൂക്കുക
മോണ്ണ്	=	മോണ
പൊരാന്ത്	=	ഭ്രാന്ത്
മോൻ	=	മകൻ
മൈ	=	മതി

രണ്ടാം പതിപ്പിൻെറ

മുഖവുര.

"വസുമതി"യുടെ ഒന്നാം പതിപ്പു മുഴുവൻ വളരെ വേഗം വിററുതീൎന്നു പോയിരുന്നു. പുസ്തകത്തിനുള്ളതായി ചിലർ ഘോഷിച്ചിരുന്ന ന്യൂനതകളാണ് ഇതിന്നു കാരണമെങ്കിൽ ഗ്രന്ഥരചന തൊഴിലാക്കിയിരിക്കുന്നവരും മേലാൽ തൊഴിലാക്കാൻ വിചാരിക്കുന്നവരും ഈ ന്യൂനതകൾ മനസ്സിലാക്കുന്നത് അവൎക്ക് ആദായത്തിനു സംഗതിയായിത്തീരുന്നതാണല്ലൊ. അതുകൊണ്ട്, ഈ വിധം ഒരു രണ്ടാം പതിപ്പു പരസ്യം ചെയ്യുന്നതിനു വല്ല സമാധാനവും പറയേണ്ടുന്ന ആവശ്യമില്ല.

"വസുമതി" പലരേയും മുഷിപ്പിച്ചിട്ടുണ്ട്. അതിന്നു "കേരളപത്രിക"യിലെ ചില ലേഖനങ്ങൾ സാക്ഷികളാണ്. പലരേയും രസിപ്പിച്ചിട്ടുമുണ്ട്; അതിന്ന് ഈ പുസ്തകത്തിൻെറ ഒടുവിൽ ചേൎത്തിരിക്കുന്ന ചില അഭിപ്രായങ്ങൾ തെളിവുകളാണ്. അജീൎണ്ണരോഗിക്കു പാൽ വിഷമാണുപോൽ; മധുരരസമാണെന്ന് എല്ലാവരും സമ്മതിക്കുന്ന പഞ്ചസാര പിത്തരോഗിക്കു കയ്പായി തോന്നുമത്രെ; സകലാനന്ദകരനാണെന്നു സൎവ്വസമ്മതനായ നിശാകരനെ സാധിക്കുമെങ്കിൽ കല്ലു വലിച്ചെറിഞ്ഞു കടലിൽ തള്ളിയിടാൻ ശ്രമിക്കുമായിരുന്ന വിരഹികളും തസ്കരന്മാരും എത്രയുണ്ട്! അതുകൊണ്ടു ചിലരെ രസിപ്പിക്കുന്നവൎക്കു മററു ചിലരെ മുഷിപ്പിക്കേണ്ടിയും വരും. "വസുമതി"യെപ്പററി ദൂഷ്യമായി ആരും ഒന്നും പറഞ്ഞിരുന്നില്ലെങ്കിൽ ഗ്രന്ഥകൎത്താവ് ആശിച്ച വിജയം അതിന്നു സിദ്ധിച്ചിട്ടില്ലെന്നു വിചാരിച്ചു ഭഗ്നാശയനായി പശ്ചാത്തപിക്കുമായിരുന്നു.

ഒന്നാം പതിപ്പിൽ ഉണ്ടായിരുന്ന പല തെററുകളും അന്യാപേക്ഷയൊ ആദായകാംക്ഷയൊ ഇല്ലാതെ അദ്ധ്വാനിച്ചു

കണ്ടുപിടിച്ച പരസ്യം ചെയ്തിരുന്നവരോടു ഞാൻ വളരെ കൃതജ്ഞനായിരിക്കുന്നു. അവരാണ് പുസ്തകത്തെപ്പററി അധികജനങ്ങൾ അറിവാൻ സംഗതി വരുത്തിയത്; അവരാണ് ഈ രണ്ടാം പതിപ്പ് ഇത്ര വേഗത്തിൽ വെളിക്കിറക്കുന്നതിനും സംഗതി വരുത്തിയത്. അതുകൊണ്ടു മൂന്നാമത്തെ പതിപ്പു കൂടി അടുത്ത അവസരത്തിൽ പരസ്യം ചെയ്വാൻ ഇടവരേണമെന്നുള്ള ആകാംക്ഷയോടുകൂടി ഇതിനെ അവരുടെ ഗുണമനസ്സിലേക്കു സമപ്പണം ചെയ്യുന്നു. കേരളത്തിലെ ശ്രുതിപ്പെട്ട മുദ്രാലയക്കാരായ "മംഗളോദയം" കമ്പനിക്കാരാണ് ഈ പതിപ്പ് അച്ചടിക്കുന്നതെങ്കിലും ചില അച്ചടിപ്പിഴകളും മററും ഉണ്ടാവാൻ പാടില്ലാത്തതല്ലല്ലൊ.

ഈ നോവലിലെ കഥാപാത്രങ്ങളുടെ സ്ഥായിയായ ഗുണങ്ങളേയും ദോഷങ്ങളേയും ഭാഗിച്ചെടുത്തു സ്വകീയമാക്കിയ രസികന്മാർ വളരെ ഉണ്ടെന്നറിയുന്നു. ബേങ്കു പൊളിച്ച ബ്രാഹ്മണൻെറ പേരും ജാതിയും മാററിയാൽ ആ പാത്രം തനിക്കു പററുമെന്നു ഇതിനിടെ ഒരാൾ കണ്ടുപിടിച്ചിരിക്കുന്നു. മേനോൻ കണ്ണനും ഗോവിന്ദൻനമ്പ്യാരും സംശയമില്ലാതെ തങ്ങളാണെന്നു രണ്ടു സ്നേഹിതന്മാർ തീൎച്ചയാക്കിയിരിക്കുന്നു. ഇതിൽ അവകാശത്തിന്നു പുറപ്പെടുവിക്കുന്ന വേറെ ചിലരും ഉണ്ടുപോൽ. ഇങ്ങിനെ തന്നെ മററുള്ള ചില ദുഷ്ടപാത്രങ്ങളിൽ ഓരോരുത്തരുടെ പ്രതിഛായയക്കും പല അവകാശികളും പുറപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു. അതിനെക്കുറിച്ച് എനിക്കു പരിഭവമില്ല. തൊപ്പി പാകുന്നവൻ ധരിക്കട്ടെ. കഥാനായകൻ താനാണ്, നായിക തൻെറ ഭാൎയ്യയാണ് എന്നു പറഞ്ഞു ഞെളിയുന്ന ചിലരുടെ ഔദ്ധത്യം കേവലം ദുസ്സഹമാണെങ്കിലും, ദാമോദരനേയും വസുമതിയേയും വിവരിച്ചതിൽ തങ്ങളെ മാതൃകയായി ഗണിച്ചിട്ടുണ്ടെന്ന് അഭിമാനിക്കുന്ന ദമ്പതിമാൎക്ക് എന്നോട് അതു നിമിത്തമുണ്ടായിട്ടുള്ള സന്തോഷത്തിനു കുറവു വരുത്താൻ ഞാൻ ആഗ്രഹിക്കാത്തതിനാൽ അതിനെപ്പററി തല്ക്കാലം ഒന്നും പറയുന്നില്ല.

ഒരു അസാദ്ധ്യമദ്യപനായി ഈ കഥയിൽ വിവരിക്കപ്പെട്ട ഒരു പാത്രം തന്റെ പ്രതിഛായയാണെന്നു, പക്ഷെ മനസ്സാക്ഷിയുടെ നിർബ്ബന്ധം നിമിത്തം വിശ്വസിച്ച് എട്ടുനാട്ട കഠിനമായി മുഷിഞ്ഞ ഒരു മനുഷ്യൻ മേലാൽ മദ്യപനം ചെയ്കയില്ലെന്നു ശപഥം ചെയ്തിരിക്കുന്നതായി അറിയുന്നു. ഇതിന്നു കാരണം എന്തുതന്നെ ആയാലും ഒന്നാം പതിപ്പു വിററതിന്നു രണ്ടാം പതിപ്പിന്നു കാലമാകുന്നതിനിടയിൽ ഉണ്ടായ ഈ സംഭവം എനിക്കു വളരെ കൃതാൎത്ഥത നല്കിയിരിക്കുന്നു. ഒരു ബ്രാഹ്മണൻ സഹവാസം കൊണ്ടു മദ്യപനായി തീൎന്നപ്രകാരം വിവരിച്ചത് അശേഷം നന്നായില്ലെന്നും അതു വേറെ വല്ല ജാതിക്കാരേയും ആക്കാമായിരുന്നുവെന്നും ഒരു മാസികാപുസ്തകത്തിൽ അഭിപ്രായപ്പെട്ടു കണ്ടു. ഒരു സമുദായത്തിന്റെ നിശ്ചിതങ്ങളായ ആചാരങ്ങൾക്കും നടവടികൾക്കും വിരോധമായി അതിലെ ചില അംഗങ്ങൾ നടന്നു തുടങ്ങുകയും അങ്ങിനെ സമുദായത്തിന്നും രാജ്യത്തിന്നും ദോഷം വരുത്തുവാൻ ഇടയാക്കുകയും ചെയ്യുന്നതു വെളിവാക്കി, അതിന്റെ ഗൌരവത്തെയും അതിനാലുണ്ടാകുന്ന അനൎത്ഥത്തെയും അവരെ ധരിപ്പിക്കേണ്ടുന്ന ഒരു ചുമതല കൂടി സാമുദായകനോവലുകൾക്ക് ഉണ്ടെന്നും മദ്യപാനം ജാത്യാചാരംകൊണ്ടു വിരോധിക്കപ്പെട്ടിട്ടില്ലാത്ത ഒരു നായരൊ തിയ്യനൊ സഹവാസദോഷംകൊണ്ടു മദ്യപനായിത്തീൎന്നുവെന്നു വിവരിക്കുന്നതിനാൽ ദുഷ്ടസംസൎഗ്ഗംകൊണ്ടുണ്ടാകുന്ന ദോഷത്തിന്റെ ഗൌരവം ശരിയായി പ്രത്യക്ഷപ്പെടുത്താൻ സാധിക്കുന്നതല്ലെന്നും അറിഞ്ഞിരുന്നുവെങ്കിൽ മാന്യനായ പത്രാധിപർ അങ്ങിനെ പറയുന്നതല്ലായിരുന്നു.

സാമുദായികനോവലുകളുടെ ആവശ്യവും ഉദ്ദേശവും ശരിയായി മനസ്സിലാക്കാത്തവർ കേരളത്തിലെ പത്രാധിപന്മാരുടെ ഇടയിൽപോലും ചിലരുണ്ടെന്നറിയുന്നതു വളരെ പരിതപിക്കത്തക്ക സംഗതിയാണ്.

മലയാളത്തിൽ നോവൽ എന്ന പ്രസ്ഥാനം ഇംഗ്ലീഷിൽ

നിന്നു നാം പകൎത്തതാണല്ലോ. ഇംഗ്ലീഷിൽ നോവലുകൾ പലതരത്തിലുണ്ട്. അവയിൽ ഒന്നാണ് സാമുദായികനോവലുകൾ. ഒരു സമുദായത്തിന്റെ വല്ല പ്രത്യേക കാലത്തുള്ള ആചാരനടവടികളുടെ ഒരു ഛായാപടമാണ് ഈ വിധം നോവൽ—എന്നു പറഞ്ഞതുകൊണ്ട് ഉപമ പൂൎത്തിയായില്ലെന്നു തോന്നുന്നു. വല്ലതിന്റെയും തൽക്കാലമുള്ള സ്ഥിതിയെ ചിത്രീകരിക്കുകയാണ് ഛായാപടങ്ങൾ ചെയ്യുന്നത്. യഥാൎത്ഥഗുണദോഷങ്ങൾ ഛായാപടത്തിൽ ശരിയായി പ്രതിബിംബിച്ചിരിക്കും. നോവൽ അത്രമാത്രമല്ല ചെയ്യുന്നത്. നോവൽകൊണ്ടു സമുദായത്തിന്റെ മേലാലുള്ള അഭിവൃദ്ധിയും പരിഷ്കാരവും ഉദ്ദേശിച്ചിരിക്കയാൽ ദോഷാംശങ്ങളെ വേർതിരിച്ചു, സൎവ്വകലാവിദ്യക്കും ആവശ്യമായ അതിശയോക്തി അല്പം ഉപയോഗിച്ചു, അതിൽ പ്രത്യേകം കാണിക്കുകയും അവയുടെ നിവാരണം അത്യന്താപേക്ഷിതമാണെന്നു വായനക്കാൎക്കു തോന്നിപ്പിക്കുകയും അതിനുള്ള മാൎഗ്ഗം ആലോചിപ്പിക്കുകയും ചെയ്യും. അതിലെ പാത്രങ്ങൾ കഥാകാലത്തു ജീവിക്കുന്നവരുടെ ഒരു പ്രതിഛായയാണെന്നു തോന്നിക്കുംവിധത്തിലും വിവരണങ്ങൾ യഥാൎത്ഥങ്ങളും ആയി കഥക്ക് ആകപ്പാടെ ഒരു തന്മയത്വം ഉണ്ടായിരിക്കും.

എന്നാൽ നോവലുകൾ മനുഷ്യരുടെ വെറും ജീവചരിത്രങ്ങളല്ല. ലോകത്തിൽ വല്ല പ്രവൃത്തികൾകൊണ്ടോ, പ്രത്യേക ഗുണങ്ങൾകൊണ്ടോ, കീൎത്തി സമ്പാദിച്ചിട്ടുള്ള മനുഷ്യർ മററുള്ളവൎക്ക് അനുകരണീയരായിത്തീരത്തക്കവണ്ണം, അവരുടെ ജീവചരിത്രങ്ങൾ എഴുതുന്നവർ, കഥാനായകന്മാരുടെ ദോഷാംശങ്ങളെ പലപ്പോഴും മൂടിവെച്ചെന്നു വരാം. കേവലം ദുൎമ്മാൎഗ്ഗികളുടേയും ദുഷ്ടന്മാരുടേയും ജീവചരിത്രം ആരും എഴുതാറില്ല. അനുകരണീയങ്ങളായ ഗുണങ്ങളൊക്കെ പ്രതിബിംബിച്ചുകൊണ്ടുള്ള ചില സൽപ്പാത്രങ്ങളേയും ദുൎഗ്ഗുണങ്ങൾ പൂൎത്തീകരിച്ച ചില ദുഷ്പാത്രങ്ങളേയും സങ്കല്പിച്ചു സൃഷ്ടിച്ച് അവരുടെ കൎമ്മഫ

ലങ്ങളെ കടവിൽ വ്യത്യസ്തപ്പെട്ടത്തി കാണിച്ചുകൊടുക്കയാണ് നോവൽ ചെയ്യുന്നത്.

നോവൽ വെറും ദേശചരിത്രവുമല്ല. ചരിത്രത്തിൻെറ കൈ എത്താത്ത ദിക്കിലാണ് നോവലിൻെറ കൈ ചെല്ലുന്നത്. അത്യുച്ചത്തിൽ പ്രകാശിക്കുന്ന ഒരു തേജഃപുഞ്ജംപോലെ ചരിത്രം ഭൂതകാലത്തുണ്ടായിരുന്ന മുഖ്യസംഭവങ്ങളെ പ്രകാശിപ്പിച്ചു നമുക്കു ദൃഷ്ടിഗോചരങ്ങളാകുന്നു. ആ പ്രകാശം എത്താത്ത പല മൂക്കുകളും മൂലകളും ഉണ്ടായിരിക്കും. അവയിലേയ്ക്കു കടന്നു നോക്കാൻ നമ്മെ സഹായിക്കുന്ന കൈവിളക്കുകളാണ് നോവലുകൾ.

ജീവചരിത്രത്തിലും ദേശചരിത്രത്തിലും വിവരിക്കുന്ന സംഭവങ്ങൾ യഥാൎത്ഥങ്ങളായിരിയ്ക്കയും അതിലെ കഥാനായകന്മാർ യഥാൎത്ഥത്തിൽ ജീവിച്ചവരായിരിക്കയും വേണം. നോവൽ കൎത്താക്കളാകട്ടെ, യഥാൎത്ഥസംഭവങ്ങളേയും ജനങ്ങളേയും അടിസ്ഥാനമാക്കി, അവരെ കൂട്ടി വിളക്കി ഭാവനാശക്തികൊണ്ടു കഥകളേയും പാത്രങ്ങളേയും സൃഷ്ടിക്കുന്നു. ഇനി വരാനുള്ള തലമുറകളെയാണ് നോവലുകൾ കഥാരൂപേണ ഉപദേശിയ്ക്കുന്നത്. അതുകൊണ്ടു വല്ലവരും മുഷിയുമെന്ന ഭയമൊ, സന്തോഷിയ്ക്കേണമെന്ന ആഗ്രഹമൊ അടിസ്ഥാനമാക്കിയായിരിയ്ക്കയില്ല കഥാപാത്രങ്ങളുടെ സൃഷ്ടി. ഒരു രാജഃകാവിലകത്തോടു സംബന്ധിച്ച ആരാമത്തിൽ നില്ക്കുന്ന പനിനീർ ചെടിയുടെ ഛായാപടം വരയ്ക്കുന്നത്, അതിൻെറ മുള്ളുകളൊക്കെ തരക്കി ഉണങ്ങിയ ഇലകളൊക്കെ നീക്കി പുഴുത്തുളയുള്ള പുഷ്പങ്ങളൊക്കെ പറിച്ചുകളഞ്ഞതിനു ശേഷമായിരിയ്ക്കേണമെന്ന് ഒരു യഥാൎത്ഥചിത്രകാരകൻ ഒരിയ്ക്കലും വിചാരിയ്ക്കയില്ല. അങ്ങിനെ ചെയ്യുന്നതുകൊണ്ടു വല്ല “തിരുവുള്ള”വും സമ്പാദിഃയ്ക്കണമെന്നു വിചാരിക്കുന്നവൻെറ അനുഭവം തൽക്കാലം “തിരുമേനി”യുടെ ബുദ്ധിയുടെ രസികതപത്തിനെ ആശ്രയിച്ചിരിക്കുമെങ്കിലും [illegible]

ലിൽ, ലോകം അവനെ പൂജിക്കും. നോവൽകൎത്താക്കളും ഈ തത്വം ആലോചിക്കുന്നതാണ്.

ഇങ്ങിനെയുള്ള സദ്ഗുണങ്ങളും തികഞ്ഞ ഒരു സാമുദായികനോവലാണ് "വസുമതി" എന്നു ഞാൻ അശേഷം അഭിമാനിക്കുന്നില്ല. പക്ഷെ, ചിലരുടെ മുഷിച്ചലും മറ്റു ചിലരുടെ അസൂയയും കാണുമ്പോൾ "വസുമതി"ക്ക് എന്തോ ചില ഗുണങ്ങളുണ്ടെന്നു തോന്നിപ്പോകുന്നു.

തലശ്ശേരി.
1—5—14.

മൂൎക്കോത്ത് കുമാരൻ.

വസുമതി.

അദ്ധ്യായം 1.

"തോട്ടത്തിന്റെ അധിദേവത"

തളിരുപോലധരം സുമനോഹരം
ലളിതശംഖകൾപോലെ ഗളജദ്വയം
കിളിമൊഴികളുടലിൽകുസുമോപമം
മിളിതമുജ്ജ്വലമാം നവയൗവനം

അതിവിശാലമായി അത്യന്തമനോഹരമായ ഒരു പൂന്തോട്ടം. കാണ്മാൻ അതികൌതുകമുള്ളതും പലവിധ വർണ്ണങ്ങളോടുകൂടിയതും ആയ ഇലകളുള്ള അനവധി ചെടികളും അവറ്റിടയിലൂടെ സുഗന്ധപുഷ്പങ്ങൾ നിറഞ്ഞ പലവിധ ലതകളും സമർത്ഥന്മാരായ തോട്ടക്കാരുടെ വാസനയ്ക്കും പാടവത്തിന്നും അനുസരിച്ച് ഓരോ കള്ളികളിൽ നട്ടുവളർത്തിയവയും അവയിൽ പലതും ഭംഗിയുള്ള ചട്ടികളിലാക്കിവെച്ചിട്ടുള്ളതും, ഓരോ കള്ളികളുടേയും അതിർത്തികളായി ചെറുവക ചീരച്ചെടികൾ നട്ടുനനച്ചു യഥാകാലം വെട്ടിച്ചുരുക്കി അതുകൊണ്ടു കാഴ്ചയ്ക്കു വിവിധത്വം വരുത്തീട്ടുള്ളതും ഇവയെല്ലാം തന്നെ അത്യന്തം ഹൃദയംഗമമായിരുന്നു. ഈ വകയൊക്കെ നടന്നുകാണ്മാനും അവയുടെ പുഷ്പങ്ങൾ അറുക്കാനും സൌകര്യം ഉണ്ടാകത്തക്കവണ്ണം ചുററും ചില മാതൃകകളനുസരിച്ചു ചെത്തിയുണ്ടാക്കിയ വഴികളുടെ ഇരുഭാഗവും, ഉയരത്തിൽ മുതിരാൻ സമ്മതിയ്ക്കാതെ വെട്ടി ഒരേ വലിപ്പത്തിൽ വളർത്തിപ്പോരുന്ന "ചവോക്ക" മരങ്ങളുണ്ട്. അവയുടെ ഉള്ളിലും തോട്ടത്തിൽ അവിടവിടെയുള്ള വലിയ ചില പൂത്തൈകളിന്മേലും ചെറുവക കിളികൾ തത്തിപ്പറന്നു പലവിധ മനോഹരശബ്ദങ്ങൾ പുറപ്പെടുവിച്ചുകൊണ്ടിരിയ്ക്കുന്നു. ആരാമത്തിന്റെ മദ്ധ്യത്തിൽ സ്ഥാപിച്ചിരിക്കുന്ന ഒരു ജലയന്ത്രത്തിൽനിന്നു ശുദ്ധജ

ലം അനവരതം പൊങ്ങിപ്പുറപ്പെട്ട് ആകാശത്തിലേയ്ക്കു കുതിച്ചു ചാടുവാൻ ശ്രമിക്കയും, അദ്ധ്യാത്മവിഷയത്തിൽ ജീവിതത്തെ നയിക്കാൻ ആഗ്രഹിക്കുന്ന മനുഷ്യൻ പ്രപഞ്ചവിഷയങ്ങളാലെന്നപോലെ ഭൂമിയുടെ ആകൎഷണശക്തിയാൽ ആ വെള്ളം താഴോട്ടേക്കു വലിക്കപ്പെടുകയും അതിന്നു കീഴടങ്ങി അനേകം ചെറുതുള്ളികളായി ചൈതന്യരഹിതമായി കീഴോട്ടുതന്നെ പതിക്കുകയും ചെയ്യുന്നു. ഈ ജലയന്ത്രത്തിനു സമീപത്തു വെള്ളക്കല്ലു കൊണ്ട് ഒരു മനുഷ്യരൂപം വെട്ടിയുണ്ടാക്കിയതു സ്ഥിതിചെയ്യുന്നുണ്ട്. അതിനു ചുററും മനുഷ്യൎക്ക് ഇരിക്കാൻ ചില ആസനങ്ങളുള്ളവയിൽ ഒന്നിൽ ഏകദേശം പതിനേഴ വയസ്സു പ്രായമുള്ള ഒരു സുന്ദരി തനിയേ ഇരിക്കുന്നു.

സൂൎയ്യൻ അസ്തമിയ്ക്കുന്നേ ഉള്ളൂ. ആകാശത്തിൽ ഒരു നക്ഷത്രം ആ തന്വംഗി ഇരിക്കുന്നതിനു നേരെ മീതെ, ആ അബലയെ ആപത്തിൽനിന്നു രക്ഷിച്ചുപോരാൻ പ്രത്യേകം നിയമിക്കപ്പെട്ട ഒരു ദേവതയെന്നപോലെ പ്രകാശിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുന്നു. കിഴക്കു ചന്ദ്രനും പ്രകാശിച്ചു തുടങ്ങി. ചന്ദ്രൻ ഉദിച്ചുവരുന്നതിനെ കണ്ടമാത്രയിൽ അവൾ മന്ദഹസിച്ചു പിന്നിൽ തിരിഞ്ഞുനോക്കീട്ട്, "സൂൎയ്യൻ അസ്തമിച്ചു, ചന്ദ്രനും ഇതാ ഉദിക്കുന്നു" എന്നിങ്ങിനെ പറഞ്ഞുകൊണ്ട്, താഴെ കാണിയ്ക്കുന്ന ശ്ലോകാൎദ്ധം ചൊല്ലി.

"തേജോദ്വയത്തിനൊരുമിച്ചുദയക്ഷയങ്ങ-
ളിജ്ജീവികൾക്കൊരുനിദൎശനമെന്നുതോന്നും"

സംഗീതത്തിലുണ്ടായ അഭ്യാസത്താൽ പരിപക്വത സിദ്ധിച്ചതും പ്രകൃത്യാ മാധുൎയ്യമുള്ളതുമായ സ്വരത്തിൽ ചൊല്ലിയ ഈ ശ്ലോകാൎദ്ധം ആരാമത്തിൽ കിടന്നു മുഴങ്ങിക്കൊണ്ട് അതിലെ വൃക്ഷലതാദികൾക്കുതന്നെ ഒരു പരമാനന്ദം നൽകിയിരിയ്ക്കണം. ശ്ലോകം ചൊല്ലിക്കഴിഞ്ഞശേഷം തോട്ടത്തിന്റെ ഒരു ഭാഗത്ത് എന്തൊ ഒരു നിഴൽ കണ്ടു, "ദാമു, ദാമു" എന്നു പതുക്കെ വിളിച്ചു.

ആ പേരുള്ള പരമഭാഗ്യവാൻ അതിനു തക്കസമയത്ത് ഉ

ത്തരം പറവാൻ അടുത്തില്ലാതിരുന്നതിനാൽ, തല്ക്കാലത്തെയ്ക്കെങ്കിലും നിൎഭാഗ്യവാനായിത്തീൎന്നുവെന്നേ പറയേണ്ടതുള്ളു. പരസ്പരമുള്ള അനുരാഗത്താൽ ദൃഢമായി ബന്ധിക്കപ്പെട്ടുകൊണ്ടു ലോകത്തിൽ ആ രണ്ടു ജീവനല്ലാതെ മററു യാതൊന്നുമില്ലെന്നു തോന്നിക്കുന്ന വിധം പരമാനന്ദസമുദ്രത്തിൽ മുങ്ങിയിരിക്കുന്ന നിലയിൽ ആ പ്രിയതമയാൽ നാമധേയം ഉച്ചരിക്കപ്പെടാനുള്ള പരമഭാഗ്യം നിങ്ങൾക്കാൎക്കെങ്കിലും എപ്പോഴെങ്കിലും ഉണ്ടായിട്ടുണ്ടോ? അങ്ങിനെയുള്ള ഒരു ഭാഗ്യം അനുഭവിക്കാൻ തൽക്കാലം അരികത്തെത്താതിരുന്ന ദാമോദരൻ ഒരു നിൎഭാഗ്യവാൻ തന്നെയെന്നു അല്പനേരമെങ്കിലും വിചാരിച്ചു മററു സംഗതികൾക്കായി അവനോടു അസൂയപ്പെടുവാൻ ഇടയുള്ള നിങ്ങൾ കുറെ ആശ്വസിക്കുവിൻ.

മനോഹരമായ ആ പൂന്തോട്ടത്തിന് അധിദേവതയെന്നപോലെ ശോഭിക്കുന്ന ആ സുന്ദരിയാകട്ടെ, ആ ചന്ദ്രപ്രഭയിൽ കാണേണ്ടുന്ന ഒരു കാഴ്ചതന്നെ ആയിരുന്നു. നമ്മുടെ രാജ്യത്തു മഹാസുന്ദരികളായ സ്ത്രീകൾ വളരെ ഉണ്ട്. മഹാസുന്ദരികളാണെന്നു പറയുന്നവരിൽ ഓരോരുത്തിക്കും, സൂക്ഷിച്ചുനോക്കിയാൽ വല്ലതും ഒരു ദോഷം ഉണ്ടായെന്നുവരാം. തങ്കവൎണ്ണമുള്ള ശരീരകാന്തിയുണ്ടായിട്ടും അതിനനുസരിച്ചു നീണ്ടിരുണ്ടു ചുരുണ്ട തലമുടിയില്ലാത്തതുകൊണ്ട് എത്രപേരേപ്പററി നാം വ്യസനിച്ചിട്ടുണ്ട്! മുഖത്തിൻെറ ആകൃതിവിശേഷത്തിന്നും സൌകുമാൎയ്യത്തിന്നും അനുരൂപമല്ലാത്ത മൂക്കോ കണ്ണോ ഉള്ളതിനാൽ എത്രപേരോടു നാം അനുശോചിച്ചിട്ടുണ്ട്! പ്രാചീനാചാരഭക്തന്മാരായ മാതാപിതാക്കന്മാരുടെ നിൎബ്ബന്ധത്താൽ കുത്തിയുഴത്തി വലുതാക്കിയ കാതുകളും അവയിൽ കെട്ടി ഞാത്തിയ സ്വൎണ്ണാഭരണങ്ങളും എത്രപ്രാവശ്യം നമ്മാലൊക്കെ ശപിക്കപ്പെട്ടിട്ടുണ്ട്! ആകപ്പാടെയുള്ള ശരീരസൌന്ദൎയ്യത്തിന് അനുരൂപമല്ലാത്ത വസ്ത്രധാരണം നമ്മുടെ നയനേന്ദ്രിയത്തെ എത്രപ്രാവശ്യം പീഡിപ്പിച്ചിട്ടുണ്ട്!

എന്നാൽ ഈ വിധത്തിലുള്ള യാതൊരു വ്യസനത്തിനും അനുശോചനയ്ക്കും ശാപത്തിനും പീഡയ്ക്കും വസുമതിയെ സംബന്ധിച്ചേടത്തോളം കാരണമില്ലെന്നു ഉറപ്പായി പറയാം.

വെളുത്തനിറത്തിലുള്ള സ്ത്രീകൾ നമ്മുടെ രാജ്യത്ത് അനേകമുണ്ട്. വസുമതിയുടെ നിറം അതിലൊന്നുംപെട്ടതല്ല. വെളുപ്പും ചുകപ്പും വർണ്ണങ്ങൾ അവളുടെ മുഖരംഗത്തു സ്ഥലംപിടിയ്ക്കാൻ തമ്മിൽ ഒരു പോരാട്ടം കഴിച്ചതിനുശേഷം രക്തവർണ്ണം ശുക്ലവർണ്ണത്തെ അടിയിലാക്കുകയും അങ്ങിനെ ചെയ്തതിന്റെ സൂചകമായ ജയപതാക, ഗണ്ഡസ്ഥലങ്ങളിൽ നാട്ടുകയും ചെയ്തിരിയ്ക്കുയാണെന്നുതോന്നും. രണ്ടുവർണ്ണങ്ങളും ഒടുവിൽ സന്ധിയായി അന്യോന്യദോഷങ്ങളെ പരിഹരിയ്ക്കാൻ ശ്രമിയ്ക്കുയായിരിയ്ക്കാം. വെറും വെളുപ്പുനിറമാണെങ്കിലുണ്ടാവാനിടയുള്ള വിളർച്ചയെ ചകപ്പുവർണ്ണവും, ചുകപ്പായിരുന്നുവെങ്കിലുണ്ടാവാൻ സംഗതിയുള്ള ഭയങ്കരതയെ വെളുപ്പുനിറവും, അന്യോന്യം നശിപ്പിയ്ക്കാൻ ശ്രമിച്ചുകൊണ്ടു മുഖത്ത് ആകപ്പാടെ ഒരു "വർണ്ണമാധുര്യം" വരുത്തിയിരിയ്ക്കുന്നു. മുഖമോ, എന്തൊരു മുഖം! എന്തൊരാകൃതി! നേത്രങ്ങൾക്കും, നാസികകൾക്കും, നെററിത്തടത്തിന്നും വലിപ്പത്തിൽ അന്യോന്യമുള്ള ചേർച്ചയും അവയുടെ ആകൃതിയ്ക്കുള്ള ഭംഗിയും പുരികങ്ങളുടെ കൃഷ്ണവർണ്ണവും അവയുടെ വളവും എല്ലാം അത്യന്തമനോഹരമെന്നു പറവാൻ മാത്രമല്ലാതെ അവയെ പ്രത്യേകം വർണ്ണിയ്ക്കാനോ, അവകൊണ്ടു ആകപ്പാടെയുള്ള അനുഭവം വിവരിയ്ക്കാനോ, എന്നാൽ കേവലം അസാദ്ധ്യമാകുന്നു. മുഖരംഗത്തുവെച്ചു നടന്ന വർണ്ണയുദ്ധത്തിന്നു ശേഷം ഉണ്ടായ സന്ധിക്കരാർപ്രകാരം ശുക്ലവർണ്ണത്തിന്നു പ്രത്യേകമായ ഒരു സ്ഥലം അനുവദിച്ചുകൊടുത്തതു ദന്തങ്ങളിലായിരുന്നു. അവിടെയാണ് അതു സമ്പൂർണ്ണസ്വാതന്ത്ര്യത്തോടും ചൈതന്യത്തിലും പ്രകാശിയ്ക്കുന്നത്. എന്നാൽ ചുണ്ടിനെ രക്തവർണ്ണം കേവലം സ്വാധീനമാക്കി വെച്ചിരിയ്ക്കുയാണ്. മുത്തുപോലുള്ള വെളുപ്പുനിറംകൊണ്ടു മാത്രമല്ല, ഒന്നിനൊന്നു

രൂപമായ വലിപ്പംകൊണ്ടും ചുണ്ടിന്റെ രക്തവൎണ്ണത്തിന്റെ പ്രതിച്ഛായകൊണ്ടും ആ ദന്തങ്ങൾ യുവജനങ്ങളുടെ ഹൃദയം ബലമായി ആകൎഷിയ്ക്കുന്നു. ചുണ്ടുകളുടെ വൎണ്ണാകൃതികൾക്കു പ്രകൃത്യാ ഉള്ള ഗുണങ്ങൾ, മുഖത്തു സദാ കളിച്ചുകൊണ്ടിരിയ്ക്കുന്ന പുഞ്ചിരിയാലുണ്ടാകുന്ന പ്രത്യേക ചൈതന്യത്താൽ ദ്വിഗുണീഭവിയ്ക്കുന്നു. ഇങ്ങിനെ കണ്ണു, മൂക്കു, ചുണ്ടു, പല്ലു എന്നീ അവയവങ്ങളുടെ സൌകുമാൎയ്യവും വൎണ്ണസൌഷ്ഠവവും അധികരിച്ചു കാണിയ്ക്കത്തക്ക ഒരു അനുഭവമാണ് ആ കേശഭാരത്തെക്കൊണ്ടുണ്ടാകുന്നത്. വളരെ ഇരുണ്ടു നീണ്ടു ചുരുണ്ട തലമുടി അധികമായ തൈലം പുരട്ടി ചീകിപ്പററിച്ചു ചൈതന്യരഹിതമാക്കിത്തീൎക്കാതെയും, കുറുനിരകൾ നെററിയിൽ സ്വാതന്ത്ൎയ്യത്തോടുകൂടിയെങ്കിലും ഒരു പ്രത്യേക വ്യവസ്ഥയിൽ വളരാൻ അനുവദിയ്ക്കുകയും ചെയ്തിട്ടുള്ളതിനാൽ അനന്യസാധാരണമായ ഒരഴക് അവയെക്കൊണ്ടുതന്നെ മുഖത്തു വിശേഷിച്ചുണ്ടാകുന്നുണ്ട്. കാതിൽ ചെറിയ ഒരു സ്വൎണ്ണാഭരണമേ ഉള്ളു. അവയ്ക്കു മദ്ധ്യത്തിൽ കാരോ ചുകപ്പുകല്ലു പതിച്ചുവയുടെ പ്രതിച്ഛായ മനോഹരങ്ങളായ ആ കവിൾത്തടങ്ങളിൽ പ്രതിബിംബിയ്ക്കുന്നുണ്ടോ എന്നു തോന്നും. നല്ല ആനക്കൊമ്പുകൊണ്ടു കടഞ്ഞെടുത്തപോലുള്ള ഭംഗിയുള്ള ആകൃതിയും, ശിരസ്സിനും ഉടലിനും അനുരൂപമായ നിളവും വലിപ്പവും, ഉള്ള കണ്ഠത്തിൽ കാലംഗുലം അകലമുള്ള കറുത്ത ഒരു പട്ടുനാടയിന്മേൽ സ്വൎണ്ണത്തിന്റെ ഒരു ചെറിയ പതക്കം ചേൎത്തു ധരിച്ചിട്ടുണ്ട്. ജനനാൽതന്നെ മനോഹരങ്ങളായ അവയവങ്ങളുടെ ഭംഗി അലങ്കാരങ്ങളെക്കൊണ്ടു ശതഗുണീഭവിപ്പിയ്ക്കാൻ വസുമതിയ്ക്കുണ്ടായിരുന്ന വാസന ഈ കണ്ഠാഭരണംകൊണ്ടുതന്നെ ധാരാളം വ്യക്തമാകുന്നുണ്ട്. ശരീരത്തിന്റെ ആകൃതിയ്ക്കു പററാതെയും അഴകിന് അനുകൂലിയ്ക്കാതെയും ഉള്ള പലവിധ പണ്ടങ്ങൾ, സ്വൎണ്ണഭ്രമം നിമിത്തം അലങ്കാരമാണെന്നും പറഞ്ഞു സാധിയ്ക്കുന്ന ദിക്കിലൊക്കെ കെട്ടിഞാത്തുകയും അപ്പാന്തിക്കിൽ തൂളച്ചു ഞാത്തുകയും

ചെയ്യുന്ന സ്ത്രീകൾ വസുമതിയിൽനിന്നു വിലയേറിയ പാഠങ്ങൾ പഠിയ്ക്കാനുണ്ട്. ആഭരണത്തിൻെറ കാൎയ്യത്തിൽ മാത്രമോ? വസ്ത്രാഡംബരത്തിലും അവൾ വളരെ വിവേകവും വാസനയും കാണിച്ചിരിയ്ക്കുന്നു. വിലയധികമില്ലാത്ത ഒരു ശുദ്ധവെള്ളച്ചേല; പാർസിസ്ത്രീകളുടെ സമ്പ്രദായത്തിൽ ധരിച്ചിരിയ്ക്കയാണ് ചെയ്തിരിയ്ക്കുന്നത്. അതിനു യോജിച്ച ഒരു കുപ്പായവും ഉണ്ട്. കൈയ്ക്കു നേരിയ രണ്ടു കാപ്പുകളുള്ളവ, ആ കരങ്ങൾക്ക് ഏറാവും യോജിപ്പുള്ളവയാകയാൽ അവയും കൈയോടുകൂടിത്തന്നെ ജനിച്ചവയാണെന്നു തോന്നിപ്പോകും.

തോട്ടത്തിലെ ഉയരംകുറഞ്ഞ ഒരു ബെഞ്ചിൽ കാലുകൾ അല്പം ദൂരത്തേയ്ക്കു നീട്ടി, പുറം ബെഞ്ചിൻെറ ചാരിന്മേൽ നല്ലവണ്ണം ചേൎത്തു, കൈകൾ പള്ളമേൽ കോൎത്തുകെട്ടിക്കൊണ്ട് അവൾ അല്പനേരം തന്നെത്താൻ മറന്നിരുന്ന അവസരത്തിൽ പിന്നിൽ നിന്നു ഒരു യുവാവു സാവധാനത്തിൽ നടന്നുവന്നു, അവളുടെ പിറകെ നിന്നു തൻെറ കൈകൊണ്ടു അവളുടെ കണ്ണുരണ്ടും പൊത്തി.

ഇരുന്നേടിക്കിൽനിന്ന് അനങ്ങാതേയും യാതൊരു പരിഭ്രമവും കാണിക്കാതേയും തൻെറ കണ്ണുപൊത്തിയ കൈകൾ വിടുവിയ്ക്കാൻ ശ്രമിയ്ക്കാതേയും വസുമതി ഇങ്ങിനെ പറഞ്ഞു:—

'ദാമു, നീ എൻെറ കണ്ണുപൊത്തിയതുകൊണ്ടു വലുതായ ഫലം പ്രത്യേകമൊന്നും ഉണ്ടായിട്ടില്ല.'

ദാമോദരൻ ഉടനെ കൈയെടുത്തു അവളുടെ അടുക്കൽ ചെന്നിരുന്നിട്ട്, 'എന്താണ് നീ പറഞ്ഞതിൻെറ സാരം' എന്നു കുറെ ബദ്ധപ്പെട്ടുകൊണ്ടു ചോദിച്ചു.

വസുമതി— (ചിരിച്ചുംകൊണ്ട്) മറ്റൊന്നുമല്ല അല്ലെങ്കിലും ഞാൻ ഇവിടെ യാതൊന്നും കാണുന്നില്ല, പിന്നെ കണ്ണു പൊത്തേണ്ടുന്ന ആവശ്യമില്ലല്ലോ.

ദാമോദരൻ—ഇപ്പോൾ നിൻെറ അടുക്കൽ ഇരിയ്ക്കുന്ന എന്നെയും നീ കാണുന്നില്ലെന്നോ?

വസുമതി—നി അടുക്കെ ഇല്ലാത്തപ്പോഴും നിന്നെ ഞാൻ സദാ കാണാറുണ്ട്.

ഇതു കേട്ടപ്പോൾ ദാമോദരൻ കുറേക്കൂടി അടുത്തിരുന്ന്, അവളുടെ കൈ പിടിച്ചു, തൻെറ തല കുനിച്ചു, ആ കൈക്ക് ഒന്നു ചുംബിച്ചു.

കൂടണയാൻ താമസിച്ച ഒരു ചെറിയപക്ഷി അടുത്ത ജലയന്ത്രത്തിനടുക്കെ നിന്നു മന്ദമായി ഒന്നു ശബ്ദിച്ചുകൊണ്ടു പറന്നുപോയി. ചന്ദ്രൻ ചെറിയ മേഘങ്ങളുടെ ഇടയിൽ മറഞ്ഞു. ശീതളമായ ഒരു വാതപോതം സാവധാനത്തിൽ വീശിക്കൊണ്ടിരുന്നതിനെ ബഹുമാനിക്കുന്ന നിലയിൽ അടുത്തുള്ള ചില ചെടികൾ തലയാട്ടിക്കൊണ്ടിരുന്നു. അതോടുകൂടി പുഷ്പങ്ങളുടെ വാസന തോട്ടത്തിൽ പൂർവ്വാധികം വ്യാപിച്ചു.

ദാമോദരൻ ചുംബിച്ച കൈ അവൻെറ കൈകളിൽ മുറുകെ പിടിച്ചുകൊണ്ട് അവൻ ഇങ്ങിനെ പറഞ്ഞു.

"നിന്നോടുപറവാൻ കഴിഞ്ഞ ആറുമാസമായി പല പ്രാവശ്യവും ഭാവിച്ചുകൊണ്ടിരുന്ന ഒരു സംഗതി ഇന്നുപറവാൻ എനിക്കു ധൈര്യം വന്നിരിക്കുന്നു."

വസുമതി—ഇന്നെന്താണ് ധൈര്യത്തിന്നു പ്രത്യേകം വല്ലമരുന്നും സേവിച്ചിരുന്നുവോ?

ദാമോദരൻ—നിൻെറ ഇന്നെത്തെ വാക്ക് ഒരു മരുന്നായിട്ടാണ് തീൎന്നിരിക്കുന്നത്.

വസുമതി—സ്ത്രീകളുടെ വാക്കു പഞ്ചസാരയായിട്ടും തേനായിട്ടും മററും ചില കവികൾ വിവരിച്ചുകേട്ടിട്ടുണ്ട്. മരുന്നുകൂടിയാവാമെന്നു ഇന്നു ദാമു പറഞ്ഞുകേട്ടു. മരുന്നിന്നു സാധാരണ കഷായരസമാണ് അല്ലേ?

ദാമോദരൻ—അതെന്തെ, തേനും കല്കണ്ടവും മററും പ്രത്യേകം കാരോതരം മരുന്നാണെന്നു വസുമതി മറന്നുവോ?

വസുമതി—ശരി. ഞാനതു മറന്നു. ധൈര്യത്തിൻെറ മരുന്നു മധുരിച്ചിട്ടായിരിക്കാം.

ദാമോദരൻ—അതെന്തെങ്കിലുമാവട്ടെ, എനിക്കു പറവാനുള്ളത് ഇപ്പോൾ പറയണം.

വസുമതി—നീ ആ പാലവൃക്ഷം കണ്ടുവോ? അതിന്മേൽ ഇലകൾ കേവലം ഇല്ലെന്നു തോന്നുന്നു. സൎവ്വം പുഷ്പമയം. ഈ നിലാപ്രകാശത്തിൽ അതിൻെറ ഒരു ഭംഗി നോക്കു.

ദാമോദരൻ—വസുമതി ഇവിടെ ഇരിക്കുമ്പോൾ ഞാൻ വേറെ യാതൊന്നിൻെറയും ഭംഗി കാണുന്നില്ല.

വസുമതി—എന്നാൽ ഞാൻ ഇവിടെനിന്ന് എഴുന്നീററുപോയിക്കളയാം. നീ ഈ പ്രകൃതിദേവിയുടെ സൌന്ദൎയ്യം കണ്ടാനന്ദിച്ചോളു.

ദാമോദരൻ—എനിക്കു പറവാനുള്ളതു കേട്ടിട്ടുപോകാം. നാം രണ്ടുപേരും മേലാൽ അന്യോന്യം കാണാത്തവിധം വേർപിരിയണം. അല്ലാതിരുന്നാൽ നിണക്കും എനിക്കും അനൎത്ഥത്തിനു സാംഗതിയായേക്കാം.

വസുമതി—നീ ഇവിടെ കൂടക്കൂട വരുന്നതുകൊണ്ടും നാം തമ്മിൽ കാണുന്നതുകൊണ്ടും വല്ല അനൎത്ഥവും ഉണ്ടാവാൻ സംഗതിയുണ്ടെന്നു ഞാൻ ലവലേശം വിശ്വസിക്കുന്നില്ല. അങ്ങിനെ ഭയപ്പെടാൻ ന്യായവുമില്ല. അതിനു വല്ല സംഗതിയുമുണ്ടായിരുന്നുവെങ്കിൽ അച്ഛനും ജ്യേഷ്ഠനും അതു പണ്ടെ മുടക്കം ചെയ്യുന്നതായിരുന്നു. നാം ബുദ്ധിയില്ലാത്ത കുട്ടികളാണോ? ആലോചനയില്ലാത്ത വിഡ്ഢികളാണൊ?

ദാമോദരൻ—അതാണ് വൈഷമ്യം. നാം കുട്ടികളോ വിഡ്ഢികളൊ ആയിരുന്നുവെങ്കിൽ തരക്കേടില്ലായിരുന്നു. അതു രണ്ടുമല്ലാത്തതിനാൽ ഞാൻ അനുഭവിക്കുന്ന സങ്കടം എനിക്കും ഈശ്വരനുമറിയാം.

വസുമതി—നിൻെറ സങ്കടം ഇല്ലായ്മ വരുത്താനും നിൻെറ മനസ്സു സ്വസ്ഥാനത്തിലാവാനും ഞാനൊരു വിദ്യപറയാം. നീ ഉടനെ വിവാഹം ചെയ്യുന്നു.

ദാമോദരൻ—ശരി, പക്ഷേ ഞാൻ വിവാഹം ചെയ്വാൻ ആഗ്ര

ഹിക്കുന്ന സുന്ദരി എന്നെ ഭർത്താവായി സ്വീകരിച്ചില്ലെ ങ്കിലൊ?

വസുമതി—അതെന്തുകൊണ്ട്? അവൾ നിന്നെ സ്നേഹിക്കുന്നില്ലെന്നൊ?

ദാമോദരൻ—വളരെ സ്നേഹിക്കുന്നുണ്ടെന്നാണ് എന്റെ വിശ്വാസം. പക്ഷെ എന്റെയും അവളുടേയും അവസ്ഥക്കു വളരെ അന്തരമുണ്ട്. അവൾ വലിയ ദ്രവ്യവതിയും ഞാൻ മഹാ ദരിദ്രനുമാണ്. എനിക്കു പണമില്ല; വലിയ പദവിയില്ല.

വസുമതി—അവൾ പണത്തേയും പദവിയേയും ആണോ സ്നേഹിക്കുന്നത്, നിന്നെയല്ലെ?

ദാമോദരൻ—അവൾ സ്വതന്ത്രയല്ല. അവളുടെ രക്ഷിതാക്കന്മാരുടെ ഇഷ്ടമല്ലാതെ ഈ കാൎയ്യത്തിൽ അവളുടെ ഇഷ്ടം നടക്കുമെന്നു വരുന്നതല്ലല്ലൊ.

വസുമതി—അവളുടെ രക്ഷിതാക്കന്മാർ അത്രമാത്രം അവിവേകികളുമാണോ? ദാമോദരനെപ്പോലെ എല്ലാവിധം ഗുണങ്ങളുമുള്ള ഒരു പുരുഷനെ സ്നേഹിച്ചു വിവാഹം കഴിക്കാൻ ഇഷ്ടപ്പെടുന്ന ഒരു സ്ത്രീയെ തടഞ്ഞുനിൎത്താൻ ശ്രമിക്കുന്ന രക്ഷിതാക്കന്മാർ വിഡ്ഢികളായിരിക്കയില്ലെ? നീ പറയുന്ന ആ സ്ത്രീ വിദ്യാഭ്യാസമുള്ളവളാണോ?

ദാമോദരൻ—അതെ, നല്ല വിദ്യാസമ്പന്നയാണ്.

വസുമതി എന്നാൽ പിന്നെ സംശയിക്കാനെന്താണ്? അവളുടെ രക്ഷിതാക്കന്മാർ അവളുടെ വിവേകബുദ്ധിയെ വിശ്വസിക്കാതിരിക്കുമൊ?

ദാമോദരൻ—പക്ഷെ അതിലൊരു വൈഷമ്യമുണ്ട്.

വസുമതി—അതെന്താണ്?

ദാമോദരൻ—ബി. എ. ബി. എൽ. മുതലായ പരീക്ഷകൾ ജയിച്ച ഹൈക്കോടതി വക്കീൽമാരിലൊ വലിയ ഉദ്യോഗസ്ഥന്മാരിലൊ വല്ലവരും അവളുടെ ഭർത്താവാകാൻ ആഗ്രഹിച്ചന്വേഷിച്ചാലൊ?

വസുമതി—അവൾ നിന്നെയാണ് സ്നേഹിക്കുന്നതെന്നു പറയുന്നു. അത്തരത്തിലുള്ള ഒരു സ്ത്രീ നിന്നെ യഥാൎത്ഥത്തിൽ സ്നേഹിക്കുന്നുണ്ടെങ്കിൽ അവൾ നിന്നെയല്ലാതെ ബി. എ. ബി. എൽ. മുതലായ പരീക്ഷകളെ വിവാഹം ചെയ്വാൻ ഇഷ്ടപ്പെട്ടമെന്നു തോന്നുന്നില്ല. ഈ പരീക്ഷകളെ മാത്രം അന്വേഷിച്ചുംവായി, പുരുഷന്മാരുടെ ഗുണം ലേശം നോക്കാതെ പെൺകുട്ടികളെ വിവാഹം കഴിച്ചുകൊടുക്കുന്ന മാതാപിതാക്കന്മാർ പിന്നീടു പശ്ചാത്തപിക്കുന്നതു ലോകത്തിനു പാഠമായിത്തീരുകയില്ലെന്നോ? വിവാഹകാൎയ്യത്തിൽ അച്ഛനമ്മമാർ പുരുഷന്റെ ഗുണങ്ങളെയാണ് നോക്കേണ്ടത്. ഭാൎയ്യയേയും മക്കളേയും ശരിയായി പുലൎത്താൻ മാത്രം വരവും ലോകത്തിൽ മൎയ്യാദയിൽ നടക്കത്തക്ക വിവേകബുദ്ധിയും അച്ഛനമ്മമാരിൽ ബഹുമാനവും ഉള്ള ഭൎത്താക്കന്മാരെ ലഭിക്കുന്നവളാണ് ഭാഗ്യവതി. അക്കാൎയ്യം അറിയാതെയും അന്വേഷിക്കാതെയും പാസ്സിൻേറയും ഉദ്യോഗത്തിൻേറയും പിന്നാലെ ഓടി പെൺകുട്ടികൾക്കു മനസ്സുഖമില്ലാതാക്കുന്ന മാതാപിതാക്കന്മാർ മഹാപാപികളാണ്.

ദാമോദരൻ—വസുമതിയുടെ അച്ഛനും ജ്യേഷ്ഠനും എങ്ങിനെയുള്ളവരാണ്? വസുമതി ഇഷ്ടപ്പെടുന്ന ഒരു പുരുഷനു പണവും പാസ്സും ഇല്ലെങ്കിലും അവനെ ഭൎത്താവാക്കാൻ സമ്മതിക്കുമൊ?

വസുമതി—ഞാൻ നല്ലവണ്ണം ആലോചിച്ചേ ഒരു പുരുഷനെ ഭൎത്താവായി സ്വീകരിക്കത്തക്കനിലയിൽ സ്നേഹിക്കയുള്ളു. അത് എന്റെ അച്ഛനും ജ്യേഷ്ഠനും നല്ലവണ്ണമറിയാം.

വസുമതി ഈ പറഞ്ഞത്, തന്നെ ഉദ്ദേശിച്ചുതന്നെ ആയിരിക്കുമെന്നും ഭൎത്താവായി സ്വീകരിക്കത്തക്ക നിലയിലാണ് അവൾ തന്നെ സ്നേഹിച്ചിരിക്കുന്നതെന്നു തന്റെ മനസ്സാക്ഷി തന്നോടു പറയുന്നുണ്ടെന്നും ദാമോദരനു തോന്നി. എന്നിട്ടും അതു വ്യക്തമായി ചോദിയ്ക്കാൻ അവന്നു ധൈൎയ്യം വന്നില്ല. അവൾ പിന്നേയും ഇങ്ങിനെ പറഞ്ഞു.

'നമ്മുടെ സമുദായത്തിൽ വിവാഹത്തിൻെറ സമ്പ്രദായത്തിൽ വന്നിരിക്കുന്ന മാററങ്ങൾ നീ കാണുന്നില്ലേ? മുപ്പത്തഞ്ചു കൊല്ലംമുമ്പെ നമ്മുടെ രാജ്യത്തു രണ്ടും മൂന്നും ഭാൎയ്യമാരില്ലാതിരുന്ന പ്രമാണി ഉണ്ടായിരുന്നുവോ? ഇന്നു ദ്വിഭാൎയ്യത്വം ആഭാസമാണെന്നു കരുതാത്ത ഒരു കൂലിക്കാരൻപോലും ജീവിക്കുന്നുണ്ടോ? പട്ടണപ്രദേശത്തും എൻെറ അറിവിൽ വേറെ ദിക്കിലും ഇല്ല. പുരുഷനാകട്ടെ സ്ത്രീയാകട്ടെ പണ്ടൊരിക്കലും തമ്മിൽ കാണുകകൂടി ചെയ്യാത്തവരെയല്ലേ, അച്ഛൻ കാരണവന്മാർകൂടി ആലോചിച്ചു തമ്മിൽ കല്യാണം കഴിപ്പിക്കാറ്! ഇന്നോ, വല്ലവരും ആ വിധം വിവാഹത്തെ അനുവദിക്കുമോ? അങ്ങിനെ പറവാൻ അച്ഛനമ്മമാൎക്ക ധൈൎയ്യമുണ്ടോ? ചോറിൻെറ പാകം തെററിയതുകൊണ്ടോ, കറിയിൽ ഉപ്പു പോരാതിരുന്നതിനാലൊ എത്ര ഭാൎയ്യമാരെ പണ്ടൊക്കെ അടിച്ചു പടിയിറക്കീട്ടുണ്ടായിരുന്നു! ഇന്ന് ആ വിധം വല്ലതും കേൾക്കുന്നുണ്ടോ? അതിനൊക്കെ എന്താണ് സംഗതിയെന്നാണ് നീ വിചാരിക്കുന്നത്?

ദാമോദരൻ—വിദ്യാഭ്യാസം. ഇക്കാലത്തു സ്ത്രീപുരുഷന്മാൎക്ക വിദ്യാഭ്യാസം സിദ്ധിക്കുന്നതുതന്നെ അതിനു കാരണം. വിദ്യാഭ്യാസംകൊണ്ടുള്ള ഗുണം നമ്മുടെ സമുദായത്തിൽ ക്രമേണ കണ്ടുതുടങ്ങീട്ടുണ്ട്, സംശയമില്ല.

വസുമതി—യൂറോപ്യന്മാർ ഭാൎയ്യയോടും മക്കളോടും പെരുമാറുന്നതു നമുക്ക പാഠമായിട്ടുമുണ്ട്. വൎത്തമാനപത്രങ്ങളും ഇക്കാൎയ്യത്തിൽ വളരേ ഗുണം ചെയ്തിട്ടുണ്ട്.

ദാമോദരൻ—ശരിയാണ്, പറയത്തക്ക ഒരാളുടെ വിവാഹം കഴിഞ്ഞാലൊ, ഭാൎയ്യാഭൎത്താക്കന്മാരിൽ വല്ലവരും മരിച്ചാലൊ, പുനൎവ്വിവാഹം നടന്നാലൊ, ആ വിവരങ്ങൾ പത്രത്തിൽ കാണുന്നു. അന്യായമായി ഒരു ഭാൎയ്യയെ ഉപേക്ഷിക്കുന്നതുപോലും പത്രക്കാർ വെളിപ്പെടുത്തുന്നു. അതൊക്കെ തൽക്കാലം വലിയ ഗുണം ചെയ്തില്ലെങ്കിലും മനുഷ്യരുടെ മനസ്സി

ൻെറ സ്ഥിതിയ്ക്കു ചില ഭേദങ്ങൾ വരുത്തുന്നുണ്ടെന്നാണ് എൻെറ വിശ്വാസം.

വസുമതി—എൻെറയും വിശ്വാസം അങ്ങിനെതന്നെയാണ്. വൃത്താന്തപത്രങ്ങൾ രാജ്യത്തിനു വളരെ ഗുണം ചെയ്തിട്ടുണ്ട്, ചെയ്യുന്നുമുണ്ട്.

ഈ സംഭാഷണം ഈ വിധത്തിൽ ദീൎഘിപ്പിച്ചുകൊണ്ടുപോകുന്നതിനു ദാമോദരന് അശേഷം ഇഷ്ടമില്ലായിരുന്നു. അവൻെറ മനസ്സിൽ ഉണ്ടായിരുന്ന സംഗതിയെ അവളോടു പറവാൻ സാധിയ്ക്കാത്തതിനെപ്പററി അവനു വളരെ അസ്വാസ്ഥ്യം ഉണ്ടാകയാൽ പിന്നെയുള്ള സംഭാഷണത്തിൽ ശ്രദ്ധ കുറഞ്ഞു കണ്ടു. അപ്പോൾ വസുമതി ഇങ്ങിനെ പറഞ്ഞു:--

'നി എന്തൊ ആലോചിച്ചുകൊണ്ടിരിയ്ക്കയാണ് ഞാൻ പറയുന്നതൊക്കെ പണ്ടു മാഢവ്യൻ പറഞ്ഞതുപോലെ വൻകാട്ടിലെ നിലവിളിതന്നെ.'

ദാമോദരൻ-- ഏതവസരത്തിലായിരുന്നു മാഢവ്യനങ്ങിനെ പറഞ്ഞിരുന്നത്?

വസുമതി-- ആ അവസരത്തിൽ തന്നെ. വരു നി വരു. വെറുതെ വേണ്ടാത്തതോരോന്നേ വിചാരിച്ചു മനസ്സു പുണ്ണാക്കരുത്. പോക, നാം വീട്ടിലേയ്ക്കു പോക, ജ്യേഷ്ഠൻ വന്നിരിയ്ക്കും.

അദ്ധ്യായം 2.

പൂൎവ്വചരിതം.

ഉത്സാഹിതൻകരത്തിങ്കൽ
വിടിയ്ക്കും കമലാലയാ
മടിയൻെറ കരത്തിങ്കൽ
വിടിയ്ക്കും കമലാഗ്രജാ.

വടക്കെ മലയാളത്തിൽ, നെല്ലിക്കാട്ടിൽ എന്നു പേരായി വളരെ പ്രസിദ്ധിയുള്ള ഒരു തീയ്യഗൃഹം ഉണ്ടായിരുന്നു. അവി

ടെ വളരെക്കാലംമുമ്പു സമത്ഥനും യോഗ്യനുമായ ഒരു വൈദ്യൻ ജീവിച്ചു. ഇദ്ദേഹം വൈദ്യംകൊണ്ടു വളരെ പണം സമ്പാദിക്കയും അന്നുമുതൽ നെല്ലിക്കാട്ടു തറവാടു വളരെ ഖ്യാതിയുള്ള ഒന്നായിത്തീരുകയും ചെയ്തു. ആ വൈദ്യനുശേഷം അദ്ദേഹത്തെപ്പോലെ സമത്ഥരായ യോഗ്യന്മാർ അവിടെ ഇല്ലാതിരുന്നതിനാൽ സമ്പാദ്യത്തിനും സ്വത്തിനും വദ്ധനവില്ലാതെ കുറെക്കാലം കഴിഞ്ഞു. അതിൽ പിന്നെ കേവലം തെമ്മാടികളും ദുർവ്വൃത്തന്മാരുമായ ചിലർ ആ തറവാട്ടിൽ തുടരത്തുടരെ കാരണവസ്ഥാനം വഹിച്ചുതുടങ്ങിയ മുതൽ തറവാട്ടുവക സ്വത്തുക്കൾ നശിച്ചുതുടങ്ങി. അങ്ങിനെ, ഒരു കാലത്തു പ്രസിദ്ധമായിരുന്ന തറവാടു, മറെറാരിക്കൽ ദാരിദ്ര്യം ബാധിച്ചു വലിയ സങ്കടത്തിലായി. ഒടുവിൽ അവിടെ പുരുഷന്മാർ ആരുമില്ലാതെ മൂന്നു സ്ത്രീകൾ മാത്രം ബാക്കിയായി. ഇതിൽ ഒരു സ്ത്രീക്കു കോരൻ എന്നും കോരപ്പൻ എന്നും രണ്ടു പുത്രന്മാരും താലയെന്നൊരു മകളും ഉണ്ടായിരുന്നു. ഈ മൂന്നു കുട്ടികളുടേയും അമ്മ, മൂത്തകുട്ടിയായ താലക്കു ഇരുപതുവയസ്സു പ്രായമുള്ളപ്പോൾ കാലധർമ്മം പ്രാപിച്ചു. താല പ്രകൃത്യാ വളരെ ക്രൂരയായിരുന്നതിനാൽ മാതാവിന്റെ മരണശേഷം തന്റെ ഇളയ രണ്ടു സഹോദരന്മാരേയും വളരെ കഷ്ടപ്പെടുത്തി. തന്നിമിത്തം കോരനും കോരപ്പനും അവക്കു പതിനെട്ടും, പതിനഞ്ചും വയസ്സു പ്രായമുള്ള കാലത്ത് ഒന്നിച്ചു നാടുവിട്ടുപോയി. എവിടേക്കാണ് പോയതെന്നു വളരെക്കാലം ആരും അറിഞ്ഞിരുന്നില്ല. ഒടുവിൽ അവർ പല രാജ്യങ്ങളിലും ചുറ്റിത്തിരിഞ്ഞു ബൎമ്മയിൽ മാണ്ടലെ എന്നപട്ടണത്തിൽ ചെന്നുചേന്നു. അവിടെ കുറെക്കാലം കഴിച്ചശേഷം സഹോദരന്മാർ രണ്ടും റങ്കൂണിൽചെന്നു ചുരുങ്ങിയ വിധത്തിൽ ഒരു കച്ചവടം തുടങ്ങി. കച്ചവടത്തിൽ യാതൊരു കളവും ചതിയും ഉപയോഗിക്കാതെ സത്യമായും മയ്യാദയിലും നടന്നിരുന്നതിനാൽ അതിൽ ക്രമേണ അവക്കു ആദായം കിട്ടിത്തുടങ്ങി. കുറെക്കൊല്ലം കൊണ്ടു രണ്ടുപേരും അധികം പണം സമ്പാദിച്ചു. അതിൽ പി

ന്നെ സ്വരാജ്യത്തേക്കു മടങ്ങി. സ്വരാജ്യത്തെത്തിയതിന്റെശേഷവും അവർ സ്വസ്ഥരായിരിക്കാതെ കച്ചവടത്തിലും കരാറിലും ഏൎപ്പെട്ടു പണം പിന്നെയും വൎദ്ധിപ്പിച്ചു കുറെ വയലുകളും പറമ്പുകളും മററും വാങ്ങി രണ്ടുപേരുംകൂടി അതി വിശേഷമായ ഒരു വിടു പണിയിക്കയുംചെയ്തു.

കോരനും കോരപ്പനും നാടുവിട്ടുപോയതിനുശേഷം അവരുടെ സഹോദരി ഒരു ദേശപ്രമാണിയായ കണാരൻ എന്നൊരാളെ ഭൎത്താവായി സ്വീകരിച്ചു. താല, കണാരന്റെ നാലാമത്തെ ഭാൎയ്യയായിരുന്നു. കണാരനു തറവാട്ടിൽ കുറെ സ്വത്തുണ്ടായിരുന്നതിന്റെ ആദായം തറവാട്ടിൽകാരണവന്റെ നിലയിൽ അയാൾ തന്നെ അനുഭവിച്ചു പോരികയായിരുന്നു. തറവാട്ടിൽ കേവലം താമസിക്കാതെ വസ്തുക്കളുടെ ആദായം മുഴുവൻ വാങ്ങി ഭാൎയ്യവീട്ടിൽ കൊണ്ടുപോയി ചെലവഴിച്ചു സുഖിച്ചുതുടങ്ങി. താലയ്ക്കു കണാരനിൽ നാലു സന്താനങ്ങളുണ്ടായിരുന്നതിൽ മൂത്തതു മൂന്നും പുത്രികളും ഒടുവിലത്തേതു രാമൻ എന്നൊരു പുത്രനുമായിരുന്നു. ഈ രാമൻ ആളൊരു സമൎത്ഥനായിരുന്നു. സാമൎത്ഥ്യത്തിനനുസരിച്ചു; വേറെ സൽഗുണങ്ങൾ ഇല്ലാതിരുന്നതിനാൽ എന്തും പ്രവൃത്തിക്കാൻ ധൈൎയ്യപ്പെടും. അതിൽ വിജയത്തിനു അനുകൂലിക്കുന്ന കള്ളത്തരങ്ങൾപോലും ചെയ്വാൻ ലവലേശം സംശയിക്കയില്ല. തനിക്കു ഗുണമായി പൎയ്യവസാനിക്കുന്ന കാൎയ്യത്തിനുവേണ്ടി കള്ളത്തരങ്ങൾ പ്രവൃത്തിക്കുന്നത് അന്യായമല്ലെന്നായിരുന്നു അയാളുടെ വിശ്വാസം. ഈ മനുഷ്യൻ ഇങ്ങിനെ നേരത്തുക്കോട്ടുകൂടി ചില കച്ചവടങ്ങളിലൊക്കെ പ്രവേശിച്ചു കുറെ പണവും പേരും സമ്പാദിച്ചിട്ടുണ്ട്. എന്നാൽ ഇപ്പോൾ ഈ കച്ചവടമൊക്കെ കുറെ പൊളിഞ്ഞ നിലയിലാണ്. വിദ്യാഭ്യാസമൊന്നുമില്ലാത്ത നിലയിൽ ഇത്രയെങ്കിലും പണം സമ്പാദിക്കാൻ അയാൾക്കു സാദ്ധ്യമാക്കിയ അയാളുടെ ആ സാമൎത്ഥ്യംതന്നെയാണ് കച്ചവടത്തിലൊക്കെ ഇപ്പോഴുള്ള അധോഗതിക്കും കാരണമാക്കിയത്. കച്ചവടത്തിൽ പൊളിഞ്ഞിട്ടുണ്ടെങ്കിലും തന്റെ പദവിക്കും

നടത്തത്തിനും ഒന്നും കുറവാക്കീട്ടില്ല. പൊളിഞ്ഞനിലയിലാണെന്നുള്ള അവസ്ഥതന്നെ ജനങ്ങൾ അധികംപേരും അറിയുകയില്ല.

കോരനും കോരപ്പനും നാട്ടിൽ വന്നതിന്റെശേഷം അവരുടെ സോദരിയേയും മക്കളേയും ചെന്നു കാണുകയാകട്ടെ അവരെ വല്ല കാര്യത്തിലും സഹായിക്കുകയാകട്ടെ ചെയ്തിരുന്നില്ല. അവരോട് ആ സ്ത്രീ പണ്ടു കാണിച്ചിരുന്ന ക്രൌര്യം അവരിരുവരും മരിക്കുന്നതുവരെ മറന്നില്ല. ഇതുനിമിത്തം രാമനു വളരെ വ്യസനമുണ്ടായിരുന്നുവെന്നു പറയേണ്ടതില്ലല്ലോ.

കോരനും കോരപ്പനും സ്വരാജ്യത്തെത്തിയശേഷം രണ്ടുപേരും വളരെ പ്രസിദ്ധിയുള്ള തറവാടുകളിൽനിന്നു വിവാഹം ചെയ്തു. കോരൻ കുറെ കൊല്ലങ്ങൾ കഴിഞ്ഞശേഷം സന്താനമില്ലാതെ മരിച്ചു. മരിക്കുമ്പോൾ തന്റെ സമ്പാദ്യത്തിൽ ഒരോഹരി തന്റെ ഭാര്യക്കും ശേഷം മുഴുവനും സഹോദരനായ കോരപ്പനും ദാനം ചെയ്തിരുന്നു.

കോരപ്പനു നാലു മക്കളുണ്ടായിരുന്നതിൽ രണ്ടുമാത്രം ശേഷിച്ചു. അതിൽ മൂത്തതു രാമനുണ്ണിയായിരുന്നു. രണ്ടാമത്തെ പെൺകുട്ടിയാണ് വസുമതി. ഈ രണ്ടു കുട്ടികളെയും കഴിയുന്നത്ര നല്ല നിലയിൽ വളർത്തിപ്പോരണമെന്നുള്ളതു കോരന്റെയും കോരപ്പന്റെയും അഗ്രഹങ്ങളിൽ ഒന്നായിരുന്നു. അവരുടെ വിദ്യാഭ്യാസകാര്യത്തിൽ അവർ പ്രത്യേകം ശ്രദ്ധിച്ചുപോന്നു. രാമനുണ്ണി ബി. എ. പരീക്ഷ ജയിച്ചതിനുശേഷം പഠിപ്പുനിർത്തി കച്ചവടകാര്യത്തിൽ ഏർപ്പെട്ടു. വസുമതി ഒരു കോൺവെന്റ് സ്കൂളിൽ പഠിച്ചു മെട്രിക്കുലേഷൻ പരീക്ഷയിൽ ജയിച്ചു. ഈ കഥ തുടങ്ങുന്നതിന് ഒരു കൊല്ലം മുമ്പാണ് ആ പരീക്ഷയിൽ ജയിച്ചത്. അതിലിടക്കു മലയാളഭാഷയിൽ നല്ല പാണ്ഡിത്യം സമ്പാദിച്ചു. ഇക്കാലത്തു കോൺവെന്റ് സ്കൂളിൽ പഠിച്ചു പരീക്ഷകൾ ജയിക്കുന്ന പെൺകുട്ടികൾ മാതൃഭാഷയെ കേവലം അഗണ്യമാക്കി വരുന്നുണ്ടെന്നുള്ള അപഖ്യാതി

വസുമതിയെ കേവലം സംബന്ധിക്കുന്നതല്ലായിരുന്നു. മലയാളഭാഷയിൽ ഉള്ള മിക്ക പുസ്തകങ്ങളും അവൾ വായിച്ചു പഠിച്ചിരുന്നു. ഹിന്തുക്കളുടെ പുരാണങ്ങൾ ഇതിഹാസങ്ങൾ എന്നിവയും മതസംബന്ധമായ മററു പല പുസ്തകങ്ങൾ ഇംഗ്ലീഷിലും മലയാളത്തിലും പരിഭാഷ ചെയ്യിട്ടുള്ളവയും അവൾ വായിച്ചു മനസ്സിലാക്കി. കോൺവെൻറിൽനിന്നു പിയാനൊ മുതലായവയും പലവിധ തുന്നൽവേലകളും ശീലിച്ചതിനു പുറമെ വീട്ടിൽവെച്ചു ഒരു ഭാഗവതരുടെ കീഴിൽ ഹിന്തുസമ്പ്രദായത്തിലുള്ള സംഗീതവും അഭ്യസിച്ചിരുന്നു. ചുരുക്കിപ്പറഞ്ഞാൽ വസുമതിക്കു വിദ്യാഭ്യാസത്തിൻെറ യഥാൎത്ഥഗുണം ധാരാളം അനുഭവമായിരുന്നു. സംസ്കൃതഭാഷയിൽ സാമാന്യം വ്യുല്പന്നയായിരുന്ന അവളുടെ അമ്മ, വീട്ടിൽനിന്നു അവൾക്കുവേണ്ടുന്ന ഉപദേശങ്ങൾ നൽകിയിരുന്നതിനാൽ കോൺവെൻറ് വിദ്യാഭ്യാസംകൊണ്ടു സിദ്ധിക്കാൻ ഇടയുണ്ടായിരുന്ന ശിഥിലങ്ങളായ ചില ദോഷങ്ങൾക്കു സംഗതിവന്നില്ല. അവളുടെ അറിവും വിവേകവും ധാരാളം മനസ്സിലാക്കിയിരുന്ന അവളുടെ അച്ഛൻ അവൾ അഭിക്കുന്നവിധത്തിലുള്ള സ്വാതന്ത്ര്യമൊക്കെ കൊടുത്തിരിക്കയാണ്. ഈ സ്വാതന്ത്ര്യത്തെ അവൾ ദുരുപയോഗപ്പെടുത്തുകയോ, അന്യായമായൊ, അധൎമ്മമായൊ, തൻെറയൊ തന്നെ സംബന്ധിച്ചുള്ളവരുടെയൊ പേരിനു കളങ്കംവരുത്തത്തക്കതായൊ ഉള്ള യാതൊരു പ്രവൃത്തിയും അവൾ ചെയ്യുയോയില്ലെന്നു സൎവ്വജനങ്ങൾക്കും ബോദ്ധ്യമായിരുന്നു. രണ്ടുകൊല്ലംമുമ്പ് അവളുടെ അമ്മ കാലധൎമ്മം പ്രാപിച്ചതിനുശേഷം വീട്ടിൽ വേണ്ടുന്ന സൎവ്വകാൎയ്യങ്ങളും അന്വേഷിച്ചു നടത്തിയിരുന്നതു വസുമതി തന്നെയായിരുന്നു.

രാമനു തൻെറ കാരണവരുടെ പ്രവൃത്തിനിമിത്തം വളരെ കുണ്ഠിതമുണ്ടായിരുന്നുവെന്നു പറഞ്ഞുവല്ലൊ. ഈ കുണ്ഠിതം രാമനുണ്ണിയുടെയും വസുമതിയുടെയും നേരെ ഒരു പകയായി പരിണമിച്ചിരിക്കയാണ്. അതിൻെറ ഫലമായി അവൻ നിൎദ്ദോഷി

യായ രാമനുണ്ണിയെ വഞ്ചിക്കാൻവേണ്ടി ചെയ്ത കാൎയ്യങ്ങളൊക്കെ ഈ കഥ അധികം പടരുന്നതിനുമുമ്പുതന്നെ അറിയാറാവുന്നതും.

അദ്ധ്യായം 3.

ഒരു സംഭാഷണം.

കളഭാഷിണിചില്ലിയെന്നുയൎത്തീ-
ട്ടുളവാക്കാനൊരു പദ്യമോൎത്തിടുമ്പോൾ
പുളകോൽഗമമിക്കവിൾത്തടത്തിൽ
തെളിയിക്കുന്നിതു ഹന്ത രാഗമെന്നിൽ.

വസുമതിയും ദാമോദരനും തോട്ടത്തിൽനിന്നു ചെന്നു കയറിയതു ഒരു ചെറിയ മുറിയിലേക്കായിരുന്നു. ഈ മുറി രാമനുണ്ണിയും വസുമതിയും ഇരുന്നു പഠിക്കാൻ ഉപയോഗിക്കുന്നതാണ്. ആ വീടാകട്ടെ, യൂറോപ്യൻസമ്പ്രദായത്തിൽ ഉണ്ടാക്കിയ അതിമനോഹരമായ ഒരു മാളികയായിരുന്നു. കോരനും കോരപ്പനും വിദേശഗമനം ചെയ്തിരുന്ന അവസരത്തിൽ പല നല്ല സൌധങ്ങളും കണ്ടു മനസ്സിലാക്കിയിരുന്നതിനാലും പിന്നീടു കരാർകാരുടെ നിലയിൽ ചില ഭവനങ്ങൾ ഉണ്ടാക്കിക്കാൻ അവൎക്കുതന്നെ സംഗതിവന്നിരുന്നതിനാലും ആ കാൎയ്യത്തിൽ നല്ല വാസനയും പരിചയവും സിദ്ധിച്ചിരുന്നു. അവരുടെ സ്വന്തം അഭിപ്രായമനുസരിച്ചുണ്ടാക്കിയ ആ ഗൃഹത്തെപ്പോലെ ഭംഗിയുള്ള ഒരു ഭവനം കേരളത്തിൽ അധികം ഉണ്ടായിരുന്നില്ല. എന്തുതന്നെയായാലും പൂൎവ്വസമ്പ്രദായത്തിലുള്ള പടിഞ്ഞാററപ്പുരതന്നെ വേണമെന്നും വീട്ടിന്റെ മുഖം മററുള്ള അസൌകൎയ്യങ്ങളൊക്കെ അഗണ്യമാക്കിക്കൊണ്ടു കിഴക്കോട്ടുതന്നെ ആയിരിക്കേണമെന്നും ശഠിക്കത്തക്ക വിശ്വാസം അവൎക്കു ഇല്ലാതിരുന്നതിനാൽ സൎവ്വസൌകൎയ്യത്തിന്നും അനുസരിച്ച ഒരു ബങ്കളാവാണ് അവർ ഉണ്ടാക്കിട്ടുള്ളത്.

വസുമതിയും ദാമോദരനും ആ മുറിയിൽ കടന്നുചെന്ന അവസരത്തിൽ ഒരു ഭൃത്യൻ ഒരു വിളക്കുംകൊണ്ടു മറുഭാഗത്തെ വാതിൽകടന്നു ആ മുറിയിൽതന്നെ പ്രവേശിച്ചു. അവനോടു വസുമതി "ജ്യേഷ്ഠൻ വന്നുവോ?" എന്നു ചോദിച്ചു. "ഇല്ല" എന്ന് അവൻ മറുവടി പറഞ്ഞു. അവിടെനിന്നു രണ്ടുപേരും കടന്നുചെന്നത് അതിഭംഗിയിൽ അലങ്കരിച്ചിരുന്ന വിശാലമായ ഒരു മുറിയിലേക്കായിരുന്നു. ഈ മുറി അതിഥികളെ സ്വീകരിക്കാനുള്ളതായിരുന്നു. അതിലുണ്ടായിരുന്ന പലവിധ കസാലകളേയും മേശകളേയും ചിത്രങ്ങളേയും ജാലകങ്ങൾക്കും വാതിലുകൾക്കും തൂക്കിയിരുന്ന മറകളേയും മററു പലവിധ സാധനങ്ങളേയും വിവരിച്ചു വായനക്കാരെ മുഷിപ്പിക്കാൻ ഞാൻ വിചാരിക്കുന്നില്ല. വല്ല യൂറോപ്യൻ ഉദ്യോഗസ്ഥന്മാരുടെയൊ, വലിയ പരിഷ്കാരികളായ നാട്ടുകാരുടെയൊ, വീടുകളിലെ "ഡായിങ്ങ്റൂം" കണ്ടിട്ടുള്ളവർ അതു ഊഹിച്ചുകൊള്ളുന്നതാണ്.

ദാമോദരൻ അതിലെ ഒരു സോഫയിൽ ചെന്നിരുന്നു. വസുമതി "ഹാർമോണിയം" എന്ന സംഗീതയന്ത്രപ്പെട്ടിയുടെ അടുക്കൽ ചെന്നുനിന്നിട്ട് അതിൻെറ മുകളിൽ ഇട്ടിരുന്ന തുണിനീക്കിക്കൊണ്ട് ഇങ്ങിനെ പറഞ്ഞു:—

"ദാമു നിൻെറ സുഖക്കേടിനു ഞാനൊരു മരുന്നുതരാം."

ദാമോദരൻ — ഞാനതിന് അങ്ങട്ടാവശ്യപ്പെടാൻ ഭാവിക്കയായിരുന്നു.

വസുമതി — എന്നാൽ രോഗി കൊതിച്ചതും വൈദ്യൻ വിധിച്ചതും ഒന്നുതന്നെയായല്ലൊ.

എന്നു പറഞ്ഞു മനോഹരമായി ഒന്നു ചിരിച്ചു, "ഹാർമോണിയം" തുറന്നു, പാടിത്തുടങ്ങി. ദാമോദരൻ അവളുടെ മുഖം കാണത്തക്കനിലയിൽ അടുത്തിരുന്നു. കൈകൾ കാലിൻെറ മുട്ടിന്മേൽ ഊന്നി മുഖം കയ്യടികളിൽ വെച്ചുകൊണ്ടുള്ള ദാമോദരൻെറ ആ ഇരിപ്പിൽ അവൻെറ ശ്രവണനയനേന്ദ്രിയങ്ങളി

ൽ ഏതായിരുന്നു അധികം ഉപയോഗിച്ചിരുന്നതെന്നു പറവാൻ പ്രയാസം.

അതൊരു മരുന്നുതന്നെയായിരുന്നു. ഇത്ര മാധുൎയ്യമുള്ള സംഗീതംകൊണ്ടു ഭേദമാകാത്ത രോഗമുണ്ടോ? സംഗീതത്തിനു സ്നായുക്കളെ സംബന്ധിക്കുന്ന പല രോഗങ്ങളേയും ഭേദമാക്കാൻ ശക്തിയുണ്ടെന്നു ഹിന്തുക്കൾ പണ്ടേ വിശ്വസിച്ചിരുന്നു. പ്രത്യേകരോഗങ്ങൾക്കു പ്രത്യേകരാഗങ്ങൾ മരുന്നായിത്തീരുന്നതാണെന്നും ശാസ്ത്രജ്ഞന്മാർ പറഞ്ഞിട്ടുണ്ട്. ഇക്കാലത്തും പല വിദ്വാന്മാർ ഇതിനെ ബലപ്പെടുത്തി അഭിപ്രായപ്പെടുന്നുണ്ട്. വസുമതിയുടെ സ്വരവും സംഗീതത്തിൽ ജനനാലുള്ള വാസനയും അഭ്യാസത്തിന്റെ പരിപൂൎണ്ണതയും യോജിച്ചുകൊണ്ടുള്ള അനുഭവം കേവലം ഒരു അരസികനെപ്പോലും രസിപ്പിക്കത്തക്കതായിരുന്നു. സംഗീതരസജ്ഞനായിരുന്ന ദാമോദരൻ ആ പാട്ടു കേവലം ഒരു അപരിചിതയിൽനിന്നായിരുന്നു കേട്ടതെങ്കിൽപോലും പരമാനന്ദത്തിൽ മുങ്ങാതിരിക്കയില്ല. തന്റെ പ്രണയിനിയും ജഗന്മോഹിനിയുമായ ആ സുന്ദരി ആ വിധം പാട്ടുപാടിക്കേൾക്കുമ്പോൾ അവനുണ്ടാവാനിടയുള്ള മനോവികാരങ്ങൾ ആൎക്കും ഊഹിക്കാമല്ലോ. അതു തന്നെയോ, തന്നെ ആശ്വസിപ്പിക്കാൻവേണ്ടി പ്രത്യേകം പാടുന്നതും.

വസുമതി തന്റെ കൈവിരലുകൾ ഹാർമോണിയത്തിന്മേൽ ചാതുൎയ്യത്തോടുകൂടി നടത്തുമ്പോൾ അവളുടെ അവയവങ്ങൾക്കുണ്ടാകുന്ന ഇളക്കവും ഹാർമോണിയത്തിന്റെ ശബ്ദത്തോടു ഏറവും അനുസരിക്കുന്ന സ്വരം പുറപ്പെടുവിക്കുമ്പോൾ ചുണ്ടുകൾക്കുണ്ടാകുന്ന ചലനവും കൂടക്കൂടെ ദാമുദവ കടാക്ഷിച്ചുകൊണ്ടു ചെയ്യുന്ന മന്ദഹാസംനിമിത്തം മുഖത്തുണ്ടാകുന്ന മനോഹരതയും തന്റെ നേത്രങ്ങളെക്കൊണ്ടും, അവളുടെ സ്വരമാധുൎയ്യത്തെയും സംഗീതപാടവത്തെയും തന്റെ കൎണ്ണങ്ങളെക്കൊണ്ടും ആസ്വദിച്ചുകൊണ്ട് ദാമോദരൻ അനന്യചിത്തനായി സ്വൎഗ്ഗീയസുഖങ്ങൾ അനുഭവിച്ചു ആ സോഫയിൽ "ഒരു ചിത്രത്തിൽ എ

ഴുതപ്പെട്ടവൻ എന്നപോലെ് ഇരുന്നു. വസുമതി ഇങ്ങിനെ പാടിക്കൊണ്ടിരിയ്ക്കുന്നതിനിടയിൽ രാമനുണ്ണി പടികയറിവന്നു. അയാൾ വെളുത്ത ഫ്ലാനലിൻെറ ഒരു കാലുറയും ചുകപ്പും കറുപ്പും വരകളുള്ള ഒരു കോട്ടും ധരിക്കയും കയ്യിൽ ഒരു "ടെനിസ്സ്ബാറ്റ്" പിടിക്കയും ചെയ്തിട്ടുണ്ട്. അവൻ ദാമോദരൻെറ അടുക്കെ കൂടി നടന്നുപോകുമ്പോൾ തൻെറ ഇടത്തുകൈകൊണ്ടു ദാമോദരൻെറ ചെള്ളയിൽ മെല്ലെ ഒരടികൊടുത്തു. ദാമു ഇരുന്നദിക്കിൽനിന്ന് എഴുനീല്ക്കാതെ ഒന്നു മന്ദഹസിച്ചു. പാടിക്കൊണ്ടിരുന്ന തൻെറ സഹോദരിയെ ഒന്നു കടാക്ഷിച്ചു, പ്രേമസൂചകമായി ചിരിച്ചു, രാമനുണ്ണി അകത്തോട്ടു കടന്നുപോയി. അവൻ പിന്നെ അരമണിക്കൂർ കഴിഞ്ഞതിശേഷമായിരുന്നു രണ്ടാമതും ആ മുറിയിൽ കടന്നുവന്നത്. വന്ന ഉടനെ ദാമോദരൻെറ അടുക്കെ ചെന്നിരുന്നു. അല്പം കഴിഞ്ഞു പാട്ടു നിൎത്തി.

രാമനുണ്ണി—എന്താ മതിയാക്കിയൊ?

വസുമതി--കുറെനേരമായി പാടുന്നു.

രാമനുണ്ണി—ദാമു; നീ ഉത്തരകേരളനായർസമാജത്തിൻെറ വിവരം "കേരളപത്രിക"യിൽ വായിച്ചുവോ?

ദാമോദരൻ—വായിച്ചു—വായിച്ചു. ആ സമാജത്തിൻെറ ഉദ്ദേശം വളരെ നല്ലതാണ്. താലികെട്ടു നിൎത്തൽചെയ്യാനുള്ള ശ്രമം അത്രവേഗം ഫലിക്കുമെന്നു തോന്നുന്നില്ല.

രാമനുണ്ണി—ആ കാൎയ്യത്തിൽ നാമാണ് മാൎഗ്ഗദേശികൾ എന്നുള്ള അഭിമാനത്തിനു വഴിയുണ്ട്.

വസുമതി ഹാർമോണിയത്തിൻെറ അടുക്കെനിന്ന് എഴുന്നേററു മറെറാരു കസേലയിൽ ഇരുന്നു. ഇരുന്നശേഷം ഇങ്ങിനെ പറഞ്ഞു:—

"നിങ്ങൾ സഭകൂടിയും മററും താലികെട്ടു നിൎത്തൽ ചെയ്യാൻ അഭിപ്രായപ്പെട്ടതുകൊണ്ടു വല്ല ഫലവുമുണ്ടാകുമെന്നു തോന്നുന്നില്ല. നാട്ടുകാൎക്ക് അവരുടെ പഞ്ചായത്തല്ലാതെ ഇഷ്ടമാകയില്ല."

രാമനുണ്ണി—പഞ്ചായത്തും കാരണവന്മാരും നശിച്ചുകൊണ്ടുവരികയല്ലെ ചെയ്യുന്നത്?

ദാമോദരൻ—അതു വളരെ പരിതപിക്കത്തക്കതാണ്. മരുമക്കത്തായക്കാരുടെ ഇടയിൽ, പാരമ്പര്യക്രമമനുസരിച്ചു നിശ്ചയിക്കപ്പെടുന്ന തലവന്മാരുള്ള ഏർപ്പാടുകൾ നിലനിന്നുപോരുവാൻ പ്രയാസമാണ്.

രാമനുണ്ണി—അതെന്താണ് മരുമക്കത്തായക്കാരുടെ ഇടയിൽ പ്രയാസമാണെന്നു പറഞ്ഞത്?

വസുമതി—അതു മനസ്സിലായില്ലെ? മരുമക്കത്തായക്കാരുടെ ഇടയിൽ ഒരാളെ പിൻതുടരുന്നതു വേറെ ഏതോ ഒരാളുടെ മകനായിരിക്കുമെല്ലൊ.

ദാമോദരൻ—അതുമാത്രമല്ല, മരുമക്കളുടെ വിദ്യാഭ്യാസകാര്യത്തിൽ കാരണവന്മാൎക്കു ശുഷ്കാന്തിയും കുറഞ്ഞിരിക്കുന്നു. എത്രയായാലും പ്രകൃതിക്കനുസരിച്ചല്ലാതെ മനുഷ്യരുടെ നടവടികൾ ഉണ്ടാകയില്ല. ന്യായമായ വിവാഹംചെയ്തു യഥാൎത്ഥത്തിൽ പ്രണയമുള്ള ഭാൎയ്യമാരിൽ ജനിക്കുന്ന മക്കളിലുള്ള സ്നേഹംപോലെ മററൊരാളിൽ ഉണ്ടാകയില്ലെന്നതു പ്രകൃതിയുടെ അഭേദ്യമായ നിയമമല്ലെ? ഭാൎയ്യാഭൎത്താക്കന്മാരുടെ ബന്ധം, വെറുമ്പാട്ടംപോലെ ആവശ്യപ്പെടുമ്പോൾ ഒഴിഞ്ഞുകൊടുക്കേണ്ടിവരുന്ന നിലയിലുള്ള സംഗതികളിൽ മരുമക്കത്തായം പക്ഷേ നല്ലതുതന്നെയായിരിക്കാം.

രാമനുണ്ണി—താലികെട്ടു കേവലം അൎത്ഥമില്ലാത്ത ഒരു അടിയന്തരമാണെന്നറിഞ്ഞിട്ടും ചില മാന്യന്മാർ അതു നിൎത്തൽചെയ്യുന്നതിനു വിരോധമായി നില്ക്കുന്നത് എന്തുകൊണ്ടാണ്?

ദാമോദരൻ—മാന്യന്മാർ! നിങ്ങൾക്കുണ്ടൊ ഭ്രാന്ത! അതു നിൎത്തൽ ചെയ്യേണമെന്ന് ആദ്യം അഭിപ്രായപ്പെട്ടതും അതിന്നായി ശ്രമിച്ചതും തങ്ങളല്ല; അതിനാൽ മേലാൽ ഉണ്ടാവാൻ ഇടയുള്ള മാനവും തങ്ങൾക്കായിരിക്കയില്ല; എന്നിങ്ങിനെ വിചാരിച്ചിട്ട് അസൂയാകുക്ഷികളായ ചിലർ വെറും

കുസൃതിക്കുവേണ്ടി എതിരായി പ്രവൃത്തിക്കുന്നതല്ലേ? നിങ്ങൾ വിചാരിക്കുന്നുണ്ടോ ഈ പുറമെ കാണുന്നവരാണ് യഥാൎത്ഥ വിരോധികളെന്ന്? ഈ സാധുക്കളെക്കൊണ്ടു ചിലർ പിന്നിൽനിന്നു കുരങ്ങൻകളി കളിപ്പിയ്ക്കുന്നതല്ലേ?

വസുമതി—രണ്ടു പക്ഷമില്ലാതെ ഒരു കാൎയ്യമുണ്ടോ? അമ്മയെ തല്ലിയാലും രണ്ടു പക്ഷമുണ്ടാകയില്ലേ?

രാമനുണ്ണി—പരിഷ്കാരത്തിനായി പ്രയത്നിക്കുന്നവർ ഈ വക അഭിപ്രായഭേദവും തടസ്ഥവും ബുദ്ധിമുട്ടും ഒക്കെ സഹിക്കണം.

ദാമോദരൻ—ബുദ്ധിമുട്ടു മാത്രമൊ? തങ്ങളുടെ ജീവനെത്തന്നെ പണയം വെച്ചിട്ടുവേണം ഇതിനൊക്കെ ഇറങ്ങാൻ. ഇല്ലാത്ത അപവാദങ്ങൾ എന്തൊക്കെ കേൾക്കേണ്ടിവരും. മനസ്സിനും പക്ഷെ ദേഹത്തിനും എത്ര ഉപദ്രവങ്ങൾ സഹിക്കേണ്ടിവരും. ലോകചരിത്രം ഒന്നു നോക്കരുതൊ? എന്തിനു മറെറാക്കെ പറയുന്നു! ലോകത്തിനു ആത്മീകമായി അത്യന്തം ഗുണം ചെയ്തിരുന്നവരിൽ പ്രഥമഗണനീയനായിരുന്ന യേശുക്രിസ്തുവിനു സംഭവിച്ചതു നോക്കരുതെ? ചില ദുഷ്ടന്മാർ പിടിച്ച അദ്ദേഹത്തെ ക്രൂശിൽതറിക്കയല്ലേ ചെയ്തത്? അങ്ങിനെയുള്ള ക്രൂശ് ഏറക്കുറയ അനുഭവിക്കാത്തവരാരും സമുദായപരിഷ്കാരത്തിനൊ മതപരിഷ്കാരത്തിനൊ ആരംഭിക്കേണ്ടതില്ല. അവരുടെ മരണശേഷമാണ് അവർ ചെയ്ത ഗുണവും അവരുടെ ഖ്യാതിയും ലോകത്തിൽ പരക്കുക.

ഇവർ ഇങ്ങിനെ സംസാരിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കെ, അവിടെ ഒരാൾ കയറിവന്നു. അതു രാമനുണ്ണിയുടെ അമ്മയുടെ സഹോദരനായിരുന്നു. ഈ മനുഷ്യൻ ഒരു കച്ചവടക്കാരനാണ്. ഇംഗ്ലീഷ മരുന്നുവ്യാപാരമാണ്. ഏകദേശം അമ്പതു വയസ്സു മാത്രമേ പ്രായമുണ്ടായിരുന്നുള്ളുവെങ്കിലും അല്പകാലമായിട്ടു കുറെ വാൎദ്ധക്യം ബാധിച്ചിരിക്കുന്നു. ഈ അടുത്ത കാലത്തു തൻെറ പരിചയവും സഹവാസവും ചെറുപ്പക്കാരോടുകൂടി ആയിരുന്നതിനാൽ

വേഷത്തിന്ന് ഈ നൂററാണ്ടിലെ പരിഷ്കാരം വരുത്താൻ ശ്രമിച്ചിട്ടുണ്ട്. തലമുടി യൂറോപ്യൻ സമ്പ്രദായത്തിൽ വെട്ടി ചുരുക്കിട്ടുണ്ടെങ്കിലും, തന്റെ ഹിതത്തിന്നനുസരിച്ച ചില ദിക്കിൽ രോമങ്ങൾ ഇല്ലാതിരുന്നതിനാൽ വിചാരിച്ചപോലുള്ള ഭംഗി ഇല്ലാതെയും, തന്റെ ഹിതത്തിന്നെതിരായി രോമങ്ങളധികവും വെളുത്തു തുടങ്ങിയതിനാൽ വിചാരിക്കാത്ത അഭംഗി ഉണ്ടായും, ആകപ്പാടെ തന്റെ തലതന്നെ തനിക്കു വലിയ ഇഷ്ടഭംഗത്തിന്നു സംഗതി വരുത്തിട്ടുണ്ട്. മന്നൻ എന്നാണ് പേർ. മരുന്നുകച്ചവടത്തിലുള്ള ദീൎഘപരിചയത്തെ അടിസ്ഥാനമാക്കി ചില ഇംഗ്ലീഷുമരുന്നുകൾ ഉപയോഗിച്ച ഉപായത്തിൽ കുറെ വൈദ്യം കൂടി ചെയ്തിരുന്നതിനാൽ മന്നൻ വൈദ്യൻ എന്നാണ് പരക്കെ അറിയപ്പെടുന്നത്. വൈദ്യൻ വന്ന ഉടനെ വസുമതി ഇരുന്ന ദിക്കിൽനിന്നു എഴുന്നേററു മന്ദഹസിച്ചു. രാമനുണ്ണി അവിടെനിന്ന് എഴുന്നേല്ക്കാതെ "വരിൻ അമ്മാമ, ഇരിക്കിൻ എന്നു പറഞ്ഞു. വൈദ്യനെ ദാമോദരനു വളരെ ഇഷ്ടമല്ല. മന്നൻ വൈദ്യൻവലിയൊരു ഭള്ളനും ദുരഭിമാനിയും കൎണ്ണേജപനുമാണ്. പക്ഷെ, ദാമോദരനെ കണ്ട ഉടനെ അദ്ദേഹം കുശലപ്രശ്നം ചെയ്തു. ചിലതൊക്കെ സംസാരിച്ചശേഷം ദാമോദരൻ എഴുന്നേററു "നിങ്ങളിവിടെ സംസാരിച്ചിരിക്കിൻ. ഞാൻ പോകുന്നു" എന്നു പറഞ്ഞു.

രാമനുണ്ണി—ഊണു കഴിച്ചുപോകാം. ഊണൊക്കെ തെയ്യാറായിരിക്കുന്നു. ഇന്ന് ഇവിടുന്നുണ്ണാം.

ദാമോദരൻ—വേണ്ട, അമ്മയുണ്ടായിരിക്കും എന്നെയും കാത്തിരിക്കുന്നു.

ഇങ്ങിനെ പറഞ്ഞു വസുമതിയെ ഒന്നു കടാക്ഷിച്ചു മന്ദഹസിച്ചു പുറപ്പെട്ടുപോയി.

ദാമോദരൻ പോയശേഷം വസുമതി അവിടെനിന്ന് എഴുന്നേററു അകത്തേക്കു പോയി. അതിനുശേഷം മന്നൻ വൈദ്യനും രാമനുണ്ണിയും തമ്മിൽ ഒരു സംവാദമുണ്ടായി.

മന്നൻ—എന്താ, രാമനുണ്ണി, നിയ്യും നിൻെറ അച്ഛനും നാട്ടുകാരെക്കൊണ്ടു പിരാതി പറയിക്കും.

രാമനുണ്ണി—എന്തായിരുന്നു?

മന്നൻ—ഈ ദാമോദരൻ എന്തിനാണ് ഈ വിട്ടിൽ ഇങ്ങിനെ നിത്യം വരുന്നത്? അവന് എന്തിനാണ് ഇവിടെ ഇത്ര സ്വാതന്ത്ര്യം കൊടുക്കുന്നത്?

രാമനുണ്ണി—അതെന്താ ദാമു മാന്യനും യോഗ്യനുമല്ലെ? വിദ്യാഭ്യാസമില്ലാത്ത അവിവേകിയാണൊ?

മന്നൻ—ഇക്കാലത്തെ ചെറുപ്പക്കാരെപ്പററി നി എന്തറിഞ്ഞു? ജനങ്ങൾ എന്തൊക്കെയാണ് പറയുന്നതെന്നു നീ അറിഞ്ഞുവൊ?

രാമനുണ്ണി—ജനങ്ങൾ എന്തുപറയുന്നാണ്? ദാമോദരൻ വസുമതിയുടെ ഭൎത്താവാകാൻ യോഗ്യനാണെന്നാണ് എൻെറ ബോദ്ധ്യം. അങ്ങിനെയാവുമെന്നാണ് എൻെറ വിശ്വാസം.

മന്നൻ—എന്ത്! ഈ കച്ചവടക്കാരൻെറ ഗൃഹസ്ഥനു വസുമതിയെ കൊടുക്കുകയൊ? മിസ്റ്റർ കുഞ്ഞിരാമൻെറ മകനുവേണ്ടി വസുമതിയെ അന്വേഷിക്കാൻ ഭാവിച്ച വിവരം നീ അറികയില്ലയൊ? അവൻ ബി. എൽ. ജയിച്ചിരിക്കുന്നു. മിസ്റ്റർ കുഞ്ഞിരാമനു നല്ല പണവും ഉണ്ട്. നമുക്കു വലിയ ബന്ധുബലമായില്ലെ?

വസുമതി രണ്ടാമതും ആ മുറിയിൽ കടന്നുവന്നു. "അവൻ ബി. എൽ. ജയിച്ചിരിക്കുന്നു. മിസ്റ്റർ കുഞ്ഞിരാമനു നല്ല പണവും ഉണ്ട്. നമുക്കു വലിയ ബന്ധുബലമായില്ലെ" ഈ വാക്കുകൾ അവൾ നല്ലവണ്ണം കേട്ടിരുന്നു.

UNIVERSITY LIBRARY DEC 19.. MADRAS

അദ്ധ്യായം 4.

ആരാണ് ദാമോദരൻ?

ശീതോഷ്ണഭയരതി സമൃദ്ധിദാരിദ്ര്യാദി
ഹേതുനാ കാര്യത്തിനു വിഘ്നത്തെ വരുത്താതെ
നിത്യവും കർത്തവ്യാനുഷ്ഠാനം ചെയ്തീടുന്നവർ
വിദ്വാനെന്നത്രയുമവർ പണ്ഡിതശ്രേഷ്ഠനല്ലൊ.

നവരോജി സേട്ടുവിന്റെ കച്ചവടശാല കടൽ ചുങ്കത്തിന്നടുത്ത് ഒരു വിശാലമായ കെട്ടിടത്തിലായിരുന്നു. നവരോജി എന്നു പേരായ ഒരു പാർസിസേട്ടു വളരെ കൊല്ലം മുമ്പ് കേരളത്തിൽ വന്നു താമസിക്കുകയും അദ്ദേഹം ചിലരുടെ സഹായത്തോടുകൂടി വളരെ ചെറിയ വിധത്തിൽ ഒരു കച്ചവടം തുടങ്ങുകയും തന്റെ സാമർത്ഥ്യംകൊണ്ടും സത്യനിഷ്ഠ നിമിത്തവും ഈ വ്യാപാരം ക്രമേണ വർദ്ധിക്കുകയും ചെയ്തു. ഈ സേട്ടുവിന്റെ ചരിത്രത്തെപ്പററി ഇങ്ങിനെ കേട്ടിട്ടുണ്ട്.

ബോമ്പായിൽ "ജഹാംഗീറും പുത്രന്മാരും" എന്ന പേരിൽ വലിയ വർത്തകന്മാരുണ്ടായിരുന്നു. പ്രസിദ്ധന്മാരായ ഈ വർത്തകന്മാരുടെ ഇടയിൽ ഒടുവിൽ രണ്ടു സഹോദരന്മാർ മാത്രം ശേഷിച്ചു. ഇവരിൽ ജ്യേഷ്ഠൻ വലിയ ധാരാളിയും സുഖാനുഭവങ്ങളിൽ സാമാന്യത്തിലധികം സന്തുഷ്ടനുമായിരുന്നു. അനുജനാകട്ടെ വളരെ സത്യവാനും മിതവ്യയപരിശീലനുമായിരുന്നു. ഈ വിരുദ്ധഗുണങ്ങൾ വളരെ കാലം ഇണങ്ങിക്കൊണ്ടുപോരാൻ സാധിക്കാതിരുന്നതിനാൽ അവർ കൂട്ടുപിരിഞ്ഞു. അനുജൻ തന്റെ വക ദ്രവ്യവും വാങ്ങി മദിരാശിയിൽ പോയി ഒരു കച്ചവടം തുടങ്ങി. ജ്യേഷ്ഠന്റെ കച്ചവടം ക്രമേണ നഷ്ടത്തിൽ പര്യവസാനിക്കുകയും അദ്ദേഹം സന്താനമില്ലാതെ മരിച്ചുപോകയും ചെയ്തു. അനുജന്റെ വ്യാപാരം മദിരാശിയിൽ കുറെ കാലം വർദ്ധിച്ചുകൊണ്ടിരുന്നു. ഒടുവിൽ അദ്ദേഹവും മരിച്ചു. മരിക്കുമ്പോൾ

ചെറിയ ഒരു പുത്രൻ മാത്രമേ ഉണ്ടായിരുന്നുള്ളൂ. അതാണ് നമ്മുടെ നവറോജി. നവറോജിയുടെ അച്ഛൻ മരിച്ചശേഷം നവറോജിയുടെ അമ്മ കുറെക്കാലം അദ്ദേഹത്തിൻെറ വ്യാപാരകാര്യത്തിൽ ഏർപ്പെട്ടുവെങ്കിലും ഒരു സ്ത്രീക്കു ശരിയായി നടത്തിപ്പോരാൻ കഴിയാത്ത ഒരു കച്ചവടമായിരുന്നതിനാലും ഇടക്കു വേറെ ചില കച്ചവടക്കാർ ആ സ്ത്രീയെ വഞ്ചിക്കയാലും ആ വ്യാപാരവും കേവലം നശിച്ചു; അമ്മയും മകനും നിർദ്ധനരായി. അന്നു മദിരാശിയിൽ നാരായണൻവൈദ്യൻ എന്നൊരാൾ താമസിക്കുന്നുണ്ടായിരുന്നു. വടക്കെ മലയാളത്തിലെ വളരെ മാന്യതയില്ലുള്ള ഒരു തീയ്യകുടുംബത്തിലെ ഒരു അനന്തിരവനായിരുന്ന ഈ വൈദ്യൻ, മദിരാശിയിൽ പോയി വൈദ്യം നടത്തി ധാരാളം പണം സമ്പാദിച്ചുവരികയാണ്. അന്നൊക്കെ മദിരാശിക്കാർക്കു മലയാളികളുടെ ചികിത്സയിലും മന്ത്രവാദത്തിലും വളരെ വിശ്വാസമായിരുന്നു. വൈദ്യശാസ്ത്രത്തിൽ യാതൊരു ഗന്ധവുമില്ലാത്ത ചിലർപോലും അവിടെ പോയി വളരെ പണം സമ്പാദിച്ചതിനു ദൃഷ്ടാന്തങ്ങളുണ്ട്. നാരായണൻവൈദ്യനും നവറോജിസേട്ടുവിൻെറ അമ്മയും ഒടുവിൽ ഒരു തെരുവിലായിരുന്നു താമസം. അവിടെ വെച്ചു വൈദ്യരും നവറോജിയും കണ്ടു പരിചയമായി. ആ ചെറിയ കുടുംബം കഷ്ടത്തിലായകാലത്തു വൈദ്യൻ അവരെ വളരെ സഹായിച്ചുപോന്നിരുന്നു. ഒടുവിൽ നവറോജിയുടെ അമ്മ മരിച്ചു, ഏകദേശം പതിനാറു വയസ്സു മാത്രം പ്രായമായിരുന്ന നവറോജി നിസ്സഹായനായിത്തീർന്നു. അപ്പോൾ വൈദ്യൻെറ ഉപദേശപ്രകാരം നവറോജി വടക്കെ മലയാളത്തിൽ വരികയും വൈദ്യരുടെ സഹായത്തോടുകൂടിത്തന്നെ ചെറിയൊരു വ്യാപാരം തുടങ്ങുകയും ചെയ്തു. ഭാഗ്യവശാൽ ഈ വ്യാപാരം വർദ്ധിച്ചു ഒടുവിൽ ഒന്നുരണ്ടു ലക്ഷം ഉറുപ്പിക അയാൾക്കു സമ്പാദ്യമായി. കച്ചവടംകൊണ്ടുള്ള ആദായമൊക്കെ മുടക്കി നവറോജി ഒരു ബേങ്കു സ്ഥാപിച്ചു. ഈ ബേങ്കിൽനിന്നു ചില്ലറക്കച്ചവടക്കാർക്കു ലോണിന്മേൽ പണം സഹാ

യിച്ചുപോന്നു. വളരെ സത്യവാനും, ധർമ്മിഷ്ഠനും, കാരുണ്യഹൃദയനും ആയിരുന്ന നവറോജി ഇങ്ങിനെ ഒരു ബേങ്കു സ്ഥാപിച്ചതുതന്നെ അതു പരോപകാരമായിത്തിരേണമെന്നുള്ള ധർമ്മബുദ്ധിയോടുകൂടി മാത്രമായിരുന്നു. അദ്ദേഹം ധർമ്മവിഷയമായി വേറെയും വളരെ പണം ചെലവാക്കിയിരുന്നതിനാൽ നവറോജിസേട്ടു വളരെ ജനസ്വാധീനമുള്ള ആളായി തീർന്നിരിക്കയാണ്. ഈ സേട്ടുവിൻെറ വിശ്വസ്തനായ ഒരു സെക്രട്ടെരിയാണ് ദാമോദരൻ.

ദാമോദരൻ മാന്യകുടുംബത്തിൽ ജനിച്ച ഒരു യുവാവാണ്. അദ്ദേഹത്തിൻെറ അച്ഛൻ പ്രസിദ്ധനായ ഒരു സംസ്കൃതവിദ്വാനായിരുന്നു. സംസ്കൃതവിദ്യാഭ്യാസംകൊണ്ടു വളരെ ശിഷ്യസമ്പത്തല്ലാതെ മറെറാരു സമ്പത്തും അദ്ദേഹത്തിനുണ്ടായിരുന്നില്ല. ഒരെഴുത്തുപള്ളി കെട്ടി കുട്ടികളെ പഠിപ്പിക്കുകയായിരുന്നു അദ്ദേഹത്തിൻെറ ജോലി. വളരെ സദ്വൃത്തനും മാന്യനുമായിരുന്നതിനാൽ ഈ കണ്ണൻ ഗുരുക്കൾ തൻെറ പ്രദേശത്തു വളരെ ജനസ്വാധീനമുള്ള ഒരാളായിരുന്നു. കണ്ണൻഗുരുക്കൾക്കു ഗോപാലനെന്നും ദാമോദരനെന്നും രണ്ടു ആൺമക്കളും മൂന്നു പെൺമക്കളും സന്താനങ്ങളായിട്ടുണ്ട്. ഇതിൽ മൂത്ത മകൻ കുറെ സംസ്കൃതമൊക്കെ പഠിച്ചതിനുശേഷം ക്രിസ്തീയപുസ്തകങ്ങൾ അധികം വായിക്കുകയും അല്പകാലം കഴിഞ്ഞപ്പോൾ ക്രിസ്ത്യാനിമതത്തിൽ ചേരുകയും ചെയ്തു. അതിനുശേഷം അയാൾ അമ്മയേയും മററു കുടുംബങ്ങളേയും കേവലം അന്വേഷിക്കാതെയായി. മതം മാറിയതോടുകൂടി കുടുംബങ്ങളെ ഉപേക്ഷിക്കണമെന്നുള്ള സമ്പ്രദായം കഷ്ടം തന്നെ. ദാമോദരൻ ഇംഗ്ലീഷു വിദ്യാഭ്യാസത്തിൽ ഏർപ്പെട്ടു സ്കൂളിൽ പഠിക്കുന്ന കാലത്തു ദാമോദരൻ എല്ലാ ക്ലാസ്സുകളിലും ഒന്നാമനായിരുന്നതിനാൽ സ്കൂൾഫീസ്സു മാനേജർ സ്വന്തം കയ്യിൽനിന്നായിരുന്നു കൊടുത്തുപോന്നിരുന്നത്. അങ്ങിനെ മെട്രിക്കുലേഷൻ ജയിച്ചു. ആ പരീക്ഷയിൽ ഒന്നാം ക്ലാസ്സിൽ ജയിക്കുമെന്നു പലരും വിചാരിച്ചിരുന്നുവെങ്കിലും

നിർഭാഗ്യവശാൽ രണ്ടാംക്ലാസ്സിലേ ജയിക്കാൻ സംഗതിയായുള്ളു. അതിനൊരു കാരണവുമുണ്ടായി. സയൻസുപരീക്ഷയ്ക്കു രണ്ടു ചോദ്യക്കടലാസ്സുകൾ ഉണ്ടായിരുന്നതിൽ ആദ്യത്തേതു ചെയ്തു. രണ്ടാമത്തേതു തുടങ്ങുന്നതിൻെറ കൃത്യസമയം തെറ്റിദ്ധരിച്ചുപോയിരുന്നതിനാൽ അരമണിക്കൂർ താമസിച്ചായിരുന്നു പരീക്ഷയ്ക്കു ചെന്നിരുന്നത്. അതുനിമിത്തം പരീക്ഷയ്ക്കുചേരാൻ അനുവദിയ്ക്കപ്പെട്ടില്ല. ഇങ്ങിനെ ഒരു വിഷയത്തിൽ പരീക്ഷയ്ക്കുചേരാൻ അനുവദിക്കപ്പെടാതിരുന്നിട്ടും പരീക്ഷയിൽ ജയിച്ചതുകൊണ്ടുതന്നെ അവൻെറ അറിവും ബുദ്ധിശക്തിയും പ്രത്യക്ഷപ്പെടുന്നുണ്ടല്ലോ. ഒന്നാംക്ലാസ്സിൽ ജയിച്ചിരുന്നുവെങ്കിൽ പക്ഷെ ഗവമ്മേണ്ടിൽനിന്നു ദ്രവ്യസഹായം ലഭിച്ചിട്ടെങ്കിലും എഫ്. എ പരീക്ഷയ്ക്കു പഠിയ്ക്കാൻ സാധിയ്ക്കുമായിരുന്നു. അതിനു സംഗതിവന്നില്ല. അച്ഛനു പണമില്ലാതിരുന്നതിനാൽ എഫ്.എ. യ്ക്കു പഠിപ്പിയ്ക്കാൻ അദ്ദേഹത്തിനും സാധിച്ചില്ല പഠിപ്പിൽ വാസനയും പഠിയ്ക്കാൻ ബുദ്ധിയും ഉള്ള കുട്ടികൾക്കു ദ്രവ്യസഹായം ചെയ്വാനും അവരെ ആ വിധത്തിൽ പ്രോത്സാഹിപ്പിയ്ക്കാനും യാതൊരു ഏർപ്പാടും നമ്മുടെ ഇടയിൽ സ്ഥിരമായി ഉണ്ടായിട്ടില്ലല്ലോ.

ദമോദരൻ മെട്രിക്കുലേഷൻ പരീക്ഷ ജയിച്ചശേഷം ഒരു യൂറോപ്യൻ വ്യാപാരക്കമ്പനിയിൽ ആദ്യം 12½ക. ശമ്പളത്തിന്മേൽ ഒരു ക്ലാക്കായിചേന്നു അവിടെവെച്ചാണ് നവരോജി അവനെ ഒന്നാമതുകണ്ടത്. ദാമോദരൻെറ സത്യനിഷ്ഠയുംപ്രവൃത്തിയിലുള്ള ചാതുൎയ്യവും ബുദ്ധിമാനായ നവരോജി സൂക്ഷിച്ചു മനസ്സിലാക്കുകയും വല്ലവിധത്തിലും അവനെ തൻെറ കീഴിൽ ഒരു ഉദ്യോഗത്തിനു നിശ്ചയിക്കേണമെന്ന് ആഗ്രഹിക്കുകയും ചെയ്തു. നാട്ടുകാരായ കച്ചവടക്കാരുടെ കീഴിൽ ഉദ്യോഗത്തിനു ചേരുവാൻ ദാമോദരനെപ്പോലുള്ളവർ വളരെ മടിയ്ക്കുമെന്നു സേട്ടുവിനു അറിയാമായിരുന്നു. നാട്ടുകാരൻ എത്ര വലിയ കച്ചവടക്കാരനായിരുന്നാലും ചേനപോകുന്നദിക്ക് അടച്ചു ആനപോകുന്നദിക്കു തുറന്നുവെയ്ക്കുകയെന്ന രീതിയിൽ പ്രാപ്തിയും പരിചയവുമ

ള്ളവരെ കീഴുദ്യോഗസ്ഥന്മാരാക്കി നിശ്ചയിസ്സാതെ രണ്ടും മൂന്നും ഉറുപ്പിക ശമ്പളം കൊടുത്തു "കണക്കപ്പിള്ള"മാരെ നിശ്ചയിസ്സുകയാണല്ലോ ചെയ്യുക. അതുകൊണ്ട് ഒടുവിലുണ്ടാകുന്ന നഷ്ടങ്ങൾ ഇത്രയാണെന്ന് അവർ ധരിസ്സുന്നില്ല. പഠിപ്പും യോഗ്യതയുമുള്ളവക്ക് അവരുടെ അവസ്ഥയ്ക്കനുസരിച്ചുള്ള ശമ്പളം കൊടുക്കാനും അതു ക്രമേണ കയററിക്കൊടുക്കാനും യൂറോപ്യന്മാർ ചെയ്യുന്ന ഏപ്പാടുകൾ അനുകരിസ്സാത്തതുകൊണ്ടു നാട്ടുകാരിൽ വലിയ ചില കച്ചവടക്കാർ കൂടി ഒടുവിൽ "ദീവാള്"യാകുന്നു. ഏതായാലും നവറോജി ആദ്യംതന്നെ ദാമോദരനു 50 ക. ശമ്പളം കൊടുക്കാമെന്നും ക്രമേണ ശമ്പളം അധികരിപ്പിസ്സാമെന്നും വാഗ്ദത്തം ചെയ്കയാലും നവറോജിയുടെ വ്യാപാരം വളരെ നല്ലനിലയിൽ നടക്കുന്നുണ്ടെന്നു അവനു ബോദ്ധ്യമുണ്ടാകയാലും അവൻ തന്റെ ആദ്യത്തെ ഉദ്യോഗം വിട്ടു സേട്ടുവിന്റെ കീഴിൽ ചെന്നു ചേന്നു.

ഒരുകൊല്ലം കഴിഞ്ഞപ്പോൾ അവന്റെ അച്ഛൻ മരിച്ചു. പിന്നെ കുടുംബം രക്ഷിസ്സേണ്ടുന്ന ഭാരം മുഴുവനും തനിസ്സായി. വൃദ്ധയായ അമ്മയേയും മൂന്നു സഹോദരിമാരേയും രക്ഷിസ്സാൻ ദാമോദരനല്ലാതെ മററാരും ഉണ്ടായിരുന്നില്ല. ഇങ്ങിനെ അവന്റെ കുടുംബഭാരം വദ്ധിച്ചുവെന്നു കണ്ടപ്പോൾ അവന്റെ ശമ്പളം 75ക.യാക്കി വദ്ധിപ്പിസ്സാൻ അവന്റെ എജമാനന്ന് ഗുണമനസ്സുണ്ടായി. ദാമോദരനു എത്രതന്നെ ശമ്പളം കൊടുത്താലും അതു ന്യായമായിത്തീരുകയല്ലാതെ ചെയ്യാറില്ലെന്നു നവറോജിതന്നെ പലപ്പൊഴും പറയാറുണ്ടായിരുന്നു.

ദാമോദരന്റെ മനസ്സിന്റെയും ബുദ്ധിയുടെയും ഗുണങ്ങൾക്ക അനുരൂപമായ ആകൃതിവിശേഷമാണ് അവനുള്ളത്. തന്റെ സ്നേഹിതന്മാരുടെയും, തന്നെ അറിയുന്നവരുടെയും, ഇടയിൽ താൻ ഒരു സുന്ദരനാണെന്നു ഗണിസ്സപ്പെട്ടു സുന്ദരൻതന്നെയാണ് ദാമോദരൻ. വിസ്താരമുള്ള നെററിയും നീണ്ടമൂക്കും അധികം തടിപ്പില്ലാത്ത ചുണ്ടുകളും നീണ്ടും ചൈതന്യവും ജീവനുമുള്ള

നേത്രങ്ങളും പ്രസന്നവദനവും സ്വൎണ്ണവൎണ്ണവും എല്ലാം നയന മോഹനമായിരുന്നു. മുടി യൂറോപ്യൻസമ്പ്രദായത്തിൽ വെട്ടിയിരുന്നതു ധാരാളം കറുപ്പും പുഷ്ടിയും ഉണ്ടായിരുന്നു. അതു വളരെ ഭംഗിയിൽ പകുത്തു ചീകി വെക്കാറുണ്ട്. ശരീരം വ്യായാമം കൊണ്ടു നല്ല ശക്തിയും സാമാന്യം പുഷ്ടിയും ഉള്ളതാണെന്നു മാത്രമല്ല, നല്ല ദീൎഘതയുള്ളതുമാണ്. വസ്ത്രധാരണയിൽ ദാമോദരൻ പ്രത്യേകം ശ്രദ്ധിച്ചിരുന്നു. എപ്പോഴും നല്ല വൃത്തിയുള്ള വസ്ത്രങ്ങളല്ലാതെ ധരിയ്ക്കയില്ല. ആകപ്പാടെ, സജ്ജനങ്ങൾക്ക ഈ ചെറുപ്പക്കാരനിൽ അതിയായ സ്നേഹം ജനിയ്ക്കാൻ അവനെ ഒരു നോക്ക കണ്ടാൽ മതിയായിരുന്നു.

സാധാരണ, വല്ല പരീക്ഷയും ജയിച്ചു പ്രവൃത്തിയിൽ പ്രവേശിച്ചു കഴിഞ്ഞാൽ, വിദ്യാഭ്യാസം പൂൎത്തിയായെന്നും അതുകൊണ്ടുള്ള ഫലം സാദ്ധ്യമായെന്നും വിചാരിച്ചു പുസ്തകവായന നിൎത്തുകയാണല്ലൊ പലരും ചെയ്യുകാണുന്നത്. എന്നാൽ ദാമോദരനാകട്ടെ, നിത്യം ഓരോ പുസ്തകങ്ങൾ വായിച്ചു തന്റെ അറിവു വൎദ്ധിപ്പിച്ചുകൊണ്ടിരുന്നു. ഇംഗ്ലീഷിൽ പല ശാസ്ത്രപുസ്തകങ്ങളും കഥകളും വായിയ്ക്കുകയും അതിൽനിന്നു സിദ്ധിയ്ക്കുന്ന അറിവിനെ അടിസ്ഥാനമാക്കി മലയാളത്തിൽ പല ഉപന്യാസങ്ങളും എഴുതി പത്രങ്ങളിലും പത്രഗ്രന്ഥങ്ങളിലും പരസ്യം ചെയ്തുപോരികയും ചെയ്തു. മററു ചെറുപ്പക്കാൎക്ക സാധാരണ ഇല്ലാത്തതായി ദാമോദരനുണ്ടായിരുന്ന മറെറാരു ഗുണം ഹിന്തുമതത്തോടുള്ള പ്രതിപത്തിയും ഹിന്തുമതത്തെ സംബന്ധിയ്ക്കുന്ന പുസ്തകങ്ങൾ വായിയ്ക്കുന്നതിലും പഠിയ്ക്കുന്നതിലും ഉള്ള അഭിരുചിയും ആയിരുന്നു. ജോലിത്തിരക്ക ധാരാളം ഉണ്ടായിട്ടുപോലും ക്രിക്കററു മുതലായ കളികളിൽ ഏൎപ്പെട്ടു വ്യായാമാൎത്ഥം ദിവസേന അല്പം സമയം മുടങ്ങാതെ ചിലവഴിയ്ക്കാൻ ദാമോദരൻ കുറവു വരുത്തിയില്ല.

നവറോജിയുടെ വ്യാപാരാവശ്യാൎത്ഥം ദാമോദരൻ ബോമ്പാ

യി, മദിരാശി, കൽക്കത്ത, ബൎമ്മ, സിലോൺ മുതലായ ദിക്കുകളിൽ പല അവസരങ്ങളിലും സഞ്ചരിച്ചിട്ടുണ്ട്.

നവറോജിസേട്ടുവിന്റെ കച്ചവടശാല ചുങ്കത്തിന്നടുത്ത ഒരു വിശാലമായ കെട്ടിടത്തിലായിരുന്നുവെന്നു പറഞ്ഞുവല്ലൊ. ഏപ്രിൽമാസം ഒരു തിങ്കളാഴ്ചയാണ്, രാവിലെ ഏകദേശം എട്ടര മണിയായിരിക്കുന്നു. ചുങ്കത്തിന്നടുത്തുള്ള റോഡുകളിൽ ജനങ്ങളും വണ്ടികളും നിറഞ്ഞിരിക്കുന്നു. വണ്ടികളിൽ കയററിക്കൊണ്ടുപോകുന്നതൊ, പാണ്ടികശാലകളിലേയ്ക്കു കൊണ്ടിറക്കുന്നതൊ ആയ അരിച്ചാക്കുകളിൽനിന്നു വിതറുന്ന അരിമണികൾ പെറുക്കി എടുക്കാമെന്നുള്ള ആഗ്രഹത്തോടുകൂടി ഓരോ ചെറിയ വട്ടിയും എടുത്തുകൊണ്ടു അവിടവിടെ നില്ക്കുന്ന ചില സാധുസ്ത്രീകളൊഴികെ മടിയന്മാരായി ആരുംതന്നെ കാണപ്പെട്ടില്ല. കച്ചവടക്കാരുടെ മേനോന്മാർ, കാൎയ്യസ്ഥന്മാർ, വ്യവഹാരകാൎയ്യസ്ഥന്മാർ, കൂലിക്കാർ, സാമാനങ്ങൾ വില്ക്കാനും വാങ്ങാനും വരുന്നവർ, എല്ലാം ഏററവും ഉത്സാഹത്തോടുകൂടി അങ്ങുമിങ്ങും നോക്കുകയും ഓരോ പ്രവൃത്തികൾ ചെയ്കയും ചെയ്യുന്നു. ഓരോ പാണ്ടികശാലയിൽ ഓരോ വിരിപ്പും തലയണയും മുമ്പിലൊരു പെട്ടിയുമായി ഇരിക്കുന്ന ബനിയാന്മാർപോലും ഉറുപ്പികയെണ്ണുകയൊ കണക്കുകൂട്ടുകയൊ ചെയ്യുന്ന തിരക്കാണ്. ശക്തന്മാരായ കൂലിക്കാർ വണ്ടികളിൽ സാമാനങ്ങൾ കയററി വലിച്ചുകൊണ്ടുപോകുമ്പോഴും സാമാനങ്ങൾ വണ്ടിയിൽ കയററുകയൊ വണ്ടിയിൽനിന്ന് ഇറക്കുകയൊ ചെയ്യുമ്പോഴും ഓരോ പാട്ടുകളും ചില താളങ്ങളും മററും ഉച്ചത്തിൽ ഉച്ചരിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുന്നു. തലമുടി ഭംഗിയിൽ വാൎന്നുകെട്ടി ശുദ്ധ വെള്ളവസ്ത്രം ഉടുത്തു മറെറാരുവെള്ളവസ്ത്രം മടക്കി ഒരു ചുമലിൽകൂടി ഇട്ടു അതിന്റെ ഒരു തല മുമ്പിൽ ഞാത്തിയിട്ടു മറുതല പുറത്തുകൂടി മറുഭാഗത്തെ വാരിഭാഗം വഴിയായി വയററിൽചുററി ഇടത്തെ ഉക്കിൽ തിരുകി അതിനെ കുപ്പായമാക്കി ... കുലപ്രവൃത്തിക്കു പോകുന്ന സ്ത്രീകളൊക്കെ, താന്താങ്ങൾ പ്രവൃത്തിചെയ്യുന്ന പാ

ണ്ടികശാലകളിലേയ്ക്കു ധൃതിയിൽ നടന്നുപോകയും ചിലർ കൂട്ടം കൂട്ടമായി ചില പാണ്ടികശാലകളുടെ മുമ്പിൽ നില്ക്കുകയും ചെയ്യുന്നു. കൂലിക്കാരായ സ്ത്രീകളുടെ ഇടയിൽ ഇത്ര വൃത്തിയും ശുചിയും ഉള്ളവരെ വല്ല ദിക്കിലും വല്ല ജാതിയിലും കാണുമോ, എന്നു സംശയമാണ്. ഇവരിൽ മുഷിഞ്ഞവസ്ത്രമൊ മുഷിഞ്ഞ തലമുടിയൊ ഉള്ളവരെ കാണില്ല അവരുടെ പുരുഷന്മാരാകട്ടെ, നേരെ വിരോധമാണുതാനും. അവൎക്ക പ്രവൃത്തിയ്ക്കുപോകുമ്പോൾ ധരിയ്ക്കാൻ പ്രത്യേകം മുഷിഞ്ഞവസ്ത്രങ്ങൾ ഉണ്ടായിരിയ്ക്കും. വണ്ടികൾനിറയ പലവിധസാമാനങ്ങൾ കയററി കാലിൻെറ പടം മുങ്ങത്തക്ക പൊടിയുള്ള റോഡുകളിൽകൂടി വണ്ടികൾ വലിച്ചുകൊണ്ടുപോകുന്ന കാളകളൊഴികെ അവിടങ്ങളിൽ തങ്ങളുടെ പ്രവൃത്തിമൂലം സങ്കടപ്പെടുന്നവർ ആരുംതന്നെ ഉണ്ടായിരുന്നില്ല.

ഇങ്ങിനെ തിക്കം തിരക്കം ഉള്ള റോഡിൽകൂടി യൂറോപ്യൻ വസ്ത്രം ധരിച്ച ഒരു ചെറുപ്പക്കാരൻ ചവിട്ടുവണ്ടിയിൽ കയറി ആളുകളേയും വണ്ടികളേയും തെററിത്തിരിച്ചുകൊണ്ടു നവറോജിയുടെ വ്യാപാരശാലയുടെ മുൻഭാഗത്തു വന്നിറങ്ങി. ആപ്പീസ്സിലെവാതിലിന്നടുത്തുണ്ടായിരുന്ന പുരുഷന്മാരും സ്ത്രീകളും അദ്ദേഹത്തെ കണ്ടു ഉടനെ സ്നേഹബഹുമാനങ്ങളുടെ സൂചകമായി മുഖങ്ങളിൽ പ്രസന്നഭാവം പ്രകാശിപ്പിച്ചു. ദാമോദരൻ ചവിട്ടുവണ്ടിയിൽ നിന്നിറങ്ങിയ ക്ഷണത്തിൽ ഒരാൾചെന്നു വണ്ടി ഏററുവാങ്ങി, അതിനെ ഒരു ഭാഗത്തേക്കു ഉരുട്ടിക്കൊണ്ടുപോയി. ദാമോദരൻ നാലുപാടും ബദ്ധപ്പെട്ടുനോക്കിക്കൊണ്ട് എല്ലാവരേയും ആദരിയ്ക്കുന്നവിധത്തിൽ മനോഹരമായി മന്ദസ്മിതംചെയ്തു, തല താഴ്ത്തി, അഭിവാദ്യംചെയ്തു, വാതിൽകടന്നു അകത്തേക്കു പോകയും ചെയ്തു. "ഇദ്ദേഹമാണ് ഈ ആഫീസിൻെറ ജീവൻ. ഇദ്ദേഹമാണ് ഇവിടത്തെ അഭിവൃദ്ധിക്കു കാരണം. ഈ പൊന്നെജമാനന്നുവേണ്ടി എൻെറ ജീവൻകൂടി ദാനംചെയ്യാൻ ഞാൻ എപ്പോഴും ഒരുക്കമാണ്." എന്നിങ്ങിനെ അവരിൽ ഓരോരുത്ത

ൻെറ ഹൃദയത്തിൽ രഹസ്യമായി മുഴങ്ങിക്കൊണ്ടിരുന്നു.

ദാമോദരൻചെന്നു തൻെറ മേശയ്ക്കടുത്തുള്ള കസേലയിൽ ഇരുന്നു,മേശതുറന്നു പുസ്തകങ്ങളും കടലാസ്സുകളും എടുത്തു ഓരോന്നെഴുതാനും വായിക്കാനും തുടങ്ങി. അതിലിടക്കു പലരും ഓരോന്നു ചോദിയ്ക്കാനും പറവാനും സംശയം തീൎക്കാനും കൊടുക്കാനും വാങ്ങുവാനും അവൻെറ അടുക്കൽ വന്നും പോയും കൊണ്ടിരിക്കുന്നു. അവരിൽ ആരോടും യാതൊരു വെറുമുഖവും കാണിച്ചില്ലെന്നുമാത്രമല്ല സൎവ്വരോടും വളരെ മൎയ്യാദയോടും സന്തോഷത്തോടും സംസാരിച്ചു. അതിലിടക്കു വലിയ ചില കണക്കുപുസ്തകങ്ങൾ എടുത്തു അട്ടിയായിമേശപ്പുറത്തുവെച്ചു; ചില കണക്കുകൾ എടുത്തു തിരിച്ചും മറിച്ചും നോക്കി സേട്ടുവിൻെറ മുറിയിലേക്കയച്ചു. കുറെ കത്തുകളെടുത്തു ഒന്നിച്ചൊരു മൊട്ടുസൂചികൊണ്ടു കുത്തിച്ചേൎത്തു മേശമേലുണ്ടായിരുന്ന കള്ളിയലുമാരിയിൽ ഒരു കള്ളിയിലിട്ടു. ഇങ്ങിനെ ഓരൊ പ്രവൃത്തികൾ ചെയ്തുകൊണ്ടിരിക്കുമ്പോൾ ഒരു ഭൃത്യൻ അവൻെറ അടുക്കൽ ചെന്നിട്ടു,

"സേട്ടു ഒന്നുവരട്ടെ ചൊല്ലാൻ പറഞ്ഞിരിക്കുന്നു." എന്നുപറഞ്ഞു. ദാമോദരൻ ഉടനെ എഴുന്നേററു സേട്ടുവിൻെറ മുറിയിലേക്കുപോയി.

സേട്ടു—നോക്കു, ദാമോദരാ, ഈ സുബ്രഹ്മണ്യയ്യർ പതിനഞ്ചു ദിവസത്തെ കല്പനയ്ക്കു്, എഴുതിയിരിയ്ക്കുന്നു.

ദാമോദരൻ—എന്താണ് ഇത്ര തിരക്കുള്ള അവസരത്തിൽ കല്പനയെടുക്കാൻ?

സേട്ടു—ഇതാ അയാളുടെ കത്തു നോക്കു.

ദാമോദരൻ—(കത്തു വാങ്ങി വായിച്ചിട്ടു്.) അമ്മയ്ക്കു വളരെ സുഖക്കേടാണെന്നല്ലേ എഴുതിയിരിയ്ക്കുന്നത്. അദ്ദേഹം കല്പന സമ്മതിയ്ക്കുന്നതിനു മുമ്പുതന്നെ പോയിക്കഴിഞ്ഞുവോ?

സേട്ടു—പോയിരിപ്പാലും. ഇതാ സേഫിൻെറ താക്കോൽ അയ

ച്ചിരിക്കുന്നു. അയാൾ വരുന്നതുവരെ ബേങ്കിലെ കാൎയ്യം നി ങ്ങൾ നോക്കണം. നിങ്ങളുടെ പണി വേറെ ആൾ നോക്കട്ടെ.

ദാമോദരൻ—ഞാൻ ഇതുവരെ ബേങ്കിൽ പ്രവൃത്തി നോക്കീട്ടില്ല ല്ലൊ. അതിലെ കണക്കുകളും മറ്റും നോക്കാനും മനസ്സിലാ ക്കാനും എത്ര ബുദ്ധിമുട്ടുണ്ട്!—

സേട്ടു— അതു സാരമില്ല. പുതുതായി ആൎക്കും പണം കൊടുക്കു ണ്ട. പലിശവകയായി അടയ്ക്കുന്ന പണം മാത്രം വാങ്ങി ഒരുത ല്ലൂാലരശീതി കൊടുക്കാം. അവധിയെത്തിയ ലോണോ ചെ ക്കോ മററോ ഉണ്ടോ എന്നു നോക്കണം. അതൊക്കെ ഗ്രമ സ്തന്മാൎക്കറിയാം. വളരെ അടിയന്തരമായിട്ടു വല്ലവരും ലോ ൺമേൽ പണം ആവശ്യപ്പെട്ടെങ്കിൽ എന്നോടു പറഞ്ഞാൽ അക്കാൎയ്യം ഞാൻ ചെയ്യും. എന്താ മടിക്കുന്നു? നിങ്ങളെയ ല്ലാതെ എനിക്കു ആരെയും വിശ്വാസമില്ല.

ദാമോദരൻ—നിങ്ങൾ അങ്ങിനെയാണ് പറയുന്നതെങ്കിൽ ഞാൻ അതു ചെയ്യാം. എന്നാൽ രാമൻ നായര് എൻെറ പ്രവൃത്തി നോക്കട്ടെ.

സേട്ടു—അതുശരി അങ്ങിനെയാവട്ടെ.

സുബ്രഹ്മണ്യയ്യർ നവറോജിയുടെ ബേങ്കിലെ കാഷ്യീപ്പരാ യിരുന്നു. അദ്ദേഹത്തിൻെറ അമ്മയ്ക്കു സുഖക്കേടാണെന്നു വിവര മറികയാൽ അദ്ദേഹം ബദ്ധപ്പെട്ടു സ്വരാജ്യത്തേയ്ക്കു പോയിരി ക്കുയാണെന്നു വായനക്കാർ കണ്ടുവല്ലൊ. അതുവരെ കച്ചവട സംബന്ധമായ ആപ്പീസ്സിലെ സൎവ്വ കാൎയ്യാധികാരവും വഹിച്ചി രുന്ന ദാമോദരൻ ബേങ്കുകാൎയ്യത്തിൽ നേരിട്ടു പ്രവൃത്തിച്ചിരുന്നി ല്ല. അതിൽ എല്ലാകാൎയ്യവും നോക്കി നടത്തിയിരുന്നതു സുബ്ര ഹ്മണ്യയ്യരായിരുന്നു. ഈ ബ്രാഹ്മണനെ നവറോജി വളരെ വി ശ്വസിച്ചിട്ടാണ്. അദ്ദേഹം കല്പനവാങ്ങി പോയതിനാൽ പ തിനഞ്ചുദിവസം ബേങ്കിലെ പ്രവൃത്തി ദാമോദരൻ നോക്കാമെ ന്നുതീൎച്ചയാക്കി.

അദ്ധ്യായം 5.

നാലു യന്ത്രികൾ

'ഉടൽ കഴുകുവതിന്നും പൂമണം പൂണ്മതിന്നും
വടിവൊടു ജലപാനത്തിന്നുമെന്നിന്നുമല്ലാ
സ്ഫടികവിമലതോയേ ചേർകലക്കാൻ സരസ്സി-
ന്നുടയനടുവതിങ്കൽ കാസരം മുങ്ങിടുന്നു,

കേ. സി കേ. വി.

ലോകത്തു നിത്യം കാണുന്ന ഓരോ സംഭവങ്ങളിൽ അടങ്ങിയിരിയ്ക്കുന്ന പാഠങ്ങൾ മനുഷ്യർ ശരിയായി ധരിച്ചു, തങ്ങളുടെ പ്രവൃത്തികൾ അവസ്ഥാനുസരിച്ചു വ്യവസ്ഥപ്പെടുത്തുന്നതായാൽ രാജ്യത്തു ക്രമേണ ക്ഷേമം വർദ്ധിയ്ക്കാനേ തരമുള്ളു. മനുഷ്യന്റെ സ്വഭാവം അങ്ങിനെയുള്ളതല്ലായിരിയ്ക്കാം. അവന്നു വല്ലതും സംഭവിച്ചാലെ അവനവൻ പഠിയ്ക്കയുള്ളു. നടന്നുനടന്നു ഒരു കുണ്ടിൽ മറിഞ്ഞുവീണതിനുശേഷമേ താൻ ഒരു കുണ്ടിൽ വീണിരിയ്ക്കയാണെന്ന അറിവ് ഒരു കുരുടന്നുണ്ടാകുന്നുള്ളു. നാമൊക്കെ എന്തൊരു കുരുടന്മാരാണ്!

അന്നന്നത്തെ കുരുടന്മാരുടെ കഥ അന്നന്നുള്ളവർതന്നെ രേഖപ്പെടുത്തിയാൽ പിന്നെ വരുന്നവർക്കെങ്കിലും പ്രയോജനകരമാകാതിരിയ്ക്കയില്ല. പൂർവ്വകാലങ്ങളിലെ അവസ്ഥകൾ അറിവാൻ നമ്മെ സഹായിയ്ക്കുന്ന സംഗതികൾ രേഖപ്പെടുത്തത്തക്ക കാരുണ്യബുദ്ധി പണ്ടുണ്ടായിരുന്നവർക്കൊന്നും ഉണ്ടായില്ല. തച്ചോളിപ്പാട്ടുകളാണ് ഇദ്ദേശീയർക്ക് ഈവക സംഗതികളിലുള്ള ഒരുവക പ്രമാണം. അതൊക്കെ പാടങ്ങളിൽ പ്രവൃത്തി ചെയ്യുന്ന പഴയ പെണ്ണുങ്ങൾക്കു മാത്രം ചേർന്നതാണെന്നാണ് ഇക്കാലത്തെ പരിഷ്കാരികൾ വെച്ചിരിയ്ക്കുന്നത്. പഴയപെണ്ണുങ്ങൾക്കു തന്നെയും അതൊക്കെ പാടാനും ഓർമ്മിയ്ക്കാനും ഉന്മേഷവും കുറഞ്ഞിരിയ്ക്കുന്നു. അങ്ങിനെ ചെയ്യുന്നുണ്ടെങ്കിൽ തന്നെ ദേഹാദ്ധ്വാനാവസരത്തിൽ ക്ഷീണത്തിനുള്ള ഒരു ഉപശാന്തിയാ

യിട്ടല്ലാതെ അധികമൊന്നും ആരും അതിനെപ്പററി ചിന്തിക്കാറുമില്ല.

ഇക്കാലത്തെപ്പോലെ കൊക്കയും കുസൃതിയും അന്നുമുണ്ടായിരുന്നുവൊ? ദൃഷ്ടിയും ദൂഷണവും നമുക്കു പൂൎവ്വസമ്പത്താണൊ? വസൂരിരോഗംപോലെതന്നെ വാരോലയും പണ്ടുപണ്ടെ ഉള്ളതാണൊ? ഇതൊക്കെ ആലോചിച്ചാലും അന്വേഷിച്ചാലും അറിയാൻ കഴിയാതായിരിക്കുന്നു. ഏതായാലും അന്നുണ്ടായിരുന്നവരെ നാം ഇന്നുപറയുന്ന കുററം നമ്മുടെ അനന്തരഗാമികൾ നമ്മളുടെ തലയിൽ സ്ഥാപിയ്ക്കാതിരിക്കാൻ നാം സൂക്ഷിയ്ക്കേണ്ടതാണല്ലൊ.

അന്യായമായി അനാവശ്യകാൎയ്യങ്ങളിൽ ഏൎപ്പെട്ട ഭഗ്നാശയന്മാരായ മൂന്നുപേർ ഒരുദിവസം സന്ധ്യാസമയത്ത് അവരിൽ ഒരാളുടെ വീട്ടിൽ ഒരുമുറിയിൽ ഒരു വട്ടമേശയ്ക്കു ചുററും ഇരുന്നു രഹസ്യമായി ഒരു സംഗതിയെക്കുറിച്ച് ആലോചിക്കുകയാണ്. മൂന്നുപേരും വൃദ്ധന്മാരാണെന്ന് അവർ സമ്മതിക്കയില്ലെങ്കിലും അതിൽ ഏററവും ഇളയ ആൾക്ക് 60 വയസ്സു കഴിഞ്ഞിരിക്കുന്നു. അതിഥികൾ രണ്ടുപേരും കോട്ടും തൊപ്പിയും മാറും ധരിച്ചിട്ടുണ്ടെങ്കിലും ഗൃഹസ്ഥന്ന് ഒരു ഉടുമുണ്ടും ഒരു തോൎത്തുംമാത്രമെ ഉള്ളു.

ഗൃഹസ്ഥന്റെ പേർ കണ്ണൻ മേനോൻ എന്നാണ്. ജാതികൊണ്ടു തീയ്യനാണെങ്കിലും ആദ്യകാലത്ത് ഒരു കച്ചവടക്കാരന്റെ മേനോനായിരുന്ന വഴിക്കാണ് ഈ സ്ഥാനപ്പേർ ലഭിച്ചത്. നായന്മാർ മുതലായ ഉയൎന്നജാതിക്കാർ ഇയാളെപ്പററി പറയുമ്പോൾ "മേനോൻ കണ്ണൻ" എന്നാണ് പറയാറ്. ഇപ്പൊൾ ഒരു നാട്ടുവൈദ്യനാകാൻ ഇക്കാലത്ത് അദ്ധ്വാനം വളരെയൊന്നും ഇല്ലല്ലൊ. പണ്ടത്തെപ്പോലെ കുറെ ശ്ലോകങ്ങൾ ഉരുവിട്ടുപഠിയ്ക്കേണ്ടുന്നസൊല്ലക്കൂടി ഇല്ല. "അനുപാനവിശേഷേണ സൎവ്വരോഗവിനാശനം"മായ ഒന്നൊ രണ്ടൊ ദിവ്യ ഔഷധം കിട്ടിപ്പോയാൽമതി. അതുവല്ല സന്യാസിയുടെയൊ ഗോസായിയുടെയൊ ഉപദേശമാണെന്നു വരുത്തിക്കൂട്ടിയാൽ നന്നായി. പ്രസി

ദ്ധനായ വല്യവൈദ്യൻെറയും ചെല്ലപ്പെട്ടിഎടുത്തു ബാല്യക്കാരനായി കുറെ സാമ്പിസ്സുകൂടി ഉണ്ടായാൽ ഭംഗിയായി. തറവാട്ടിൽ എട്ടുപത്തു കരിന്തല മുമ്പുണ്ടായിരുന്ന ഒരു കാരണവർക്ക് അന്നുനാട്ടുവാണ വല്യ തമ്പുരാനും വൈദ്യനെന്ന സ്ഥാനപ്പേരും, പക്ഷെ ഒരു വീരശൃംഖലയും കല്പിച്ചുകൊടുത്തതായി തെളിവുണ്ടെങ്കിൽ പിന്നെ സംശയിക്കാനൊന്നുമില്ല. അവിടത്തെ ചെറിയകുട്ടിപോലും വൈദ്യനാണ്. അവൻെറ കൈകൊണ്ട് എടുത്തുകൊടുത്തതൊക്കെ മരുന്നുമാണ്.

ആട്ടെ, അതൊക്കെ പറഞ്ഞിട്ടു ഫലമില്ല. കണ്ണൻമേനോൻ ഒരു വൈദ്യർകുട്ടിയാണെന്ന് അറിഞ്ഞാൽ മതിയല്ലോ.

ഈ വൈദ്യനു മദ്യപാനത്തിൽ വളരെ പ്രതിപത്തിയാണ്. പക്ഷെ അതിലൊരു വിശേഷവിധികൂടി ഉണ്ട്. പകലൊരിയ്ക്കലും മദ്യപാനം ചെയ്കയില്ലെന്നു ശപഥം ചെയ്തിട്ടുണ്ടെന്നു മാത്രമല്ല, ആ ശപഥത്തിന്നനുസരിച്ചുതന്നെ പാട്ടുള്ളത്ര പ്രവൃത്തിച്ചുപോരികയും ചെയ്യുന്നു. ഈ ശപഥംനിമിത്തമുള്ള അസൌകര്യത്തെ തീർക്കേണ്ടതിനു പകൽ രാത്രിയാക്കുക, രാത്രിയെ പകലാക്കുക എന്ന വിദ്യയാണ് ഇദ്ദേഹം ചെയ്യാറ്. തൻെറ സ്നേഹിതന്മാരുടെ ഇടയിൽ "ജലപിശാച്" എന്നൊരു വിശേഷപ്പേരോടുകൂടിയാണ് ഇദ്ദേഹം അറിയപ്പെടുന്നത്.

മൂന്നുപേരും ആലോചിക്കുന്ന സംഗതിയിൽ അവർക്കുള്ള ഉദ്ദേശങ്ങൾ മൂന്നും മൂന്നുപ്രകാരമായിരുന്നുവെങ്കിലും അതു സാധിക്കുന്നതിലുണ്ടായിരുന്ന രസവും തൃഷ്ണയും തുല്യങ്ങളായിരുന്നതിനാൽ തൽക്കാലത്തേക്കു് അവർ ആത്മമിത്രങ്ങളായി കാണപ്പെട്ടുവെന്നല്ലാതെ അതിഥികൾ രണ്ടുപേരോടും ഗൃഹസ്ഥനു സ്നേഹമില്ലെന്നും അവരുടെ സഹവാസം രാത്രി വളരെ നേരത്തേക്കു നീളുന്നതിൽ അയാൾക്കു വൈമനസ്യമാണുള്ളതെന്നും ഉള്ളകാര്യം വൈദ്യൻെറ ഒരു രഹസ്യമാണെങ്കിലും ഇവിടെതുറന്നു പറയേണ്ടിയിരിക്കുന്നു. സന്ധ്യകഴിഞ്ഞു രാത്രിയാകുംതോറും ഗൃഹസ്ഥൻ അക്ഷമനായിത്തീരുന്നു. അതിഥികൾ രണ്ടുപേ

ക്ഷം മദ്യപാനത്തോടു അത്ര രസമില്ലെന്നുള്ളതായിരുന്നു ഇതിനു കാരണം.

അതിൽ ഒന്നൊരു "പാറവക്കീൽ" ആണ്. പാറവക്കീൽ എന്ന പദത്തിന്റെ ആഗമം വായനക്കാരിൽ പലരും അറിഞ്ഞിരിക്കാൻസംഗതിയുണ്ട്. വടക്കെ മലയാളത്തിൽവടകരയെന്നപട്ടണത്തിൽ കുറെക്കാലംമുമ്പ് രസികനായ ഒരുമജിസ്ട്രേട്ടുണ്ടായിരുന്നു. മജിസ്ട്രേട്ടിന്റെ കച്ചേരിയ്ക്കുസമീപം ഉണ്ടായിരുന്ന ഒരു പാറമേൽ ഇരുന്നാണ് ഹരജിയെഴുത്തുകാർ തങ്ങളുടെ പ്രവൃത്തി ചെയ്യാറ്. കോടതിയിൽ വക്കീലില്ലാതെവല്ല കക്ഷിയും ഹാജരായാൽ "വക്കീലില്ലെങ്കിൽ ആ പാറപ്പുറത്തുള്ള വല്ലവരേയും വിളിച്ചു തൽക്കാലം വക്കീലാക്കിക്കൊൾക" എന്നു മജിസ്ട്രേട്ടു പറകയും കക്ഷികൾ അതനുസരിച്ചു ചെയ്തുപോകയും പതിവായി. അങ്ങിനെയുള്ള വക്കീൽമാരെ മജിസ്ട്രേട്ട് നേരംപോക്കായി "പാറവക്കീൽമാർ" എന്നു വിളിച്ചുവന്നു. ആ പേർ സ്ഥിരപ്പെട്ടു. പിന്നെ സന്നദില്ലാതെ മജിസ്ട്രേട്ടുമാരുടെ ദയകൊണ്ടു മാത്രം വക്കീലായിരിയ്ക്കാൻ അനുവദിയ്ക്കപ്പെട്ടവരൊക്കെ പാറവക്കീൽമാരായി ഇക്കാലത്ത് കേസ്സില്ലാത്ത ചില ഹൈക്കോടതിവക്കീൽമാരെ സൂചിപ്പിച്ചു ചിലർ രഹസ്യമായി "പാറവക്കീൽമാർ" എന്നു പറയാറുണ്ട്. പക്ഷെ രഹസ്യമായിട്ടേ പറയാറുള്ളുവെന്നു സമ്മതിയ്ക്കുന്നു. പുഴക്കൾ ചിത്രശലഭങ്ങളായിത്തിരുമ്പോലെ എന്നാണെന്നില്ലാതെ ഇവർ മുൻസിപ്പായിട്ടോ മറ്റൊ പരിണമിച്ചേക്കുമെല്ലൊ. അതാണ് ആ രഹസ്യത്തിന്റെ രഹസ്യം.

മേനോന്റെ അതിഥിയായ അമ്പുക്കുറുപ്പു വക്കീലും കടലാടിമരുന്നും ഒരുപോലെയാണ്. ഈ മരുന്നും കടലുമായി യാതൊരുസംബന്ധവുമില്ലെന്നും, അതിന്റെ ജനനവും വളർച്ചയും മലയിലാണെന്നും അറിയുന്നവർപോലും അതിനെ കടലാടിയെന്നുതന്നെ വിളിക്കുന്നതുപോലെ ഈ വക്കീലിനു കേസ്സുകൾ ഒന്നും കിട്ടാറില്ലെന്നു ധാരാളം അറിയുന്നവർ കൂടി അദ്ദേഹത്തെ വക്കീൽ

എന്നുതന്നെ വിളിച്ചുവരുന്നു. ഇദ്ദേഹത്തിനു മദ്യപാനത്തോട അധികം ഇഷ്ടമില്ലെന്നു പറഞ്ഞുവല്ലൊ. മദ്യപാനംചെയ്തു വീട്ടിൽ ചെന്നിരുന്ന് ഒന്നോ രണ്ടോ അവസരങ്ങളിൽ അകായിൽനിന്നു പ്രഹരത്തോടടുത്ത ശകാരം ലഭിച്ചതിന്റെ ഓർമ്മ പിന്നെ ഗ്ലാസ്സും കുപ്പിയും കാണുമ്പോളൊക്കെ ഉണ്ടാകാറുള്ളതാണ് ഈ വൈമനസ്യത്തിന്നു കാരണമെന്നു കേട്ടിട്ടുണ്ട്.

അതിഥികളിൽ മററെ ആൾ ഒരു പെൻഷ്യൻ ഉദ്യോഗസ്ഥനാണ്. വടക്കെമലയാളത്തിലെ തീയ്യരുടെ ഇടയിൽ ഏതെങ്കിലും ഒരാൾ വല്ല ഉദ്യോഗത്തിലും ഏതെങ്കിലും ഒരു പ്രാവിശ്യം പ്രവേശിച്ചു കഴിഞ്ഞാൽ ആ ഉദ്യോഗപ്പേരോടുകൂടിയല്ലാതെ അദ്ദേഹത്തിന്റെ പേർ ആരും ഉച്ചരിക്കയില്ലെന്നുള്ള നിർബ്ബന്ധമായ ആചാരത്തെ ഉപേക്ഷിക്കാൻ ധൈര്യം വരുന്നില്ല. പെൻഷ്യൻവാങ്ങി പിരിഞ്ഞാൽ മാത്രമല്ല, ഉദ്യോഗത്തിൽനിന്നു നീക്കപ്പെട്ടാലും ദുർന്നയം നിമിത്തം ജെയിൽശിക്ഷ അനുഭവിച്ചാലും ഒരിക്കൽ മുൻസീപ്പൊ, ഡിപ്യൂട്ടിക്കലക്ടരൊ, കാഷ്ഠിപ്പരൊ, മാസ്റ്ററൊ, താസിൽദാരൊ ആയ ആൾ മരിക്കുന്നതുവരെ പിന്നെയും മുൻസീപ്പും, ഡിപ്യൂട്ടികലക്ടരും, കാഷ്ഠിപ്പരും മാറുംതന്നെയാണ്. അങ്ങിനെയാണ് നമ്മുടെ ഈ പെൻഷ്യൻ ഉദ്യോഗസ്ഥനെ കണ്ണാരൻ ഹേഡ് എന്നുവിളിക്കുന്നത്. പണ്ടൊരു ഹേഡ് കൺസ്റ്റേബളായിരുന്നപോൾ. ആ വഴിക്കു കുറെ സമ്പാദിച്ചിട്ടുണ്ട്. സമ്പാദിച്ചമാർഗ്ഗത്തിന്റെ ന്യായാന്യായങ്ങളെപ്പററി തനിക്കുതന്നെ അത്ര വിശ്വാസമില്ലാതിരുന്നതിനാൽ ഈ വയസ്സുകാലത്ത് അതിന്റെ പരിഹാരാർത്ഥം ഒരു വേദാന്തിയായിരിക്കയാണ്. സംസാരം ത്യജിച്ചിരിക്കുന്നു. ചന്ദനക്കുറിയും സിന്ദൂരപ്പൊട്ടും കഴുത്തിൽ രുദ്രാക്ഷമാലയുമാണ് അതിന്റെ ലക്ഷണങ്ങൾ. പരഗുണാസഹിഷ്ണുതകൊണ്ടു മനസ്സു കാഞ്ഞു പുകഞ്ഞതു നിമിത്തമായിരിക്കണം പല്ലുകളൊക്കെ [illegible] കൊഴിഞ്ഞുപോയത്. ഇദ്ദേഹം മദ്യപാനത്തിന്നു കേവലം വിരോധിയാണ്. ഈ ദുർഗ്ഗുണംകൂടി ഈ

രണ്ട് അതിഥികൾക്ക് ഇല്ലാത്തതുകൊണ്ടു കുതിരക്കു കൊമ്പില്ലാത്ത ഗുണമാണുള്ളതെന്നു പറയേണ്ടിയിരിക്കുന്നു.

"രാമൻ ഇനിയും വന്നില്ലല്ലൊ" ഇങ്ങിനെ ചോദിച്ചത് കണ്ണൻ വൈദ്യനായിരുന്നു.

അമ്പുക്കുറുപ്പ്—അദ്ദേഹം അഞ്ചരമണിക്ക് എത്തുമെന്നാണ് പറഞ്ഞത്.

കണാരൻ—മണി ആറായി, ആട്ടെ അദ്ദേഹം വരുമ്പോഴക്ക് വരട്ടെ, നാം കാൎയ്യം ആലോചിക്കുക. ഈ കാൎയ്യത്തിൽ വളരെ സൂക്ഷിക്കേണ്ടതുണ്ട്. നമുക്ക് ആൾസഹായവും പണവും ഇല്ല. ഓറൊക്കെ വല്യ പണക്കാരാണ്.

കണ്ണൻ—എന്തു സ്വാധീനം? എന്തു പണം? നിങ്ങളൊക്കെ ഇത്ര ധൈൎയ്യമില്ലാത്തവരായിപ്പോയല്ലൊ. രാമനുണ്ണിക്ക് വിരോധമായി എന്തു പ്രവൃത്തിക്കാനും പേടിക്കേണ്ട. കുഞ്ഞിരാമനും ചാത്തപ്പനും വേണ്ടുന്ന പണം സഹായിക്കും. ഓറോട്ടു ഒരു വാക്കു പറഞ്ഞാൽ മതി.

ഇത്രയും പറഞ്ഞുതീൎന്നപ്പോൾ കോരപ്പന്റെ മരുമകൻ പടി കയറിവന്നു. ഈ മനുഷ്യനേക്കാൾ ദുസ്സഹായനായി ഒരാൾ ആ പ്രദേശത്ത് അധികമില്ല. ദുരാചാരങ്ങളുടെ ഫലങ്ങളും ദുഷ്ടതയുടെ അടയാളങ്ങളും മുഖത്തു ധാരാളം സ്ഫുരിക്കുന്നുണ്ട്. കാൎത്തികരാമൻ എന്നാണ് ജനങ്ങൾ ഈ ആളെ വിളിക്കാറ്. ജാതകപരിശോധനയിൽ അത്യന്തം വിശ്വാസമുള്ള ഒരാളാകയാലും തന്റെ ജന്മനക്ഷത്രം കാൎത്തികയായിരുന്നതിനാലും സ്നേഹിതന്മാരിൽനിന്നു തനിക്കു സമ്പാദ്യമായ ഒരു പേരാണിത്. ഈ കഥയിലും അയാൾ കാൎത്തികരാമൻ തന്നെ ആകട്ടെ അദ്ദേഹം വന്ന ഉടനെ,

കണ്ണൻമേനോൻ—ഞങ്ങൾ നിങ്ങളുടെ കാൎയ്യത്തെപ്പററി ആലോചിക്കുകയായിരുന്നു.

രാമൻ—നിങ്ങൾ വല്ലതും തീൎച്ചപ്പെടുത്തിയൊ. എന്തൊരു കഷ്ടാന്ന് നോക്കിൻ. പണ്ടു പരശുരാമൻ വെച്ച വെപ്പുകളൊക്കെ

ഇവൎക്ക മാററണംപോൽ. ഇവർ രണ്ടാൾ വിചാരിച്ചാൽ അതു സാധിക്കുമൊ? ഒന്നും കാണാതെയാ കേരളത്തിൽ പരശുരാമൻ മരുമക്കത്തായം സ്ഥാപിച്ചത്?

കണാരൻ—പരശുരാമനല്ല, ശങ്കരാചാൎയ്യരാണ് മരുമക്കത്തായംഏൎപ്പെടുത്തിയത്.

കണ്ണൻമേനോൻ—ഒരിക്കലുമല്ല, പരശുരാമനാണ്. പരശുരാമൻ ഓരെൻറ അമ്മയെ കൊന്നുപോയ പാപം തീക്കാനാണ് മലയാളത്തിൽ മരുമക്കത്തായം ഏൎപ്പെടുത്തിയത്. കാണുന്നില്ലെ, ഒരുത്തൻെറ സമ്പാദ്യം ഓരെൻറ അമ്മെക്കും അമ്മേൻെറ സന്താനങ്ങൾക്കും അല്ലെ കൊടുക്കുന്നത്.

അമ്പുകുറുപ്പ്—ശരിയാണ്. കേരളപഴമയിൽ അങ്ങിനെയാണുള്ളത്.

കണാരൻ—അതാരെങ്കിലും ആയിക്കോട്ടെ.

രാമൻ—രാമനൊ ശങ്കരനൊ ആരുതന്നെ ഏൎപ്പെടുത്തിയാലും ഇന്നു കോരനും കോരപ്പനും അതു മാററാൻ അധികാരമുണ്ടൊ? മരുമക്കൾ കല്ലുപോലെ ജീവിച്ചിരിക്കുമ്പോൾ മക്കൾക്കു സമ്പാദ്യം ദാനംചെയ്യാൻ പാടുണ്ടൊ? എന്താ വക്കീലെ, വക്കീലെന്തുപറയുന്നു?

കുറുപ്പ്—ഒരിക്കലും പാടില്ല. ഞാനിന്നു രാവിലെ മെയിൻസ് കോമണ്ടറി നോക്കിയിരുന്നു. നാട്ടുനടപ്പിനു വിരോധമായി ഒരു കോടതിക്കും വിധികല്പിക്കാൻ പാടില്ലെന്നു അതിൽ ശരിയായി പറഞ്ഞിട്ടുണ്ട്.

കണ്ണൻ—ശരി, അങ്ങിനെ പറയു വക്കീലെ. പണ്ട് ഹോളോവെ സായ്പ് അങ്ങിനെ ഒരു വിധി കല്പിച്ചിരുന്നുവെന്നു ഞാനറിയും.

കണാരൻ—അല്ല, വക്കീലെ രാമനുണ്ണിയുടെ അച്ഛൻ അദ്ദേഹത്തിൻെറ സമ്പാദ്യം മക്കൾക്ക് ഒസ്യത്തുപ്രകാരം ദാനം ചെയ്യുന്നതല്ലെ?

രാമൻ—പിന്നെയും പറഞ്ഞതുതന്നെ പറയുന്നൊ? അങ്ങിനെ കൊടുക്കാൻ അധികാരമുണ്ടൊ? മരുമക്കൾ ജീവനോടുകൂടി ഉള്ളപ്പോൾ അങ്ങിനെ കൊടുക്കാൻ പാടില്ല. നമ്മുടെ രാജ്യത്തു ഡിപ്യൂട്ടികലക്ടർമാർ, താസിൽദാർമാർ, മജിസ്ത്രേട്ടുമാർ എന്നവരൊക്കെ ഉണ്ടായിരുന്നുവെല്ലൊ. ഓരൊക്കെ സമ്പാദ്യം മക്കൾക്കാണൊ കൊടുത്തത്? ഓക്ക് മക്കളോടു ഇഷ്ടമില്ലാഞ്ഞിട്ടാണോ? പാടില്ല കൊടുക്കാൻ. ഓരൊക്കെ ന്യായമറിയുന്നവരായിട്ട് അങ്ങിനെ ചെയ്കില്ല.

കോടതിക്കാൎയ്യത്തിൽ അല്പം പരിചയമുള്ള കന്നാരൻ ഫേഡ് എന്തൊക്കെ ന്യായങ്ങൾ പറഞ്ഞിട്ടും ഒരാളുടെ സ്വന്ത സമ്പാദ്യം ഒസ്യത്തുപ്രകാരം മക്കൾക്കു കൊടുക്കാൻ പാടില്ലെന്നു ശേഷം മൂന്നുപേരും ബലമായി വാദിച്ചു. പാറവക്കീൽ തൻെറ വാദത്തെ ബലപ്പെടുത്താൻ മെയിൻസ് കൊമണ്ടറിയും ഗ്രണ്ടട്ട് സായ്വിൻെറ നിഘണ്ഡുവും വാരി വഷിച്ചു ഉദ്ധരിച്ചു. ഒടുവിൽ കന്നാരൻ ഫേഡ് ഇങ്ങിനെ പറഞ്ഞു.

'അതുകൊണ്ട് ഒസ്യത്തു ദുൎബ്ബലപ്പെടുത്തിക്കിട്ടാൻ ഒരു അന്യായം കൊടുക്കാനാ, നിങ്ങൾ തീൎച്ചപ്പെടുത്തുന്നത്. ക്ഷേമത്തിനു കേടില്ല എന്നല്ലെ പറയുന്നത്. നമുക്കും ഒരു ഒസ്യത്തുണ്ടായാലെന്താണ്? അതു കോരപ്പൻ ഉള്ളപ്പോൾതന്നെ വേണം. രാമനുണ്ണിക്കും പെങ്ങൾക്കുമുള്ള ഒസ്യത്ത് അഞ്ചുകൊല്ലം മുമ്പുള്ളതല്ലെ. അതിൽപിന്നെ ഒന്ന് ഉണ്ടായിക്കൂടെന്നില്ലല്ലൊ.

വക്കീൽ—അതു ശരി, അതു നല്ല ആലോചന.

ഇവരെന്താണ്ണ് പറഞ്ഞതെന്നു കണ്ണൻ മേനോന് ആദ്യം മനസ്സിലായില്ലെങ്കിലും കളവായി ഒരു ഒസ്യത്തു നിൎമ്മിയ്ക്കാനാണ് അഭിപ്രായപ്പെട്ടതെന്നു മനസ്സിലായപ്പോൾ ജളപിശാചുകൂടി ഒന്നു ഞെട്ടി. എങ്കിലും തൻെറ ചാപല്യംകൊണ്ടും വക്കീലിൻെറയും ഫേഡിൻെറയും സാമൎത്ഥ്യംകൊണ്ടും കാൎത്തികരാമൻ വളരെ വിനീതനായി അപേക്ഷിക്കയാലും ഒരു കള്ള ഒസ്യത്ത് ഉണ്ടാക്കാൻ മേനോൻ അനുവദിച്ചെന്നു മാത്രമല്ല, ത

ന്റെ കൈയക്ഷരത്തിൽ ഒസ്യത്തുണ്ടാക്കാൻ തീച്ചയാക്കുകയും ചെയ്തു.

ഈ കാൎയ്യം ആരും പുറത്തുപറയാതെ അത്യന്തം രഹസ്യമായി വെയ്ക്കേണമെന്നു എല്ലാവരും സത്യംചെയ്വാൻ തീച്ചയാക്കി. മേശമേൽ ഉണ്ടായിരുന്ന വിളക്കിന്റെ തിരി കണാരൻ ഹേഡ് അല്പം താഴ്ത്തി. നാലു മഹാപാപികൾ ചെയ്വാൻപോകുന്ന പാതകത്തെ സംബന്ധിച്ച സൎവ്വശക്തനായ ദൈവത്തെ മുൻനിൎത്തി ചെയ്യുന്ന സത്യത്തിനു സാക്ഷിയായിരിയ്ക്കാൻ വൈമനസ്യമുള്ളപോലെ ദീപത്തിന്റെ പ്രകാശം കുറഞ്ഞു, മുറിയിൽ വെളിച്ചം ചുരുങ്ങി, നാലുപേരുടെയും മുഖങ്ങൾ അന്യോന്യം പ്രത്യക്ഷത്തിൽ നല്ലവണ്ണം കാണാതെയായി. നാലുപേരും എഴുന്നേററുനിന്നു, കൈകൂപ്പി, കുഞ്ഞൻമേനോൻ വളരെ സാവധാനത്തിൽ 'നാം ഇന്നു ചെയ്വാൻ നിശ്ചയിച്ച കാൎയ്യം നമ്മിൽ ആരും പുറമെ പറകയില്ലെന്നും മരിയ്ക്കുന്നതുവരെ അതു രഹസ്യമായി വെയ്ക്കുമെന്നും— ഈശ്വരൻ മുഖാന്തിരം-- സത്യംചെയ്യുന്നു'-- എന്നു പറഞ്ഞു.

'ഞങ്ങളിൽ ഓരോരുത്തരും അങ്ങിനെ സത്യംചെയ്യുന്നു' എന്നു മററുള്ളവരും പറഞ്ഞു. ജലപിശാച്: 'ഈശ്വരൻ' എന്ന വാക്കു ഉച്ചരിച്ചപ്പോൾ അയാളുടെ തൊണ്ട ഇടറി. സൎവ്വജീവിയുടെയും അന്തരത്തിൽ വസിയ്ക്കുന്ന സൎവ്വനിയന്താവായ ഈശ്വരൻ, മേനോൻ ഈ 'സത്യ'വാക്ക് ഉച്ചരിച്ചപ്പോൾ അതിനെ തടഞ്ഞതോ എന്നു തോന്നി.

ഇങ്ങിനെ അതിഭയങ്കരമായ ഒരു കള്ളത്തരം ചെയ്യുന്നതിൽ വക്കീലിനും ഹേഡിനും ഒരു യോഗ്യനെ വഞ്ചിച്ചു നശിപ്പിച്ചുവെന്നുള്ള മനസ്സുഖമല്ലാതെ വിശേഷിച്ച് ആദായമൊന്നും ഉണ്ടായിരുന്നില്ല. മേനോന് ഒന്നുരണ്ടുകപ്പി റാക്കുകിട്ടുമെന്ന പ്രത്യാശ അധികമായി ഉണ്ടായിരുന്നു. എന്നാൽ ഈ കള്ളത്തരത്തിനു സഹായിച്ചതിനു, ഗണ്യമായ ഒരു ദ്രവ്യലാഭം സിദ്ധിച്ച

ആൾ വേറെ ഉണ്ട്. അതു സ്ഥലത്തെ സബ്ബ്‌റജിസ്ത്രാർ ആയിരുന്നു. അതിനെപ്പററിയുള്ള വിവരം പ്രത്യേകം ഒരു അദ്ധ്യായത്തിൽ വായിച്ചറിയാവുന്നതാണ്.

വക്കീലും ഹേഡും യാത്രപറഞ്ഞു പിരിഞ്ഞു. അതിന്റെ ശേഷം മേനോനും കാൎത്തികരാമനും നിത്യപരിചയപ്രകാരം മദ്യഷാപ്പിലേക്കു പോകുകയും നിത്യം സേവിക്കാറുള്ളപോലെ മദ്യം സേവിച്ചു അഹങ്കരിച്ചു രാത്രി കഴിക്കുകയും ചെയ്തു.

അദ്ധ്യായം 6

സംസൎഗ്ഗദോഷം.

അഞ്ജനാചലേശശിരസ്സിങ്കൽതട്ടുന്നേരം
അഞ്ജസാകരത്തു ചേൎമ്മെന്നതോകാണുന്നില്ലേ.
(പഞ്ചതന്ത്രം)

നവറോജിയുടെ ബേങ്കിലെ കാഷ്യീപ്പർ മിസ്റ്റർ സുബ്രഹ്മണ്യയ്യർ പാലക്കാട്ടുകാരൻ ഒരു ബ്രാഹ്മണയുവാവാണ്. സ്വതേ വലിയ ദ്രവ്യസ്ഥനായിരുന്നില്ലെങ്കിലും ഒരു താസിൽദാരുടെ മകളെ വിവാഹം ചെയ്കയാൽ സ്ത്രീധനമായി ലഭിച്ച കുറെ സ്വത്തുണ്ട്. താസിൽദാരുടെ ശിപാൎശിപ്രകാരമായിരുന്നു നവറോജി അയാളെ കാഷ്യീപ്പറായി നിശ്ചയിച്ചിരുന്നത്. താസിൽദാരുടെ സ്നേഹമോൎത്തുതന്നെയായിരുന്നു ജാമ്യമായി യാതൊരു പണവും സ്വീകരിക്കാതെ അയാളെ ആ ഉദ്യോഗത്തിനു വെച്ചത്. അയ്യർ ലോവർസെക്കണ്ടറി പരീക്ഷ ജയിച്ചതിനുശേഷം കോമൎസ്യൽ സ്കൂളിൽ ചേൎന്നു കുറെ പഠിച്ചിട്ടുണ്ട്. ആൾ കുറെ സാധുപ്രകൃതിക്കാരനാണ്. സ്വന്തമായി ഒരു കാൎയ്യം ആലോചിച്ചു പ്രവൃത്തിക്കാനോ വല്ലവരും സാമൎത്ഥ്യത്തോടുകൂടി പ്രവൃത്തിക്കുന്ന ചതിയെ കണ്ടറിവാനോ ശേഷിയില്ലാത്ത ഒരു ശുദ്ധഗതിക്കാരനാണ്. ഇങ്ങിനെയുള്ള ആളുകൾ മററുള്ളവരുടെ

വാക്കുകൾ കേട്ടു വിശ്വസിച്ചു ചാടിപ്പുറപ്പെട്ടു പലതും പ്രവൃത്തിക്കാനും ഒടുവിൽ പ്രവൃത്തിയുടെ ദുഷ്ഫലമൊക്കെ സ്വന്തം ചുമലിൽ ചെന്നു വീഴാനും സംഗതിയാകുന്നത് അസാധാരണയല്ലല്ലോ. ഉദ്യോഗത്തിൽ പ്രവേശിച്ചതിനുശേഷം പലരുമായി ഇടപെടാൻ സംഗതിവരികയും അങ്ങിനെ സ്നേഹിതന്മാർ വർദ്ധിക്കുകയും ചെയ്തു. സ്നേഹിതന്മാരെ തിരഞ്ഞെടുക്കുന്നതിൽ വേണ്ടുന്ന സൂക്ഷ്മവും വിവേകവും കാണിക്കാൻ സഹായിക്കുന്ന വിദ്യാഭ്യാസവും ബുദ്ധിപാകതയും ഇല്ലാതിരുന്നതിനാൽ ചെന്നുകുടുങ്ങിയതു ദുർജ്ജനങ്ങളുടെ കൂട്ടത്തിലായിരുന്നു.

അദ്ദേഹം കാഷ്ഠിപ്പരുടെ ഉദ്യോഗത്തിൽ പ്രവേശിച്ചു അധികദിവസം ചെല്ലുന്നതിനുമുമ്പിൽ ഒരുനാൾ ചില സ്നേഹിതന്മാർ കൂടി ശിക്കാറിനു ക്ഷണിച്ചുകൊണ്ടുപോയി. ശിക്കാർ ഒരു വെറും വിനോദമെന്നല്ലാതെ ഈ സാധു ബ്രാഹ്മണൻ അധികമൊന്നും വിചാരിച്ചിരുന്നില്ല. പുലരുന്നതിനു നാലുനാഴിക മുമ്പുതന്നെ കൂട്ടരൊക്കെ തോക്കും താങ്ങി പുറപ്പെട്ടു. ഒന്നിച്ചു നമ്മുടെ അയ്യരുംകൂടി. നേരം ഉദിച്ചുയരുന്നതിനോടുകൂടി പക്ഷികൾ കൂടുകളിൽനിന്നിറങ്ങി ഇര തെണ്ടി സഞ്ചരിച്ചുതുടങ്ങുന്ന അവസരത്തിൽ ശിക്കാറികൾ അവയെ വെടിവെച്ചു കൊല്ലാൻ ആരംഭിച്ചു. അതു കണ്ടപ്പോൾ ബ്രാഹ്മണന് ആ വക കാര്യങ്ങൾ ചെയ്യുന്നതിൽ ജന്മനാലുള്ള വൈമനസ്യം പ്രത്യക്ഷപ്പെടുകയും അതു സൂക്ഷിച്ചു മനസ്സിലാക്കിയ ഒരു സ്നേഹിതൻ അദ്ദേഹത്തോട് ഇങ്ങിനെ പറയുകയും ചെയ്തു.

“എന്താ സ്വാമി, പക്ഷികളെ കൊല്ലുന്നതു പാപമാണ് അല്ലേ?”

സുബ്ര—എന്ന സന്ദേഹം. പാപംതന്നെ. കഷ്ടമേകഷ്ടം. നിങ്ങളെല്ലാം എന്തിന്ന കഠിന ഹൃദയന്മാർ! നാനും നിങ്ങളെ കൂടെ ചേർന്നതല്ലോ ശിവനെ.

സ്നേഹിതൻ—സ്വാമി, ഈ ഇരുപതാം നൂറ്റാണ്ടിൽ ഇത്ര നല്ല ആളുകളുണ്ടോ? യൂറോപ്യന്മാരുടെ വിനോദമെന്താണ്? അ

റിയോ? നായാട്ട്, ശിക്കാറ്, ഇവയല്ലേ? അവരൊക്കെ പാപികളാണോ? സ്വാമി വിചാരിയ്ക്കുന്നോ ഈ സാധുമാരൊക്കെ നേരെ നരകത്തിലേയ്ക്കാണ് യാത്രയെന്ന്?

സുബ്ര—അതെന്നമോ, നാൻ അറിഞ്ഞയില്ലെ. ആ സാധുപക്ഷി കിടന്നു പിടയ്ക്കുന്നതുകണ്ടാൽ സഹിയ്ക്കയില്ലാമേ. നീ പാറ്, ആ കുയിലിന്റെ ശൊകിനു വെടികൊണ്ട് അത് അനുഭവിയ്ക്കുന്ന സങ്കടം പാറ്.

സ്നേഹിതൻ—പക്ഷികൾക്കും മൃഗങ്ങൾക്കും നമ്മെപ്പോലെ വേദനയില്ലെന്നാണ് സ്വാമി ശാസ്ത്രജ്ഞന്മാർ പറയുന്നത്. അതിനു സ്വാമി ഇംഗ്ലീഷ സയൻസു വല്ലതും വായിച്ചിട്ടുവേണ്ടെ? പിന്നെ എങ്ങിനെയാണ്?

യൂറോപ്യന്മാരുടെ സമ്പ്രദായത്തെപ്പററിയും താൻ ശാസ്ത്രപുസ്തകങ്ങൾ വായിയ്ക്കാതിരുന്ന കുറവിനെ സൂചിപ്പിച്ചും സ്നേഹിതൻ പറഞ്ഞുകേട്ടപ്പോൾ പട്ടരുടെ മനോവ്യാപാരം അഹിംസയിൽനിന്നു മാറി മറെറാരു വഴിയായി സഞ്ചരിച്ചുതുടങ്ങി. അന്ന് അവരുടെ ഒന്നിച്ചങ്ങിനെ കഴിച്ചുവെങ്കിലും താനായിട്ടു പക്ഷിയെ ഒന്നും വെടിവെച്ചു കൊന്നിരുന്നില്ലെന്നു സമാധാനപ്പെട്ടു. കുറെ ദിവസം കഴിഞ്ഞപ്പോൾ സുബ്രഹ്മണ്യയ്യക്ക് ചവിട്ടുവണ്ടിയിൽ കയറി ഓടിയ്ക്കാൻ ഒരു ഭ്രമം കലശലായുണ്ടായി. വിശേഷിച്ചു ജോലിയൊന്നുമില്ലാതെ നല്ല കോട്ടും ഷർട്ടും ടൈയും മററുമായി രാവിലെയും വൈകുന്നേരവും ചവുട്ടുവണ്ടിയിൽ കയറി ദിഗ്ജയം പ്രാപിയ്ക്കുന്ന ചില സരസന്മാരുള്ളവരിൽ ഒരുവന്റെ സേവപിടിച്ചു ആ വിദ്യ പരിശീലിച്ചു. അതിൽപിന്നെ ഒരു വണ്ടി സ്വന്തം വാങ്ങാമെന്നു നിശ്ചയിയ്ക്കയും ഉടനെ ഒന്നു വരുത്തുകയും ചെയ്തു. കുറേ ദിവസം അതിൽ കയറി ഓടിയ്ക്കാൻ അസാമാന്യമായ ഉന്മേഷമുണ്ടായി. വിനോദാൎത്ഥം ചവുട്ടുവണ്ടിയിൽ കയറി സഞ്ചരിയ്ക്കുമ്പോൾ ഒരു സ്നേഹിതൻ കൂടി ഒന്നിച്ചുണ്ടായാലുള്ള രസം അനുഭവിച്ചവൎക്കൊക്കെ അറിയാമല്ലോ. സുബ്രഹ്മണ്യയ്യരും ഒരു സ്നേഹിതനും നിത്യം രാവിലെയും

വൈകന്നേരവും ചവിട്ടുവണ്ടിസ്സവാരിയ്ക്കു പോക പതിവായി. ഒരു ദിവസം രണ്ടുപേരും കുറെ ദൂരം ഓടിച്ചു. രണ്ടാളും ക്ഷീണിച്ചു പരവശരായി. അപ്പോൾ ഒരു ഇളന്നീർ കിട്ടിയാൽ ദാഹം തീക്കാമായിരുന്നുവെന്നു പട്ടർ പറഞ്ഞതു കേട്ടപ്പോൾ സ്നേഹിതൻ അദ്ദേഹത്തെ ഒരു ചെറിയ വീട്ടിലേയ്ക്കു കൂട്ടിക്കൊണ്ടുപോയി. വണ്ടികൾ രണ്ടും വഴിയരികെ ഒരു വൃക്ഷത്തോടു ചാരിവെച്ചു. അവർ ചെന്നു കയറിയതു കുടിഞ്ഞിൽപോലുള്ള ഒരു ചെറിയ വീട്ടിലായിരുന്നു. മൺകട്ടകൊണ്ടുണ്ടാക്കി ചാണകം മെഴുകി ഓല മേഞ്ഞുള്ള ഒരു ചെറിയ പുരയായിരുന്നുവെങ്കിലും മുററവും കോലായും മററും വളരെ വൃത്തിയുണ്ടായിരുന്നു. അവരിരുവരും ചെന്നു മുററത്തിറങ്ങുമ്പോൾ വടക്കുഭാഗത്തുള്ള കിണററിൽനിന്നു ഒരു സ്ത്രീ വെള്ളം കോരിയെടുക്കുന്നുണ്ടായിരുന്നു. പട്ടരുടെ സ്നേഹിതൻ ആ സ്ത്രീയോടു "രാമനില്ലേ ഇവിടെ" എന്നു ചോദിച്ചു. സ്ത്രീ ഇവരെ കണ്ടു ഉടനെ കുറെ പരിഭ്രമിച്ചുവെങ്കിലും "പേടിയ്ക്കേണ്ടാ ഞങ്ങൾ സാൾട്ടുകാരല്ല" എന്ന് അയാൾ പറകയും അതു കേട്ടപ്പോൾ ആ സ്ത്രീ:

"ഓററ് ഈടയിണ്ട്" എന്നു പറകയും ചെയ്തു. രാമൻ പുറത്തുവന്നു അവനെ സുബ്രഹ്മണ്യയ്യരുടെ സ്നേഹിതൻ അടുക്കെ വിളിച്ചു സ്വകാര്യം എന്തോ പറഞ്ഞു. ഈ സ്വകാര്യത്തിൻെറ ഫലമായി അവൻ പോയി ഒരു പാത്രത്തിൽ കൊണ്ടുവന്നത് ഇളയ കള്ളായിരുന്നു. സ്നേഹിതൻെറ നിർബ്ബന്ധപ്രകാരം സുബ്രഹ്മണ്യയ്യർ ഒരു പിഞ്ഞാണത്തിൽ നിറയ കള്ളു കുടിച്ചു. കള്ള് ഇത്ര മധുരമുള്ളതാണെന്നു ആ ബ്രാഹ്മണൻ അതുവരെ ധരിച്ചിരുന്നില്ലത്രെ. രണ്ടാമതും ചവിട്ടുവണ്ടിയിൽ കയറിത്തിരിച്ചു. ആദ്യമായി കുടിച്ചതാകയാലും ക്ഷീണിച്ച നിലയിൽ കുടിച്ചതാകയാലും അല്പം തലയ്ക്കുപിടിച്ചു. അതുകൊണ്ട് ഒരാനന്ദമല്ലാതെ മററു യാതൊരു ദോഷവും ഉണ്ടായില്ല. രാത്രി നല്ല ഉറക്കം ഉണ്ടായിപോൽ. പിറേറ ദിവസം വൈകന്നേരം സ്വാമി തൻെറ സ്നേഹിതനേയും അന്വേഷിച്ച് അയാളുടെ വീട്ടിൽ

ചെന്നു. അന്നു കുടിച്ചതു ബ്രാഹ്മണന്റെ ആവശ്യപ്രകാരമായിരുന്നു. ഇങ്ങിനെ കുറേ ദിവസം സുബ്രഹ്മണ്യയ്യർ വെറും ഇളയ കള്ളു കുടിച്ചു ശീലിച്ചു. അങ്ങിനെ ഇരിയ്ക്കുന്ന നിലയിലാണ് തന്റെ സ്നേഹിതന്മാർ രണ്ടാമത്തു ഒരു ദിവസം സുബ്രഹ്മണ്യയ്യരെ ശിക്കാറിനു ക്ഷണിച്ചത്. അന്ന് അഹിംസയെപ്പററി സ്വാമിയാതൊന്നും പ്രസംഗിച്ചില്ലെന്നു മാത്രമല്ല, ഒന്നു രണ്ടു വെടി താനും വെച്ചുനോക്കി. പക്ഷേ ഭാഗ്യത്താലോ നിർഭാഗ്യത്താലോ പക്ഷികൾക്കു കൊണ്ടില്ലെന്നേ ഉള്ളൂ. മടങ്ങാൻ സന്ധ്യയായി. എല്ലാവരും ഒരു വീട്ടിൽ കയറി മാംസം പചിച്ചു ഭക്ഷിയ്ക്കാമെന്നു നിശ്ചയം ചെയ്തിരുന്നതിനനുസരിച്ചു കയറിയത് ഒരു ചെത്തുകാരന്റെ വീട്ടിലായിരുന്നു. സ്വാമിയ്ക്കു മററുള്ളവരെപ്പോലെ തന്നെ അവിടുന്നും ഒന്നുരണ്ടുകുപ്പി നല്ലകള്ളുകിട്ടി. സുബ്രഹ്മണ്യയ്യർ മാംസത്തിന്റെ രുചിയറിഞ്ഞത് അന്നായിരുന്നു. ക്ഷീണിച്ചും വിശന്നും ഉള്ള നിലയിലായിരിയ്ക്കുക, കള്ളിന്റെ ഫലം കണ്ടുതുടങ്ങുകയും ചെയ്ക, പിന്നെ മാംസത്തിനുള്ള രുചി പറഞ്ഞറിയിയ്ക്കണോ.

ഇങ്ങിനെ പല ദിവസവുമായി കൊല്ലമൊന്നു കഴിഞ്ഞു. മദ്യത്തിന്റെ വാസന അമ്മാർ അറിയാതിരിയ്ക്കാൻ സിഗരററ് വലിയ്ക്കുന്നതു നല്ലതാണെന്നു സ്നേഹിതന്മാർ പറകയാൽ ദിവസേന അതും/ഒരൊന്നു വലിച്ചുകൊണ്ടിരുന്നുവെന്നുള്ളതു പ്രത്യേകം പറയേണ്ടിയിരിയ്ക്കുന്നു. അതുവരെ സുബ്രഹ്മണ്യയ്യർ മററുള്ളവരുടെ പണം ചെലവാക്കിയായിരുന്നു ഈ വിനോദങ്ങളിൽ ഏർപ്പെട്ടിരുന്നത്. അതുകൊണ്ടു തന്റെ വകയായി സ്നേഹിതന്മാർക്കൊരു വിരുന്നു കഴിയ്ക്കേണമെന്നു ബ്രാഹ്മണനു പ്രകൃത്യാ ഒരാഗ്രഹം ജനിച്ചു. ഈ വിവരത്തെപ്പററി തന്റെ സൈക്കിൾസ്നേഹിതനോടു പറഞ്ഞപ്പോൾ അയാൾ ഇങ്ങിനെ പറഞ്ഞു:—

'സ്വാമി! ഞങ്ങൾക്കൊരു പാർട്ടിതരുവാൻ വിചാരിയ്ക്കുന്നുണ്ടെങ്കിൽ പണം കുറെ ചെലവാകും. ഞങ്ങൾ സാധാരണ ക്

ള്ളകുടിയ്ക്കുന്നവരല്ല. ഇതുവരെ സ്വാമിയ്ക്കുവേണ്ടി കുടിച്ചതാണ്. ഞങ്ങളെ സൽക്കരിയ്ക്കുന്നതു വിസ്കിയും സോഡയും കൊണ്ടുതന്നെ ആയിരിയ്ക്കണം.'

സുബ്ര--അതിനെന്നാ വിരോധം. നാൻപക്ഷെ ഇളയതു സേവിയ്ക്കാം. അതിന്നു നിങ്കൾക്കു വിരോധം ഇരിയ്ക്കില്ലല്ലൊ.

അതിന്നു വിരോധമൊന്നുമില്ലെന്നു സ്നേഹിതൻ പറയുകയും സ്വാമി സ്നേഹിതന്മാരൊക്കൊരു "ടീപാർട്ടി" കഴിയ്ക്കുകയും ചെയ്തു. അന്നേത്തെ ആ വിരുന്നിന് "ടീപാർട്ടി"യെന്നു നാമകരണം ചെയ്തതു, ടീ അല്ലെങ്കിൽ ചായയെന്ന പാനീയത്തിന്റെ അഭാവം നിമിത്തമായിരിയ്ക്കണം. ചെക്കിട കേൾക്കാൻ വയ്യാത്തവനെ ചെകിടൻ എന്നു വിളിയ്ക്കുന്നന്യായമാണ്, ഈ വക വിരുന്നുകൾക്ക് 'ടീപാർട്ടി'യെന്നു പേരിടാനുള്ള പ്രമാണം. അന്നത്തെ വിരുന്നിനു സ്വാമി അര ഗ്ലാസ്സ് വിസ്കി കുടിയ്ക്കാൻ നിർബ്ബന്ധിതനായി. കഷ്ടകാലത്തിന് അര ഗ്ലാസ്സു മാത്രമേ കുടിച്ചിരുന്നുള്ളു. അതെ കഷ്ടകാലത്തിനെന്നുതന്നെയാണ് ഞാൻ പറഞ്ഞത്. അന്നെങ്ങാൻ കുറെ അധികം കുടിച്ചിരുന്നുവെങ്കിൽ ഉണ്ടാവാൻ ഇടയുള്ള ഫലം നിമിത്തം മദ്യപാനത്തിൽ അല്പദിവസത്തേയ്ക്കെങ്കിലും വിരക്തി വരുമായിരുന്നു. അന്നേത്തെ ഫലം നേരെ മറിച്ചായിരുന്നു. സ്വദേശിയേക്കാൾ വിദേശിയാണ് നല്ലതെന്ന് അന്നാണ് അയാൾക്കു ബോദ്ധ്യം വന്നത്. കള്ളിനേക്കാൾ എല്ലാംകൊണ്ടും നല്ലതു വിസ്കിയും സോഡയുമാണെന്നു നവരോജിയുടെ ബാങ്കിലെ കാഷ്കിപ്പർ സുബ്രഹ്മണ്യയ്യർ അവർകൾ അന്നു പരിശോധിച്ചറിഞ്ഞു നിശ്ചയിച്ചു.

അന്നുതുടങ്ങി അദ്ദേഹം ക്രമേണ ഒരു കുടിയനായിത്തീർന്നു. അതിന്റെ ഒഴിച്ചുകൂടാത്ത ഫലം ആ ബ്രാഹ്മണനനുഭവമാകുകയും ചെയ്തു. കുടിയന്മാർ ഒത്തൊരുമിച്ചു കൂടിച്ചേരാൻ ഒരു പ്രത്യേകചൈതന്യം സഹായമായിത്തീരാറുണ്ട്. അതുകൊണ്ടുതന്നെയായിരിയ്ക്കണം സുബ്രഹ്മണ്യയ്യർ കണ്ണൻമേനവന്റെ കൂട്ടത്തിൽ ചെന്നുചാടിയത്.

എല്ലാ രാത്രിയും ഒന്നിച്ചുചേൎന്നു മദ്യപിച്ചു കാലം കഴിക്കാറുള്ള ചില യോഗ്യന്മാരുടെ തലവനും ഉപദേഷ്ടാവും ആയ കണ്ണൻമേനോന്റെ സഹവാസം ഉണ്ടായതോടുകൂടി സുബ്രഹ്മണ്യയ്യർ ലജ്ജവിട്ടു കുടിയനായിത്തീൎന്നു. നമ്മുടെ രാജ്യത്തുള്ള മദ്യപന്മാരുടെ ചരിത്രത്തെപ്പററി ഏറക്കുറയ അറിയുന്നവരോടൊന്നും ഇദ്ദേഹത്തിന്റെ അവസ്ഥയെ വിവരിച്ചു കൊടുക്കേണ്ടുന്ന ആവശ്യമില്ല. സന്ധ്യ കഴിഞ്ഞാൽ അവൎക്കു വീടെന്നും കുടുംബങ്ങളെന്നും ഉള്ള ധാരണതന്നെ ഉണ്ടാകുന്നതു ദുൎല്ലഭമാണ്. സ്നേഹിതന്മാരോടുകൂടി സുബോധം വിടുന്നതുവരെ മദ്യപിച്ച ശേഷം അവൎക്ക് ഏൎപ്പെടാൻ പാടില്ലാത്ത ദുരാചാരങ്ങൾ ലോകത്തിൽ യാതൊന്നുമില്ല. ഒരു കുടിയന്ന്, രാത്രിയിൽ സമയഭേദത്തിന്നും ഉള്ളിൽ പ്രവേശിച്ച മദ്യത്തിന്റെ തൂക്കക്കും അനുസരിച്ചുള്ള പരിണാമാവസ്ഥയെ രസികനായ ഒരു കുടിയൻ "കാകൻ, കൊക്കു, ചെറുകിളി, ഹനുമാൻ, കുംഭകൎണ്ണാവിഭീഷണ" എന്നു വിവരിച്ചു കേട്ടിട്ടുണ്ട്. മദ്യവിക്രയസ്ഥലങ്ങളിൽ പ്രവേശിക്കുന്നതിന്നുമുമ്പു വല്ലവരും തന്നെ കാണുന്നുണ്ടോ എന്നു അങ്ങുമിങ്ങും പാളിനോക്കുന്ന സ്ഥിതിയിലാണ് കാകനോടു ഉപമിക്കപ്പെട്ടിട്ടുള്ളത്. ഷാപ്പിൽ കടന്നുകഴിഞ്ഞാൽ കുറെനേരത്തേക്കു തങ്ങൾ അവിടെ ഉള്ള വിവരം ആരും അറിയരുതെന്നുള്ള ബുദ്ധി ഉണ്ടായിരിക്കും. ആ സ്ഥിതിയിലാണ് കൊക്കെന്ന പക്ഷിയോടു തുല്യമാകുന്നത്. പിന്നെയുള്ള പരിണാമം ചെറുകിളിയായിട്ടാണ്. അല്പം വയററിലായി കുറെ തലക്കും പിടിച്ചു കഴിഞ്ഞാൽ ചെറുകിളികളെപ്പോലെ ചിറുപിറെ പറഞ്ഞുകൊണ്ടിരിക്കും. ആ സ്ഥിതിയും കഴിഞ്ഞാൽ ഹനുമാനായി. തുള്ളുക ചാടുക മുതലായ പലവിധവികൃതികളും തുടങ്ങി. പിന്നെ ആരുകണ്ടാലും ഭയവും ലജ്ജയും ഇല്ല. മദ്യംകൊണ്ടുണ്ടായ ഫലത്തിന്റെ പ്രത്യാഘാതം തുടങ്ങുമ്പോൾ ക്ഷീണംബാധിച്ചു, കുംഭകൎണ്ണസേവയായി. രാവിലെ ഉറക്കംഞെട്ടിയാൽ തലവേദനയും വയററുവേദനയും തുടങ്ങി. അപ്പോൾ വിഭീഷണനെ പോലെ സൽബുദ്ധി തുടങ്ങി.

ശിവശിവ ശിവശംഭോ ശങ്കരാ വിശ്വമൂർത്തേ
ഇനിയൊരു ദിവസം ഞാനിങ്ങിനെയാകയില്ല.

എന്നും മററും വിലപിയ്ക്കയായി. രാത്രി അടുത്താൽ അതൊക്കെ മറന്നു പിന്നെയും, "കാകൻ, കൊക്കു, ചെറുകിളി, ഹനുമാൻ" എന്ന ഘട്ടങ്ങളിൽ കൂടി കടന്നുപോകയായി.

ഇങ്ങിനെയുള്ള എല്ലാ ഘട്ടങ്ങളിലും കൂടി രാത്രിതോറും നമ്മുടെ സുബ്രഹ്മണ്യയ്യരും കടന്നുപോകുക പതിവായിരുന്നു. കണ്ണൻമേനോൻെറ ഒന്നിച്ച രാത്രികൾ കഴിയ്ക്കാറുള്ള ഈ ബ്രാഹ്മണൻ ആ കമ്പനിയിൽ പെട്ട കാർത്തികരാമൻെറ സ്നേഹം സമ്പാദിയ്ക്കുകയും മേനോൻെറ ശിപാശ്ശനുസരിച്ച കാർത്തികരാമൻെറ ഒന്നിച്ച കച്ചവടത്തിനു കൂഹരിചേരുകയും ചെയ്തിരുന്നു. കാർത്തികരാമൻെറ കച്ചവടമൊക്കെ ആദ്യം പൊളിഞ്ഞു അയാൾ ദീവാളിയായ കഥയറിയാതെയാണ് അയാൾ അമ്പതിനായിരം ഉറുപ്പിക മുടക്കി ആരംഭിയ്ക്കാൻ നിശ്ചയിച്ച കച്ചവടത്തിൽ സുബ്രഹ്മണ്യയ്യർ പകുതി കൂഹരിയ്ക്കു ചേൎന്നതു. അതുകൊണ്ടുണ്ടായ അനുഭവം പിന്നിടറിയാം എന്തായാലും ഈ സാധു ബ്രാഹ്മണൻെറ ഈവിധമുള്ള അവസ്ഥയ്ക്കു കാരണം തൻെറ സഹവാസമായിരുന്നുവെന്നു വായനക്കാർ ധരിച്ചിരിയ്ക്കുമല്ലൊ.

മനുഷ്യൻ യോഗ്യനായിത്തീരാനും ദ്രവ്യസ്ഥനാകാനും വലിയ യോദ്ധാവെന്നു പേരു കേൾക്കാനും പൂജ്യനാകാനും ശ്രുതിപ്പെട്ട രാജ്യതന്ത്രജ്ഞനാകാനും ഉയൎന്ന പദവിയിലുള്ള ഉദ്യോഗസ്ഥനാകാനും ചില യദൃച്ഛികസംഭവങ്ങൾ സഹായമായിത്തീരാറുണ്ട്. അങ്ങിനെയുള്ള സംഭവങ്ങളുടെ അഭാവംനിമിത്തം ചില യോഗ്യന്മാർ തങ്ങളുടെ യോഗ്യതയെ പ്രദൎശിപ്പിയ്ക്കാൻ നിവൃത്തിയില്ലാതെ മരിയ്ക്കാനും സംഗതിയാകുന്നു.

"ചാരുശ്രീപൂണ്ടപാരം വിമലതകലരും
രത്നമൊട്ടല്ല ഗാധം
നീരുള്ളിൽകൊണ്ടിരുണ്ടുള്ളൊരു കുഴികളിലാ
യാഴിയാഴിച്ചിടുന്നു;

ആരുംകാണാതെ പാരിച്ചഴകുടയനിറ
ത്തോടു വൻകാടുതന്നിൽ
ചേരുംകാററിൽ സുഗന്ധാംകളവതിനുള്ള
വാകുന്നു പൂവിന്നനേകം.”

എന്നു പറഞ്ഞത് ഈ ഒടുവിൽ പറഞ്ഞവരെ സംബന്ധിച്ചാകുന്നു. ശിഥിലങ്ങളായ ചില സംഭവങ്ങൾ ലോകത്തിൽ പിന്നീടു വലിയ ചില കാൎയ്യങ്ങൾക്കു കാരണമായിത്തീരുന്നു.

തന്നോടു വാദിച്ചു ജയിക്കുന്ന വിദ്വാനെ ഭൎത്താവായി സ്വീകരിക്കുന്നതാണെന്നു പ്രതിജ്ഞചെയ്ത സ്ത്രീയെ പാണിഗ്രഹണം ചെയ്വാൻ ആഗ്രഹിച്ചുപോകുന്ന വിദ്വാന്മാരാൽ വഴിക്കുവെച്ചു കാണപ്പെട്ടിരുന്നില്ലെങ്കിൽ ആ ആട്ടിടയൻ, കാളിദാസനെന്നു ശ്രുതിപ്പെട്ട കവിയായിത്തീരുന്നതല്ലായിരുന്നുവെന്നല്ലെ വിശ്വസിക്കേണ്ടത്. എത്രയോ നിസ്സാരമായി ഗണിക്കാവുന്ന ആയാദൃച്ഛിക സംഭവം ലോകത്തിൽ സൎവ്വജാതിക്കാരാലും രാജ്യക്കാരാലും ബഹുമാനിക്കപ്പെടുന്ന ചില നാടകാദി ഗ്രന്ഥങ്ങൾ ഉണ്ടാവാൻ സംഗതിയായില്ലെ? ഒരു പഴം, ന്യൂട്ടൻ എന്ന പണ്ഡിതന്റെ തലയിൽ വീണിരുന്നില്ലെങ്കിൽ അനേകം ശാസ്ത്രതത്വങ്ങൾക്ക് അടിസ്ഥാനമായ ആകൎഷണശക്തി കണ്ടുപിടിക്കപ്പെടുവാൻ പിന്നെയും എത്രകാലം വേണ്ടിവരുമായിരുന്നുവെന്നു ആരറിഞ്ഞു? റോബർട്ട് ബ്രൂസ് എന്ന രാജാവ് ഒരു എട്ടുകാലിയെ കണ്ടിരുന്നില്ലെങ്കിൽ ഇപ്പോൾ ലോകചരിത്രത്തിലുള്ള പേരു ലഭിക്കാൻ നിവൃത്തിയില്ലാതെ അദ്ദേഹം മരിക്കുമായിരുന്നു. ചാണക്യന്റെ കാലിന് ഒരു പുല്ലുതടഞ്ഞു അദ്ദേഹം മറിഞ്ഞുകെട്ടി വീണിരുന്നില്ലെങ്കിൽ നന്ദരാജാക്കന്മാരെ തോല്പിച്ച ചന്ദ്രഗുപ്തൻ രാജാവായി വാഴവാൻ സംഗതി വരില്ലായിരുന്നു. ദശരഥന്റെ രഥചക്രത്തിന്റെ കീലം ഊരി വീണുപോയിരുന്നില്ലെങ്കിൽ രാവണൻ മരിക്കയില്ലായിരുന്നു.

നമ്മുടെ കഥാപുരുഷനായ സുബ്രഹ്മണ്യയ്യരുടെ സഹവാസം ഇങ്ങിനെ ദുൎമ്മാൎഗ്ഗികളോടായിപ്പോയതിനാലാണ് അദ്ദേ

ഫം ഈവിധം ദുരാചാരങ്ങൾ പഠിപ്പാൻ ഇടയായത്. അങ്ങിനെയാണ്, ലോകത്തിൽ പരമയോഗ്യന്മാരുള്ളതും സന്മാൎഗ്ഗങ്ങൾക്കു ശ്രുതിപ്പെട്ടതും ആയ ഒരു സമുദായത്തിൽ അവിടവിടെ ദുല്ലഭം ചിലർ ആ സമുദായത്തിന്റെ പേരിനു കളങ്കം വരുത്തുന്നവരായിത്തീരുന്നത്.

അദ്ധ്യായം 7.

രണ്ട് അതിഥികൾ

മത്തേഭൻപാംസുസ്നാനംകൊണ്ടല്ലോസന്തോഷിപ്പൂ
നിത്യവുംസ്വച്ഛജലംതന്നിലെകുളിച്ചാലും
സജ്ജനനിന്ദകൊണ്ടേദുർജ്ജനംസന്തോഷിപ്പൂ
സജ്ജനത്തിനുനിന്ദയില്ലദുർജ്ജനത്തേയും.

ലോകത്തേയും തന്റെ പ്രിയതമയെത്തന്നെയും തൽക്കാലം വിസ്മരിച്ചുകൊണ്ടു ദാമോദരൻ തന്റെ യജമാനന്റെ ബേങ്കിൽ ഇരുന്നു പല കണക്കുകളും എഴുത്തുകുത്തുകളും വായിച്ചു പരിശോധിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുന്നതിനു മദ്ധ്യത്തിൽ കോരപ്പന്റെ "രാമമന്ദിരം" എന്ന വീട്ടിൽ രണ്ട് അതിഥികളുടെ വരവുണ്ടായി. കോരപ്പൻ എന്തോ ഒരു ആവശ്യത്തിന് നാലഞ്ചു ദിവസം മുമ്പു മദ്രാശിക്കു പോയിരുന്നു. അന്നു നാലുമണിക്കാണ് മടങ്ങിയെത്തിയത്: അഞ്ചുമണിക്ക് അദ്ദേഹത്തെ കാണ്മാൻ കെ. കുഞ്ഞിരാമനും ഭാൎയ്യയും ചെന്നു.

കുഞ്ഞിരാമൻ ഒരു മുൻസീപ്പുദ്യോഗം ഭരിച്ചിരുന്നശേഷം പെൻഷ്യൻവാങ്ങി സുഖിക്കുന്ന ഒരാളാണ്. ചെറുപ്പത്തിൽതന്നെ വളരെ സമൎത്ഥനായിരുന്നതിനാൽ ഗവൎമ്മെണ്ടുദ്യോഗത്തിൽ ക്ഷണത്തിൽ കയററംകിട്ടി ക്രമേണ ഒരു മുൻസീപ്പായി. സ്വയാധികാരം കിട്ടിയശേഷം തന്റെ സാമൎത്ഥ്യമൊക്കെ കൈക്കൂലി വാങ്ങുന്നതിലും ശിപാർശു കേൾക്കുന്നതിലും ഉപയോഗി

ച്ചുതുടങ്ങി. അന്യായമായി വളരെ പണം സമ്പാദിച്ചു. അദ്ദേഹത്തിൻെറ ഈവിധം ദുരാചാരം ഗവൎമ്മെണ്ടും ജനങ്ങളും നല്ലവണ്ണം അറിഞ്ഞിരുന്നുവെങ്കിലും മതിയായ തെളിവു ശേഖരിച്ചു അദ്ദേഹത്തെ ശിക്ഷിപ്പാൻ സാധിച്ചില്ല. എങ്കിലും പെൻഷ്യൻവാങ്ങി പിരിവാൻ നിൎബ്ബന്ധിയ്ക്കപ്പെട്ടു ഇതുകൊണ്ടു കുഞ്ഞിരാമനു വലുതായ സങ്കടമൊന്നും ഉണ്ടായതുമില്ല. പെൻഷ്യൻവാങ്ങി പിരിഞ്ഞ ഉടനെ ഒരു വലിയ പ്രഭുവിൻെറ കാൎയ്യസ്ഥനായികൂടി അവിടെയുള്ള തൻെറ സ്ഥിതി,

കൈക്കൂലിമേടിപ്പാനും കണ്ടവരോടുചേൎന്നു
വക്കാണംകൂട്ടി ദ്രവ്യമൊക്കവെ ഹരിയ്ക്കാനും
കാൎയ്യങ്ങൾ തീരുംനേരം സ്വാമിയ്ക്കു ചെല്ലേണ്ടുന്ന
കാണങ്ങൾ പാതീ പലരാം പറവാനുപായവും.
മറെറാരുവിധം നാട്ടിൽതീരുന്ന വൎത്തമാനം
മറെറാരുവിധം ചെന്നു സ്വാമിയെ ബോധിപ്പിയ്ക്കു
പാരിലുള്ളോൎക്കു കാൎയ്യമൊക്കവെ സാധിപ്പിയ്ക്കു
മാറുള്ളജനത്തിനു കൊറാണ്ടു മുടക്കുക.

എന്നു പഞ്ചതന്ത്രക്കാരൻ വിവരിച്ചിട്ടുള്ളതിനോടു ഏററവും യോജിച്ച വിധത്തിലായിരുന്നതിനാൽ സമ്പാദ്യത്തിന് അവിടെയും കുറവുണ്ടായില്ല. ഇങ്ങിനെ അന്യായമായി ആൎജ്ജിച്ച പണം വളരെ ഉണ്ടായിട്ടും വലിയൊരു സ്വാൎത്ഥിയായിരുന്നതിനാലും ഉദ്യോഗം ഭരിച്ചിരുന്ന കാലത്തു ജനങ്ങളോടു പെരുമാറിയിരുന്നാ ധിക്കാരസ്വഭാവം അവരുടെ ഓൎമ്മയിൽനിന്നു വിട്ടുപോകാൻ സംഗതി വരാഞ്ഞതിനാലും കുഞ്ഞിരാമനെ സ്നേഹിയ്ക്കുന്നവർ ഏററവും ദുൎല്ലഭമായിരുന്നു. കൈക്കൂലി മേടിച്ചതിനാലുണ്ടായ ദുഷ്പേരു പോക്കാൻ യൂറോപ്യന്മാരെ പാട്ടിലാക്കാനും ചില സ്ഥാനമാനങ്ങൾ പററിക്കാനും അയാൾ ഭഗീരഥപ്രയത്നം ചെയ്തുപോന്നു. വൎത്തമാനപത്രക്കാരിൽ പലരേയും കൈവശംവെച്ച് അവരെക്കൊണ്ടു പലതും തന്നെപ്പററി ഗുണമായി എഴുതിച്ചുപോന്നു. യാതൊരാൾക്കും ഗുണം ചെയ്യാത്ത

ക്ക മനശ്ശുദ്ധിയൊ കാരുണ്യഹൃദയമൊ ലവലേശം ഇല്ലെങ്കിലും വല്ലതും ചെറിയൊരു സഹായം വല്ലപ്പൊഴം വല്ലവൎക്കും ചെയ്തു കൊടുത്തുവെങ്കിൽ അതിനെ കഴിയുന്നത്ര പ്രസിദ്ധമാക്കാൻ താൻതന്നെ പല പത്രങ്ങളിലും എഴുതിവിടും.

ഇങ്ങിനെയുള്ള മനുഷ്യനാണ് ഭാൎയ്യാസമേതം കോരപ്പന്റെ രാമമന്ദിരം എന്ന വീട്ടിൽ ചെന്നത്. സുഭദ്രയെ ശ്രീമതി അകത്തേയ്ക്കു കൂട്ടിക്കൊണ്ടുപോയി.

കുഞ്ഞിരാമൻ വീട്ടിൽ കയറിയഉടനെ "ഡ്രായിങ്ങ് റൂ"മിലുള്ള സാമാനങ്ങളെയൊക്കെ നോക്കി ഇങ്ങിനെ പറഞ്ഞു.

"നിങ്ങളുടെ വീട്ടിൽ ഞാൻ മുമ്പു വന്നിരുന്നില്ല. പലപ്രാവശ്യവും വരണമെന്നു വിചാരിച്ചിരുന്നു. വീട്ടിനെപ്പറ്റി ഞാൻ വളരെ പറഞ്ഞുകേട്ടിട്ടുണ്ട്. എല്ലാം യൂറോപ്യൻ സമ്പ്രദായമാണല്ലൊ. നല്ലത്! നിങ്ങൾ ബൊമ്മയിൽ വളരെ കാലം താമസിച്ചിരുന്നുവൊ?"

ഈ കടവിലത്തെ ചോദ്യം കോരപ്പൻ പണ്ടു ബൊമ്മയിൽ ഒരു ചെറിയ കച്ചവടക്കാരൻ ആയിരുന്ന കഥ ഓൎമ്മയിൽ വരുത്തി അദ്ദേഹത്തെ ഒരു താണ പടിയിലാക്കി വെയ്ക്കേണമെന്നുള്ള ഉദ്ദേശത്തോടുകൂടി ചെയ്തതായിരുന്നു. എന്നാൽ തന്റെ ബൊമ്മാവാസംകൊണ്ടു തനിയ്ക്കു വല്ല പോരായ്മയും വന്നിട്ടുണ്ടെന്നു ലവലേശം വിചാരിയ്ക്കാതിരുന്ന വൃദ്ധൻ ഇങ്ങിനെ മറുവടി പറഞ്ഞു.

"ഞാൻ 20 കൊല്ലം ബൊമ്മയിൽ താമസിച്ചു. ഇരുപതു കൊല്ലവും അവിടെ കച്ചവടമായി കഴിച്ചു. എന്റെയും ജ്യേഷ്ഠന്റെയും സമ്പാദ്യമൊക്കെ അങ്ങിനെ ഉണ്ടായതാണ്.

കുഞ്ഞിരാമൻ—എന്തുപണി ചെയ്താലെന്താണ്, പണം സമ്പാദിയ്ക്കണം, അത്രതന്നെ.

ഇങ്ങിനെ പറഞ്ഞു അടുത്തുണ്ടായിരുന്ന രാമനുണ്ണിയെ ഒന്നു നോക്കി. രാമനുണ്ണി ഇങ്ങിനെയാണ് അതിനു മറുവടി പറഞ്ഞത്.

"അതെ, എന്തുപണിയായാലും തരക്കേടില്ല. ചെയ്യുന്നതു നല്ലവണ്ണം ചെയ്യണം. കള്ളത്തരമൊന്നും ചെയ്യരുത്. സത്യം വിടാതേയും പരവഞ്ചന ചെയ്യാതേയും മര്യാദയിൽ എന്തു പണി ചെയ്താലെന്താണ്? ബോമ്പായിലെ പ്രസിദ്ധ ദ്രവ്യസ്ഥനായിരുന്ന സർ ജാംസെററ്ജി ജിജിഭായി, കുപ്പിക്കച്ചവടംകൊ[illegible]ഭിച്ചതല്ലെ?"

[illegible]നുണ്ണി യാതൊന്നും വിചാരിക്കാതെയായിരുന്നു ഇങ്ങിനെ പറഞ്ഞതെങ്കിലും കുഞ്ഞിരാമന് അതു മർമ്മഭേദമായിട്ടാണ് തീർന്നത്. എങ്കിലും ആ സമർത്ഥൻ അങ്ങിനെ ഒരു ഭാവം നടിക്കാതെയും മുഖത്തിന്റെ പ്രകൃതി ലവലേശം ഭേദിപ്പിക്കാതെയും ഉടനെ സംസാരവിഷയം മാററി കോരപ്പനോട് ഇങ്ങിനെ ചോദിച്ചു.

'നിങ്ങൾക്ക് എത്ര മക്കളാണുള്ളത്?'

കോരപ്പൻ—രണ്ടുമക്കൾ; ഇവനും ഇവന്റെ പെങ്ങളും.

കുഞ്ഞിരാമൻ—ശരി. രാമനുണ്ണി വലിയ പരീക്ഷയൊക്കെ ജയിച്ച അവസ്ഥക്കു വല്ല ഉദ്യോഗത്തിലും പ്രവേശിക്കുകയായിരുന്നു വേണ്ടത്.

കോരപ്പൻ—അവനെ ഉദ്യോഗത്തിനയച്ചാൽ എന്റെ കാര്യങ്ങളൊക്കെ നോക്കി നടത്താൻ പിന്നെയാരാണുള്ളത്.

കുഞ്ഞിരാമൻ—അതിനെന്താണ് വല്ല കാര്യസ്ഥന്മാരെയും വെക്കണം. ഉദ്യോഗമില്ലാഞ്ഞാൽ ഇക്കാലം മാനമില്ല. എന്താണ്, അങ്ങിനെയല്ലെ?

രാമനുണ്ണി—എനിക്കങ്ങിനെ അഭിപ്രായമില്ല. ഗവർമ്മേണ്ടുദ്യോഗത്തിനു പോകാതെ സ്വരാജ്യത്തിൽ കൃഷി, വ്യവസായം, മുതലായവയുടെ അഭിവൃദ്ധിക്കായി ഉദ്യമിക്കുകയാണ് അവനവനും രാജ്യത്തിനും ഗുണകരമായിത്തീരുകയെന്നാണ് എന്റെ അഭിപ്രായം.

കുഞ്ഞിരാമൻ—ഒരിക്കലുമല്ല. ഉദ്യോഗത്തിനുള്ള മാനം ഉദ്യോഗത്തിനെ ഉള്ളു.

രാമനുണ്ണി—അതുശരി, കച്ചവടത്തിനുള്ള മാനം കച്ചവടത്തിനും, കൃഷിയുടെ മാനം കൃഷിക്കും. എന്നാൽ ഇക്കാൎയ്യത്തിൽ എൻെറ അഭിപ്രായം പറയാം. നമ്മുടെ രാജ്യത്തു കൃഷിക്കാരൻ എന്നതിനു വെറും കൂലിക്കാരൻ എന്നൊരൎത്ഥംകൂടി ഉണ്ടോ എന്നു സംശയിക്കുന്നു. ഗവൎമ്മേണ്ടുദ്യോഗത്തിന് ആവശ്യമുള്ള വിദ്യാഭ്യാസം ലഭിക്കാത്തവർ മാത്രമെ കൃഷി പ്രവൃത്തിക്കു പോകയുള്ളു എന്നാണ് പലരും ധരിച്ചിരിക്കുന്നത്. ഗവൎമ്മേണ്ടുദ്യോഗസ്ഥനു നമ്മുടെ രാജ്യത്തു മാന്യനും ദ്രവ്യസ്ഥനും തറവാടിയുമായ ഒരു ഇടപ്രഭുവെക്കാൾ ബഹുമാനമുണ്ടെന്നാണ് തോന്നുന്നത്. ഇതു പരിഷ്കൃതരാജ്യങ്ങളിൽ ഇല്ലാത്ത അവസ്ഥയാണ്.

കുഞ്ഞിരാമൻ—പരിഷ്കൃതരാജ്യങ്ങളിൽ ഗവൎമ്മേണ്ടുദ്യോഗസ്ഥന്മാരെ ബഹുമാനമില്ലെന്നൊ?

രാമനുണ്ണി—ഉണ്ട്, ധാരാളമുണ്ട്. അതാതുദ്യോഗത്തിൻെറ അവസ്ഥയനുസരിച്ചു മാനമുണ്ട്, അതിലധികമില്ല. മാസത്തിൽ 50 ക. മാസപ്പടിയുള്ള ഒരു മുൻസീപ്പുകോടതി ഒന്നാം ഗുമസ്തനെ കൊല്ലത്തിൽ ആയിരം ഉറുപ്പിക നികുതി കൊടുക്കുന്ന ഒരു ജന്മി പഞ്ചപുഛമടക്കി ബഹുമാനിക്കുന്ന സമ്പ്രദായമില്ല. പണ്ടൊരു ഡിപ്യൂട്ടി മജിസ്ട്രേട്ടു, തൻെറ കച്ചേരിയുടെ അടുക്കലുള്ള നിരത്തിന്മേൽകൂടി ചെരിപ്പിട്ടു ഒച്ചയുണ്ടാക്കി നടന്നുപോയ ഒരുവനെ പിടിച്ചു കോടതി അവമാനിച്ച കുററത്തിനു ശിക്ഷിച്ചിരുന്നുപോൽ. അങ്ങിനെ അധികാരത്തെ ദുരുപയോഗപ്പെടുത്തി സാധുക്കളെ ഭയപ്പെടുത്തിയ ചില നിഷ്കണ്ടകന്മാർ നിമിത്തം വിദ്യാവിഹീനന്മാർ സൎവ്വ ഉദ്യോഗസ്ഥനെയും പേടിക്കേണ്ടിവന്നതാണെ?

കോരപ്പൻ—അതു നേരാണ്. പണ്ടുണ്ടായിരുന്ന മജിസ്ട്രേട്ടുമാരെ ജനങ്ങൾ ഭയപ്പെട്ടിരുന്നപോലെ ഇന്നു ഭയപ്പെടുന്നില്ലല്ലൊ. ജനങ്ങൾക്കു വിദ്യാഭ്യാസവും നിയമപരിജ്ഞാനവും വൎദ്ധിച്ചതാണ് അതിനു കാരണം.

രാമനുണ്ണി—ഇപ്പോൾ മജിസ്ട്രേട്ടുമാരുടെ ചെമ്പ് പുറത്തായി. പെൻഷ്യൻ വാങ്ങിയാൽ വല്ല കരാറുകാരനൊ, വല്ല ജന്മിയുടെ കാര്യസ്ഥനൊ ആയിത്തീരേണ്ടിവരുന്നു. അപ്പോളാണ് നാട്ടുകാർ അയാളുടെ വിലയറിയുന്നത്.

രാമനുണ്ണി ഇപ്പറഞ്ഞതു തന്നെപ്പറ്റിയായിരിക്കുമെന്നു വിചാരിച്ചു കുഞ്ഞിരാമന് അവന്റെ നേരെ അല്പം ദേഷ്യമുണ്ടായെങ്കിലും അതു പുറത്തു കാണിക്കാതെ ഇങ്ങിനെ പറഞ്ഞു:—

'നിങ്ങൾക്ക് ഇപ്പോൾ വല്ല കച്ചവടവുമുണ്ടൊ?'

കോരപ്പൻ—കുറെയൊക്കെ ഉണ്ട്.

കുഞ്ഞിരാമൻ—കച്ചവടം ചെയ്യുന്നതായാൽ നവറോജി ചെയ്യുംപോലെ ചെയ്യണം. പക്ഷെ, എത്രകാലത്തേയ്ക്കാണെന്നറിഞ്ഞില്ല.

കോരപ്പൻ—അതെന്താണ്?

കുഞ്ഞി—എന്നാണ് നവറോജിയെ ചില കാര്യസ്ഥന്മാർ നശിപ്പിക്കുന്നതെന്നറിഞ്ഞില്ല.

കോരപ്പൻ—അതൊരിക്കലും വരില്ല. ദാമോദരനാണ് അയാളുടെ സെക്രട്ടറി. അവൻ വളരെ സത്യവും മര്യാദയും ഉള്ള ചെറുപ്പക്കാരനാണ്.

കുഞ്ഞി—നിങ്ങൾ ഈ ചെറുപ്പക്കാരെ അത്ര വിശ്വസിക്കരുത്. അധികം പഠിപ്പില്ലാത്ത കുട്ടികളെ ഭാരവാഹിത്വമുള്ള പ്രവൃത്തിക്കാക്കിയാൽ അവർ ഒരിക്കൽ അവതാളത്തിൽ കലാശിക്കാതിരിക്കയില്ല. നവറോജിയുടെ ബേങ്കിലെ കാഷ്ക്കീപ്പർ സുബ്രഹ്മണ്യയ്യരെപ്പറ്റി നിങ്ങൾ വല്ലതും അറിയുമൊ? വളരെ തുമ്പു കെട്ടുപോയി. പറയുമ്പോൾ ബ്രാഹ്മണനാണ്. നല്ല വണ്ണം കുടിക്കണം. ദാമോദരനും ആ കമ്പനിയിലാണെന്നാണ് കേട്ടത്.

കോരപ്പൻ—എന്ത്!

രാമനുണ്ണി—ഒരിക്കലുമല്ല. ആരൊ നിങ്ങളെ തെറ്റിദ്ധരിപ്പിച്ചു

താണ്. സുബ്രഹ്മണ്യയ്യരെപ്പററി ഞാനറികയില്ല. ദാമോദരൻ മത്ര്യം തൊടില്ല, അയ്യരുടെ സേവയും അവനില്ല. ഞാൻ നല്ലവണ്ണം അറിയും

കുഞ്ഞി—അതൊക്കെ അല്പദിവസം കഴിഞ്ഞാലറിയാം. ഈ ദാമോദരൻ എൻെറ മകളെ വിവാഹത്തിന് അന്വേഷിച്ചിരുന്നു. എന്തുകണ്ടിട്ടാണ് ഞാൻ മകളെ കൊടുക്കേണ്ടത് ..ണമൊ, പാസ്സൊ, കുടുംബമൊ, തറവാടൊ? ...ക്കയെ

രാമനുണ്ണി—ദാമോദരൻെറ തറവാട്ട വളരെ മാന്യതയുള്ളതാണ്. അതിനു യാതൊരു കുറവും പറയാനില്ല.

കോരപ്പൻ—ഈ കുട്ടികൾ ഇങ്ങിനെ വഷളായിപ്പോകുന്നതിനെപ്പററി ഞാൻ വളരെ വ്യസനിയ്ക്കുന്നു.

രാമനുണ്ണി ഇതു കേട്ടപ്പോൾ തൻെറ അച്ഛൻെറ മുഖത്തൊന്നു നോക്കി. ഇദ്ദേഹം ദാമോദരനെ ഒരു പ്രത്യേക ഉദ്ദേശത്തിന്മേൽ ദുഷിയ്ക്കുയാണെന്നു മനസ്സിലാക്കേണമെന്നുള്ള അൎത്ഥത്തിൽ നോക്കിയതായിരുന്നുവെങ്കിലും വൃദ്ധൻ അതു ധരിച്ചില്ല. തല്ക്കാലം മറുവടി പറയേണ്ടുന്ന ആവശ്യമില്ലെന്നു വിചാരിച്ചു രാമനുണ്ണിയും ഒന്നും മിണ്ടിയില്ല. കുഞ്ഞിരാമൻ ദാമോദരനെ ദുഷിച്ചു പിന്നെയും പലതും പറഞ്ഞു. ബുദ്ധിയുടെയൊ ഹൃദയത്തിൻെറയൊ ഗുണംകൊണ്ടല്ലെങ്കിലും

"ഭാഗ്യമാണേതിനും ഹേതു
ജന്മവൃത്ത്യാദിയല്ലതിൻ
പാലൂപൊൻതുടൽ, പല്ലക്കി
ഋന്നും പട്ടിയ്ക്കുമുണ്ടഹൊ."

എന്നുപറഞ്ഞവിധത്തിലുള്ള ഭാഗ്യംകൊണ്ടുണ്ടായ സമ്പത്തിനെ അടിസ്ഥാനപ്പെടുത്തി സമുദായത്തിൽ സജ്ജനങ്ങളുടെ സഹവാസവും അവരോടുള്ള സംഭാഷണവും അനുവദിയ്ക്കപ്പെട്ടിട്ടുള്ള ചില ദുഷ്ടന്മാർ തങ്ങൾക്ക വിരോധവും അസൂയയും ഉള്ള മാന്യന്മാരായ യുവാക്കളെപ്പററി ആ വക സജ്ജനങ്ങളോട ദുഷിച്ചുപറഞ്ഞു അവരുടെ മനസ്സിൽ ദുരഭിപ്രായം ജനിപ്പിയ്ക്കാൻ സദാ ശ്ര

ധയുള്ളവരായിരിക്കുമെന്നുള്ളതിനു വായനക്കാരിൽ പലരും ദൃഷ്ടാന്തങ്ങൾ കണ്ടിട്ടുണ്ടായിരിക്കുമെന്നു വിശ്വസിക്കുന്നു. കസ്തൂരിമൃഗത്തിന്റെ നാഭിയിൽ വെച്ചിരിക്കുന്ന കസ്തൂരി ഈവക ദുഷ്ടന്മാരുടെ നാവിൽ വെക്കാഞ്ഞതുകൊണ്ടു വെറുതെയല്ല ഒരു വിദ്വാൻ ബ്രഹ്മാവിനെ കുറ്റം പറഞ്ഞത്. അങ്ങിനെ ബ്രഹ്മാവു ചെയ്തിരുന്നുവെങ്കിൽ ഒരു മഹൌഷധമായ കസ്തൂരിക്കു ആവശ്യപ്പെടുന്ന ഘട്ടം ചിലതെങ്കിലും ഈ ദുഷ്ടന്മാരുടെ നാക്കുകൾ മുറിച്ചെടുത്തു തങ്ങൾക്കും ലോകത്തിനും ഉപകാരം ചെയ്യുമായിരുന്നു.

അതൊക്കെ പറഞ്ഞിട്ടു ഫലമില്ല. ശുദ്ധഹൃദയനായ കോരപ്പൻ, കുഞ്ഞിരാമന്റെ ദുഷിവാക്കുകൾ കേട്ടിട്ടു, ദാമോദരൻ ദുർവൃത്തനായിരിക്കുമൊ എന്നു സംശയിച്ചുതുടങ്ങിയെന്നു പറഞ്ഞാൽ കഴിഞ്ഞല്ലൊ.

ഇവർ ഇങ്ങിനെ സംസാരിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുമ്പോൾ, അകായിൽനിന്നു കുഞ്ഞിരാമന്റെ ഭാര്യ സുഭദ്രയും, വസുമതിയും തമ്മിൽ ഒരു സംവാദമുണ്ടായി. സുഭദ്ര വസുമതിയെ കണ്ട നിമിഷത്തിൽ അവളെ തന്റെ മകന്റെ ഭാര്യയാക്കണമെന്നു വിചാരിച്ചു കഴിഞ്ഞിരിക്കുന്നു. അവളുടെ സൌന്ദര്യത്തേയും സൌശീല്യത്തെയും പററി കേട്ടതല്ലാതെ വസുമതിയെ അഭിമുഖമായി സുഭദ്ര ഒരിക്കലും കണ്ടിരുന്നില്ല. സുഭദ്ര നല്ലൊരു സ്ത്രീയാണ്. ഉള്ളിൽ കളങ്കമുള്ളവളല്ല. പക്ഷെ അധികകാലമുള്ള സഹവാസംനിമിത്തം ഭർത്താവിന്റെ ദുഷ്ടകർമ്മം അവളിലും പ്രതിഫലിച്ചിട്ടുണ്ട്. വസുമതിയെ പറഞ്ഞു വശത്താക്കേണ്ടതിനു പല സൂത്രങ്ങളും ഭർത്താവു പഠിപ്പിച്ചിരുന്നു.

വസുമതിയെ കണ്ട ഉടനെ സുഭദ്രക്കു ആശ്ചര്യവും അസൂയയും ആനന്ദവും ആശയും കൈക്കൂടി ചേർന്ന ഒരു മനോവികാരമുണ്ടായി. അതിനാലുണ്ടായ അമ്പരപ്പിൽനിന്നു വിമുക്തയായ ഉടനെ തന്റെ മുമ്പിൽ മന്ദഹാസമാധുര്യത്തിൽ മുഴുകി കളിക്കുന്ന മനോഹര മുഖശ്രീ നോക്കി ഇങ്ങിനെ പറഞ്ഞു:

"ഞാൻ മുമ്പു നിന്നെ കണ്ടിരുന്നില്ല. നീ എൻെറ വീട്ടിൽ മുമ്പു വന്നിരുന്നില്ല, ഇല്ലേ?"

വസുമതി—ഇല്ല, എനിയ്ക്കതിന്നു സംഗതിയുണ്ടായിരുന്നില്ല.

സുഭദ്ര—എൻെറ മകളുടെ താലികെട്ടിന്നു വന്നിരുന്നില്ലേ? ഞങ്ങൾ താലികെട്ടു വളരെ ഘോഷമായി കഴിച്ചിരുന്നു. അതുപോലെ ഒരു കല്യാണം ഇപ്പഴൊന്നും എവിടെയും കഴിഞ്ഞിരുന്നില്ല. താലികെട്ടുകല്യാണം കഴിയ്ക്കരുതെന്നു ആരൊക്കെയോ ചിലർ സഭകൂടി തീർച്ചയാക്കിയിരുന്നപോൽ. അതുകേട്ടപ്പോൾ കരുണാകരൻെറ അച്ഛന്നു ദേഷ്യംപിടിച്ചു. 'അതെന്താ അവരങ്ങിനെ തീർച്ചയാക്കാൻ, എന്നാൽ നാം കല്യാണം ഘോഷമായികഴിയ്ക്കുന്നു' എന്നുപറഞ്ഞു, 500 ക. ചെലവാക്കി. രണ്ടാനയുണ്ടായിരുന്നു. കല്യാണക്കുട്ടികൾ ആനപ്പുറത്തു കയറിയാണ് കുളിയ്ക്കാൻ പോയത്. എനിയ്ക്കു നന്ന പേടിയായിപ്പോയിരുന്നു. എന്താ നീ പറയുന്നു, കുട്ടികളെങ്ങാൻ ആനപ്പുറത്തുനിന്നു വീണെങ്കിലൊ. നിൻെറ അമ്മയ്ക്കു നീയും നിൻെറ ആങ്ങളയും മാത്രമെ മക്കളുള്ളു.

വസുമതി—അതെ, അത്രയെ ഉള്ളു

സുഭദ്ര—സാധു, ദേവകിയമ്മ നല്ലൊരു സ്ത്രീയായിരുന്നു. നിന്നേക്കാൾ വെളുത്തിട്ടായിരുന്നു. നിന്നേക്കാൾ കുറെ നീളവും കാണും. (വസുമതിയുടെ അമ്മ ദേവകിയെന്ന സ്ത്രീ കറുത്തു നീളം കുറഞ്ഞ ഒരു സ്ത്രീയായിരുന്നു.)

വസുമതി—അതെ.

സുഭദ്ര—കാലത്തെ മരിച്ചുപോയി. എന്തായിരുന്നു സുഖക്കേട്? ഛർദ്ദ്യ—.

വസുമതി—വയററിലൊരു വേദനയായിരുന്നു.

സുഭദ്ര—കഷ്ടം! അമ്മയുണ്ടായിരുന്നുവെങ്കിൽ നിണക്കിപ്പോൾ കരു ഭർത്താവു വന്നിരുന്നു. എന്താ ചെയ്യു, ഭാഗ്യംവേണ്ടെ?

വസുമതി—അതെന്താ, അമ്മ മരിച്ചുപോയവൾക്ക് ഭർത്താവുണ്ടാകയില്ലേ? അമ്മയുള്ളവൾക്കൊക്കെ ഭർത്താവുണ്ടൊ?

സുഭദ്ര—അങ്ങിനെയല്ലെ നമ്മുടെ നാട്ടിൻെറ മാതിരി? പെണ്ണിനെ അന്വേഷിയ്ക്കുമ്പോൾ അവളുടെ അമ്മയുണ്ടോ, അച്ഛനുണ്ടോ, ആരൊക്കെയാണ് ബന്ധുക്കൾ, എന്നൊക്കെയല്ലെ നോക്കുക.

വസുമതിയ്ക്ക് പറയത്തക്ക യാതൊരു ദോഷവും ഇല്ലായിരുന്നു. എന്നാൽ തൻെറ മകന് കേവലം ദോഷരഹിതയായ ഒരു സ്ത്രീയെ മാത്രമെ ഭാൎയ്യയാക്കുകയുള്ളു എന്നും അതുകൊണ്ടു അവർ വസുമതിയെ വിവാഹം ചെയ്യുന്നുണ്ടെങ്കിൽ അതു കുറെ ദയയോടുകൂടി ചെയ്യുന്നതായിരിയ്ക്കുമെന്നും വരുത്തിക്കൂട്ടേണ്ടതിനായിരുന്നു ഈ പൊടിക്കൈ സുഭദ്ര പ്രയോഗിച്ചിരുന്നത്. സുഭദ്ര പിന്നെയും പറയുന്നു:

"ഇനി ഭൎത്താവിനെ കിട്ടിയാൽ തന്നെയും ബി. എ, ബി-എൽ. ജയിച്ചവരാരെയാനും കിട്ടിയെന്നു വരുന്നതല്ല. ഇപ്പഴത്തെ ചെറുപ്പക്കാരൊക്കെ…......

വസുമതി (ഇടയിൽ തടഞ്ഞുകൊണ്ട്) ഇപ്പഴത്തെ ചെറുപ്പക്കാരൊക്കെ അമ്മയെ നോക്കിയാണ് മകളെ വിവാഹംചെയ്യു എന്നാണൊ നിങ്ങൾ പറവാൻ പോകുന്നത്?

സുഭദ്ര—അങ്ങിനെയല്ലെ നമ്മുടെ നാട്ടിൻെറ മാതിരി.

ഇതു കേട്ടപ്പോൾ വസുമതി പൊട്ടിച്ചിരിച്ചു. സുഭദ്രയും ചിരിച്ചു. ആ അവസരത്തിൽ വീട്ടിൻെറ അട്ടക്കളപ്പടിയും കടന്നു മൂന്നു സ്ത്രീകൾ വന്നു. അവർ വസുമതിയുടെ അമ്മയുടെ ജ്യേഷ്ഠത്തിയുടെ മകളായ കല്യാണിയും, കല്യാണിയുടെ മൂത്തമകൾ സുശീലയും രണ്ടാമത്തെമകൾ കാത്ത്യായിനിയും ആണു. അവരൊക്കെ രാമമന്ദിരത്തിനു അടുക്കെ ചെറിയ ഒരു വീട്ടിലാണ് താമസം. കല്യാണിയുടെ ഭൎത്താവു, കിട്ടൻ, വയനാട്ടിൽ ഒരു കാപ്പിത്തോട്ടക്കാരൻെറ റൈട്ടരാണ്. ആ ദമ്പതിമാൎക്ക് എട്ടുമക്കളുള്ളതിൽ മൂത്തതാണ് സുശീല—മഹാദുശ്ശീലയാണ്. വയസ്സൊരു ഇരുപത്താറായിരിയ്ക്കും. കണ്ടാൽ മുപ്പത്തഞ്ചിൽ താഴെ ആരും

മതിക്കുകയില്ല. രണ്ടാമത്തേതു രാഘവൻ എന്നൊരു മകനാണ്. അവൻ ഒരു വക്കീലിന്റെ ഗുമസ്തനാണ്. മൂന്നാമത്തെ സന്താനമാണ് കാത്ത്യായിനി. കൊക്കയും കുസൃതിയും ഇങ്ങനെയുള്ള ഒരു പെൺകിടാവ് ഭൂലോകത്തിൽ വേറെ ജനിച്ചിട്ടുണ്ടോ എന്നുള്ളത് വളരെ അന്വേഷിച്ചു തീൎച്ചയാക്കേണ്ടുന്ന കാൎയ്യമാണ്. മറ്റുള്ള കുട്ടികളൊക്കെ ചെറുപ്പമാണ്. ഈ കുടുംബം കോരപ്പനെക്കൊണ്ടു കഴിഞ്ഞുകൂടുകയാണ്. വയനാട്ടിൽനിന്നു കിട്ടൻ റൈട്ടർ എപ്പോഴെങ്കിലും അഞ്ചോ പത്തോ ഉറുപ്പിക അയക്കുകയെ ഉള്ളൂ. രാഘവനു ദിവസേന അരയോ കാലോ ഉറുപ്പിക കിട്ടാറുള്ളത് സ്വന്തം ധൂൎത്തിന്നു മതിയാകാതെയാണ് വരാറ്. വസുമതിയുടെ അമ്മ ജീവനോടുകൂടിയുള്ള കാലത്തു കല്യാണിയുടെ വീട്ടിൽവേണ്ടുന്ന സൎവ്വവും കോരപ്പൻ അറിഞ്ഞും അറിയാതെയും കൊടുത്തുപോരികയും അവളുടെ മരണശേഷം വസുമതി കൃത്യമായ ഒരു സംഖ്യ മാസാന്തം ആ കുടുംബത്തിന്നു ദാനം ചെയ്കയും ചെയ്തു ദേവകിയുടെ മരണശേഷം മുമ്പു കിട്ടിയതുപോലെ അരിയും നെല്ലും പണവും കിട്ടാതിരുന്നതിനാൽ കല്യാണിക്കും മക്കൾക്കും വസുമതിയോട് ഉള്ളുകൊണ്ട് അത്ര രസമില്ല. കോരപ്പനെയും മക്കളെയും ദുഷിക്കുകയും അവരെക്കൊണ്ടു ചില അപവാദങ്ങൾ പറഞ്ഞുണ്ടാക്കുകയും ആണ് രാഘവന്റെ പ്രവൃത്തി. കിട്ടൻ രാജ്യത്ത് ഇറങ്ങുന്ന അവസരത്തിലൊക്കെ കോരപ്പന്റെ വീട്ടിൽ പോയി മൂന്നുനേരവും ശാപ്പിടുകയും അവിടെനിന്നിറങ്ങി അച്ഛനെയും മക്കളെയും ദുഷിക്കുകയും ചെയ്യും. ഇതൊക്കെ കോരപ്പൻ അറിഞ്ഞിരുന്നുവെങ്കിലും തന്റെ ഭാൎയ്യയുടെ കുടുംബങ്ങളാണല്ലോ എന്നു വിചാരിച്ചു യാതൊന്നും പ്രവൃത്തിക്കാറില്ല. രാമനുണ്ണി അതൊന്നും വിലവെച്ചില്ല വസുമതി ഈ വിവരം അറിഞ്ഞശേഷം തന്റെ കൈ അല്പാല്പം ചുരുക്കിത്തുടങ്ങി. മറുഭാഗത്തു ദുഷിവൎദ്ധിച്ചും തുടങ്ങി.

അങ്ങിനെയുള്ള സംബന്ധികളാണ് ഈ അവസരത്തിൽ രാമമന്ദിരത്തിൽ എത്തിയത്. കല്യാണി സുഭദ്രയെ കണ്ട ഉട

നെ നിറയ "കാതില" എന്ന പൊന്നാഭരണം കെട്ടിഞാത്തിയ കാതുകൾ ആട്ടികൊണ്ട് ഒരു പച്ചച്ചിരിയോടുകൂടി

"ആയെ, ഇങ്ങളുണ്ടൊ വന്നിററ്?" എന്നു ചോദിച്ചു. സുഭദ്ര അതിനു പകരമായി ഒന്നു ചിരിച്ചതല്ലാതെ മറുവടിയൊന്നും പറഞ്ഞില്ല.

കല്യാണി— എനക്ക് മൻസിലായി ഇങ്ങള് പെണ്ണ് കാണാമ്പന്നതല്ലെ.

ഇതു കേട്ടപ്പോൾ വസുമതിയുടെ മുഖം ചുകന്നു. സുഭദ്ര അശേഷം രസിക്കാത്ത ഭാവം നടിച്ചു. കാത്ത്യായിനി പൊട്ടിച്ചിരിച്ചു. സുശീല വസുമതിയുടെ പിന്നിൽനിന്നു അവളെ പരിഹസിയ്ക്കുന്ന നിലയിൽ കൊഞ്ഞനംകാട്ടി. പിന്നെ അല്പനേരം ആരും മിണ്ടാതിരുന്നശേഷം സുഭദ്ര ഇങ്ങിനെ പറഞ്ഞു:

"ഞാൻ പെണ്ണിനെ കാണാനൊന്നും വന്നതല്ല. ഞാൻ ഈ വീടു കാണാൻ വന്നതാണ്."

വസുമതി— (കോപത്തോടുകൂടി ഇനി പെണ്ണിനെ കാണാൻ വന്നതാണെങ്കിൽതന്നെ എന്താണ്? കല്യാണിജ്യേഷ്ഠത്തിക്ക് തരന്തരംപോലെ നാലഞ്ചു പെൺകുട്ടികളുണ്ടല്ലൊ. വേണ്ടുന്നതിനെ തിരഞ്ഞെടുക്കാമല്ലൊ.

കല്യാണി— കല്യാണിയേട്ടത്തിൻെറ മക്കളെ ഇപ്പം ആരിക്കും കൊടുക്കുന്നില്ല. അത് കൊറെ ആള് ചോദിച്ചുപോയി.

സുഭദ്ര— അതൊക്കെ എന്തിനാണ് പറയുന്നത്. ഞാൻ അതിനൊന്നും വന്നതല്ല.

കാത്ത്യായനി— വസുമതിയേട്ടത്തിക്ക് ദാമോദരൻ ഇല്ലെ?

വല്ല ഇടിത്തീവീഴുകയൊ ഭൂകമ്പം ഉണ്ടായി ഭൂമി നടുവെ പിളരുകയൊ, ചെയ്യുകയായിരുന്നു ചെയ്യുന്നതെങ്കിൽ വസുമതി അത്ര പരിഭ്രമിക്കുകയില്ലായായിരുന്നു. ഈ വാക്കുകേട്ടപ്പോൾ അവൾക്കുതന്നെ നിശ്ചയിയ്ക്കാൻ പാടില്ലാതിരുന്ന ഒരു മനോവികാരമുണ്ടായി, ശരീരം ആപാദചൂഡം വിയർത്തു. മുഖം, കാരംകൊ

ണ്ടു കുത്തിയാൽ ഒരു തുള്ളി ചോരവരാത്തവിധം വിളറി ഉടനെ മുഖത്ത് രക്തം നിറയുകയും ചെയ്തു. മനോഹരങ്ങളായ കണ്ണുകളിൽനിന്നു തീപ്പൊരിപാറുംവിധത്തിൽ കാത്ത്യായിനിയെ ഒന്നു നോക്കി, കല്യാണിയോട് ഇങ്ങിനെ പറഞ്ഞു:

“ജ്യേഷ്ഠത്തി, നിങ്ങളുടെ മക്കളെ നല്ല മര്യാദപഠിപ്പിക്കാൻ കഴികയില്ലെങ്കിൽ, അവർ മേലാൽ എൻെറ വീട്ടിൽ കയറേണ്ടുന്ന ആവശ്യമില്ല”

കല്യാണി—അപ്പെണ്ണ് അങ്ങനെന്നെയാ, എന്താ പറയാനില്ല. (കാത്ത്യായിനിയെ നോക്കീട്ട്) ഇനിക്കെന്താണെ, പെരാന്തായിപ്പോയൊ? (വസുമതിയോട്) ഞി ഒന്നും വിജാരിക്കണ്ടമ്മാ.

വസുമതി ഈ പറഞ്ഞതു മുഴുവൻ കേൾക്കാൻ നില്ക്കാതെ സുഭദ്രയോടു “ഞാൻ വേഗം വരുന്നു” എന്നു പറഞ്ഞു; ആ മുറിയിൽനിന്നു പോയി. അവൾ പോയ ഉടനെ

കല്യാണി— ഓ! ബല്യ തിക്കാരോള്ള പെണ്ണാ. എന്താ, അച്ഛന് നല്ലപണോണ്ട്. ഓക്ക് ആരെ ങ്ങളാ കയിച്ചാലെന്താ

സുഭദ്ര - ആരാണ് ദാമോദരൻ?

കല്യാണി—ആ കണ്ണൻ കരിക്കാള മോനായിക്കലൊ.

സുശീല—നവറോജി സേട്ടൻെറ ശാപ്പിലെ മേനോൻ.

കല്യാണി - പോണെ, ഓള് കേക്കണ്ട. ഓക്ക് ദേശ്യംപിടിക്കും.

സുഭദ്ര—അവൻ വസുമതിയെ കല്യാണം കഴിക്കാൻ തിച്ഛയാക്കിയൊ?

കല്യാണി—ഓറ് രണ്ടാളും തീച്ഛയാക്കി. ഇപ്പളത്തെ പടിപ്പുള്ളപെണ്ണുങ്ങളല്ലെ. പെണ്ണൊരുമ്പെട്ടാൽ ബ്രഹ്മാവിനും തടുക്കാൻ കയ്യല്ലാന്ന് വെറുതയാ കാരണോമ്മാറ് പറഞ്ഞത്.

സുഭദ്ര—ഓഹൊ അങ്ങിനെയാണൊ.

വസുമതി, ഒരുവെള്ളിത്തളികയിൽ മുറുക്കാനുംകൊണ്ടു രണ്ടാമതും അതിനകത്തു കടന്നുവന്നു. “മുറുക്കനില്ലെ? മുറുക്കിൻ” എന്നു സുഭദ്രയോടു പറഞ്ഞു.

"മുറുക്കാം" എന്നു പറഞ്ഞു തളികവാങ്ങി സുഭദ്ര അടുക്കെ വെച്ചു കല്യാണി തളികവാങ്ങി തന്റെ അടുക്കൽവെച്ചു മുറുക്കി ത്തുടങ്ങി. അതിലിടക്ക് ഇങ്ങിനെ ചോദിച്ചു.

"ഇന്റെ മൂത്തമ്മാനിപ്പം എടയം"

സുഭദ്ര—അവൻ മദിരാശിയിലാണ്. ഒരു കൊല്ലംകൂടി അവിടെ ഒരു വക്കീലിന്റെ കീഴിൽ കുറെ ശീലിക്കേണ്ടതുണ്ട്. അതു കഴിഞ്ഞാൽ വക്കീലായിവരും.

കല്യാണി—എന്നാനോളീ ഞാൻ കണ്ടത്. തന്നെ, കയിഞ്ഞ കൊല്ലത്തെ ഉത്സവത്തിന്, അമ്പലത്തില് വന്നേരം. നന്ന മെലിഞ്ഞിപോയി, പടിച്ചിററായിരിയ്ക്കും.

സുഭദ്ര—അവനു കഴിഞ്ഞകൊല്ലം മദിരാശിവെച്ചു ഒരു പനിയുണ്ടായിരുന്നു

തന്റെ ഭർത്താവ് പറഞ്ഞു പഠിപ്പിച്ച സംഗതികളെപ്പററി സംസാരിക്കുമ്പോഴല്ലാതെ, സുഭദ്ര ബുദ്ധിപൂർവ്വമായും വിവേകത്തോടു കൂടിയും മാത്രമെ സംസാരിക്കാറുള്ളുവെന്നു വായനക്കാർ മനസ്സിലാക്കിയിരിക്കുമല്ലോ. മകന്റെ വിവരമെത്തിയപ്പോൾ ഛി ച്ചത് ഓർമ്മവന്നു. എന്നിട്ട് ഇങ്ങിനെ പറഞ്ഞു:

"വസുമതി കരുണാകരനെ കണ്ടിരുന്നുവോ?"

വസുമതി, "ഇല്ല" എന്നു മറുവടിപറകയും "എനിയ്ക്കു കാണേണ്ടുന്ന ആവശ്യമില്ല" എന്നു മനസ്സിൽ വിചാരിക്കുകയും ചെയ്തു.

സുഭദ്ര—അവന്റെ അച്ഛൻ അവനോടു ഇവിടെയെക്കെവന്നു രാമനുണ്ണിയേയും മററും കണ്ടുപോകാൻ കൂടക്കൂടെ പറയാറുണ്ട്. മദരാശീന്ന വന്ന ഉടനെ ഞാനിങ്ങട്ടയക്കാം.

ഇതിനെന്താണ് മറുവടി പറയേണ്ടതെന്നു വസുമതി അറിയാതെ കുഴങ്ങിക്കൊണ്ടിരിയ്ക്കുമ്പോൾ കാർത്ത്യായിനി വായും പൊത്തി ചിരിച്ചു. സുശീല അവളെ പിടിച്ചൊന്നു നുള്ളി. അപ്പോൾ

കാർത്ത്യായിനി, "എന്താണേട്ടത്തി, എന്നെ നുള്ളുന്നു" എന്ന് ഉറക്കെ ചോദിച്ചു. വസുമതിയും സുഭദ്രയും മുഖത്തോടുമുഖം നോക്കി.

കല്യാണി—ഇങ്ങളൊരി വർത്തമാനം പറയാൻ തമ്മേക്കുലാലൊ. പോയാട്ടെ. രണ്ടും പൊരക്കു പോയാട്ടെ. കുട്ട്യേള്ളണ്ടാളും കരേണ്ട്.

ഇതു കേട്ടപ്പോൾ സുശീല വേഗം പുറത്തേക്കുപോയി. കാർത്ത്യായിനി പിന്നെയും "ഞാനെന്താക്കുന്നേപ്പാ" എന്നു പറഞ്ഞു അവിടെത്തന്നെനിന്നു.

അപ്പോൾ ഒരു ഭൃത്യൻ ചായയും പലഹാരവും കൊണ്ടുവന്നു അവരുടെ മുമ്പിൽവെച്ചു. അവരൊക്കെ അതു കഴിച്ചു തീർന്നപ്പോൾ കുഞ്ഞിരാമനും കോരപ്പനും ആ മുറിയിൽ കടന്നുവന്നു. വസുമതിയെ കണ്ട ഉടനെ കുഞ്ഞിരാമൻ

"ഇതാണോ, നിങ്ങളുടെ മകള്? ഇവൾ വലിയ വിദുഷിയാണെന്നൊക്കെ കേട്ടിട്ടുണ്ട്" എന്നു പറഞ്ഞു, പിന്നെ സുഭദ്രയെ നോക്കീട്ട്

"എന്താ പോകാനായില്ലെ?"

സുഭദ്ര—"ഞാൻ നിങ്ങൾ പുറപ്പെടുന്നതും കാത്തുനില്ക്കയല്ലെ?"

ഇങ്ങിനെ പറഞ്ഞു സുഭദ്രയും കോരപ്പനും കുഞ്ഞിരാമനും പുറത്തേക്കിറങ്ങി. സുഭദ്ര പോയി വണ്ടിയിൽ കയറിയപ്പോൾ കുഞ്ഞിരാമൻ കോരപ്പനെ സ്വകാര്യം വിളിച്ചു ഇങ്ങിനെ പറഞ്ഞു:

"ഞങ്ങൾ ഇവിടെ വന്നതു മറ്റൊന്നുമല്ല. എന്റെ മകൾ സരോജിനിയെ നിങ്ങളുടെ മകൻ രാമനുണ്ണി കല്യാണം കഴിക്കുമെങ്കിൽ എന്റെ മകന് വസുമതിയെ കല്യാണം കഴിക്കാമെന്നു ഞാൻ വിചാരിക്കുന്നു. ഇതിൽ നിങ്ങളുടെ അഭിപ്രായം അറിവാൻ വന്നതാണ്."

ഈ വാക്കും അതിന്റെ സ്വരത്തിലടങ്ങിയ ധിക്കാരവും ആലോചിച്ചുണ്ടായ കോപം ഒരുവിധം അടക്കി കിഴവൻ ഇങ്ങിനെ മറുവടി പറഞ്ഞു.

"ഇതിൽ ഒരു അഭിപ്രായം എങ്ങിനെയാണ് ഇത്ര വേഗം പറയുക. ഒന്നാമത് അവരോടു അന്വേഷിക്കണം."

കുഞ്ഞിരാമൻ—അവരോട എന്താണ് അന്വേഷിപ്പാൻ! കുട്ടികൾക്ക അത്ര വലിയ സ്വാതന്ത്ര്യം അനുവദിക്കരുതു.

കോരപ്പൻ—എന്റെ അഭിപ്രായം അങ്ങിനെയല്ല. എന്നുമാത്രമല്ല, അവരുടെ കാരണവന്മാരുടെയും മററും അനുമതിയും വേണമല്ലൊ. എത്രയായാലും നമുക്ക മരുമക്കത്തായമല്ലെ?

കുഞ്ഞിരാമൻ--അതു നിങ്ങൾ അന്വേഷിച്ചോളിൻ. എന്നിട്ട് ഒരു മറുവടി പറഞ്ഞാൽ മതി.

കോരപ്പൻ—അങ്ങിനെയാവാം.

ഇങ്ങിനെ പറഞ്ഞു രണ്ടുപേരും പിരിഞ്ഞു.

കോരപ്പൻ അകത്തുവന്നു രാമനുണ്ണിയെ വിളിച്ചു കുഞ്ഞിരാമൻ സ്വകാൎയ്യം പറഞ്ഞ വിവരം അവനോടുപറഞ്ഞു, രണ്ടുപേരും കുറെനേരം ചിരിച്ചു.

അദ്ധ്യായം 8.

ഒരു കത്തു.

കാണുമ്പോഴും തൊടുമ്പോഴും
കേൾക്കുമ്പോളരുളുമ്പഴും
യാതൊന്നുള്ളംദ്രവിപ്പിക്കും
സ്നേഹമായതുതന്റെ ദ്ധം
(കെ. സി. കെ. വി.)

വൈകുന്നേരം ഏഴമണിയായി. കടൽ ചുങ്കത്തിനടുത്തുള്ള പ്രദേശങ്ങളിലെ തിക്കും തിരക്കും ഒട്ടവസാനിച്ചു. പാണ്ടികശാലകളിലും ഷാപ്പുകളിലും വിളക്കുകൊളുത്തി. ആകാശത്തിൽ നക്ഷത്രങ്ങൾ ഓരോന്നോരോന്നായി ക്രമേണ പ്രകാശിച്ചുതുടങ്ങി. ദാമോദരൻ ബേങ്കുമുറിയിൽ ഇരുന്നു ഓരോ കണക്കുകൾ നോക്കിക്കൊണ്ടിരിക്കുന്നു. അവന്റെ അടുക്കൽ ഒരു മേശയിൽ ഒരു വിളക്ക കത്തിച്ചുവെച്ചിട്ടുണ്ട്. സമീപത്തു ഒരു മാപ്പിള കൂലിക്കാരൻ നിലത്തിരുന്നു ചില കൈച്ചാക്കുകൾ തുന്നിക്കൊണ്ടിരിക്കുന്നു.

രാത്രിയായതിനുശേഷം ദാമോദരന്ന് അവന്റെ പ്രവൃത്തിയിൽ തൃപ്തികുറഞ്ഞുകൊണ്ടു വരുന്നുണ്ടെന്നു അവനുതന്നെ തോന്നിത്തുടങ്ങി. വസുമതിയെ സ്നേഹിക്കുന്നതിനും, ആ സ്നേഹം ഇപ്പോൾ പ്രാപിച്ചിരിക്കുന്ന ദശാന്തരത്തിൽ എത്തുന്നതിനും മുമ്പിൽ ദാമോദരൻ ചിലപ്പോൾ രാത്രി പത്തുമണിവരെ തന്റെ ജോലിയിൽ ഏകാഗ്രചിത്തനായി പ്രവൃത്തിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കപതിവുണ്ട്. മനുഷ്യൎക്ക് തൃപ്തിവരുത്താനുള്ള മൂന്നു സംഗതികളിൽ രണ്ടെണ്ണം മാത്രമെ അവൻ അതുവരെ സൂക്ഷിക്കേണ്ടതായിരുന്നുള്ളൂ — തന്റെ ശരീരസംബന്ധമായ ഭക്ഷണം, വസ്ത്രം, മുതലായവയും, ബുദ്ധിയെ സംബന്ധിക്കുന്ന അഭ്യാസങ്ങളും. വസുമതിയെ കണ്ടറിഞ്ഞതുമുതൽ തന്റെ ഹൃദയത്തെ സംബന്ധിക്കുന്ന കാൎയ്യത്തിൽ കൂടി ശ്രദ്ധിക്കേണ്ടതായിവന്നു. കാമദേവന്നു അനംഗൻ എന്ന പേരിനെക്കാൾ മനോജൻ എന്ന പേരാണ് അധികം യോജിച്ചതെന്നു ഞാൻ പലപ്പോഴും വിചാരിക്കാറുണ്ടു. എതായാലും പ്രണയം ഹൃദയചേഷ്ടകളിൽവെച്ചു ഏററവും പ്രാധാന്യതയുള്ളതാണെന്നു സമ്മതിക്കാത്തവർ ഉണ്ടായിരിക്കയില്ല. ശരീരത്തിന്നു പ്രായംതികഞ്ഞുകൊണ്ടു വരുന്നതനുസരിച്ചു അന്തഃകരണങ്ങളിലെ ഓരോ വികാരങ്ങൾ പ്രത്യക്ഷപ്പെട്ടുകൊണ്ടുവരുന്നു. മനുഷ്യരിൽ ഓരോരുത്തന്റെ പ്രകൃതിക്കും വാസനക്കും അനുസരിച്ചു ഇവയുടെ ശക്തിക്കും സ്വഭാവത്തിന്നും വ്യത്യാസമുണ്ടാകുമെന്നല്ലാതെ, സൎവ്വ മനുഷ്യനും ഈ സംഗതികൾ സംഭവിക്കാതിരിക്കയില്ല. ലോകത്തിൽ തനിക്കു ചുററുമുള്ള കാൎയ്യങ്ങൾ കണ്ടാൽ അവയെപ്പററി ചോദ്യംചെയ്തു മനസ്സിലാക്കാനുള്ള ശ്രമം ഒരു ശിശുവിൽ കാണുകയും അവൻ ബാല്യദശയിലെത്തുമ്പോൾ, തന്റെ ഓൎമ്മശക്തിയെ അധികം ഉപയോഗിച്ചു ക്ഷണത്തിൽ പലതും മനപ്പാഠം പഠിക്കയും പിന്നെ ക്രമേണ ആലോചനാശക്തിയും വിവേചനാശക്തിയും പ്രത്യക്ഷപ്പെടുകയും ചെയ്യുന്നു. ബുദ്ധിയെ സംബന്ധിച്ചു മാത്രമല്ല ശരീരത്തെ സംബന്ധിച്ചും ഇങ്ങിനെയുള്ള മാററങ്ങൾ ഉണ്ടാകുന്നു. ശരീരത്തിന്റെ വളൎച്ച

സ്സും പിന്നെ ക്ഷയത്തിനും അനുസരിച്ച ഭക്ഷണത്തിൻെറ ആവ ശ്യത്തിനും ഗുണത്തിനും ഭേദഗതി ആവശ്യപ്പെടുന്നു. അച്ഛന മ്മമാരെ സ്നേഹിയ്ക്കാനും ഗുരുനാഥന്മാരെ ബഹുമാനിയ്ക്കാനും പഠി ച്ചശീലിച്ച യുവജനങ്ങളുടെ ഹൃദയം ക്രമേണ തങ്ങളുടെ പ്രണ യിനികൾക്കായി സമപ്പിയ്ക്കുന്നു.

പ്രണയം! യഥാൎത്ഥപ്രണയം! വിവരിയ്ക്കാൻകേവലം അ സാദ്ധ്യമായ എന്തൊരു ചൈതന്യമാണിത്! രണ്ടു ഹൃദയങ്ങളിൽ നിന്നു പുറപ്പെട്ട അന്യോന്യം സ്ഥലമാററം ചെയ്തു നിവസിയ്ക്കുന്ന ഈ ചൈതന്യത്തിൻെറ ശക്തി കേവലം വിവരിയ്ക്കാൻ കഴിയാ ത്ത ദൈവികമായ ഒന്നാകുന്നു. അതിനെ തെററിധരിയ്ക്കരുത് കായികമായ സന്തോഷത്തെ ആസ്വദിയ്ക്കേണ്ടതിനു മാത്രം തൽ ക്കാലമുണ്ടാകുന്ന മനോവികാരവും യഥാൎത്ഥപ്രണയവും രണ്ടും രണ്ടാണ്. ഒന്ന് മൃഗങ്ങൾക്കു സാധാരണമായതും മറേറതു കേവലം ദൈവികവുമാകുന്നു. വിദ്യാഭ്യാസംകൊണ്ടു പരിപക്വ ത സിദ്ധിച്ച ബുദ്ധിയുടെ സഹായത്താൽ ഹൃദയത്തിൽ അങ്കുരി ച്ചുണ്ടാകുന്ന ഈ ശക്തിയുടെ ഏതാനംശമെങ്കിലും അനുഭവി യ്ക്കാതെ ജീവിച്ചു മരിയ്ക്കുന്ന മനുഷ്യമൃഗങ്ങൾ എത്രയുണ്ട്. ഈ ചൈതന്യം ജീവദശയിൽ യഥാകാലത്തിൽ ഒരിയ്ക്കൽ സൎവ്വമനു ഷ്യരിലും ഉണ്ടാകുന്നതാണെങ്കിലും അതു പ്രതിബിംബിയ്ക്കത്തക്ക തായ മറെറാരു ഹൃദയത്തെ കാണാതെ എത്ര പേർ അതിൻെറ യഥാൎത്ഥഗുണമനുഭവിയ്ക്കാതെ മരിയ്ക്കുന്നു. ഇതിനോടു പല സംഗതികൊണ്ടും പ്രഥമദൃഷ്ടിയിൽ തുല്യതയുള്ള മനോവി കാരത്തെ തെററി ധരിച്ചു എത്ര പേർ പിന്നീടു പശ്ചാ ത്തപിയ്ക്കുന്നു. യഥാൎത്ഥപ്രണയം അനുഭവിച്ചവൻ യഥാൎത്ഥ സ്വൎഗ്ഗീയസുഖം ലോകത്തിൽ അനുഭവിച്ചിരിയ്ക്കുന്നുവെന്നു പറയു ന്നതിൽ യാതൊരു അതിശയോക്തിയും ഇല്ല. യഥാൎത്ഥപ്രണ യം അനുഭവിയ്ക്കുന്നവനെ സംബന്ധിച്ചാണ് "പാതിയും മനുഷ്യ നു ഭാൎയ്യയെന്നറിഞ്ഞാലും" എന്നു പറയപ്പെട്ടിട്ടുള്ളത്. ആ വി ധം നിൎമ്മലമായി, അവ്യാജമായ ഒരു പ്രണയമാണ് ദാമോദര

ന്നും വസുമതിയും തമ്മിലുണ്ടായിരിക്കുന്നതു്. അങ്ങിനെയുള്ള പ്രണയത്തെ ഉന്മൂലനാശം ചെയ്തു് ആ രണ്ടുപേരെയും ആജീവനാന്തം പരമസങ്കടത്തിൽ പെടുത്താനുള്ള വിദ്യയാണു്, കുഞ്ഞരാമനും, കല്യാണിയും മററും ചെയ്യുന്നതെന്നു വായനക്കാർ കണ്ടുവല്ലൊ. എന്നാൽ അത്തരം ദുൎന്നയത്തെപ്പററി ലവലേശം അറിഞ്ഞിട്ടില്ലാത്ത ദാമോദരൻ ഭാവിസുഖത്തെപററി പൎയ്യാലോചിച്ചു പരമസന്തോഷത്തിൽ നിമഗ്നനായിരിക്കുമ്പോൾ സ്വന്തം പ്രവൃത്തിയിൽതന്നെ അത്ര ശുഷ്കാന്തി കാണിക്കാത്തതിൽ അവനെ ആർ കുററപ്പെടുത്തും? ഞാനതു് ഒരിക്കലും ചെയ്യില്ല. നായകന്മാരുടെ ഗുണപൌഷ്കല്യത്തെപ്പററി അസാമാന്യധാരണയുള്ള വായനക്കാർ അങ്ങിനെ ചെയ്യുന്നുണ്ടെങ്കിൽ അതു പുറത്തുപറയാതിരിക്കണം. എന്തുകൊണ്ടെന്നാൽ, അവരുടെ ബുദ്ധിയും വിദ്വത്വവും മററും എന്തുതന്നെയായാലും അവർ പ്രണയമെന്ന ദൈവികചൈതന്യം ഒരിക്കൽപോലും അനുഭവിക്കാത്തവരാണെന്ന ആക്ഷേപമുണ്ടായേക്കാം.

ദാമോദരൻ എന്താണു് വേണ്ടതെന്നറിയാതെ അക്ഷമനായിത്തീൎന്നുകൊണ്ടിരിക്കെ തന്റെ സമീപത്തിരുന്നു തൂങ്ങിക്കൊണ്ടിരുന്ന മൂസ്സക്കുട്ടി ഇങ്ങിനെ ചോദിച്ചു:

"എന്താ ഏമാനാ, ഞമ്മളെ കാസ്സീപ്പറെന്താ ഇന്നു ബെരാഞ്ഞതു്?"

ദാമോദരൻ (അവനെ നോക്കാതെയും ബുക്കിൽനിന്നു കണ്ണു മറിക്കാതെയും) "അദ്ദേഹത്തിന്റെ അമ്മെയ്ക്കു നല്ല സുഖമില്ലത്രെ."

മൂസ്സക്കുട്ടി—"ആ യാളെ ഉമ്മാക്കൊ, പെണ്ണുങ്ങക്കൊ, ആരിക്കാ ഏമാനാ സൊകക്കേടു്?"

ദാമോദരൻ—അമ്മെയ്ക്കെന്നല്ലെ ഞാൻ പറഞ്ഞതു്?

ഇതിനു മറുവടിയായി മൂസ്സക്കുട്ടി ഒന്നു മൂളി. മൂളലിൽ മൂന്നുണ്ടൎത്ഥം എന്നു പറഞ്ഞതുപോലെ മൂസ്സക്കുട്ടിയുടെ മൂളലിൽ വള

രെ അൎത്ഥം ഗ്രഹിച്ചപോലെ ദാമോദരനു തോന്നുകയാൽ അവൻ തിരിഞ്ഞുനോക്കി ഇങ്ങിനെ ചോദിച്ചു.

"എന്താ മൂസ്സക്കുട്ടി, നി അങ്ങിനെ മൂളിയത്."

മൂസ്സ— ഞമ്മളെയൊന്നും നിരിച്ചിററു മൂളിയതല്ല. ഒന്നു മൂളി അത്രേന്നെ.

ഈ മൂസ്സക്കുട്ടി നാട്ടിലെ വൎത്തമാനങ്ങളൊക്കെ അന്വേഷിച്ചറിയുന്ന ഒരുവനാണ്. അവനെ മററുള്ള കൂലിക്കാരൊക്കെ "ന്യൂസ്പേപ്പർ" എന്നാണ് വിളിക്കാറ്. എന്നാൽ ഇവൻ ചില വെറും "സൊള്ള"ന്മാരുടെ കൂട്ടത്തിലല്ല. താൻ ഉള്ള വിവരങ്ങൾ അന്വേഷിച്ചു മനസ്സിലാക്കുന്നവനാണ്. ഇക്കാൎയ്യത്തിൽ ഇവൻ ചില യഥാൎത്ഥന്യൂസ്പേപ്പറേക്കാൾ കുറെ ഭേദമായിരുന്നുവെന്നു പറയാം. ദാമോദരൻ പിന്നെയും ചോദിച്ചു.

"സുബ്രഹ്മണ്യയ്യരുടെ അമ്മ്യാൾക്ക് സുഖക്കേടുണ്ടോ?"

മൂസ്സ—എങ്ങിനെയേമാനാ സോക്കേടില്ലാണ്ടിരിക്കും?

ദാമോ— അതെന്താ?

മൂസ്സ—ഞമ്മ ഇവിടുന്ന് ഇപ്പം നയിച്ച് അസ്സറായാൽ രണ്ടോ മൂന്നോ അണേന്റെ പൈശ്ശ കിട്ടി പൊരെൽ പോകണ്ടേ? ആ പൈശ്ശയെല്ലാം അങ്ങനെയിങ്ങനെ ആക്കിയാല് ഞമ്മളെ പെണ്ണുങ്ങക്ക പെരത്തു സൊകോണ്ടാളുമോ?

ദാമോദരൻ ഇത്രയും കേട്ടപ്പോൾ ഈ മാപ്പിളയുടെ കൈവശം കുറെ വൎത്തമാനം ഉണ്ടായിരിക്കുമെന്നു കരുതി തന്റെ പുസ്തകമൊക്കെ ഒരു ദിക്കിൽ വെച്ചു പിന്നെയും പറഞ്ഞു:

"ഞാനും അങ്ങിനെ ചിലതൊക്കെ കേട്ടു. പക്ഷെ ജനങ്ങൾ എന്തെങ്കിലും പറയും, അതൊക്കെ വിശ്വസിക്കരുത്."

മൂസ്സ—എന്തിനമാനാ ആരാൻ പറയുന്നാ വൎത്തമാനം കേക്കുന്ന്. ഒരുതെവസം രാത്തിരി പത്തുമണിക്ക് ആ കണ്ണൻമേനോന്റെ പൊരെന്റെ തായത്തുപോയിനിന്നു നോക്കീറൊ, ഏശമാന് കാണാല്ലോ. കസ്സിപ്പ് ആ മേനോന്റെ ഒന്നിച്ചുകൂടി തീവെള്ളംകുടിച്ചി കളിക്കുന്നാ കളി കാണാലൊ. മോന്തിയായാല്

ചില ഏമാനമ്മാരക്കൊണ്ടു നാട്ടിലെ പെരിയപോക്കാരാ. എല്ലാം ബലിയ തലേക്കെട്ട്കാറ്. പഠലെല്ലാം എന്ത് മയ്യാദക്കാറ്. ഇവറെല്ലാം ഇങ്ങിനെയായാല് ഞമ്മനപ്പോലത്തെ സാധുക്കള് എങ്ങനെയാകണം എയമാനാ. പിന്നെ, പൊരേലെ പെണ്ണുങ്ങക്ക് എടുന്നാ സൊകം?

കേവലം ഒരു നിസ്സാരനായ കൂലിക്കാരൻ പറയുന്ന ഈ വാക്കുകളെ ഞാൻ കേൾക്കാൻ അവൻ സൂചിപ്പിച്ച മഹാന്മാർ അരികത്തുണ്ടായിരുന്നുവെങ്കിൽ അവരുടെ മനസ്സിൽ ഉണ്ടാകാനിടയുള്ള വികാരം എന്തായിരിക്കുമെന്നൊന്നറിയേണ്ടതാണ്. ഇങ്ങിനെ കൂലിപ്രവൃത്തിചെയ്തു നിത്യവൃത്തി കഴിച്ചു സമ്പാദിക്കുന്നവരുടെ മനസ്സിൽപോലും നിന്ദ്യത ജനിപ്പിക്കുന്ന ഈ മഹാന്മാർ ജനങ്ങളാൽ നിത്യം ബഹുമാനിക്കപ്പെടുകയും സമുദായങ്ങളിൽ അവർ വലിയ ഔന്നത്യപദവി നടിക്കുകയും ചെയ്യുന്നു. ഈ സാധു കൂലിക്കാരാകട്ടെ, നീചന്മാരായി ചവിട്ടിത്താഴ്ത്തപ്പെടുന്നു. നോക്കുക, ദൈവത്തിന്റെ നിയോഗം, അഥവാ ലോകനിന്റെ നിയോഗം.

ദാമോദരൻ . സുബ്രഹ്മണ്യയ്യർ അവിടെ നിത്യം പോകാറുണ്ടോ?

മൂസ്സ— എന്താ എയമാനേ ഞമ്മ കളവു പറേണോ. അങ്ങനെ പണ്ടു കേട്ടിററുണ്ടോ. മൂസ്സക്കുട്ടി കളവു പറഞ്ഞിററു കേട്ടിനെന്നാരെങ്കിലും പറേട്ടെ.

ദാമോദരൻ— നീ കളവു പറയുന്നുവെന്നല്ല, ഞാൻ അറിവാൻവേണ്ടി ചോദിക്കുകയാണ്. ദിവസേന റാക്ക് കുടിക്കാനാണൊ അവിടെ പോകുന്നത്.

ദാമോദരൻ സാധാരണയായി കൂലിക്കാരോട് ഈവകയൊന്നും ചോദിക്കുയോ അവർ പറയുന്നതു ശ്രദ്ധിക്കുയോ ചെയ്യാറില്ലാതിരുന്നതിനാൽ മൂസ്സക്കുട്ടിക്കു പറവാൻ ഉന്മേഷമുണ്ടായി.

മൂസ്സ—റാക്ക് കുടിക്കാനൊ, ഞമ്മ അത്രെ പറെന്നൊള്ളൂ. ആരാത്? ഒരാൾ വന്നു വാതിലിന്നടുക്ക നില്ക്കുന്നതു കണ്ടു. മൂസ്സക്കുട്ടി 'ആരാണത്" എന്നു ചോദിച്ചതിന് അവൻ ഉത്തരമൊന്നും

പറയാഞ്ഞയാലും ഇരുട്ടിൽ അവനെ നല്ലവണ്ണം കാണാഞ്ഞയാലും, അവൻ പിന്നെയും ചോദിച്ചു.

"ആരാണെന്നല്ലേ ചോയിച്ചത്."

"ഞാനാണ്."

സ്വരം കേട്ട ഉടനെ ദാമോദരന് ആളെ മനസ്സിലായി.

"കണ്ണനൊ, ഇങ്ങട്ടു വരു; എന്താ വിശേഷിച്ചൊ."

വസുമതിയുടെ കാര്യസ്ഥൻ കണ്ണനായിരുന്നു അത്. അവൻ അടുത്തുചെന്നു ദാമോദരന്റെ കൈയിൽ ഒരു കത്തു കൊടുത്തു. കത്തു ദാമോദരൻ ക്ഷണത്തിൽ പൊളിച്ചു വായിച്ചു. വായിച്ചു തീൎന്ന ഉടനെ,

"മൂസ്സക്കുട്ടി, ഈ പുസ്തകങ്ങളൊക്കെ പെട്ടിയിലെടുത്തുവെക്ക്, മേശ പൂട്ട്" എന്നു പറഞ്ഞു. താൻതന്നെ എഴുനീററു "സേഫ്" പൂട്ടി, പുറപ്പെട്ടു. ബേങ്കിന്റെ വാതിൽ മൂസ്സക്കുട്ടി പൂട്ടി താക്കോൽ ദാമോദരന്റെ കൈവശം കൊടുത്തു. അതു വാങ്ങി കീശയിലിട്ടിട്ട് "ഇന്നാരാണ് ഇവിടെ ഉറക്ക്" എന്നു ചോദിച്ചു

"ഞമ്മയും മലക്കക്കാരൻ മൊയ്തുവും" എന്നു മൂസ്സക്കുട്ടി പറഞ്ഞതു കേട്ടപ്പോൾ,

"ഞാൻ രാവിലെ ആറുമണിക്ക് ഒരു സമയം വരും. ഞാൻ വന്നിട്ടെ നിങ്ങൾ പോകാവു എഴുമണിവരെ ഞാൻ വന്നില്ലെങ്കിൽ നിങ്ങൾ പോയ്ക്കോളിൻ" എന്നു പറഞ്ഞു ചവിട്ടുവണ്ടിയിൽ കയറി പോകയും ചെയ്തു.

—∞:✻:∞—

അദ്ധ്യായം 9.

ആ ചെറിയ കുടുംബം

———

ദാമോദരൻ ചവിട്ടുവണ്ടിയിൽ കയറി ഓടിച്ചുകൊണ്ടു പോകുന്നതിലിടയ്ക്ക് വസുമതിയുടെ എഴുത്തിലെ താൽപൎയ്യത്തെപ്പററിത്തന്നെ ആലോചിച്ചുകൊണ്ടിരുന്നു. വസുമതിയുടെ എ

ഴുത്തു അവനു സാധാരണ കിട്ടാറില്ല. വല്ല പുസ്തകമൊ, വേറെ വല്ല സാധനമൊ, ആവശ്യമുണ്ടെങ്കിൽ അതിനെപ്പററി മാത്രം എഴുതിയ വല്ല കുറിപ്പും അവൾ അയച്ചെങ്കിലായി. ഇന്നത്തെ എഴുത്തിലും കാൎയ്യം അധികമൊന്നും ഉണ്ടായിരുന്നില്ലെങ്കിലും അതിൻെറ ആവശ്യത്തെപ്പററി അവൻ സംശയിച്ചു.

ദാമോദരനും വസുമതിയും തമ്മിൽ പരിചയമായിട്ടു കുറെ കൊല്ലങ്ങളായെങ്കിലും ആദ്യം അവൎക്കു ഉണ്ടായിരുന്ന "പരിചയം" ക്രമേണ സ്നേഹമായി പരിണമിക്കുകയും അതു പിന്നെ പ്രണയത്തിൽ കലാശിക്കുകയും ചെയ്തിരിക്കയാണ്. വസുമതിയുടെ സഹോദരനും ദാമോദരനും മെട്രിക്കുലേഷൻവരെ ഒരേ ക്ലാസ്സുകളിൽ ഒന്നിച്ചു പഠിച്ചിരുന്നവരാണ്. ദാമോദരൻെറ ബുദ്ധിശക്തിയും സൽസ്വഭാവവും രാമനുണ്ണിയുടെ ശുദ്ധഗതിയും കളങ്കമില്ലായ്മയും തമ്മിൽ ആകൎഷണമുണ്ടായി അവർ വലിയ സ്നേഹിതന്മാരായിരുന്നു. ഈ സംഗതിനിമിത്തം ദാമോദരൻ പലപ്പോഴും രാമനുണ്ണിയുടെ വീട്ടിൽ പോകുകയും പരീക്ഷ അടുക്കുന്ന കാലങ്ങളിൽ രണ്ടു പേരും ഒന്നിച്ചു അതേ വീട്ടിൽവെച്ചു വായിക്കുകയും ചെയ്തിരുന്നു. അന്നു വസുമതി കോൺവെൻററിൽ പഠിക്കുന്ന കാലമാണ്. വല്ല കണക്കൊ വേറെ വല്ലതുമൊ വീട്ടിൽവെച്ചു ചെയ്തുകൊണ്ടു ചെല്ലാൻ സ്കൂളിൽനിന്നു ആവശ്യപ്പെടുമ്പോൾ അവയിൽ സംശയമുള്ള ഭാഗങ്ങൾ തൻെറ സഹോദരനേയൊ, ദാമോദരനേയൊ, കാണിച്ചു സംശയനിവൃത്തി വരുത്തുകയായിരുന്നു വസുമതി ചെയ്തുപോരാറ്. ഇങ്ങിനെ അവർ അന്യോന്യം അടുത്തു പരിചയമുണ്ടായെങ്കിലും വസുമതിയെ പഠിപ്പിച്ചുകൊണ്ടുവരുന്ന സമ്പ്രദായവും, അവളുടെ അച്ഛൻെറ പദവിയും ഐശ്വൎയ്യവും എല്ലാം ഓൎത്താൽ സാധുവും നിസ്സഹായിയും ആയ തനിക്കു് അവളെ വിവാഹം ചെയ്വാൻ ഒരിക്കലും സാധിക്കയില്ലെന്നു ദാമോദരനു നല്ലവണ്ണം മനസ്സിലായിരുന്നു. അതുകൊണ്ടു് അങ്ങിനെയൊരു കാൎയ്യത്തെപ്പററി അവൻ ആദ്യം കേവലം വിചാരിക്കക്കൂടി ചെയ്തിരുന്നില്ല. എന്നാൽ മന

സ്സിനെ കേവലം അറിയിക്കാതെ ചില പ്രവൃത്തികൾ ഹൃദയം
ചെയ്യാറുണ്ട്. അതിന്റെ ഫലം കണ്ടിട്ടു വേണം പിന്നെ മ
നസ്സ് അത് അറിവാൻ. അങ്ങിനെ രണ്ടു പേരുടെയും മനസ്സിനു
കേവലം ഗോചരമല്ലാത്ത നിലയിൽ അവരുടെ ഹൃദയത്തിൽ
ചില വികാരങ്ങൾ ക്രമേണ ഉണ്ടായിത്തുടങ്ങി. കൂടക്കൂടെ കാ
ണാറുള്ള അവരിൽ ദിവസേന കാണണമെന്ന ഒരാഗ്രഹം ജനി
ച്ചു തുടങ്ങി. ഒരു ദിവസം കാണാതിരുന്നാൽ എന്തെന്നില്ലാത്ത
വേദന മനസ്സിൽ ഉണ്ടാക പതിവായി. ഇതു തനിക്കല്ലാതെ മറുക
ക്ഷിക്ക് ഉണ്ടാകാൻ സംഗതിയില്ലെന്നു ഓരോരുത്തരും വിചാരി
ച്ചിരുന്നതിനാൽ ഈ വികാരത്തെ ഉള്ളിൽ അടക്കിയതല്ലാതെ പു
റത്തു പറവാൻ ധൈൎയ്യപ്പെട്ടില്ല. മുഖസ്വഭാവംകൊണ്ടോ, വേറേ
വല്ല പ്രവൃത്തികൊണ്ടോ, അതു വെളിപ്പെട്ടുപോകുന്നതിനു ഭയ
മായിത്തുടങ്ങി. അങ്ങിനെയാണ് ഈ വികാരത്തിന്റെ സ്വഭാ
വമെന്താണെന്നു മനസ്സുകൊണ്ടു പരിശോധിച്ചുനോക്കാൻ സംഗതി
യായത്. അവനവനുള്ള ദോഷമൊ, ഗുണമൊ, അതല്ല വല്ല പ്ര
ത്യേക സ്വഭാവമൊ ഇന്നതാണെന്ന് അവനവൻതന്നെ അറിഞ്ഞു
വശായാലാണ് ആ വക ഗുണമൊ ദോഷമൊ സ്വഭാവവൈശി
ഷ്ട്യമൊ മററുള്ളവരുടെ ദൃഷ്ടിയിൽനിന്നു മറച്ചുവെക്കുവാൻ അധി
കം പ്രയാസം നേരിടുകയെന്നതു വായനക്കാർ അനുഭവിച്ചറി
ഞ്ഞിട്ടുള്ള പരമാൎത്ഥമായിരിക്കുന്നമല്ലൊ. അങ്ങിനെ, ഈ കാമുക
ന്മാരുടെ മുഖത്തും ദൃഷ്ടിയിലും വാക്കിലും പ്രവൃത്തിയിലും എല്ലാം
അന്യോന്യമുള്ള പ്രണയം പ്രത്യക്ഷപ്പെട്ടുകൊണ്ടിരിക്കയും അതു
എതിർകക്ഷി കണ്ടു മനസ്സിലാക്കുകയും ചെയ്യും. മനുഷ്യൻ വലിയ
ഗർവ്വുള്ള ജീവിയാണ്. പ്രണയം എന്നതു മനസ്സിന്റെ ചാപല്യ
ത്തിന്റെ ഒരു വകഭേദമാണെന്നാണ് മനുഷ്യൻ ധരിച്ചിരിക്കു
ന്നത്. ഈ ചാപല്യം ഉണ്ടാകുന്നത് എതിർകക്ഷി മനസ്സു
നെ സ്വാധീനത്തിൽ വെക്കുന്നതുകൊണ്ടാണെന്നും മനുഷ്യനറി
യാം. ഇങ്ങിനെ അന്യാധീനപ്പെടുന്നതു ശക്തിക്ഷയത്തിന്റെ
ഒരു ദൃഷ്ടാന്തവുമാണ്. തനിക്കാണ് ശക്തിക്ഷയമുള്ളതെന്നു

സമ്മതിയ്ക്കാൻ ഗൎവ്വിയായ മനുഷ്യൻ മനസ്സില്ലാതെവരുന്നു. അതുകൊണ്ട് ഇങ്ങിനെ ദൃഢമായി അന്യോന്യമുണ്ടാകുന്ന അനുരാഗത്തെ സംബന്ധിച്ചുപോലും വല്ല സൂചനയും എതിർകക്ഷിയിൽനിന്നു ആദ്യം ഉണ്ടാകേണമെന്നു സ്ത്രീയും പുരുഷനും ഏककാലത്തു വിചാരിയ്ക്കുന്നു. ഒടുവിൽ പ്രണയം ഗൎവ്വത്തേയും ജയിയ്ക്കുന്നു. ഉൽക്കൎഷത്തിൽ സ്ത്രീയ്ക്കു പുരുഷനെ അപേക്ഷിച്ച് അധികമുള്ള ലജ്ജയെന്ന ഗുണം പിന്നെയും ജയിയ്ക്കപ്പെടാൻ ബാക്കി നില്ക്കുന്നു. പ്രണയവും ലജ്ജയും തമ്മിലുള്ള പോരാട്ടത്തിൽ സ്ത്രീ അനുഭവിയ്ക്കേണ്ടുന്ന പരമസങ്കടവും കഠിനവേദനയും അറിഞ്ഞിട്ടുതന്നെയായിരിയ്ക്കണം പാശ്ചാത്യരാജ്യങ്ങളിൽ പ്രണയത്തെ ഏററു പറഞ്ഞു വിവാഹകാൎയ്യത്തെപ്പററി ഒന്നാമതു സംസാരിയ്ക്കേണ്ടതു പുരുഷനാണെന്ന നടപ്പുണ്ടായത്.

ഏതായാലും തന്റെ പ്രണയത്തെ കുറിച്ചു വസുമതിയെ അറിയിയ്ക്കാൻ ദാമോദരനു ധൈൎയ്യമുണ്ടാകാതിരുന്നതിൽ അത്ഭുതപ്പെടാനില്ല. അവൻ ഇങ്ങിനെ വിചാരിച്ചു:

"ഞാനൊ സാധു; സഹായമില്ലാത്തവൻ. അവൾ വലിയൊരു ധനവാന്റെ പുത്രി; ലോകൈകസുന്ദരി. അവളെ വിവാഹം ചെയ്വാൻ തിയ്യസമുദായത്തിൽവെച്ചു സൎവ്വവിധത്തിലും യോഗ്യനായ ആൾപോലും ആഗ്രഹിയ്ക്കുകയും അഭിമാനിക്കുകയും ചെയ്യും. അങ്ങിനെയൊരു സംബന്ധമായിരിയ്ക്കും അവളുടെ അച്ഛനും ജ്യേഷ്ഠനും ആഗ്രഹിയ്ക്കുന്നതും. അവൾക്ക് എന്നോടു പ്രണയമുണ്ടായിരിയ്ക്കാം. അതു വെറും ചാപല്യമായിരിയ്ക്കാനും മതി. ആ നിലയിൽ ഞാൻ അവളെ കാമിയ്ക്കുകയും അവളെ ഭാൎയ്യയാക്കാൻ ശ്രമിയ്ക്കുകയും ചെയ്യുന്നതു യുക്തമായിരിയ്ക്കുകയില്ല. എനിയ്ക്കു അവളുടെ വീട്ടിൽ സ്വാതന്ത്ര്യം നൽകിയ രാമനുണ്ണിയേയും എന്നെ മകനെപ്പോലെ വിചാരിയ്ക്കുന്ന ആ വൃദ്ധനേയും അവമാനിക്കുകയും എന്നിൽ അവൎക്കുണ്ടായ വിശ്വാസത്തെ ദുരുപയോഗപ്പെടുത്തുകയും ആണു് ചെയ്യുക. അ

ത്തുകൊണ്ട് ഞാൻ ഈ അനുഗ്രഹത്തെ കഴിയുന്നത്ര പാർപ്പിയ്ക്കാൻ ശ്രമിയ്ക്കാം."

എന്തെങ്കിലും വിചാരിയ്ക്കട്ടെ; എന്തെങ്കിലും ശ്രമിക്കട്ടെ; രാജ്യംവിട്ടു കാടിൽപ്പോകട്ടെ; വേറെ എന്തെങ്കിലും പ്രവൃത്തിക്കട്ടെ; യഥാൎത്ഥമായി അങ്കുരിച്ച പ്രണയത്തെ നശിപ്പിയ്ക്കാനൊ? അതു ബ്രഹ്മാവിനും കൂടി സാധിക്കയില്ല ദാമോദരൻ എന്തൊക്കെ ശ്രമിച്ചിട്ടും

"...... ....
പരവതിയകന്ന്യയെന്നുമോൎക്കുന്നേൻ;
കരളോപിനവളിൽതാൻ
പിരിയാനരുതാതെ പതിയുന്നു."

എന്നുതന്നെ അവൻ നിലവിളിയ്ക്കേണ്ടിവന്നു.

വസുമതിയുടെ കാൎയ്യം ഇതിലും കുറെ ഭേദമായിരുന്നു ദാമോദരന്റെയും അവളുടേയും സ്ഥിതിഭേദത്തെപ്പറ്റി അവൾ ഓൎത്തതേ ഇല്ല. അവൾ ദ്രവ്യസ്ഥയാണെന്നും അവൻ ദരിദ്ര്യനാണെന്നും ഉള്ള ചിന്ത ഒരു പ്രാവശ്യമെങ്കിലും അവളുടെ മനസ്സിൽക്കൂടി കടന്നുപോയിരുന്നില്ല. ലോകത്തിലുള്ള പുരുഷന്മാരിൽവെച്ചു മഹാസുന്ദരനും സുശീലനും സരസനും സമൎത്ഥനും, എന്നല്ല, എന്തൊക്കെ സൽഗുണങ്ങളുണ്ടൊ അവയൊക്കെക്കൂടി മൂൎത്തീകരിച്ച ഒരുവനാണ് ദാമോദരൻ എന്നാണ് അവളുടെ ധാരണ. പക്ഷേ, അവൻ വേറെ വല്ല ഭാഗ്യവതിയേയും ഭാൎയ്യയാക്കാൻ തീൎച്ചയാക്കിയിരിയ്ക്കുമെന്നും തന്നെപ്പറ്റി അവൻ അത്ര സ്നേഹത്തോടുകൂടി വിചാരിയ്ക്കുന്നില്ലെന്നും ആയിരുന്നു ആ സാധ്വിയുടെ ഭയം ഇങ്ങിനെയുള്ള ഭയത്തിനു പലപ്പോഴും സംഗതിയുണ്ടായിട്ടും ഉണ്ട്. അവളിൽ താൻ അപരാധനായിത്തീരരുതെന്നുള്ള വിചാരത്തോടുകൂടി അവൻ ചെയ്യുന്നതൊ പറയുന്നതൊ ആയ സംഗതികളൊക്കെ തന്നിൽ പ്രണയമില്ലായ്മയുടെ ദൃഷ്ടാന്തമായി വസുമതി വ്യാഖ്യാനിയ്ക്കും.

ഒരിയ്ക്കൽ ദാമോദരൻ ഇംഗ്ലീഷു മാസികാപുസ്തകത്തിലെ ഒരു ചിത്രം നോക്കി രസിയ്ക്കയായിരുന്നു. ഒരു സുന്ദരി കയ്യിൽ ഒരു പുഷ്പം പിടിച്ചുകൊണ്ടു തന്റെ കാമുകന്റെ വരവും താമസിച്ചു നില്ക്കുന്ന നിലയിലുള്ള ചിത്രമായിരുന്നു. അവൻ അതു നോക്കിക്കൊണ്ടു വസുമതിയെ ധ്യാനിച്ചിരിക്കെ വസുമതി തന്റെ മുമ്പിൽ പ്രത്യക്ഷമായി. ആദ്യം ദാമോദരന്റെ മുഖത്തും പിന്നെ ചിത്രത്തിലും നോക്കീട്ട്,

"എന്താ ദാമോദരാ, ചിത്രത്തിന്റെ ഭംഗികണ്ടു രസിയ്ക്കയാണൊ?" എന്നു ചോദിച്ചു. ദാമോദരൻ ഈ ചോദ്യം കേട്ട ഉടനെ പുസ്തകം പൂട്ടി ഒരക്ഷരവും ഉത്തരം പറയാതെ അവിടുന്നു എഴുന്നീറ്റു പോയിക്കളഞ്ഞു. സഹിയ്ക്കാൻ പാടില്ലാതിരുന്ന മനോവേദനകൊണ്ടായിരുന്നു അവൻ അങ്ങിനെ ചെയ്തത്. വസുമതി നേരെ വിപരീതാൎത്ഥത്തിൽ വ്യാഖ്യാനിച്ചു. ഇങ്ങിനെ പല അവസരത്തിലും ചെറിയ ചില സംഭവങ്ങൾ ഉണ്ടായിരുന്നുവെങ്കിലും, അവയൊക്കെ അവരുടെ ഉള്ളിൽ മുളച്ചു ക്രമേണ വളരുന്ന പ്രണയലതയെ നശിപ്പിയ്ക്കാൻ ശക്തിയുള്ളതായില്ലെന്നു മാത്രമല്ല, ആ വക സംഗതികൾപോലും ആ ലതയ്ക്കു വളവും വെള്ളവും ആയിത്തീരുകയാണ് ചെയ്തത്.

എന്നാൽ ഒരു പരമാൎത്ഥം ഇവരിരുവരും അറിഞ്ഞിരുന്നുവെങ്കിൽ ഇത്രയധികം സങ്കടപ്പെടുവാൻ അവകാശമുണ്ടാകുന്നതല്ലായിരുന്നു. വസുമതിയുടെ അമ്മ മരിയ്ക്കുമ്പോൾ തന്റെ മകളെ ദാമോദരനല്ലാതെ വിവാഹം ചെയ്തുകൊടുക്കരുതെന്നു കോരപ്പുനാട്ടു രാമനുണ്ണിയോടും ഒസ്യത്തുപറഞ്ഞിരുന്നു. പുരുഷന്മാരുടെ ഗുണങ്ങളെ കണ്ടു മനസ്സിലാക്കാൻ സ്ത്രീകൾക്കാണ് സാമൎത്ഥ്യം. യൌവനദശയിലുള്ള സ്ത്രീകൾ പുരുഷന്മാരുടെ ചില ഗുണങ്ങളെ, പക്ഷെ, അധികമായി കണ്ടെന്നുവരാം. കുറെ വാൎദ്ധക്യം ചെന്നവരായിരുന്നാൽ പിന്നെ ആ ഭയവും ഇല്ല. ദേവകിയമ്മ ദാമോദരനെ ചെറുപ്പം മുതൽക്കെ കണ്ടു പരിചയിയ്ക്കുകയും അവന്റെ ഗുണങ്ങളെ നല്ലവണ്ണം മനസ്സി

ലാക്കുകയും ചെയ്തിരുന്നു. അവൻ ഒരു കാലത്തു പരമയോഗ്യ നായിത്തീരുമെന്നും ആ സ്ത്രീ ധരിച്ചിരുന്നു. തൻെറ പ്രിയപ്പെട്ട ഭാൎയ്യയുടെ ഇഷ്ടത്തിന്നനുസരിച്ചു പ്രവൃത്തിക്കുന്നതാണെന്നു കോരപ്പൻ അനുവദിച്ചു. രാമനുണ്ണിയാകട്ടെ, തൻെറ അമ്മയുടെ ഈ അഭിപ്രായം അറിഞ്ഞപ്പോൾ അത്യന്തം സന്തോഷിച്ചു. അന്നു തുടങ്ങി കോരപ്പൻ ദാമോദരൻെറ കാരോ സ്വഭാവത്തെയും പ്രവൃത്തിയേയും സൂക്ഷിച്ചു മനസ്സിലാക്കിത്തുടങ്ങി. അതിൻെറ ഫലമായിട്ടാണ് തൻെറ മകളോട് അത്യന്തം അടുത്തു പെരുമാറിക്കൊള്ളുന്നതിന് അയാൾ ദാമോദരനെ അനുവദിച്ചത്. തൻെറ പുത്രിയുടെ ആലോചനാശക്തിയേയും വിവേകബുദ്ധിയേയും പററി നല്ലവണ്ണം അറിഞ്ഞിരുന്ന വൃദ്ധൻ, അവൾ അവിവേകമായി യാതൊന്നും പ്രവൃത്തിക്കയില്ലെന്നു ദൃഢമായി വിശ്വസിച്ചു. അനേകം ഇംഗ്ലീഷു നോവലുകൾ വായിച്ചിരുന്ന രാമനുണ്ണി, തൻെറ സഹോദരിയും തൻെറ സ്നേഹിതനും തമ്മിലുള്ള പ്രണയാനുരാഗങ്ങളെ കണ്ടു മനസ്സിലാക്കുകയും അതു നിമിത്തം ഉള്ളുകൊണ്ടു സന്തോഷിക്കുകയും ചെയ്തു. തങ്ങളുടെ സ്വന്തം കൈയിൽനിന്നു പണം ചെലവഴിച്ചു ദാമോദരനെ ഉയൎന്നതരം പരീക്ഷകൾക്കു പഠിപ്പിക്കേണമെന്നു രാമനുണ്ണി അഭിപ്രായപ്പെട്ടുവെങ്കിലും ദാമോദരൻ അതിനു അനുകൂലിക്കാതിരിക്കുകയാണ് ചെയ്തത്.

തങ്ങൾ ഒന്നിച്ചു നടക്കുന്നതിനും സൈ്വരസല്ലാപം ചെയ്യുന്നതിനും മററുള്ളവർ മുടക്കം പറയുന്നില്ലെന്നു കണ്ടപ്പോൾ അങ്ങിനെ കൂടക്കൂടെ ചെയ്തുതുടങ്ങി; പ്രണയബന്ധം മുറുകി. ഇവരുടെ ആദ്യകാലങ്ങളിലുള്ള സംഭാഷണങ്ങളേയും മററും വിവരിച്ചു ഗ്രന്ഥവിസ്താരം വരുത്തുന്നില്ല. ഒന്നാമദ്ധ്യായത്തിൽ വിവരിച്ചത് ഒടുവിലുള്ള സംഭാഷണമായിരുന്നു.

ദാമോദരൻ തൻെറ ആപ്പീസ്സിൽനിന്നു നേരെ സ്വന്തം വീട്ടിലേയ്ക്കായിരുന്നു പോയത്. അവൻെറ അമ്മ മകൻെറ വരവും കാത്തു കോലായിൽത്തന്നെ ഇരിക്കുന്നുണ്ടായിരുന്നു. ദാ

മോദരനെ കണ്ട ഉടനെ ആ സ്ത്രീ എഴുന്നീററു വാത്സല്യം ഒഴുകുന്ന കണ്ണുകളെക്കൊണ്ടു മകനെ നോക്കി ഹൃദയം കുളൎപ്പിച്ച ശേഷം,

"നീ എന്തെ ദമ്മെ ചോറുണ്ണാൻ വന്നില്ല. വൈകുന്നേരം അയച്ച പലഹാരവും തിന്നില്ല. പാലു മാത്രം കുടിച്ചു. ഇങ്ങിനെയായാൽ നിൻെറ ശരീരം ക്ഷീണിക്കില്ലെ? നിണക്കെന്താ വയററിൽ സുഖമില്ലെ? തേച്ചുകുളിച്ചിട്ടു കാലം മാറനു."

ദാമോദരൻ ഇതു കേട്ടപ്പോൾ "എനിക്കു തേച്ചുകുളിപ്പാൻ സമയമില്ലമ്മെ. എനിക്കിന്നു നല്ല വിശപ്പും ഉണ്ടായില്ല. വെള്ളം തയ്യാറായൊ കുളിക്കേണ്ടിയിരുന്നുവല്ലൊ" എന്നു പറഞ്ഞു. ഇതു കേട്ടപ്പോൾ അവൻെറ അമ്മ അകത്തേക്കു പോയി. പോയ ഉടനെ, ദാമോദരൻ വിളക്കിനടുത്തു ചെന്നു കീശയിൽനിന്നു വസുമതിയുടെ കത്തെടുത്തുവായിച്ചു. ഇതായിരുന്നു കത്ത്:-

"പണിത്തിരക്ക് എത്രയുണ്ടായാലും വൈകുന്നേരം ഒന്ന് ഇവിടത്തോളം വന്നുപോകണം. ജ്യേഷ്ഠന്ന് അടിയന്തരമായി എന്തോ നിങ്ങളോടു പറവാനുണ്ടുപോൽ. അവർ ടെന്നിസ്സുകളിപ്പാൻ പുറപ്പെട്ടുപോകുമ്പോൾ നിണക്ക് ഇങ്ങിനെ ഒരു കത്ത് എഴുതാൻ ആവശ്യപ്പെട്ടതുകൊണ്ടാണ് കത്തു ഞാൻ എഴുതാൻ സംഗതിയായത്." വസുമതി.

ദാമോദരൻ എഴുത്തു വായിച്ചു തന്നെത്താനെ "എന്തായിരിക്കും അടിയന്തരകാൎയ്യം" എന്നിങ്ങിനെ ആലോചിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കെ തൻെറ സഹോദരിമാരിൽ മൂത്തവളായ ലക്ഷ്മി അടുത്തുചെന്നിട്ട്,

"ജ്യേഷ്ഠാ, രാമമന്ദിരത്തിൽനിന്നു കണ്ണൻ വന്നിരുന്നു. ഒരെഴുത്തുംകൊണ്ട്. നിങ്ങൾ ആപ്പീസ്സിൽനിന്നു മടങ്ങി വന്നിട്ടില്ലെന്നു ഞാൻ പറഞ്ഞു. അവൻ അങ്ങട്ടു വന്നിരുന്നു. കണ്ടുവൊ?" എന്നു പറഞ്ഞു മന്ദഹസിച്ചു.

ദാമോദരൻ—കണ്ണൻ ആപ്പീസ്സിൽ വന്നിരുന്നു.

ലക്ഷ്മി—രാമമന്ദിരത്തിൽ ഇന്നു രണ്ടു വിരുന്നുകാരുണ്ടായിരുന്നു പോൽ.

ദാമോദരൻ—ആരായിരുന്നു?

ലക്ഷ്മി—കുഞ്ഞിരാമൻമുൻസിപ്പും ഭാൎയ്യയും.

ദാമോദരന്റെ മുഖസ്വഭാവം പകൎന്നു. തന്റെ സഹോദരി അതുകണ്ടു മനസ്സിലാക്കരുതെന്നുവെച്ചു ഉടനെ മുഖം താഴ്ത്തി, കയ്യിലുണ്ടായിരുന്ന കത്തു കീശയിൽ സ്ഥാപിച്ചു. ലക്ഷ്മി പിന്നെയും പറയുന്നു:

"ഉച്ചക്കു വന്നിട്ടു വൈകുന്നേരം ആറുമണിയായായിരുന്നു പോൽ മടങ്ങിപ്പോകാൻ. വസുമതിയുടെ കല്യാണത്തിന്റെ കാൎയ്യം തീൎച്ചയാക്കാനായിരുന്നുപോൽ വന്നതു്."

ദാമോദരൻ—എന്നിട്ടോ, ഒക്കെ തീൎച്ചയാക്കിയൊ?

ലക്ഷ്മി—ഒക്കെ തീൎച്ചയാക്കിയെന്നും വരുന്ന മാസം കരുണാകരൻ മദിരാശിന്നു വരുമെന്നും അപ്പോൾ കല്യാണമുണ്ടാകുമെന്നും കണ്ണൻ പറഞ്ഞു.

ദാമോദരൻ—കണ്ണൻ പിന്നെ എന്തു പറഞ്ഞു?

ലക്ഷ്മി—പിന്നെ ഞാനൊന്നും ചോദിച്ചില്ല. ഇതു നേരാണൊ ജ്യേഷ്ഠ? കരുണാകരൻ സുമതിയെ കല്യാണം കഴിപ്പാൻ തീൎച്ചയാക്കിയൊ?

ദാമോദരൻ—നീ എന്നോടാണൊ പെണ്ണെ ചോദിക്കുന്നതു്! ഞാനെന്തറിയും?

ലക്ഷ്മി—ഞാനൊരിക്കലും വിശ്വസിക്കയില്ല. വസുമതി അതിന്നു് അനുവദിക്കയില്ല. ഞാനറിയും അനുവദിക്കയില്ലെന്നു്.

ദാമോദരൻ അകത്തു കടന്നു, തന്റെ മുറിയിൽ പോയി കുപ്പായവും മാറും അഴിച്ചിട്ടു. അതിലിടക്കു ലക്ഷ്മി പറഞ്ഞ വാക്കുകളും, വസുമതിയുടെ കത്തും, രണ്ടും യോജിപ്പിച്ചുകൊണ്ടു പലതും അവൻ ആലോചിച്ചുതുടങ്ങി. "ഇതൊരുസമയം നേരായിവരുമൊ? വസുമതിയുടെ അച്ഛനെ പക്ഷെ, ആ ജംബുകൻ പറഞ്ഞു ഫലിപ്പിച്ചിട്ടുണ്ടായിരിക്കാം. കുഞ്ഞിരാമൻ വ

ലിയ സൂചിക്കുന്നതാണ്. അവന്റെ കാര്യസാദ്ധ്യത്തിന് ഇല്ലാത്ത കുസൃതികൾ പലതും ഉണ്ടാക്കാൻ മടിയ്ക്കയില്ല. വാക്കും സ്നേഹസ്വഭാവവും കണ്ടാൽ ആരും മയങ്ങിപ്പോകും. ഛെ! വസുമതി അതിനനുവദിയ്ക്കയില്ല. രാമനുണ്ണിയും സമ്മതിക്കില്ല. അഥവാ, എങ്ങിനെ നിശ്ചയിക്കുന്നു! സ്വാൎത്ഥത്തോട് അടുക്കുമ്പോൾ ആളുകളുടെ സ്വഭാവം വളരെ ഭേദിയ്ക്കുന്നതായി നാം കാണുന്നില്ലെ? ഇല്ല; വസുമതിയെപ്പോലെ പഠിപ്പും വിവേകവും ഉള്ള ഒരു സ്ത്രീ അങ്ങിനെ ചെയ്യില്ല. ദൈവമെ, ഞാൻ വെറുതെ സംശയിച്ചു. ഈ ഭൃത്യന്മാരെ വിശ്വസിക്കരുത്. അവർ അവിടുന്നും ഇവിടുന്നും അല്പാല്പം കേട്ടത് ഒന്നിനു നാലാക്കി പെരുക്കി മററുള്ളവരോടു പറയാൻ സമൎത്ഥരാണ്. ഇത്രക്ഷണത്തിൽ വസുമതിയുടെ മനസ്സു ഭേദിക്കാൻ യാതൊരു സംഗതിയും ഇല്ല." ദാമോദരൻ ഇങ്ങിനെ ഉറച്ചു. അവൻ ഭൃത്യന്മാരെപ്പററി പറഞ്ഞതു യഥാൎത്ഥമായിരുന്നു. വിശേഷിച്ചു, വലിയ ഉദ്യോഗസ്ഥന്മാരുടേയും മററും വീടുകളിലുള്ള ഭൃത്യന്മാർ ഈ വക സംഗതികളിൽ വലിയ അപരാധികളാണ്. വീട്ടിൽ നിന്നു സംസാരിയ്ക്കുന്ന വൎത്തമാനങ്ങളൊക്കെ പുറത്തും, പുറത്തു നിന്നു കേൾക്കുന്നവ വീട്ടിലും ചെന്നു പറയുന്നത് അവരാണ്. അവർ മുഴുവൻ വൎത്തമാനം കേട്ടിട്ടെന്നും വരുന്നതല്ല. യജമാനന്മാൎക്കു ചായയൊ, പലഹാരമൊ, മററൊ അവരുടെ മുറിയിൽ കൊണ്ടുപോയി കൊടുക്കുമ്പോഴും വേറെ സംഗതികളിൽ അവരുമായി അടുത്തു എടപെടുമ്പോഴും അവർ മററുള്ളവരുമായി സംസാരിയ്ക്കാറുള്ളതിന്റെ ഏതാൻഭാഗം മാത്രം കേൾക്കും. അതു പുറത്തുചെന്നു പറയും. അതുപിന്നെ രാജ്യം മുഴുവൻ വ്യാപിയ്ക്കും. വിവേകമില്ലാത്ത ചില ഗൃഹസ്ഥന്മാർ തങ്ങളുടെ ഭൃത്യന്മാരോടു മററുള്ളവരുടെ വിവരം ചോദിച്ചറിവാൻ വളരെ ആഗ്രഹമുള്ളവരായി കാണപ്പെടാറുണ്ട്. ഭൃത്യന്മാരെ നുണപറവാൻ പ്രോത്സാഹിപ്പിയ്ക്കുന്ന ഈ പ്രവൃത്തികൊണ്ടുള്ള ദോഷം മിക്കപേരും മനസ്സിലാക്കുന്നില്ല. അനേകം കുടുംബങ്ങൾ തമ്മിൽ ഛിദ്രമുണ്ടാ

കാൻ ഈ ഭൃത്യന്മാർ പലപ്പോഴും സംഗതിയാകാറുണ്ട്. ഭൃത്യന്മാരെ സൂക്ഷിക്കുവിൻ! അവരെ അവരുടെ നിലക്കു നിൎത്തുവിൻ.

വസുമതിയുടെ ഭൃത്യൻ ലക്ഷ്മിയോടു വന്നു പറഞ്ഞ വാക്കുകളെ കുറിച്ചു ദാമോദരൻ പലതും ആലോചിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കെ, അവൻെറ അമ്മ അടുത്തുചെന്നിട്ട് "എണ്ണയിതാ! കുളിക്കാൻ വെള്ളം തയ്യാറായിരിക്കുന്നു. വേഗം കുളിച്ചുവന്നാട്ടെ. ഞാൻ ഊണുകൊണ്ടുവെക്കുന്നു. കണ്ടോ, നിൻെറ കോലം കണ്ടോ. ഇതെന്തൊരു മെലിച്ചലാണ്. ഇങ്ങിനെ തിന്നാതെ പ്രവൃത്തിയെടുത്താൽ മെലിയുല്ലെ?" എന്നു പറഞ്ഞു മകനു തേക്കാൻ എണ്ണകൊടുത്തു. ദാമോദരൻ പോയി കുളിച്ചുവരുന്നതിലിടക്ക്, ഭക്ഷണം കഴിക്കാനുള്ള മേശമേൽ വളരെ വൃത്തിയുള്ള ഒരു വെള്ള വസ്ത്രം വിരിച്ച് അതിന്മേൽ ചോറും കറികളുമൊക്കെ അതാതിനാവശ്യപ്പെട്ട വലിപ്പത്തിലുള്ള പിഞ്ഞാണങ്ങളിലാക്കി, വസ്സികളെക്കൊണ്ടും സാസ്സറുകളെക്കൊണ്ടും മൂടിവെച്ചിരിക്കുന്നു. ദാമോദരൻ വന്നു ഒരു കസാലയിൽ ഇരുന്നു, ഭക്ഷണങ്ങളിൽ ഓരോന്നിൻെറ മൂടിനീക്കി കരണ്ടികൊണ്ട് അല്പം ചോറെടുത്ത് ഒരു വസ്സയിൽ ഇട്ടു ഭക്ഷിച്ചുതുടങ്ങി. ഭക്ഷണത്തിന് അന്നു തനിക്കു രുചിയും വിശപ്പുമില്ലെന്ന് അവനു തോന്നി. ഉണ്ടുതുടങ്ങിയപ്പോൾ അമ്മയും പെങ്ങന്മാരും മേശയുടെ അടുക്കൽ ചെന്നു. അമ്മ ഒരു കസേലയിൽ ഇരുന്നു. ദാമോദരൻ ഊണു കഴിക്കാത്തതിനെപ്പററി ഓരോന്നേ പറഞ്ഞും പിന്നെയും ചോറെടുക്കാൻ ഉപദേശിച്ചും ചില കറികൾ താൻതന്നെ കരണ്ടികൊണ്ടു കോരിയിട്ടുകൊടുത്തും ഇരിക്കെ ദാമോദരൻ ഒന്നും മിണ്ടാതെ സാവധാനത്തിൽ ഭക്ഷണം കഴിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുന്നതു കണ്ടു ആ സ്ത്രീ ഇങ്ങിനെ പറഞ്ഞു.

"ദാമു! എനിക്കു വയസ്സായിത്തുടങ്ങി. നിൻെറ അച്ഛൻ വളരെ ആശിച്ച കാൎയ്യം സാധിച്ചുകാണാതെ അവർ മരിച്ചു. അതുകൊണ്ടു ഞാൻ മരിക്കുന്നതിനുമുമ്പു നിണക്കൊരു കല്യാ

ണം കഴിച്ചു കാന്നണം. നിണക്ക് ഈ മേടം 4-ാംന്-ക്കു് 25 വയസ്സു തികഞ്ഞു."

ഇതു കേട്ടപ്പോൾ ദാമോദരൻ തന്റെ അമ്മയുടെ മുഖത്തു നോക്കി ഒന്നു ചിരിച്ചു. മനുഷ്യരുടെ മനസ്സിലുള്ള വിചാരം മററു മനുഷ്യരുടെ മനസ്സിലേക്കു സഞ്ചരിക്കുമെന്നുള്ള തത്വമാണ് അവന് ഓൎമ്മവന്നത്. താൻ വസുമതിയേയും തന്റെ വിവാഹത്തെയും പററി വിചാരിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കെ തന്റെ അമ്മ ആ വിഷയത്തെപ്പററിത്തന്നെ പറവാൻ സംഗതിയായതിനെ കുറിച്ച് അവൻ അത്ഭുതപ്പെട്ടു. തന്റെ അമ്മ മേൽപ്രകാരം പറഞ്ഞു വെച്ച ഉടനെ ഇളയ സഹോദരി, ജാനകി ഇങ്ങിനെ പറഞ്ഞു.

"ദാമേട്ടന് ഞാനുണ്ടൊരു പെണ്ണിനെ കണ്ടിട്ട്."

ഈ പെൺകുട്ടിയെ ദാമോദരനു വലിയ സ്നേഹമായിരുന്നു. അവളാണ് കൂട്ടത്തിൽ ബുദ്ധിയുള്ള കുട്ടിയെന്ന് അവൻ പറയാറുണ്ട്. അവൾ അങ്ങിനെ പറഞ്ഞപ്പോൾ ദാമോദരൻ ഇങ്ങിനെ ചോദിച്ചു:

"ആരാ ജാനു? അങ്ങേ വിട്ടിലെ അമ്മാളു അമ്മയാണോ?"

ഇതു കേട്ടപ്പോൾ എല്ലാരും പൊട്ടിച്ചിരിച്ചു. അമ്മാളു അമ്മ ഏകദേശം 80 വയസ്സുള്ള ഒരു ശൂദ്രസ്ത്രീയായിരുന്നു.

ജാനകി—അമ്മാളു അമ്മയൊന്നുമല്ല. രാമമന്ദിരത്തിലെ വസുമതി.

ഇതു കേട്ടപ്പോൾ ലക്ഷ്മി ജാനകിയെനോക്കി താക്കീതു ചെയ്യുന്ന രീതിയിൽ "ജാനു" എന്നു വിളിച്ചു അവളുടെ മുഖത്ത് ഒന്നു നോക്കി. പാഞ്ചാലി അമ്മ—ദാമോദരന്റെ അമ്മ ഇങ്ങിനെ പറഞ്ഞു:

"നല്ല കാൎയ്യം! നീ മററാരെയും കണ്ടില്ലേ ജാനു?"

ദാമോദരൻ—അതെന്താ, അമ്മക്കു ബോധിച്ചില്ലേ?

ലക്ഷ്മി—അതല്ലേ പറയുന്നു! അമ്മക്കു് ഒട്ടും ബോധിച്ചില്ലെന്നു തോന്നുന്നുവല്ലോ.

ദാമോദരൻെറ മൂന്നു സഹോദരിമാരിൽ വലിയൊരു രസികത്തിയായ ശാരദയെന്ന നടുവിലത്തെ പെണ്ണ് അതുവരെ ഒന്നും സംസാരിക്കാതെ ദാമോദരൻെറ ഒരു കുപ്പായം തുന്നിക്കൊണ്ടിരിക്കയായിരുന്നു. അവൾ ഇതു കേട്ടപ്പോൾ ഇങ്ങിനെ പറഞ്ഞു.

"അമ്മേക്ക് എങ്ങിനെ ബോധിക്കും?"

"ആകാശമാൎഗ്ഗേ വിലസുന്ന ചന്ദ്രൻ
മനോരഥത്താൽ വരുമോ കരത്തിൽ?"

പാഞ്ചാലി—അത! നേരത എൻെറ മകൾ പറയുന്നു.

ലക്ഷ്മി—അതെന്താ, ജ്യേഷ്ഠന് വസുമതിയെ കിട്ടാൻ യോഗ്യതയില്ലെന്നോ?

ശാരദ—യോഗ്യതയുണ്ട്, ഭാഗ്യമില്ല.

ദാമോദരൻ—നിങ്ങൾതന്നെ ഭാഗ്യവും യോഗ്യതയും കൈതീൎച്ചയാക്കുവിൻ. എനിക്ക് അവളെ വേണ്ടെങ്കിലോ?

ശാരദ—മുന്തിരിങ്ങ പുളിക്കും ഇല്ലേ, ജ്യേഷ്ഠാ.

ലക്ഷ്മി—ഹോ! എന്തു പറഞ്ഞിട്ട്! ജ്യേഷ്ഠനു വസുമതിയേക്കാൾ യോഗ്യതയുള്ള സ്ത്രീയെ വേണമെങ്കിൽ കിട്ടും.

പാഞ്ചാലി—ആ ദേവകി ജീവനോടുകൂടി ഉണ്ടായിരുന്നുവെങ്കിൽ അങ്ങിനെതന്നെ വരുമായിരുന്നു.

ദാമോദരൻ—അതെന്താ?

പാഞ്ചാലി—അവൾ എന്നോട് ഒരു പ്രാവശ്യം, നേരംപോക്കായിട്ടോ എന്തോ, പറഞ്ഞിരുന്നു: 'എൻെറ മകളെ നിൻെറ മകനു കല്യാണം കഴിക്കണം' എന്ന്.

ലക്ഷ്മി—നേരാണമ്മേ? എന്നിട്ടു നിങ്ങളെന്തേ ഈ വിവരം ഞങ്ങളോടൊന്നും പറഞ്ഞില്ല?

ദാമോദരൻ—എന്തമ്മേ ഇന്നു മധുരം ഒന്നുമില്ലേ?

പാഞ്ചാലി—ഉണ്ട്. അതങ്ങ് മാന്നിന്. എടി എടുത്തുകൊണ്ടുവാ. "പൊടീന്" എടുത്തുകൊണ്ടുവാ. ഇന്നു ജാനകി പുസ്തകത്തിൽ നോക്കി ഒരു പുതുമാതിരി പൊടീനുണ്ടാക്കീട്ടുണ്ട്.

"ലക്ഷ്മീഭായി" എന്ന മാസികാപുസ്തകത്തിൽ ഒരു പുതുമാതിരി പൊടിനുണ്ടാക്കാനുള്ള ക്രമം വായിച്ച് അതിനനുസരിച്ച ഉണ്ടാക്കിയ പലഹാരം ജാനകി എടുത്തുകൊണ്ടുവന്നു ദാമോദരന്റെ മുമ്പിൽ വെച്ചിട്ടു "ജ്യേഷ്ഠന്റെ അഭിപ്രായം അറിയട്ടെ" എന്നു പറഞ്ഞു. ദാമോദരൻ അതല്പം തിന്നിട്ടു "വളരെ നന്നായിരിക്കുന്നു. നീ എന്തേടി കണ്ണൂരിലെ പ്രദൎശനത്തിന് ഈവിധം ഒന്നുണ്ടാക്കി അയച്ചില്ല?" എന്നു ചോദിച്ചു.

ശാരദ—അവൾ അങ്ങിനെ ഒന്നുണ്ടാക്കി അയച്ചെങ്കിൽ വസുമതിക്കു കിട്ടാനിടയുള്ള സ്വൎണ്ണമുദ്ര കിട്ടാതായിപ്പോയെങ്കിലോ, എന്നു വിചാരിച്ചിട്ടായിരിക്കാം.

ജാനകി—ജ്യേഷ്ഠത്തിയുടെ അസൂയ കണ്ടുവോ.

ദാമോദരൻ—നിണക്കിതിന് ഞാനൊരു സ്വൎണ്ണമുദ്ര തരുന്നുണ്ട്.

ശാര—നാളെ ഞാനൊരു പൊടിനുണ്ടാക്കും, ജ്യേഷ്ഠൻ എനിക്കും ഒരു സ്വൎണ്ണമുദ്ര തരുമല്ലോ.

ലക്ഷ്മി—എല്ലാരും ഓരോന്നുണ്ടാക്കുക; അതിൽ ആരെതാണ് അധികം നല്ലതെന്നുവെച്ചാൽ അതിനൊരു സ്വൎണ്ണമുദ്ര കൊക്കാം. അതാണ് നല്ലത്.

ശാരദ—ജ്യേഷ്ഠൻ ജാനകിക്കു കൊടുക്കു.

ജാനകി—വേണ്ട. ജ്യേഷ്ഠനെ ജഡ്ജിയാക്കണ്ട. വേറെ വല്ലവരേയും ആക്കാം.

ലക്ഷ്മി—ആട്ടെ, മൂന്നുപേരും പൊടിനുണ്ടാക്കി വസുമതിക്കയക്കുക. അവൾ നല്ലതാണെന്നു പറയുന്നതിനു ജ്യേഷ്ഠൻ ഒരു സ്വൎണ്ണമുദ്ര കൊടുക്കും. ഇല്ലേ ജ്യേഷ്ഠാ.

ദാമോദരൻ എഴുന്നേററു മുഖം കഴുകിക്കൊണ്ടിരിക്കുമ്പോഴായിരുന്നു ലക്ഷ്മി ഇങ്ങിനെ പറഞ്ഞത്.

ദാമോദരൻ—അങ്ങിനെയാകട്ടെ. ജാനകിക്കു ഞാൻ വാഗ്ദത്തം ചെയ്ത മുദ്ര ആദ്യം കൊടുക്കട്ടെ, പിന്നെയാകാം നിങ്ങളുടെ പ്രദൎശനവും, പരീക്ഷകളും ജഡ്ജിയും മററും.

അല്പം കഴിഞ്ഞു, ദാമോദരൻ പടി ഇറങ്ങിപ്പോയി. പോകുമ്പോൾ,

"അമ്മേ, ഞാൻ രാമമന്ദിരത്തിലൊന്നു പോയിവരട്ടെ. അങ്ങട്ടു ചെല്ലാൻ രാമനുണ്ണി ഒരെഴുത്ത് അയച്ചിരിക്കുന്നു." എന്നു പറഞ്ഞു.

പാഞ്ചാലി—വേഗം വരണേ. രാത്രി അധികം താമസിക്കുണ്ട. മഞ്ഞുണ്ട്.

—ഠഠഠ—

അദ്ധ്യായം 10.

'ആരാന്റെ മലയിൽ കത്തുന്നതു തന്റെ തലയിൽ കത്തി'

'ഞാൻ നിന്നോടു നിർവ്യാജം അനുശോചിക്കുന്നു. ഇന്നാൾ വൈകുന്നേരം നീ പറഞ്ഞപ്പോൾ ആരെയായിരിക്കും സൂചിപ്പിച്ചതെന്നു ഞാൻ ശരിയായി ധരിച്ചിരുന്നില്ല. സരോജിനി നിശ്ചയമായും നല്ലൊരു കുട്ടിയാണ്. സുന്ദരിയാണ്. നീ പറഞ്ഞതുപോലെതന്നെ വിദുഷിയാണ്.'

ഇങ്ങിനെ പറഞ്ഞു വസുമതി മന്ദഹാസത്തോടുകൂടി ദാമോദരന്റെ മുഖത്തുതന്നെ നോക്കി. അവരുടെ രണ്ടുപേരുടേയും മുഖസ്വഭാവത്തിനുണ്ടായിരുന്ന വ്യത്യാസം കവികൾക്കും ചിത്രകാരന്മാൎക്കും രസകരമായ ഒരു പാഠമായിരുന്നു. ദാമോദരന്റെ മുഖത്തു സന്ദേഹം, ആശ്ചൎയ്യം, ഭയം, സങ്കടം എന്ന പലവിധമനോവികാരങ്ങൾ ഒന്നിനൊന്നു തുടരത്തുടരെ സ്ഫുടികരിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുകയും, വസുമതിയുടെ വദനാരവിന്ദത്തിൽ പരിഹാസസൂചകമായ മന്ദഹാസം കളിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുകയും ചെയ്യുന്നു. രണ്ടുപേരും രാമമന്ദിരത്തിലെ തോട്ടത്തെ അഭിമുഖീകരിച്ചു, മാളികമേലുള്ള വറാന്തയിൽ കാരോകസാലയിൽ ഇരിക്കുകയായിരുന്നു. ഈ വറാന്തയിൽനിന്നു നോക്കിയാൽ തോട്ടം മുഴുവൻ നല്ലവണ്ണം കാണാം. മുൻഭാഗത്തു രണ്ടര അടി ഉയരത്തിലുള്ള അഴിയും കാലും ഇടയ്ക്കിടയ്ക്കു കൽത്തൂണുകളുമല്ലാതെ ചുവരില്ലായിരു

നു. അവരുടെ സമീപത്ത് ഒരു മേശമേൽ ഉണ്ടായിരുന്ന വിളക്കിൻെറ പ്രഭയെ പരിഹസിക്കുന്നതിനെന്നപോലെ. ചന്ദ്രിക, ആ വരാന്തയിലും അതിക്രമിച്ചു പ്രവേശിച്ചു പ്രകാശിച്ചുകൊണ്ടിരുന്നു. വസുമതിയുടെ വാക്കുകൾ കേട്ടപ്പോൾ ദാമോദരൻ അല്പനേരം സ്തംഭിച്ചുകൊണ്ടിരുന്ന ശേഷം ഇങ്ങിനെ പറഞ്ഞു:

'വസുമതി! നേരംപോക്കിനുള്ള സമയമല്ലിത്. എനിക്കു സത്യമായിട്ടും വളരെ ഉൽക്കണ്ഠയും കുണ്ഠിതവുമുണ്ട്. രാമനുണ്ണി എവിടെ. അവനെ വിളിക്കു. നിങ്ങൾക്കു കാര്യമായി പറവാനുള്ളതെന്താണ്. അതു പറയു."

വസുമതി—എനിക്കു പറവാനുള്ളത് ഞാൻ പറഞ്ഞു. ജ്യേഷ്ഠനിപ്പഴ് വരും. അവക്കു പറവാനുള്ളത് അവരും പറയും.

ദാമോദരൻ—നിണക്കു പറവാനുള്ളതു നീ എന്തു പറഞ്ഞു? ഞാനൊന്നും കേട്ടിട്ടില്ല.

വസുമതി—ഞാൻ തുറന്നു പറയാമല്ലോ. ഇന്നു മിസ്റ്റർ കുഞ്ഞിരാമനും ഭാര്യയും ഇവിടെ വന്നിരുന്നു.

ദാമോദരൻ—അതെ. അതാണ് എനിക്കറിവാനുള്ളത്. എന്നിട്ടെന്താണ് വൎത്തമാനം.

വസുമതി—ദാമോദരൻ മിസ്റ്റർ കുഞ്ഞിരാമൻെറ മകൾ സരോജിനിയെ കല്യാണം കഴിക്കാൻ ആവശ്യപ്പെട്ടിരുന്നുവെന്നും അതിനു സമ്മതിച്ചില്ലെന്നും.........

ദാമോദരൻ—വസുമതീ?

ദാമോദരൻ ഇരുന്ന ദിക്കിൽനിന്നു ചാടിയെഴുന്നേററു. അവനറിയാതെ എഴുന്നേററുപോയതാണ്. വസുമതി പിന്നെയും പറയുന്നു.

"ഞാൻ മുഴുവൻ പറയട്ടെ, ബദ്ധപ്പെടേണ്ട, അവിടെ ഇരിക്കൂ" ദാമോദരൻ രണ്ടാമതും അവിടെ ഇരുന്നിട്ട് "എന്നെ പരിഹസിക്കാനൊ പരീക്ഷിക്കാനൊ വേണ്ടിയാണ് ഇതൊക്കെ പറയുന്നതെങ്കിൽ അതു മറെറാരവസരത്തിലാക്കാം."

വസുമതി— ഒരിക്കലും പരിഹസിക്കാനല്ല. പരിക്ഷിക്കാനുള്ള ആവശ്യവുമില്ല.

ദാമോദരൻ— നിന്നോട് പിന്നെ ആരാണ് ഇങ്ങിനെയൊരു വ ൎത്തമാനം പറഞ്ഞത്.

വസുമതി— ജ്യേഷ്ഠനോടും അച്ഛനോടും മിസ്റ്റർ കുഞ്ഞിരാമൻ തന്നെ പറഞ്ഞുവെന്നു ജ്യേഷ്ഠൻ എന്നോട് പറഞ്ഞു.

ദാമോദരൻ— ഞാൻ അയാളുടെ മകളെ കല്യാണം ചെയ്വാൻ ചോദിച്ചുവെന്നു മിസ്റ്റർ കുഞ്ഞിരാമൻ പറഞ്ഞുവോ?

വസുമതി— അതെ, ചോദിച്ചുവെന്നും അയാൾ നിരസിച്ചുവെ ന്നും പറഞ്ഞു.

ദാമോദരൻ— കളവ്, പച്ചക്കളവ്. ഞാൻ അങ്ങിനെ ഒരു കാൎയ്യം എന്റെ മനസ്സിൽ വിചാരിക്കപോലും ചെയ്തിരുന്നില്ല. വസുമതി, നീയതു വിശ്വസിച്ചുവൊ? ഞാൻ വലിയ കള്ള നും കപടഭക്തനുമാണെന്നു നീ വിചാരിച്ചുവൊ?

വസുമതി— നല്ല കഥ! ഒരു സ്ത്രീയെ വിവാഹം ചെയ്വാൻ അ ന്വേഷിക്കുന്നത് കള്ളത്തരവും കപടഭക്തിയുമാണൊ?

ദാമോദരൻ— വസുമതി, ഞാൻ നിന്നെ വിവാഹം ചെയ്വാൻ വളരെ ആഗ്രഹിക്കുന്നുവെന്നും നിന്നെയല്ലാതെ മററൊരാളി ലും എനിക്കു ലവലേശം പ്രണയമില്ലെന്നും നീ അറിയു മല്ലൊ? ആ നിലയിൽ മററൊരു സ്ത്രീയെ വിവാഹം ചെ യ്വാൻ ആവശ്യപ്പെടേണമെന്നുവരുന്നതാണൊ? നീ അതു വിശ്വ സിക്കുന്നുവോ?

വസുമതി എന്തൊ ഉത്തരം പറവാൻ ഭാവിച്ചപ്പോൾ രാ മനുണ്ണി തോട്ടത്തിൽ ഇറങ്ങി നടക്കുന്നതു അവൾ കണ്ടു. ഉട നെ "അതാ ജ്യേഷ്ഠനത" എന്നു പറഞ്ഞു. "ജ്യേഷ്ഠാ, ജ്യേ ഷ്ഠാ, ഞങ്ങളിവിടെയുണ്ട്." എന്നു വിളിച്ചു പറഞ്ഞു.

രാമനുണ്ണി മാളികമേലെയ്ക്കു കയറിവന്നു.

രാമനുണ്ണി— ദാമു, കുഞ്ഞിരാമനും ഭാൎയ്യയും വന്ന വിവരമൊ ക്കെ വസുമതി പറഞ്ഞില്ലെ?

വസുമതി— അതാണ് ഞങ്ങൾ പറയുന്നത്.

ദാമോദരൻ— അയാളെന്തൊക്കെ കളവാണ് എന്നെക്കൊണ്ടു പറഞ്ഞത്.

രാമനുണ്ണി— ആ ദുഷ്ടൻ വെറും പച്ചക്കളവല്ലാതെ പറകയില്ലെന്ന് അറിയുന്നവൎക്കൊക്കെ അറിയാമല്ലോ. അതുകൊണ്ട് അതിലത്ര വിചാരിയ്ക്കാനില്ല. നീയെന്താണ് അയാളെ മുഷിപ്പിച്ചത്. നല്ല കുപ്പായവും തലപ്പാവും ധരിച്ചു അയാളെ കാണാൻ ചെന്നുവൊ, വല്ല സിഗാറെററ മററൊ വലിയ്ക്കുന്നത് അയാൾ കണ്ടുപോയൊ. അതിനു നീ സിഗററ് വലിക്കില്ലല്ലൊ.

ദാമോദരൻ— അയാളെ മുഷിപ്പിക്കാൻ അറിഞ്ഞുകൊണ്ടു ഞാനൊന്നും ചെയ്തിട്ടില്ല. എന്തൊക്കെയാണ് അയാൾ പറഞ്ഞത്.

രാമനുണ്ണി— അയാൾ എന്തെങ്കിലും പറയട്ടെ. അതൊന്നും സാരമില്ല. എനിയ്ക്കു നിന്നോടു സ്വകാൎയ്യം ഒന്നു പറവാനുണ്ട്. നീ വാ.

എന്നു പറഞ്ഞു അവനേയുംകൂട്ടി തോട്ടത്തിലേയ്ക്ക് ഇറങ്ങിപ്പോയി. വസുമതി അവിടെത്തന്നെ ഇരുന്നു. ദാമോദരൻ സരോജിനിയെ വിവാഹം ചെയ്വാൻ ചോദിച്ചിരുന്നുവെന്നു കുഞ്ഞിരാമൻ പറഞ്ഞതു വെറും കളവാണെന്നു വസുമതിയ്ക്കു നല്ല ബോദ്ധ്യം ഉണ്ടായിരുന്നു. ദാമോദരനെപ്പററി വസുമതിയ്ക്കു ദുരഭിപ്രായം ജനിയ്ക്കേണമെന്നുള്ള ഉദ്ദേശത്തോടുകൂടി കുഞ്ഞിരാമൻ പറഞ്ഞിരുന്ന ആ പച്ചക്കളവുകൊണ്ടു നേരെ വിപരീതമായ ഫലമായിരുന്നു ഉണ്ടായത്. ജനങ്ങൾ പറയുംപ്രകാരംതന്നെ കുഞ്ഞിരാമൻ മഹാദുഷ്ടാശയനാണെന്നു അവൾ ധരിയ്ക്കയാണ് ചെയ്തുള്ളു. ദാമോദരനോടു അവൾ വെറും നേരംപോക്കായിട്ടായിരുന്നു മേലെഴുതിയ ചോദ്യങ്ങൾ ചോദിച്ചതെന്നു പറയേണ്ടതില്ലല്ലൊ. ദാമോദരൻ കേവലം അങ്ങിനെയല്ല ധരിച്ചത്,

വലിയ സമൎത്ഥന്മാർപോലും അവർ ഹൃദയപൂൎവ്വം സ്നേഹി ക്കുന്ന തരുണിമാരുടെ മുമ്പാകെ വിഡ്ഢികളായിത്തീരാറുണ്ട്. അ വരുടെ ആലോചനാശക്തിയും പ്രത്യുല്പന്നമതിയും ഒക്കെ ത ല്ക്കാലം എവിടെയോ പോയി ഒളിക്കുന്നു.

കവിയും കാമമുള്ളോനും,
കവിയും ഭ്രാന്തനും, തഥാ
ഭാവനാശക്തികൊണ്ടേക-
ഭാവമാണു ധരിക്കണം.

ഏതായാലും താൻ നേരംപോക്കായി പറഞ്ഞതാണെന്നു ദാ മോദരനെ ധരിപ്പിക്കേണമെന്നു വസുമതി വിചാരിച്ചിരുന്നു. നി ർഭാഗ്യവശാൽ അതിനു സംഗതിവന്നില്ല. അടുത്ത അവസര ത്തിലൊന്നും സംഗതിയുണ്ടാകുമെന്നും തോന്നുന്നില്ല.

രാമനുണ്ണിയും ദാമോദരനും തോട്ടത്തിലിറങ്ങിയശേഷം രാ മനുണ്ണി ഇങ്ങിനെ ചോദിച്ചു.

"നിങ്ങളുടെ സുബ്രഹ്മണ്യയ്യരുടെ വൎത്തമാനമെന്താണ്?"

ദാമോദരൻ— അദ്ദേഹം പതിനഞ്ചു ദിവസത്തെ കല്പനവാങ്ങി പാലക്കാട്ടു പോയിരിക്കുന്നു. അമ്മയ്ക്കു സുഖക്കേടാണ് പോലും.

രാമനുണ്ണി— നീയാണോ ബേങ്കിലെ കാൎയ്യങ്ങൾ നോക്കുന്നത്?

ദാമോദരൻ— അതേ.

രാമനുണ്ണി— നോക്കു, സൂക്ഷിക്കണം; നീ അതിലെ കണക്കുക ളൊക്കെ നോക്കിയിരുന്നുവോ?

ദാമോ— ഞാൻ നോക്കിവരുന്നു. എന്തായിരുന്നു?

രാമ— സുബ്രഹ്മണ്യയ്യർ കുറെ പണം പററീട്ടുണ്ടെന്നാണ് കേൾവി. അതിനെപ്പററി നല്ലവണ്ണം അന്വേഷിച്ചിട്ടു നീ അതിൽ കൈയിടാവു. വെറുതെ ചീത്തപ്പേര് സമ്പാദി ക്കേണ്ട.

ദാമോ— എന്താണ്? നീ എങ്ങിനെയറിഞ്ഞു? ആരു പറഞ്ഞു? എനിക്കും ആ കാൎയ്യത്തിൽ സംശയമുണ്ട്.

രാമ -- ഞാനിന്നു മന്നനമ്മാമൻെറ ഷാപ്പിൽ പോയിരുന്നു. അവിടുന്നാണ് കേട്ടത്. നവറോജിയുടെ ബേങ്കിൽനിന്നു കുറെ പണം കട്ടുപോയിട്ടുണ്ടെന്ന് പ്രസ്താവമുള്ളതായി അമ്മാമൻതന്നെ പറഞ്ഞു. അദ്ദേഹം വലിയ സൊള്ളനാണെന്നു നിണക്കറിയാമല്ലൊ. വല്ലതും കേട്ടാൽ അതു വളരെ കൂട്ടിപ്പെരുക്കി വലുതാക്കിയല്ലാതെ പറകയില്ല. അതുകൊണ്ടു ഞാൻ അവരുടെ വാക്ക് അത്ര വിശ്വസിച്ചില്ല. പിന്നെ മിസ്റ്റർ അബ്ദുള്ളയും പറഞ്ഞു. അയാൾ കാൎയ്യമറിയുന്നാളും നിന്നെ സ്നേഹിക്കുന്ന ആളുമാണ്. നീ വളരെ സൂക്ഷിക്കണമെന്നു പറവാൻ എന്നോടു മിസ്റ്റർ അബ്ദുള്ള പറഞ്ഞിരിക്കുന്നു.

ദാമോ— ഇതിൽ എനിക്കെന്താണ് ഭയപ്പെടാൻ എന്നു മനസ്സിലായില്ല. ഞാൻ ബേങ്കുമായി ഇതുവരെ യാതൊരു വിധത്തിലും സംബന്ധപ്പെട്ടിട്ടില്ലല്ലൊ. ഇന്നലെ രാവിലെ സേട്ടു എന്നോടു ബേങ്കിൻെറ ചാൎജ്ജെടുക്കാൻ പറഞ്ഞു. ഞാൻ അതിലെ കണക്കുകൾ നോക്കുകയും ചിലർ പലിശവകയായി കൊണ്ടുവന്ന പണം വാങ്ങി ഒരു തൽക്കാലരശീതി കൊടുക്കുകയുമല്ലാതെ മറെറാന്നും ചെയ്തിട്ടില്ല.

രാമനുണ്ണി— സേഫിൻെറ താക്കോൽ ആരുടെ കൈവശമാണ്.

ദാമോദരൻ ഇതു കേട്ടപ്പോൾ ഒന്നു ഞെട്ടി. സേഫിൽ പണമെത്ര ബാക്കിയുണ്ടായിരുന്നുവെന്നും, തലെദിവസത്തെ കണക്കപ്രകാരം ബാക്കികണ്ട സംഖ്യ ശരിയുണ്ടെന്നും സേട്ടുവിൻെറ മുഖേന താൻ നോക്കേണ്ടതായിരുന്നു. സേട്ടു പറഞ്ഞപ്രകാരം താൻ താക്കോലും വാങ്ങിപ്പോയതല്ലാതെ, തൽക്കാലം ഇതിനെപ്പററി അധികമൊന്നും ആലോചിച്ചിരുന്നില്ല. അതു വലിയ വിഡ്ഢിത്വമായിപ്പോയെന്നും തൻെറ പേരിൽ ചില സംശയങ്ങൾക്ക് ഇടയുണ്ടാകാമെന്നും അവനു തോന്നി. വിവരം രാമനുണ്ണിയോടു പറഞ്ഞപ്പോൾ, "ഉടനെ സേട്ടുവിനെ ചെന്നു കാണേണമെന്നും വിവരം പറയേണമെന്നും അവൻ ഉ

പദേശിച്ചു. നേരം ഏകദേശം പത്തു മണിയായിരിക്കുന്നു. അപ്പോൾതന്നെ സേട്ടുവിനെ ചെന്നു കാണാമെന്നുറച്ചു ദാമോദരൻ ഇറങ്ങിപ്പോയി. അവൻ പോകുമ്പോൾ, തന്നെചെന്നു കാണാതിരിക്കില്ലെന്നു വിചാരിച്ചിരുന്ന വസുമതിയോടു ബദ്ധപ്പെട്ടു പോയതിനെപ്പറ്റി രാമനുണ്ണി പറഞ്ഞപ്പോൾ അവൾ അല്പം വ്യസനിച്ചു. താൻ പറഞ്ഞിരുന്നതു നേരംപോക്കായിരുന്നുവെന്നു അവനെ ധരിപ്പിച്ചില്ലല്ലോ എന്നോർത്തായിരുന്നു വ്യസനിച്ചത്.

സാധു ദാമോദരൻ തലയിൽ തീയും കോരിയിട്ടുകൊണ്ടാണ് രാമമന്ദിരത്തിലെ പടി ഇറങ്ങിപ്പോയത്. വസുമതിതന്നെപ്പറ്റി ആ വിധം സംശയിച്ചതിനെ കുറിച്ചുള്ള ആധിയും ബേങ്കിലെ കാര്യത്തെപ്പറ്റി ആലോചിച്ചിട്ടുള്ള ഭയവും നിമിത്തം അവൻ അത്യന്തം പരിഭ്രമിച്ചു മനസ്സിനു അശേഷം സുഖമില്ലാത്തവനായിത്തീർന്നു. മനുഷ്യൻ വിചാരിക്കാത്ത വിധത്തിലുള്ള എന്തൊക്കെ അനർത്ഥങ്ങൾ ഏതെല്ലാം വഴിക്കു വന്നു ചേരും! നിർദ്ദോഷികളായ എത്ര പേരുടെ പേരിൽ ചില കുററങ്ങൾ സ്ഥാപിക്കപ്പെടുന്നു. സുബ്രഹ്മണ്യയ്യർ പക്ഷെ പററിയിരിക്കാൻ സംഗതിയുള്ള പണം ദാമോദരൻ പററിയതാണെന്നു വരുത്തിക്കൂട്ടാൻ വലിയ പ്രയാസമാണൊ? അങ്ങിനെയുള്ള സംഗതികൾ ദിവസേനയെന്നപോലെ സംഭവിക്കുന്നില്ലേ? ആരാന്റെ മലയിൽ കത്തുന്ന തീ തന്റെ തലയിൽ കത്തിയെന്നു വരാൻ പാടില്ലാത്തതല്ലല്ലൊ. എന്നാൽ ദാമോദരന്റെ തലയിൽ കത്തിക്കൊണ്ടിരുന്ന തീ കന്നു പാളിക്കുത്താൻ ഉടനെ മററൊരു സംഗതിയുണ്ടായി.

അവൻ പടിയിറങ്ങി രണ്ടു മൂന്നടിയങ്ങട്ടു നടക്കുമ്പൊഴ് അഭിമുഖമായി ഒരാൾ വരുന്നതു കണ്ടു. അയാൾ ദാമോദരന്റെ അടുത്തെത്തിയപ്പോൾ, "ആരാണ്, മിസ്റ്റർ ദാമോദരനൊ?" എന്നു ചോദിച്ചു.

ദാമോദരൻ "അതേ" എന്നു പറഞ്ഞു സൂക്ഷിച്ചു നോക്കി

യപ്പോൾ അത് കല്യാണിയുടെ മകൻ രാഘവനാണെന്നു മനസ്സിലായി. രാഘവൻ ഒരു ഷർട്ടു ധരിച്ചുയും തലയിൽ ചെവി മറച്ചുകൊണ്ട് ഒരു മുണ്ടു കെട്ടുകയും ചെയ്തിട്ടുണ്ട്. കയ്യിൽ ഒരു ചൂരൽ പിടിച്ചിരിയ്ക്കുന്നു.

ദാമോദരൻ— നിങ്ങൾ എവിടെ പോയിരുന്നു?

രാഘവൻ— രാമനുണ്ണിയെ കണ്ട് ഒന്നു പറയാനുണ്ടായിരുന്നു. നിങ്ങൾ അവിടെ പോയിരുന്നുവോ? ഇളയച്ഛനുണ്ടോ അവിടെ?

ദാമോദരൻ— ഉണ്ട് അദ്ദേഹം ഉറങ്ങാൻപോയി കിടന്നി… യാണ്. രാമനുണ്ണി തോട്ടത്തിലുണ്ട്.

ഇങ്ങിനെ പറഞ്ഞു ദാമോദരൻ ബദ്ധപ്പെട്ടു പോകാ… വിച്ചപ്പോൾ പിന്നാലെതന്നെ രാഘവനും നടന്നു. രാഘ… ഇങ്ങിനെ ചോദിച്ചു.

“എന്താ മിസ്റ്റർ കുഞ്ഞിരാമനും ഭാൎയ്യയും വന്ന വിവര… ക്കെ കേട്ടില്ലെ?”

ദാമോദരൻ— വന്നിരുന്നുവെന്നു വസുമതി പറഞ്ഞു.

രാഘവൻ— വസുമതിയെ കണ്ടു സംസാരിച്ചിരുന്നുവോ? എന്നാൽ ഇളയച്ഛൻ പറഞ്ഞതൊക്കെ നിങ്ങളോടു പറഞ്ഞിട്ടുണ്ടായിരിയ്ക്കാം. അവരങ്ങിനെ കോപത്തിനു പറഞ്ഞതാണ്.

ദാമോദരൻ— എന്തു പറഞ്ഞത്.

രാഘവൻ— അല്ല, നിങ്ങൾ മേലാൽ രാമമന്ദിരത്തിൽ കയറരുതെന്നു ഇളയച്ഛൻ പറഞ്ഞത്. അവർ അങ്ങിനെ തൽക്കാലം ദ്വേഷ്യത്തിനു പറഞ്ഞതാണ്.

ദാമോദരൻ ഒന്നു ഞെട്ടി. ബേങ്കിലെ കാൎയ്യമൊക്കെ മനസ്സിൽനിന്നു തൽക്കാലം പോയി. അവൻ ഇങ്ങിനെ പറഞ്ഞു.

‘ഞാൻ രാമമന്ദിരത്തിൽ കയറരുതെന്നു ആരു പറഞ്ഞു?’

രാഘവൻ— അല്ല, ഇളയച്ഛൻ. അവരങ്ങിനെ വെറുതെ പറഞ്ഞതായിരിയ്ക്കും. രാമനുണ്ണിയൊന്നും പറഞ്ഞില്ലെ?

ദാമോദരൻ— എന്നോടൊന്നും പറഞ്ഞിട്ടില്ല. അങ്ങിനെ പറ

വാനെന്തു സംഗതി? ആരോടാണ് പറഞ്ഞത്? എന്നോട രാമനുണ്ണിയൊന്നും പറഞ്ഞില്ലല്ലൊ.

രാഘവൻ—അല്ല, അതു സാരമില്ല. രാമനുണ്ണി ശങ്കിച്ചു പറയാതിരുന്നതായിരിക്കും.

ദാമോദരൻ—നിങ്ങൾ പറയുന്നതൊന്നും എനിക്കു മനസ്സിലാകുന്നില്ല. മുഴുവൻ വിവരിച്ചു കേൾക്കട്ടെ.

രാഘവൻ—അല്ല മറെറാന്നുമല്ല, നിങ്ങൾ മിസ്റ്റർ കുഞ്ഞിരാമന്റെ മകളെ കല്യാണം കഴിക്കാൻ ചോദിച്ചിരുന്നുപോലും, അയാൾ തരില്ലെന്നു പറഞ്ഞുപോലും.

ദരൻ—അതുകൊണ്ടു ഞാൻ രാമമന്ദിരത്തിൽ കയറരുതെന്നൊ?

വൻ—അല്ല, അതല്ല, വസുമതിയെ നിങ്ങളുടെ തലയിലാൻ ഇളയച്ഛനും രാമനുണ്ണിയും ശ്രമിക്കുന്നുണ്ടെന്നും അവളെ നിങ്ങൾക്ക് ഇഷ്ടമില്ലെന്നും നിങ്ങൾ മിസ്റ്റർ കുഞ്ഞിരാമനോട പറഞ്ഞ വിവരം അദ്ദേഹം ഇളയച്ഛനോട പറഞ്ഞു. അതുകൊണ്ടു തൽക്കാലം ദേഷ്യത്തിനങ്ങിനെ പറഞ്ഞുപോയതായിരിക്കും.

ആകപ്പാടെ താൻ സ്വപ്നം കാണുകയൊ, തനിക്കു ഭ്രാന്തു പിടിക്കുകയൊ, അതല്ല, ലോകത്തിനു മുഴുവനും ഭ്രാന്തായിപ്പോകയൊ, എന്താണെന്നൊന്നും ദാമോദരനു മനസ്സിലായില്ല. ഈ രാഘവന്റെ സ്വഭാവം ദാമോദരനു നല്ലവണ്ണം അറിയാമായിരുന്നു. പരശ്രീ കണ്ടുകൂടാത്ത പരമദുഷ്ടനും കളവു പറയാനും കക്കാനും മടിക്കാത്ത ദുർമ്മാർഗ്ഗിയും ആയ കിട്ടന്റെ ഔരസപുത്രനായ ഈ വിഷകൃമിക്കു തന്റെ അച്ഛന്റെ സർവ്വഗുണങ്ങളും ഉണ്ടായിരുന്നു. അവയൊക്കെ ചെറുപ്പത്തിൽ തന്നെ പ്രത്യക്ഷപ്പെടുത്തുകയും ചെയ്തിരുന്നു. ആ രാജ്യത്തു കണ്ണാകണ്ണികയാ പരസ്യം ചെയ്യപ്പെടുന്ന പരദൂഷണങ്ങളിൽ കട്ടമുക്കാലിന്റെയും കർത്താവ് ഈ രാഘവനായിരിക്കും. അതുകൊണ്ട് ഇവൻ ഈ പറഞ്ഞതു പച്ചക്കളവായിരിക്കാൻ ധാരാളം സംഗതിയു

ണ്ട്. എന്നാൽ സരോജിനിയെ താൻ കല്യാണം കഴിക്കാൻ ആവശ്യപ്പെട്ടിരുന്നതായി കുഞ്ഞിരാമൻ പ്രസ്താവിച്ചിരുന്നുവെന്നു വസുമതിയും തന്നോടു പറഞ്ഞിരുന്നതിനാൽ ഇതിൽ എന്തൊ അല്പം പരമാൎത്ഥമുണ്ടെന്നു തനിക്കു സംശയം ജനിച്ചു. പക്ഷെ അതിനെപ്പറ്റി രാഘവനോടു സംസാരിക്കാൻ അവന്നു തൽക്കാലം മനസ്സും സമയവും ഉണ്ടായിരുന്നില്ല. മറെറാരവസരത്തിൽ വസുമതിയോടും രാമനുണ്ണിയോടും ചോദിച്ചു വിവരമറിയാമെന്ന് അവൻ നിശ്ചയിച്ച് ഒരു വിധത്തിൽ രാഘവനോടു യാത്രപറഞ്ഞു പോയി.

അദ്ധ്യായം 11.

ദോഷിയും ദൂഷണവും.

മന്നൻവൈദ്യന്റെ മരുന്നുഷാപ്പു നഗരത്തിന്റെ മദ്ധ്യത്തിലായിരുന്നു. അതിന്റെ ഒരു വശത്തു ബിലാത്തിത്തുണികൾ വില്ക്കുന്ന ഒരു ഷാപ്പും മറുവശത്തു നാട്ടുമത്സ്യം വില്ക്കുന്ന ഒരു ഷാപ്പുമായിരുന്നു ഉള്ളത്. വൈദ്യന്റെ ഷാപ്പിന്നു രണ്ടു മുറികൾ മാത്രമേ ഉള്ളു. റോഡിന്മേൽനിന്നു കയറിച്ചെല്ലുന്നതു സാമാന്യം വലിപ്പമുള്ള ഒരു മുറിയാണ്. അതിന്നു മദ്ധ്യത്തിൽ കണ്ണാടിമൂടിയുള്ള ഒരു ചാരുമേശയുള്ളതിൽ പലവിധ ഗുളികകൾ, ഭസ്മങ്ങൾ മുതലായ മരുന്നുകൾ വെച്ചിരിക്കുന്നു. ചുവരിന്നടുത്തുകൊണ്ടു നാലലമാരികൾ ഉള്ളവയിൽ വലുതും ചെറുതുമായ അനേകം കുപ്പികളിൽ പലവിധ ഔഷധങ്ങളുണ്ട്. ആ മുറിയിൽ ചെറിയൊരു ബെഞ്ചും രണ്ടു കസാലകളുമുണ്ട്. മുറിയുടെ ഒരു ഭാഗത്തു ചെറിയ ഒരു മേശയിന്മേൽ കണക്കുബുക്കുകളും കടലാസ്സ്, മഷി, പേന മുതലായി എഴുതുന്ന ഉപകരണങ്ങളും വെച്ചിരിക്കുന്നു. ആ മുറിയിൽനിന്നു കടക്കുന്ന ചെറിയ മുറി

യിൽവെച്ചാണ് മന്നൻവൈദ്യർ ഔഷധങ്ങൾ ചേർത്ത് അതു രമാക്കി കൊടുത്തുവരുന്നത്. അതിൽ വെള്ളക്കല്ലിൻെറ ഒരു മേശയും വെള്ളം അരിയ്ക്കാനുള്ള ഒരു അരിപ്പയന്ത്രവും വേറെ ചില സാധനങ്ങളും ഉണ്ട്. ഈ മുറിയിൽ കടക്കാനുള്ള പടിയിന്മേൽ "അനുവാദം കൂടാതെ അകത്തു കടക്കരുത്" എന്നു വലിയ അക്ഷരത്തിൽ എഴുതി വെച്ചിരിയ്ക്കുന്നു.

രാത്രി പതിനൊന്നു മണിയായി. മന്നൻവൈദ്യൻെറ ഷാപ്പു പൂട്ടീട്ടില്ല. മരുന്നുഷാപ്പുകൾ രാവും പകലും തുറന്നിരിയ്ക്കേണമെന്നാണല്ലോ സാധാരണനടപ്പ്. മന്നൻവൈദ്യർ രാത്രി ഒരു മണി, രണ്ടു മണി വരയ്ക്കും ചിലപ്പോൾ പുലച്ചെ അഞ്ചുമണിയാവോളവും ഷാപ്പു പൂട്ടാറില്ല. പലപ്പോഴും ഇങ്ങിനെ ചെയ്യാൻ താൻ നിർബ്ബന്ധിതനാകാറാണ്. തൻെറ മരുന്നുവ്യാപാരത്തിലുള്ള അഴിച്ചലാണ് ഇതിനു കാരണമെന്നോ, തനിയ്ക്കു സമ്പാദ്യമാണ് ഇതിൻെറ ഫലമെന്നോ വിചാരിയ്ക്കുന്നത് അത്ര വളരെ ശരിയല്ല. ഇതിൻെറ കാരണം തൻെറ ചില സ്നേഹിതന്മാരായിരുന്നു. ഇതിൻെറ ആദായം അടുത്തുള്ള മദ്യഷാപ്പുകാരന്നായിരുന്നു. തൻെറ സ്നേഹിതന്മാരിൽ രണ്ടുമൂന്നു പേർ മിക്ക ദിവസവും രാത്രി പത്തു പതിനൊന്നു മണിയായാൽ ഈ ഷാപ്പിൽ ചെന്നുചേർന്നു ഉല്ലസിയ്ക്കുക പതിവാണ്. അത് അടുത്തുള്ള മദ്യഷാപ്പുകാരന്നറിയാം. രാജ്യത്തുള്ള മദ്യഷാപ്പുകളൊക്കെ ഒമ്പതു മണിയ്ക്കു മുമ്പിൽ പൂട്ടിക്കൊള്ളേണമെന്നു ഗവമ്മേണ്ടിൽനിന്നു നിഷ്കൎഷയായി കല്പിച്ചിട്ടുണ്ട്. അതിനനുസരിച്ചു പ്രവൃത്തിയ്ക്കാത്തവരെ പിടിച്ചു അവരുടെ പേരിൽ കേസ്സു നടത്താൻ ഇൻസ്പെക്ടർമാരെയും ശിക്ഷിയ്ക്കാൻ മജിസ്ത്രേട്ടുമാരെയും നിയമിച്ചിട്ടുണ്ട്. അതൊക്കെ സത്യം തന്നെ. ചില മദ്യഷാപ്പുകളിൽ ഏതു സമയത്തു ചെന്നാലും മദ്യം വാങ്ങാൻ കിട്ടുമെന്നുള്ളതും സത്യം തന്നെയാണ്.

മരുന്നുഷാപ്പും മദ്യഷാപ്പും ഒരു ചെറിയ ജാലകത്താൽ സംബന്ധപ്പെട്ടിട്ടുണ്ട്. ഈ വാതായനം പകലൊക്കെ പൂ

ട്ടിയിരിക്കും. മദ്യഷാപ്പിൻെറ വാതിൽ ഒമ്പതുമണിക്കു പൂട്ടു മ്പോൾ ഈ ജാലകം തനിയെ തുറക്കും. പിന്നെയുള്ള വ്യാപാരം ഈ ജാലകത്തിൽകൂടിയായിരിക്കും. മദ്യഷാപ്പിൽ ഒരുവൻ രാത്രി ഉറക്കുണ്ടായിരിക്കും. ഉറക്കുണ്ടായിരിക്കുമെന്നാണ് പറയാറെങ്കിലും ആ മനുഷ്യൻ നല്ല ഉണർവ്വുള്ളവനായിരിക്കണം.

രാത്രി പതിനൊന്നു മണിയായെന്നു പറഞ്ഞുവല്ലൊ. മൂന്നു യോഗ്യന്മാർ വൈദ്യൻെറ ഷാപ്പിൽ കയറിവന്നു. ഇതിൽ ഒന്നു നമ്മുടെ കണ്ണൻമേനോൻ ആയിരുന്നു. മറെറാന്നു ഗോവിന്ദൻനമ്പ്യാർ എന്നൊരു ഉദ്യോഗസ്ഥനും മൂന്നാമത്തേതു ദാനിയൽ എന്നൊരു സ്കൂൾമാസ്റ്ററും ആയിരുന്നു. മൂന്നുപേരും അതുവരെ പല വിനോദങ്ങളിലും ഏർപ്പെട്ടിരുന്നു. അതിനു സഹായമായിരുന്ന മദ്യപാനത്തിൻെറ ഫലം കുറഞ്ഞുകൊണ്ടു വരുന്നുണ്ടെന്നു കണ്ടപ്പോഴാണ് വൈദ്യൻെറ ഷാപ്പിൽ ചെന്നത്. രാത്രി അതിക്രമിച്ചതിനാൽ തങ്ങൾക്കു മറെറങ്ങും ഇത്ര എളുപ്പത്തിൽ മദ്യം ലഭിക്കയില്ലെന്ന് അവക്ക് അറിയാമായിരുന്നു.

മൂന്നുപേരും ഷാപ്പിൽ വന്നു കയറിയ ഉടനെ മന്നൻവൈദ്യനു ഒരുണർവ്വ് ഉണ്ടായി. അതുവരെ തൻെറ മേശയുടെ അടുക്കൽ ഇരുന്നു അന്നേത്തെ വരവു ചിലവിൻെറ കണക്ക് എഴുതുകയായിരുന്നു. സ്നേഹിതന്മാരുടെ വരവു കണ്ട ഉടനെ ഒരു പുതിയ ജീവൻ വന്നതുപോലെ ചാടി എഴുന്നേററു അവരെ ആദരിച്ചു സ്വീകരിച്ചു.

എന്തൊരു മായാമയമാണ് ലോകം! ഈ മന്നൻവൈദ്യൻെറ നേരെ മരുമകനായ രാമനുണ്ണിയുടെ സവ്വസ്വവും ചതിയായി മറെറാരാൾക്കു കൊടുക്കാൻവേണ്ടി യത്നിക്കുന്ന കണ്ണൻമേനോനെയാണ് വൈദ്യൻ ഇത്രയധികം സ്നേഹിക്കുകയും രാത്രിതോറും ഇങ്ങിനെ ആദരിച്ചിരുത്തി മദ്യം കൊടുത്തു തൃപ്തിപ്പെടുത്തി അയക്കുകയും ചെയ്യുന്നത്. ഗോവിന്ദൻനമ്പ്യാരും കണ്ണൻമേനോനും എല്ലാ സംഗതിയിലും ഭിന്നാഭിപ്രായക്കാരാണ്. നമ്പ്യാർ പരസ്യമായി ഏർപ്പെടുന്ന നവ്വ കാര്യത്തിനും

മേനോൻ വിരോധിയായിരിക്കും. മേനോനെ അവമാനിക്കാൻ ദാനിയൽ പലതും പ്രവൃത്തിച്ചിട്ടുണ്ട്. അതു മേനോൻ നല്ലവണ്ണം അറിയുകയും ചെയ്യും. നമ്പ്യാരെയും നമ്പ്യാരുടെ കുടുംബത്തെയും നിന്ദിച്ചും അവരെക്കൊണ്ട് അപവാദങ്ങൾ സൂചിപ്പിച്ചും പത്രങ്ങളിൽ ദാനിയൽ എഴുതീട്ടുണ്ട്. അതിനു നമ്പ്യാർ പകരം എഴുതി ദാനിയലിനെ അവമാനിക്കുകയും ചെയ്തിട്ടുണ്ട്. ഇങ്ങിനെയുള്ളവരെയാണ് ഈ അവസരത്തിൽ പ്രാണസ്നേഹിതന്മാരായി കാണപ്പെടുന്നത്. അതിനു സംഗതിവരുത്തിയ മദ്യപാനത്തിനെ തൊഴേണ്ടതുതന്നെയാണ്. പകലൊക്കെ എന്തൊക്കെ ഭിന്നാഭിപ്രായവും വൈരവും പ്രകടിപ്പിച്ചാലും രാത്രി നിത്യം ഇവർ കൂടിച്ചേർന്നു ഏർപ്പെടുത്തിയ വിനോദങ്ങളിൽ ഏർപ്പെടാൻ മുടക്കം വരുത്താറില്ല. എന്നല്ല, രാത്രിയായാൽ ഒരുത്തനു മറ്റൊരുത്തനെ കണ്ടില്ലെങ്കിൽ മനസ്സിന്നു നല്ല സുഖമില്ല.

മദ്യപാനം ചെയ്തു പലരും തമ്മിൽ ശണ്ഠകൂടാറുള്ളതു നാമൊക്കെ പലപ്പോഴും കണ്ടിട്ടുണ്ടെങ്കിലും,

കനകംമൂലം കാമിനിമൂലം
കലഹം പലവിധമുലകിൽ സുലഭം,

എന്നു പറഞ്ഞ കവി, കലഹത്തിന്നു കാരണമായി മദ്യത്തെക്കുറിച്ചോർക്കാതിരുന്നത് അതിൻെറ ഇത്തരം വിശേഷവിധി കണ്ടിട്ടുതന്നെയായിരിക്കണം.

കണ്ണൻമേനോൻ ഷാപ്പിൽ കയറിയ ഉടനെ ഉച്ചത്തിൽ ഇങ്ങിനെ പറഞ്ഞു:

"കേട്ടില്ലെ, വർത്തമാനം കേട്ടില്ലെ, വൈദ്യൻ കേട്ടുവൊ? നമ്മുടെ സുബ്രഹ്മണ്യയ്യരെ കക്കിക്കൂടി നാടുകടത്തിയില്ലേ?"

വൈദ്യൻ—പട്ടർ ഓടിപ്പോയെന്നു കേട്ടു. പണം വളരെ കൊണ്ടുപോയൊ?

മേനോൻ— ഛട്ട്! പണം ആരു കൊണ്ടുപോകാൻ? ആ സാധുബ്രാഹ്മണനൊ! പട്ടര് പണമെടുത്തിരുന്നുവെങ്കിൽ നാമറികയില്ലെ?

വൈദ്യൻ—പിന്നെ ആരു പറഞ്ഞു?

ദാനിയൽ— മേനോൻ പോലീസ്സ് ഇൻസ്പെക്ടരാകാഞ്ഞതു തെററിപ്പോയി. നാട്ടിലെ കളവിൻെറ വിവരമൊക്കെ താനറിയും.

മേനോൻ—ഇതെന്തറിവാനാണ്? ഒങ്ങാടിയിൽ പാട്ടല്ലെ?

നമ്പ്യാർ—നാം അതൊന്നും പറയേണ്ടുന്ന ആവശ്യമില്ല. ഉപ്പു തിന്നവൻ വെള്ളം കുടിച്ചുകൊള്ളട്ടെ. നാം അല്പനേരം വിനോദിപ്പാൻ വന്നതാണ്. എന്തിനു മററുള്ളവരെ ദൂഷിക്കുന്നു? ആലോചിക്കാതെ നാം ഒന്നും പാകവും ചെയ്യരുത്.

നിനച്ചിടാതൊന്നു നടത്തൊലാ താ-
നനത്ഥമുണ്ടാ മവിവേകമൂലം;
തനിച്ചു സമ്പത്തു, കൊതിച്ചു ഭാഗ്യം
നിനച്ചു ചെയ്യോനെ വരിച്ചിടുന്നു.

ദാനിയൽ—ഭേഷ്, ഭേഷ്.

മേനോൻ - കുടിക്കണം, അതിനൊന്നു കുടിക്കണം. രാമാ, രാമാ, കൊണ്ടുവാ, അരേര കൊണ്ടുവാ. രാമനുറങ്ങിപ്പോയൊ?

ജാലകത്തിനുള്ളിൽകൂടി രാമൻ തലകാട്ടി എത്ര വേണമെന്നു ചോദിച്ചു.

മേനോൻ - നാല് അരേര, രണ്ടു സോഡയും— അത് എൻെറ കണക്കിലാണെ.

കല്പിച്ചതുപോലെ രാമൻ നാലുഗ്ലാസ്സിൽ ഓരോന്നിൽ അരേരദ്രാം റാക്കനിറച്ചു ജാലത്തിനുള്ളിൽകൂടി കൊടുത്തു. രണ്ടുകുപ്പി സോഡയും കൊടുത്തു. മന്നൻ വൈദ്യൻ സോഡക്കുപ്പി തുറന്നുനാലു ഗ്ലാസ്സിലും പകന്നു. പകന്നു കഴിഞ്ഞപ്പോൾ ദാനിയൽ ഇങ്ങിനെ പറഞ്ഞു:

"ഇതെങ്ങിനെ വെറുതെകുടിക്കും? എന്തടോരാമ,നാവില്ലെ"

ഉത്തരംപറയാൻ മടിക്കുന്ന സാക്ഷിയോടു ഒരു വക്കീലോ ഒരു ശിഷ്യനോട് ഒരു ഗുരുനാഥനൊ ആയിരുന്നു ഈ ചോദ്യം ചോ

ദിച്ചതെങ്കിൽ അതിനെ ആദരിച്ചുകൊണ്ടു, ഉണങ്ങിയ ഒരു ഇലക്കഷത്തിൽ അല്പം മാംസംവെച്ചു ജാലകത്തിനുള്ളിൽക്കൂടി കൈനീട്ടികൊടുക്കുകയല്ല ചെയ്യുകയെന്നു അറിയുന്നവരൊക്കെ, "നാവില്ലേ? എന്നതിനു ആട്ടിന്റെ ആ അവയവം ഉപ്പും മുളകും ചേൎത്തു വെളിച്ചെണ്ണയിൽ വറുത്തുണ്ടാക്കിയ ഉപദംശമില്ലേ, എന്നാണൎത്ഥമെന്നു ധരിച്ചിരിക്കുമല്ലോ. വീട്ടിലൊ, വേറെവല്ല ദിക്കിലൊ വിരുന്നിനുപോകുന്ന അവസരത്തിലൊ മേശയും കസാലയും കരണ്ടിയും മുള്ളും വസ്സിയും സ്ഫടികപ്പാത്രങ്ങളും മററുമായല്ലാതെ ഭക്ഷണം കഴിക്കുകയില്ലെന്നു ശാഠ്യമുള്ള യോഗ്യന്മാരാണിത്. ഭക്ഷണപദാൎത്ഥങ്ങൾ പചിക്കുന്നതിൽ വളരെ സൂക്ഷ്മതയും ശരീരസുഖശാസ്ത്രാനുസൃതങ്ങളായ മുൻകരുതലുകളും കാണിക്കേണ്ടതിന്റെ ആവശ്യം മനസ്സിലാക്കിയവരായിരിക്കാം; വിഷബീജങ്ങളെയും പരമാണുപ്രാണികളെയും അവയുടെ വ്യാപാരങ്ങളെയും പററി പഠിച്ച ശാസ്ത്രജ്ഞന്മാരായിരിക്കാം; ഭക്ഷണസാധനത്തിന്റെ പാകക്കേടുകൊണ്ടൊ, വൃത്തികേടുകൊണ്ടൊ, ഭാൎയ്യയേയും ഭൃത്യനേയും ശാസിക്കുന്ന ഗൃഹസ്ഥന്മാരായിരിക്കാം; ഈവക യാതൊരു ജ്ഞാനവും, പരിചയവും, സ്വഭാവവും ഈ അവസരത്തിൽ പ്രത്യക്ഷപ്പെടാതെ രാമൻ എങ്ങിനെയൊ എവിടുന്നൊ ഉണ്ടാക്കി വൃത്തികേട്ട എലക്കഷണത്തിലാക്കിക്കൊടുത്ത ആ മാംസം ഏററവും രുചിയുള്ളതായിക്കരുതി ഭക്ഷിച്ചുതൃപ്തിപ്പെടുന്നു!!

അവരവരുടെ ഓഹരിയിൽപ്പെട്ട അരയും നാവും വയററിലാക്കിയശേഷം പിന്നെയും ഓരോന്നു സംസാരിച്ചു തുടങ്ങി. നമ്പ്യാരും ദാനിയലും ഓരോ കസേലയിൽ ഇരുന്നു. കണ്ണൻമേനോൻ വൈദ്യന്റെ മേശമേൽ കയറി ഇരിപ്പായി. വൈദ്യൻ അവിടെ യങ്ങിനെ നടന്നുകൊണ്ടിരുന്നു.

അതിലിടക്കു് രാമൻ ഒന്നുകൂടി ജാലകത്തിനുള്ളിൽ തലകാണിച്ചുകൊണ്ടു, "സുബ്രഹ്മണ്യസ്വാമിന്റെ കണക്കു് നിങ്ങളെ കണക്കിലാനേ ചേൎത്തിന്" എന്നു കണ്ണൻമേനോനോടായിട്ടു പറഞ്ഞു. മേനോൻമേശമേൽനിന്നു ചാടി എഴന്നേററു ഇങ്ങിനെ പറഞ്ഞു:

"എന്റെ കണക്കിലൊ?, ആരുപറഞ്ഞു? ഞാൻ പറഞ്ഞു വോ? ആരാൻകുടിയ്ക്കുന്നതൊക്കെ എന്റെ പേരിലാണൊ ചേ ൎക്കുക?" രാമൻ— സ്വാമീന്റെ പേരില് കണക്കുവെയ്ക്കേണ്ടെന്നു നിങ്ങളല്ലെ പറഞ്ഞത്?

മേനോൻ—അതൊന്നും ഞാനറികയില്ല. അയാളെ കണക്കു അയാളോട വാങ്ങിക്കൊ. ഞാൻ ഈ മാസം ഇതുവരെയായിട്ടു പതിനഞ്ചേമുക്കാൽ ഉറുപ്പികടയ തരാനുള്ളു.

വൈദ്യൻ—അതു നമുക്കു എങ്ങിനെയെങ്കിലും കണക്കാക്കാം, സ്വാമി വരട്ടെ.

ഇവരിങ്ങിനെ പറയുന്നതിലിടയ്ക്ക് നമ്പ്യാര് ഒരു പുഷ്പത്തിന്റെ ദലങ്ങളെയും പരാഗത്തെയും അല്ലിയേയും അവയുടെ പ്രകൃതിവിശേഷങ്ങളെയും പുഷ്പത്തിൽ ആൺ പുഷ്പവും പെൺപുഷ്പവും ഉള്ളതും അതിൽ ആൺപുഷ്പത്തിലെ പരാഗങ്ങളെ ചിത്രശലഭങ്ങൾ പെൺപുഷ്പത്തിൽ കൊണ്ടിടുന്നതിനെയും മററും ദാനിയലോടു വിവരിച്ചു പറകയായിരുന്നു. ദാനിയൽ ഇതൊക്കെ പണ്ടേഗ്രഹിച്ചിരുന്ന മനുഷ്യന്റെ ഭാവത്തിൽ നമ്പ്യാരെ വിഡ്ഢിയാക്കിക്കൊണ്ടു ഓരോന്നെ കൊള്ളിച്ചു സംസാരിയ്ക്കുന്നു. മദ്യപാനം എന്നൊരു ദോഷമുണ്ടെന്നല്ലാതെ, ദൈവഭക്തനും, സത്യവാനും പലതും വായിച്ചു പരിജ്ഞാനമുള്ള ആളും ആയ നമ്പ്യാര് ദാനിയലിന്റെ പരിഹാസത്തെ മനസ്സിലായിട്ടും ഒരു തത്വജ്ഞാനിയുടെ ക്ഷാന്തിശീലം അവലംബിച്ചുകൊണ്ടു അതു ഗണ്യമാക്കാതെ തന്റെ പ്രസംഗം മുടക്കാതെ തുടൎന്നുകൊണ്ടിരുന്നു. മന്നൻ വൈദ്യൻ "സ്വാമി വരട്ടെ" എന്നുപറഞ്ഞതു ഒരു ചെകിടാലെ കേട്ട ദാനിയൽ ഇങ്ങിനെ ചോദിച്ചു:

"സ്വാമി ഇനി വരുമോ"

മേനോൻ—എവിടെവരാൻ അവനെ കടക്കുടി ഓടിച്ചില്ലെ? നാട്ടിൽനിന്ന് ഓടിച്ചില്ലെ ആ കള്ളൻ ദാമോദരൻ.

മദ്യപിച്ചുകഴിഞ്ഞാൽ പിന്നെ ആരെപ്പററിയും അവൻ എന്നും അവളെന്നും അതിർകവിഞ്ഞ ശകാരവാക്കം അല്ലാതെ ഈ

മാന്യന്മാർ ഉപയോഗിക്കാറില്ലെന്നു വായനക്കാർ ധരിയ്ക്കണം. പകൽസമയം ചെന്നു കാൽപിടിച്ചു വന്ദിയ്ക്കുന്ന ഒരു മഹാനെപ്പററിയായാലും രാത്രിസമയം പറയുമ്പോൾ അവൻ എന്നും മററും ഉപയോഗിയ്ക്കാൻ മേനോനും മററും മടിയ്ക്കാറില്ല. മദ്യം അകത്തു ചെന്നാൽ പിന്നെ സമഭാവന പ്രത്യക്ഷപ്പെടും പോൽ. ഇക്കാര്യത്തിൽ കുറെ വിവേകിയായിരുന്ന നമ്പ്യാർ ഇങ്ങിനെ പറഞ്ഞു:

"നിങ്ങൾ അറിയാത്ത സംഗതിയെ അടിസ്ഥാനമാക്കി യോഗ്യന്മാരെ കുററപ്പെടുത്തരുതു."

മേനോൻ—ഞാൻ അറിയില്ലെ. ദാമോദരനാണ് പണമൊക്കെ കട്ടതെന്നു ഞാൻ എവിടെ വേണമെങ്കിൽ സത്യം ചെയ്യാം.

നമ്പ്യാർ—(ഒരു ശ്ലോകം ചെല്ലാൻ അവസരം കിട്ടിയ ചാരിതാർത്ഥ്യം നടിച്ചുകൊണ്ട്),

സത്യവും പ്രിയവും ചൊൽക
ചൊൽകൊലാസത്യമപ്രിയം
കള്ളമായ് പ്രിയവും ചൊല്ലാ-
യ്കതേ ധർമ്മം സനാതനം.

സാധിയ്ക്കുന്ന ദിക്കിലൊക്കെ പ്രമാണങ്ങളും ശാസ്ത്രങ്ങളും പുരാണങ്ങളും ഉദ്ധരിയ്ക്കയെന്നതു നമ്പ്യാരുടെ ഒരു പ്രകൃതിവിശേഷമായിരുന്നു. മേൽപറഞ്ഞ ശ്ലോകം നമ്പ്യാർ ചൊല്ലിക്കഴിഞ്ഞപ്പോൾ അതിന്റെ ഭാവാർത്ഥം അറിവാൻ ദാനിയൽ ആവശ്യപ്പെട്ടു. നമ്പ്യാർ അതു വിസ്തരിച്ചു വിവരിച്ചു. അതിനനുസരിച്ചു ഇംഗ്ലീഷിലുള്ള ചില പദ്യങ്ങൾ ദാനിയലും ചൊല്ലി. ഇതിലിടയ്ക്കു നാലു പ്രാവശ്യംകൂടി രാമൻ അരേഡ്രാം കാരോരുത്തക്കായി ജാലകത്തിനുള്ളിൽകൂടി മദ്യഷാപ്പിൽനിന്നു മരുന്നുഷാപ്പിലേയ്ക്കു ഇറക്കുമതി ചെയ്തിരുന്നുവെന്നു കാണിക്കണം. അത്രാമത്തെ ഗ്ലാസ്സോടുകൂടി ഓരോരുത്തനും ബോധമില്ലാതായി. പിന്നെ പറയുന്നതിനൊന്നും വ്യവസ്ഥയുണ്ടായിരുന്നില്ല. നവരോജിയുടെ ബേങ്കിലെ പണമൊക്കെ ദാമോദരൻ അപഹരിച്ചിരിയ്ക്കുന്നുവെ

ന്നു കണ്ണൻമേനോൻ ഉച്ചത്തിൽ പറഞ്ഞുതുടങ്ങി. അതിൽ മന്നൻവൈദ്യനും യോജിച്ചു. നമ്പ്യാർ അതിനു എതിരായി സംസാരിച്ചു. പല ശാസ്ത്രങ്ങളും ഉദ്ധരിച്ചു. ദാനിയൽ ഇരുകക്ഷികളേയും തമ്മിൽ കടിപ്പിച്ചുകൊണ്ടു സംസാരിച്ചുതുടങ്ങി.

ഇടയ്ക്കിടയ്ക്കു സംസാരവിഷയം മാറി പല സംഗതികളെ കുറിച്ചും വിവാദമായി. ഒടുവിൽ സമുദായപരിഷ്കാരത്തെപ്പററിയായി. തീയ്യരുടെ ഇടയിൽ സമുദായത്തിൽ ചില പരിഷ്കാരങ്ങൾ ഏൎപ്പെടുത്താൻ ഉണ്ടായിരുന്ന സഭയെക്കുറിച്ചു മേനോൻ വിവരിച്ചു പറഞ്ഞു. താലികെട്ടുകല്യാണം ഇല്ലായ്മചെയ്യുന്നതു ഭോഷത്വമാണെന്നുള്ള കണ്ണൻമേനോന്റെ അഭിപ്രായം, തന്റെ സമുദായത്തിൽ ആവിധം പരിഷ്കാരം ഏൎപ്പെടുത്താൻ വിചാരിച്ചു പ്രവൎത്തിക്കുന്നവരിൽ ഒരാളായ ഗോവിന്ദൻ നമ്പ്യാൎക്കു അത്ര ബോദ്ധ്യമായില്ല. അദ്ദേഹം താലികെട്ടു അൎത്ഥമില്ലാത്ത ഒരാചാരമാണെന്നു പറഞ്ഞുതുടങ്ങി. അപ്പോൾ മേനോൻ പത്രത്തിൽ അയയ്ക്കാൻ വളരെ അദ്ധ്വാനിച്ചു എഴുതിവെച്ചിരുന്ന ഒരു ലേഖനത്തിന്റെ പകൎപ്പു തന്റെ കീശയിൽ തൽക്കാലം കിടപ്പുണ്ടായിരുന്നതു് എടുത്തു വായിച്ചു. വ്യാകരണനിയമങ്ങളെ അശേഷം അഗണ്യമാക്കിയും നൈയായികമതങ്ങളെ തിരസ്കരിച്ചും അൎത്ഥമറിയാത്ത സംസ്കൃതപദങ്ങളെ പേനത്തുമ്പത്തു വരുമ്പോലെ എഴുതിച്ചേൎത്തും രചിക്കപ്പെട്ടിരുന്ന ആ ലേഖനം കണ്ണൻമേനോന്റെ തൽക്കാലസ്ഥിതിയിൽ കാഴ്ചയ്ക്കും ബുദ്ധിക്കും ഉണ്ടായിരുന്ന വെളിവിന് ഏററവും അനുകൂലിക്കുന്ന വ്യക്തിയിലും സ്ഫുടതയിലും ഇങ്ങിനെ വായിച്ചു:

"മാന്യപത്രാധിപരേ"

താഴെ എഴുതിയ ലേഖനത്തെ നിങ്ങളുടെ വിലയേറിയതും പ്രതിതമായ സഞ്ചാരത്താൽ പ്രസിദ്ധമായ പത്രത്തിന്റെ ഒരു മാന്യകോണിൽ പ്രസിദ്ധംചെയ്വാനും തിയ്യസമുദായത്തിന്റെ നാശത്തെചെയ്വാൻ ഉദ്ധരിച്ചിരിക്കുന്നവരുടെ ദൃഷ്ടിഗോ

ചരത്തിൽ ഉൽബോധിതമാക്കി സാധുക്കളെ രക്ഷിക്കുവാൻ വളരെ സവിനയത്തോടുകൂടി അപേക്ഷിക്കുന്നു.

മഹാത്മാവായ രേണുകാപുത്രൻ സ്ഥാപിക്കപ്പെട്ടിരിക്കുന്ന തിരണ്ടുകുളി, പുളികുടി, കെട്ടുകല്യാണം തുടങ്ങിയുള്ളതായ അടിയന്തരങ്ങൾ നശികരിപ്പാനും സാധുക്കളായ വണ്ണാൻ കാവുതിയൻ എന്നിവരുടെ വൃത്തി നിഷ്ഫലമാക്കുകയും ശോചനീയമായ ഈകാര്യത്തിൽ ചെറിയ പെൺകുട്ടികൾ പൊന്നാഭരണത്താൽ അണിയിച്ചു വാദ്യഘോഷസമ്മിശ്രം അടുത്തുള്ള സമീപകുളങ്ങളിൽസ്നാനാൎത്ഥമായി വളരെ ജനം അനവധിയായി ആബാലവൃദ്ധം കൂട്ടികൊണ്ടുപോകപ്പെട്ടു കളിപ്പിക്കുന്നതു വളരെ സസന്തോഷജനകമാകകൊണ്ട് അതിനെ പുരസ്കരിക്കുന്നതു മഹാപാപമായിട്ടുള്ളതും ആകുന്നു തീയ്യർ ബ്രാഹ്മണജാതിയായിരുന്നുവെന്നു മനുസംഹിതയിൽ നിസ്സംശയം വിശാരദീകരിക്കപ്പെട്ടിട്ടുണ്ട്.

ചതുൎത്ഥ ഏകജാതിസ്തു
ശൂദ്രോനാസ്തീതു പഞ്ചമഃ.

എന്നതിൻെറ അൎത്ഥം നാലുജാതിയും ഒരു ജാതിയായിരുന്നുവെന്നും ശൂദ്രന്മാർ പഞ്ചമന്മാർ അല്ലെന്നും ആകുന്നു. ഇതുകൊണ്ടുതന്നെ ബ്രാഹ്മണർ ചെയ്യുന്നതും മനുസ്മൃതിയിൽ നിരാക്ഷേപം കല്പിക്കാതിരുന്നതായി ശങ്കരസ്മൃതിയിൽ ഉൽക്കണ്ഠപ്പെട്ടിരിക്കുന്ന ശാസ്ത്രീയമാണ് താലികെട്ട് എന്ന് വളരെ വിശദസ്തമാകുന്നുണ്ടല്ലോ അങ്ങിനെ ഇരിക്കെ കേവലം ജാത്യാഭിമാനികളും ദുൎമ്മാനനിരുദ്ധന്മാരും ആയ ചിലർ തീയ്യജാതിയുടെ നായകന്മാരാണെന്നു വെറുതെ നിഷിദ്ധമാക്കാൻവേണ്ടിയും അവരുടെ സേവകന്മാരെക്കൊണ്ട് പത്രങ്ങളിൽ ഉൽക്കണ്ഠപ്പെടുത്തി താലികെട്ടെന്ന ഏററവും അപ്പ്രാചീനവും വളരെ പുരാതനവും നവീനവിദ്വാന്മാരാൽ സ്ഥാപിതമായതും ആയ നിരൎത്ഥശൂന്യമല്ലാത്ത മംഗളകൎമ്മത്തെ ഇല്ലാതാക്കുവാൻ തീയ്യസമുദായത്തിൻെറ നാമൈക സുപ്രസിദ്ധന്മാരായ തറയിൽ കാരണവന്മാൎക്കല്ലാതെ

അധികാരമില്ലാത്തതും ഉണ്ടാകാൻ പാടില്ലെന്നു നിഷേധിക്കാവുന്നതുമാകുന്നു. വളരെ സാധുക്കളും കഞ്ഞിവെള്ളംകുടിക്കാൻ നിർവ്യാജമായി യാതൊന്നും കേവലം ഇല്ലാത്തവർ അവരുടെ നിർമ്മൂല്യസാധനങ്ങളായി കിണ്ടി കിണ്ണം മുതലായവയെ വിക്രമം ചെയ്തിട്ടുപോലും പെൺകുട്ടികളുടെ താലികെട്ട് എന്ന മംഗളസൂത്രധാരണയെ നിഷ്കപടമെന്നിയെ നിർവ്വഹിക്കുന്നതു നിഷിദ്ധീകരിക്കുന്നതു യോഗ്യന്മാരായ മഹാന്മാരുടെ ധമ്മബുദ്ധിക്കു കേവലം അയോജ്യമല്ലെന്നുള്ളതിനു യാതൊരു ജിജ്ഞാസയും ഉണ്ടാവാൻ പാടില്ലാത്തതാകുന്നു. അതുകൊണ്ട് ഈ വത്തമാനം പത്രകോണിൽ പ്രസിദ്ധീകരിക്കാൻ അപേക്ഷിക്കുന്നു."

ഈ ഉപന്യാസം വായിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുന്നതിനിടയിൽ ഗോവിന്ദൻ നമ്പ്യാർ അതിനു വിരോധമായി പലതും പറഞ്ഞു രസിച്ചുവെങ്കിലും ഉച്ചത്തിലും ഒടുവിലും പറഞ്ഞതു കണ്ണൻമേനോൻ ആയിരുന്നതിനാൽ അയാൾക്കുതന്നെയാണ് ജയമെന്നു തീർച്ചയാക്കി.

എന്തിനധികം പറയുന്നു? നേരം ഒരുമണിയായി. ഔിറവുനടക്കുന്ന ഒരു പോലീസ്സുകാരൻ ഈ ശബ്ദവും ലഹളയും കൊക്കേട്ടു മെല്ലെ ഷാപ്പിൻെറ അടുക്കെ വന്നുനിന്നു അകത്തേക്കു തലയിട്ടുനോക്കി. ഈ ഉദ്യോഗസ്ഥന്മാരും പ്രമാണികളും ഇങ്ങിനെ ലഹള കൂട്ടുന്ന അവസരത്തിൽ പൊലീസ്സുകാരൻ എന്തു പറവാനാണ്! അവനെ കണ്ണൻമേനോൻ എങ്ങിനെയൊ കണ്ടുവശായി. ഉടനെ അവനെ അകത്തേക്കു ക്ഷണിച്ചുവരുത്തി.

"ഇതാനമ്മുടെ സമാധാനപരിപാലകൻവന്നു, ഇവൻെറ ബഹുമാനത്തിനു നാം അരേരസേവിക്കണം" എന്നുപറഞ്ഞു രാമനെ പിന്നെയും വിളിച്ചു. തങ്ങളിൽ ഒരോരുത്തർ അരേര വാങ്ങുകയും പോലീസ്സുകാരനു ഒരു ഡ്രാം കൊടുക്കുകയും ചെയ്തു. ഗോവിന്ദൻ നമ്പ്യാർ പൊലിസ്സുകാരുടെ കത്തവ്യകമ്മത്തെപ്പററിയും ഉത്തരവാദിത്വത്തെപററിയും ഒരു പ്രസംഗം ചെയ്തു. ലണ്ടൻ പോലീസ്സിൻെറ ഗുണത്തെപ്പററി ദാനിയലും കുറെ പ്രസംഗിച്ചു.

പ്രസംഗങ്ങൾക്കൊന്നും വാലുംതലയും കാൎയ്യകാരണസംബന്ധവും ഉണ്ടായിരുന്നില്ലെന്നു പ്രത്യേകം പറഞ്ഞു വായനക്കാരുടെ മനോധൎമ്മത്തെ ഞാൻ അവമാനിക്കുന്നില്ല. പോലീസ്സുകാരൻ ഉടനെ ഇൻസ്പെക്ടരായിത്തീരുമെന്നു കണ്ണൻമേനോൻ അനുഗ്രഹിക്കുകയും ചെയ്തു. വല്ലവിധത്തിലും അവിടെനിന്നു കഴിഞ്ഞു പോയാൽമതിയെന്നു കൺസ്റ്റബിൾ വിചാരിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കെ, നവറോജിയുടെ ബേങ്കിന്റെ കാൎയ്യത്തിലുള്ള തൎക്കത്തെപ്പററി അവനുള്ള അഭിപ്രായമറിവാൻ മേനോൻ ആവശ്യപ്പെട്ടു. ആ സാധു താൻ ഒന്നും അറികയില്ലെന്നു പറഞ്ഞു ഒഴിയുവാൻ ശ്രമിക്കുന്നതിലിടക്ക് തൎക്കം പിന്നെയും മൂത്തുതുടങ്ങി. കണ്ണൻ മേനോൻ ദാമോദരനെ വളരെ ദൂഷിച്ചു ചീത്തപറഞ്ഞു. നമ്പ്യാർ അതിന്നു എതിരുപറഞ്ഞു തമ്മിൽവാക്കേററമായി.

ആ അവസരത്തിൽ ഒരാൾ ഷാപ്പിൽ കയറിവന്നു. അദ്ദേഹത്തെ കണ്ട ഉടനെ ശബ്ദംനിന്നു; ഓരോരുത്തനും കാലും തലയും നേരെ നിൎത്തുവാൻ ശ്രമിച്ചുതുടങ്ങുകയും അതിൽ മുടങ്ങുകയും പിന്നെയും ശ്രമിക്കുകയും ചെയ്തുകഴിച്ചു. ആ തരംനോക്കി പോലിസ്സുകാരൻ വെളിക്കുചാടിപ്പോയി. പോകുമ്പോൾ 'ഇതു കള്ളുപിടികയിൽവെച്ചു തല്ലുകൂടുന്ന പറയന്മാരേക്കാൾ കഷ്ടമല്ലേ" എന്നു തന്നെത്താൻ പറഞ്ഞു. അവൻ പോയി ഒരു ഷാപ്പിന്റെ കോലായിൽ കിടന്നു. ബീററു പരിശോധനയ്ക്കുവരുന്ന ഇൻസ്പെക്ടരുടെ "വിസിൽ" കേൾക്കുമ്പോൾ ഉണരണെ ഭഗവതീ എന്നു ധ്യാനിച്ചുകൊണ്ടു സുഖനിദ്ര പ്രാപിക്കുകയും ചെയ്തു.

ഷാപ്പിൽവന്ന ആളുടെഅടുക്കൽ മന്നൻ വൈദ്യൻ ചെന്നിട്ടു അദ്ദേഹംവന്ന ആവിശ്യം ചോദിച്ചു. അദ്ദേഹം കീശയിൽനിന്ന് ഒരു കഷണം കടലാസ്സെടുത്ത് 'ഈ മരുന്നുണ്ടാക്കിത്തരണേ' എന്നുപറഞ്ഞു വൈദ്യന്റെകയ്യിൽ കൊടുത്തു. വൈദ്യൻകടലാസ്സുവാങ്ങി അകത്തേയ്ക്കുപോയി. ഈ തല കാഞ്ഞ നിലയിൽഎന്തുമരുന്നാണ് വൈദ്യൻ ചേൎത്തുകൊടുക്കുന്നതെന്ന് ഈശ്വരൻമാത്രം അറിയും! ശേഷം മൂന്നുപേരേയും സമീപത്തുള്ള ഗ്ലാസ്സും

എലക്കഷണവും ആമുറിയ്ക്കകത്തുള്ള വായുവിൻെറമണവും താൻ കേട്ടിരുന്ന സംഭാഷണത്തിൻെറ ഏതാൻ ചിലഭാഗവും കൂടി അദ്ദേഹം മനസ്സുകൊണ്ടു പരിശോധിച്ചുനോക്കിയതിൽ ഉണ്ടായ അനുഭവം നിമിത്തം ഒരക്ഷരമെങ്കിലും അവരോടു പറവാൻ തോന്നിയില്ല. നമ്പ്യാർ കുറെ ലോക്യംപറവാൻ ഭാവിച്ചു. പക്ഷെ നാവും ബുദ്ധിയും സ്വാധീനമല്ലാതിരുന്നതിനാൽ വിചാരിച്ചതൊന്നും പറവാൻ സാധിച്ചില്ല. നമ്പ്യാര് സംഗതിവശാൽ ഒരു മദ്യപനായി തീൎന്നുവെങ്കിലും സ്വതവെ വളരെ സമഭാവനയും ഈശ്വരഭക്തിയും ഭൃതദയയും ഉള്ള ആളാണ്. എന്നാണ് ഈ ഗുണങ്ങളൊക്കെ മദ്യത്തിൽ തീരെ മുഴകിപ്പോകുന്നതെന്ന് അറിഞ്ഞില്ല. നമ്പ്യാരുടെ ചോദ്യംകേട്ടശേഷം അദ്ദേഹം "അമ്മയ്ക്കു നല്ല സുഖമില്ല. വയററിൽ പെട്ടെന്നു ഒരു വേദന ഉണ്ടായിരിയ്ക്കുന്നു" എന്നു മാത്രം പറഞ്ഞു. കുറെ കഴിഞ്ഞു അദ്ദേഹം മരുന്നു വാങ്ങി ഇറങ്ങിപ്പോയി.

അതു നമ്മുടെ നായകൻ ദാമോദരൻ ആയിരുന്നു. ലോകത്തിൽ നായ, കുറുക്കൻ മുതലായ ദുല്ലഭം ചില നാൽക്കാലികളും മൂങ്ങ മുതലായ പക്ഷികളും ഒഴികെ ശേഷം തിൎയ്യക്കുകളും സജ്ജനങ്ങളും ഗാഢനിദ്രയനുഭവിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കെ മദ്യപാനംകൊണ്ടു ദൂഷിയ്ക്കപ്പെട്ട ബുദ്ധിയാൽ കല്പിയ്ക്കപ്പെടുന്ന ദുൎന്നയങ്ങളാചരിച്ചു പാപം തേടേണ്ടതിനായി ജലപിശാചു മുതലായവരും നിശീഥിനിയിൽ പ്രവേശിച്ചു അന്തൎദ്ധാനം ചെയ്കയും ചെയ്തു.

അദ്ധ്യായം 12.

ബേങ്കിലെ കണക്കുപ്പിള്ള.

ദാമോദരൻ രാമമന്ദിരത്തിൽനിന്ന് കടവിൽ ഇറങ്ങിപ്പോയിട്ട് ആഴ്ച ഒന്നായി. അതിലിടയ്ക്കു രാമനുണ്ണി ആവശ്യാൎത്ഥം

ബെമ്മയിലേയ്ക്കു പോയിരിയ്ക്കുന്നു. കോരപ്പനു ശരീരത്തിനു നല്ല സുഖമില്ലായ്കയാൽ വീട്ടിൽനിന്നു പുറത്ത് ഇറങ്ങാറില്ല. രാമമന്ദിരത്തിൽ പോയി വസുമതിയെ കാണ്മാൻ ദാമോദരനു സമയം കിട്ടുന്നില്ല. അവൻ ബേങ്കിലെ കണക്കുകൾ നോക്കുന്ന തിരക്കായിരുന്നു. ഒരാഴ്ചമുമ്പ കണ്ട ദാമോദരനെയല്ല ഇന്നു നാം കാണുന്നത്. ശരീരം വളരെ ക്ഷീണിച്ചു, വിളറി നേത്രങ്ങളുടെ ചൈതന്യവും മുഖത്തിൻെറ പ്രകാശവും കുറഞ്ഞിരിയ്ക്കുന്നു. എങ്ങിനെ ഈ അവസ്ഥാന്തരത്തെ പ്രാപിയ്ക്കാതിരിയ്ക്കും? ഒരാഴ്ചയിലിടയ്ക്കു വന്നുകൂടിയിരിയ്ക്കുന്ന മാററങ്ങൾ എന്തൊക്കയാണ്! വളരെ നല്ല നിലയിൽ നടന്നുപോന്നിരുന്നതും തൻെറ എജമാനനു വലിയ ആദായത്തിനു സംഗതിയായിരുന്നതുമായ കച്ചവടത്തിനു വലിയ ഉടവുവരാൻ പോകുന്നു. ബേങ്കിൽനിന്നു പണം വളരെ പോയ്ക്കായിട്ടുണ്ട്. നവറോജിയുടെ കച്ചവടവും മാനവും അനേകം ജനങ്ങളുടെ പണവും നഷ്ടമാകാൻ അതുതന്നെ കാരണമാകും. അതു നിമിത്തം ആൎക്കെല്ലാം എന്തെല്ലാം നഷ്ടകഷ്ടങ്ങൾ സംഭവിയ്ക്കുമെന്ന് ഇപ്പോൾ ഊഹിയ്ക്കാൻപോലും സാധിയ്ക്കുന്നതല്ല. ഈ അനൎത്ഥത്തിനൊക്കെ കാരണമായ ആ ബ്രാഹ്മണൻ ഒളിച്ചോടിപ്പോയി. ചിലരുടെ ഇടയിൽ ദാമോദരനെപ്പററി സംശയം നേരിട്ടിരിയ്ക്കുന്നു. "ഒരുത്തനുണ്ടാക്കിന ദുഷ്പ്രവാദം പരത്തുവാൻ" ആളുകൾക്കു ക്ഷാമമുണ്ടോ? കാൎയ്യത്തിൻെറ യഥാൎത്ഥമറിയുന്നവർ ഏററവും ദുർല്ലഭമാണ്. മാന്യനായി കാലക്ഷേപം ചെയ്യുന്ന ഒരാളെ പററിയുണ്ടാകുന്ന ആക്ഷേപത്തെ വിശ്വസിയ്ക്കുകയും അതിൽ സന്തോഷിയ്ക്കുകയും ചെയ്യുന്നവരാണ് ലോകത്തിൽ അധികമുള്ളത്. അതിലിടയ്ക്കു തൻെറ അമ്മയ്ക്കു ശരീരത്തിനു നല്ല സുഖമില്ലാതായിരിയ്ക്കുന്നു. വയററിൽ കഠിനമായ ഒരു സുഖക്കേടുകൊണ്ടു വലയുന്ന ആ സ്ത്രീയെ ശുശ്രൂഷിയ്ക്കാൻ അല്പനേരമെങ്കിലും വീട്ടിലിരിയ്ക്കാൻ അവനു സമയം കിട്ടുന്നില്ല. ഇതൊക്കെയ്ക്കും പുറമെ താൻ സ്നേഹിച്ചാരാധിയ്ക്കുന്ന തൻെറ പ്രിയതമയ്ക്കു തന്നിൽ ചില സംശയങ്ങ

ളുണ്ടായിരിയ്ക്കുന്നുവെന്ന് അവൻ ധരിച്ചിരിയ്ക്കുന്നു. കുഞ്ഞിരാമൻ ഒരു വഴിയ്ക്കും, കല്യാണി മറ്റൊരു വഴിയ്ക്കും മന്നൻവൈദ്യൻ തൻെറ സ്വന്തവഴിയ്ക്കും കണ്ണൻമേനോൻ പലവഴിയ്ക്കും അവനെ ദൂഷിയ്ക്കുകയും അവൻെറ പേരിനു കളങ്കമുണ്ടാക്കാൻ ശ്രമിയ്ക്കുകയും ചെയ്യുന്നു. സ്വപ്നത്തിലും ജാഗ്രത്തിലും തൻെറ ഉള്ളിൽ വസിയ്ക്കുന്ന വസുമതിയെ കാണാനും അവളോടു സംസാരിയ്ക്കാനും ഒരാഴ്ചയായി അവന്ന് അവസരം കിട്ടിയതേ ഇല്ല. ശരീരം മെലിയുവാനും മുഖം വിളറുവാനും ഇതിനേക്കാൾ വലിയ കാൎയ്യങ്ങൾ വല്ലതും ആവശ്യമുണ്ടോ? എന്നാൽ ഇതിലും വലുതായ അനൎത്ഥങ്ങൾ അവനു നേരിടുകയും ചെയ്തു. അതു മറ്റൊരു അദ്ധ്യായത്തിൽ കാണാവുന്നതാണ്.

അതിലിടയ്ക്കു ബേങ്കിലെ കണക്കുകൾ പരിശോധിച്ചതിൽ കണ്ട വിവരങ്ങൾ എന്താണെന്നു പരിശോധിയ്ക്കുക.

ദാമോദരൻ അന്നു രാത്രി നവറോജിയുടെ വീട്ടിൽ ചെന്നിരുന്നപ്പോൾ അദ്ദേഹം ഉറങ്ങാതെ ഒരു വൎത്തമാനപത്രം വായിച്ചുകൊണ്ടിരിയ്ക്കുയായിരുന്നു. ദാമോദരനെ കണ്ട ഉടനെ വൎത്തമാനക്കടലാസ്സ് അടുത്തുണ്ടായിരുന്ന ഒരു മേശമേൽ വെച്ച് 'എന്താ ഈ അകാലസമയത്തു വന്നത്. ബേങ്കിലെ കണക്കുകൾ നോക്കി കഴിഞ്ഞുവോ? സുബ്രഹ്മണ്യയ്യരുടെ വൎത്തമാനം വല്ലതും കേട്ടുവോ? ജനങ്ങൾ പലതും പറയുന്നുണ്ടല്ലോ, എന്താണ് സൂക്ഷ്മവൎത്തമാനം? എന്നിങ്ങിനെ ചില ചോദ്യങ്ങൾ വഴിയ്ക്കുവഴിയായി ചോദിച്ചു. ദാമോദരൻ ഒരു കസാലയിൽ ഇരുന്നു നാലുപാടും ഒന്നു നോക്കി.

നവറോജി—ഇല്ല, ഇവിടെ വേറെ ആരുമില്ല. പണിക്കാരൊക്കെ ഉറങ്ങാൻ ചെന്നുകിടന്നു. എന്താ പറവാനുള്ളത്? പറയൂ.

ദാമോദരൻ—പട്ടര് പററിച്ചുവെന്നാണ് തോന്നുന്നത്. കണക്കുമുഴുവൻ ഞാൻ നോക്കിക്കഴിഞ്ഞില്ല. സേഫിൽ അ

ഞ്ഞൂറിൽ ചില്ലാനം ഉറുപ്പിക നോട്ടായും നാണ്യമായും ഉണ്ടായിരുന്നു.

നവറോജി—അതെ, സുബ്രഹ്മണ്യയ്യർ അന്നു വൈകുന്നേരം തന്ന കണക്കിൽ അഞ്ഞൂററിൽ ചില്ലാനം ഉറുപ്പിക ബാക്കിയുണ്ടായിരുന്നുവെന്നാണല്ലൊ കാണിച്ചിരുന്നത്.

ദാമോദരൻെറ ശ്വാസം നേരെയായി.

ദാമോദരൻ—ഞാൻ തനിയെയാണ് പോയി സേഫ് തുറന്നിരുന്നത്. സുബ്രഹ്മണ്യയ്യരോടു സേഫ് ആരും ഏററുവാങ്ങിയിരുന്നില്ലല്ലൊ. അതുകൊണ്ടു പണം വല്ലതും പോയ്പ്പോയെങ്കിൽ ജനങ്ങൾ എന്നെ ശങ്കിയ്ക്കാൻ മതിയല്ലൊ.

നവറോജി—ഛട്ട്! നിങ്ങളെ സംശയിക്കാനൊ? ജനങ്ങൾ എന്തെങ്കിലും സംശയിക്കട്ടെ. അതു നോക്കേണ്ടതു ഞാനാണല്ലൊ. ഇനി രണ്ടോ മൂന്നൊ ആയിരം ഉറുപ്പിക ബേങ്കിൽനിന്നു കാണാതെ പോയെന്നുതന്നെ ഇരിയ്ക്കട്ടെ. ഞാനതു ജനങ്ങളെ അറിയിക്കാൻ പോകുമൊ? നിങ്ങളെ സംശയിക്കുന്നവൎക്ക് എന്തുകൊണ്ട് എന്നെ സംശയിച്ചുകൂടാ. ഇതു പറവാനാണൊ നിങ്ങൾ ഇപ്പോൾ വന്നത്? പോയി ഉറങ്ങിക്കോളൂ. നാളെ കണക്കു മുഴുവൻ നോക്കണം. അതിലിടയ്ക്കു സുബ്രഹ്മണ്യയ്യരുടെ അമ്മയ്ക്കു സുഖക്കേടുള്ളതു നേരൊ എന്ന് അന്വേഷിയ്ക്കണം. അയാൾ എവിടെയാണുള്ളതെന്നും അന്വേഷിയ്ക്കണം. ആവശ്യമുണ്ടെങ്കിൽ വിവരം പത്രത്തിൽ പരസ്യം ചെയ്യാം.

ദാമോദരൻ—കാൎയ്യം കോടതിയിൽ കയറേണ്ടിവന്നെങ്കിൽ നമ്മുടെ ഭാഗത്തു തെററൊന്നും ഉണ്ടായിരിയ്ക്കരുത്.

നവറോജി—എന്തുകേസ്സ്! രണ്ടുനാലായിരം ഉറുപ്പികയാണെങ്കിൽ അതിനു പട്ടരെ ജെയിലിലാക്കാൻ പോണോ. അതൊന്നും സാരമില്ല.

സാധു നവറോജി! തൻെറ ബേങ്കിൽനിന്നു പോയ്പ്പോയ

സംഖ്യയെപ്പററി അദ്ദേഹത്തിന്നു യാതൊരു അറിവും ഉണ്ടായിരുന്നില്ല.

ദാമോദരൻ സേട്ടുവിൻെറ വീട്ടിൽനിന്നു നേരെ സ്വന്തം വീട്ടിലേയ്ക്കു പോയി. അന്നു രാത്രി ഉറങ്ങാതെ കഴിച്ചു. പിറെറ ദിവസം അതിരാവിലെ ബേങ്കിലേയ്ക്കു പോയി, കണക്കുകൾ പരിശോധിച്ചുതുടങ്ങി. ഇങ്ങിനെ ഒരാഴ്ചയായി കണക്കുകൾ പരിശോധിച്ചുവരുന്നു. അതിൽ പല തകരാറുകളും അവൻ കണ്ടുപിടിച്ചു.

നാൾവഴിയിൽ ചിലർ പണം അടച്ചതായി ആദ്യം എഴുതുകയും പിന്നെ അതുതന്നെ വെട്ടിക്കളകയും ചെയ്തിട്ടുള്ളതായി വളരെ ഉണ്ട്. കാഷ് ബുക്കിൽ കുത്തിക്കളഞ്ഞ സംഖ്യയിൽ ചിലതു ചേൎക്കയും ചിലതു ചേൎക്കാതിരിയ്ക്കയും ചെയ്തിരിയ്ക്കുന്നു. ഇതു വളരെ സംശയം ജനിപ്പിയ്ക്കയാൽ ഇങ്ങിനെ കുത്തിക്കളഞ്ഞ പേരുള്ള ചില കച്ചവടക്കാരെ വരുത്തി ചോദിച്ചതിൽ അതിൽ ചിലർ ഉറുപ്പിക അടച്ചിട്ടുണ്ടെന്നും അതിന്നവൎക്കു രശീതി കിട്ടീട്ടുണ്ടെന്നും ആ വക സംഖ്യകൾ കാഷ്ബുക്കിൽ ചേൎത്തിട്ടില്ലെന്നും ചിലതു തിയ്യതി മാററി കാഷ്ബുക്കിൽ ചേൎത്തിരിയ്ക്കുന്നുവെന്നും കണ്ടു.

സുബ്രഹ്മണ്യയ്യർ ചെയ്ത വഞ്ചന അഥവാ അയാൾക്കു പററിയ വിഡ്ഢിത്വം ഇങ്ങിനെയായിരുന്നു:

കണ്ണൻമേനോനും കാൎത്തികരാമനും കൂഹരി ചേൎന്ന ഒരു കച്ചവടം തുടങ്ങി. ബോമ്പായിൽനിന്നു വരുത്തിയ കുപ്പിവള ചില ഇംഗ്ലീഷു മരുന്നുകൾ, തുണിസ്സാമാനങ്ങൾ, കുട മുതലായവയായിരുന്നു മുഖ്യമായ സാധനങ്ങൾ. രണ്ടുപേരും "ഇൻസോൾവെൻറ്"കാരായിരുന്നു. മേനോൻെറ ജാലവിദ്യകൊണ്ടു സാധു സുബ്രഹ്മണ്യയ്യരെ കൂടി കൂഹരിയ്ക്കു ചേൎക്കയും അയാളെക്കൊണ്ടു പണമൊക്കെ ചെലവാക്കിയ്ക്കയും ചെയ്തു. അപ്പപ്പോൾ ആവശ്യമുള്ള പണത്തിന്നു മേനോൻ എഴുതുമ്പോൾ, ബേങ്കിലേയ്ക്കു വല്ലവരും അടയ്ക്കുവാൻ കൊണ്ടുവന്ന പണമെടുത്തയ

ക്കം. 500 ക. ഒരുവൻ അടച്ചുവെന്നിരിയ്ക്കട്ടെ. ആ ഉറുപ്പിക അഞ്ഞൂറും മേനോന്ന് അയച്ചുകൊടുക്കുകയും പിറ്റെ ദിവസം മ റ്റൊരാൾ 600 ക. കൊണ്ടുവന്നാൽ ആദ്യത്തെ 500 ക. അ തിൽനിന്ന് അടയ്ക്കുകയും ബാക്കി 100 ക. കണക്കിൽ പിടി യ്ക്കാൻ നിവൃത്തിയില്ലാത്തതിനാൽ അതു സ്വന്തം കീശയിലിടുക യും ചെയ്യും. വൈകുന്നേരം മേനോനും കൂട്ടരുമായുള്ള വിനോദ ത്തിൽ ഈ നൂറുറുപ്പികയിൽ ഏതാനും തീരും. പിറ്റെ ദിവസം ഒരാൾ 400 ക. യും മറ്റൊരാൾ 500 ക. യും അടയ്ക്കാൻ കൊ ണ്ടുവന്നാൽ അതിൽ 600 ക. തലേദിവസത്തെ കണക്കിൽ ചേൎത്തു ശേഷം മുന്നൂറുറുപ്പിക സ്വന്തം പെട്ടിയിലായി. അതു ചില്ലറച്ചെലവിന്ന് ഉപയോഗിയ്ക്കുകയും ചെയ്യും. ഇങ്ങിനെ യാണ് നാൾവഴിയിൽ ചിലരുടെ വരവ് എഴുതുകയും അതു പിന്നെ തടയുകയും ചിലതു കാഷ്ബുക്കിൽ തീയ്യതി മാറി ച്ചേൎക്കയും ചിലതു കേവലം ചേൎക്കാതിരിയ്ക്കയും ചെയ്യാനിടയാ യത്. ഇങ്ങിനെയാണ് ബേങ്കിലെ പണം വളരെ സുബ്രഹ്മ ണ്ണ്യയ്യർ പാറിപ്പോയത്. ഒടുവിൽ മേനോന്റെ കച്ചവടത്തിൽ നിന്നു തനിയ്ക്കു് ആദായം ഉണ്ടാകുമെന്ന് അയാൾ വിശ്വസി ച്ചിരുന്നു. കച്ചവടം തിരെ പൊളിഞ്ഞു. പതിനായിരം ഉറുപ്പിക നഷ്ടമായി. ഇതിൽ താനും ഓഹരിയ്ക്കുണ്ടെന്നും അതിൽ വീത പ്രകാരം താനും കൊടുക്കേണ്ടിവരുമെന്നും കൊടുത്തില്ലെങ്കിൽ താൻകൂടി ഓഹരി ചേൎന്ന വിവരം സേട്ടുവിനെ ധരിപ്പിയ്ക്കുമെ ന്നും പറഞ്ഞു പട്ടരെ മേനോൻ ഭയപ്പെടുത്തി. പട്ടർ ഉടനെ നാടുവിട്ടു പോകാൻ സംഗതി അതായിരുന്നു

എന്നാൽ ഇതൊന്നും സാരമില്ല. മേനോൻ നിമിത്തം ഉ ണ്ടായ നഷ്ടം ആകപ്പാടെ 10,000 ക.യെ ഉണ്ടായിരിക്കയുള്ളു. ഇതിലും വലുതായ കാൎയ്യം സുബ്രഹ്മണ്ണ്യയ്യർ ചെയ്തിട്ടുണ്ടായിരു ന്നു. "പന്തിരുകൈക്കാർ" എന്ന പേരിൽ ചിലർ കൂടി ബിലാ ത്തിക്കച്ചവടം ചെയ്യാൻ തീൎച്ചയാക്കി, ഒരു കമ്പനി ഏൎപ്പെടു ത്തിയിരുന്നു. ഈ കമ്പനിയിൽ സുബ്രഹ്മണ്ണ്യയ്യരും ഓഹരിയ്ക്കു

ണ്ടായിരുന്നു! ഈ കമ്പനി പൊളിഞ്ഞതിൽ പത്തുഞ്ഞ് 50,000 ക. നഷ്ടമായി. അതും നവറോജിയുടെ ബേങ്കിലെ പണമായിരുന്നു. തൻെറ സ്വന്തം സഹോദരനു കോയമ്പത്തൂര് പുതിയ സമ്പ്രദായത്തിൽ കരിമ്പു കൃഷിചെയ്വാൻ കുറെ പണം ബേങ്കിൽനിന്നെടുത്തു സുബ്രഹ്മണ്യയ്യർ സഹായിച്ചു. അതു, ആ സഹോദരനും പാഴിച്ചു പിന്നെ സ്നേഹിതന്മാരോടുകൂടി മദ്യപാനം മുതലായ ധൂർത്തിനായി വളരെ പണം ചെലവഴിച്ചു. ഈ എല്ലാ വകയും കൂടി ബേങ്കിനുണ്ടായിരുന്ന നഷ്ടം എത്രയായിരുന്നുവെന്നാണ് നിങ്ങൾ വിചാരിക്കുന്നത്? ഒന്നര ലക്ഷം! അതെ ഒരുലക്ഷത്തി അയ്മ്പതിനായിരം ഉറുപ്പിക നവറോജിയുടെ ബേങ്കിൽനിന്നു പോയ്പോയിരിക്കുന്നു.

അദ്ധ്യായം 13.

ഒരു ദേഹവിയോഗം.

> "പട്ടതവിധിതടുക്കാനാക്കുമില്ലന്തകൻതൻ
> നെടിയവടി, മഹീയാന്മാരെയും വീഴ്ത്തിടുന്നു."

"അച്ഛനു കഠിനമായ സുഖക്കേടാണ്. ഡാക്ടരെ കൂട്ടി ഉടനെ വരണം."

ദാമോദരൻ ചില കച്ചവടക്കാരുമായി ഓരോ കാര്യങ്ങളെപ്പറ്റി ആലോചിക്കുകയായിരുന്നു. അതുവരെ ഉണ്ടായിരുന്ന മൌഢ്യമൊക്കെ പോയി, തൻെറ യജമാനനു വലിയ ആപത്തു നേരിട്ടിട്ടുണ്ടെന്നു കണ്ടപ്പോൾ, അവൻ വളരെ ധൈര്യം അവലംബിച്ചു വല്ലവിധത്തിലും അദ്ദേഹത്തെ ഈ അനർത്ഥത്തിൽനിന്നു രക്ഷിക്കാൻ വഴികൾ ആലോചിക്കുകയായിരുന്നു. ആപത്തിൽ കുടുങ്ങിയിരിക്കുന്ന കാലത്തു ധൈര്യം അവലംബിക്കുന്നതാണ് സജ്ജനസ്വഭാവം. അവൻ കച്ചവടക്കാരോട് ഓരോന്നു ആലോചിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുമ്പോഴാണ് മേൽപ്രകാരം ഒരെഴുത്തു വസുമ

തി എഴുതിയത് അവനു കിട്ടിയത്. അവൻ ഉടനെ പുറപ്പെട്ടു ഡാക്ടർ മേനോനെയും കൂട്ടി രാമമന്ദിരത്തിൽ ചെന്നു. അവിടെ കണ്ട കഥ എന്തു പറവാൻ! കോരപ്പൻ ബോധമില്ലാതെ കിടക്കുന്നു. വസുമതി അത്യന്തം പരവശയായി വളരെ കുഴങ്ങിവശായിരുന്നുവെങ്കിലും ബോധം വരുത്താൻ തനിക്കറിയുന്ന വിദ്യയൊക്കെ ചെയ്യുന്നു. ഭൃത്യരിൽ പലരും ഓരോ വൈദ്യന്മാരുടേയും ബന്ധുജനങ്ങളുടേയും അടുക്കലേക്ക് ഓടുകയും ചിലർ നിസ്സഹായികളായി മിഴിച്ചുനില്ക്കുകയും ചെയ്യുന്നു. ഡാക്ടർ മേനോൻ ചെന്നു കോരപ്പനെ നല്ലവണ്ണം പരിശോധിച്ചതിനുശേഷം, ദാമോദരനോടു "പക്ഷവാതമാണ്, ജീവിക്കുന്നതു പ്രയാസം. ഈ മോഹാലസ്യത്തിൽനിന്ന് ഇനി ഉണരുമെന്നു തോന്നുന്നില്ല," എന്നു പറഞ്ഞു. ഉടനെ മന്നൻവൈദ്യനും വേറെ ചിലരും എത്തി. രാമനുണ്ണി മൂന്നു ദിവസം മുമ്പു ബൊമ്മയിലേക്കു പോയിരിക്കയാണ്. അയാൾ റങ്കൂണിലേക്കു എത്തുമ്പോഴയ്ക്കു കിട്ടത്തക്കവണ്ണം ഒരു കമ്പി അവിടേക്കയച്ചു. വസുമതി തന്റെ അച്ഛന്റെ സുഖക്കേടിന്റെ യഥാർത്ഥസ്ഥിതി അറിഞ്ഞ ഉടനെ തന്റെ മുറിയിൽ ചോയി കിടക്കയിൽ കവിണ്ണുകിടന്നു കരഞ്ഞുതുടങ്ങി. ദാമോദരൻ വൈദ്യന്മാരുടെ ആജ്ഞപ്രകാരം മരുന്നുകൾ പ്രയോഗിക്കാനും മററും ഏറ്റപ്പെട്ടിരുന്നതിനാൽ വസുമതിയെ ആശ്വസിപ്പിക്കാൻ തരമുണ്ടായില്ല. കല്യാണിയും മക്കളും വന്നു വസുമതിയുടെ അടുക്കെ ഇരുന്നു അവളെ ആശ്വസിപ്പിക്കാൻ ഓരോന്നെ പറഞ്ഞുംകൊണ്ടിരിക്കുന്നു. പക്ഷെ, അവരുടെ വാക്കുകളൊക്കെ വസുമതിയ്ക്കു പുണ്ണിൽ കൊള്ളി വെക്കുംപോലെ തോന്നി വ്യസനം വൎദ്ധിച്ചുകൊണ്ടിരുന്നു.

വൈദ്യന്മാർ തങ്ങളാൽ കഴിയുന്നതൊക്കെ പ്രവൃത്തിച്ചുനോക്കിയെങ്കിലും ഉച്ചതിരിഞ്ഞു രണ്ടു മണിയ്ക്കു കോരപ്പൻ ഇഹലോകവാസം വെടിയുകയും ചെയ്തു.

കോരപ്പനു 72 വയസ്സു പ്രായമായിരുന്നു. പുണ്യവാനും വിശാലഹൃദയനും നിഷ്കളങ്കനുമായിരുന്ന അദ്ദേഹത്തിനു രോഗ

ത്തിൽ കിടന്നു വലഞ്ഞു ബുദ്ധിമുട്ടാതെയും അതുകൊണ്ടുള്ള വേദനയും സങ്കടവും അനുഭവിക്കാതെയും കാലധൎമ്മം പ്രാപിക്കാൻ ഇടയായതു് ഈശ്വരന്റെ പ്രത്യേകഅനുഗ്രഹമെന്നേ പറയേണ്ടതുള്ളൂ. ഈ അനുഗ്രഹം പുണ്യവാന്മാൎക്കല്ലാതെ ലഭിക്കയില്ല. അതുകൊണ്ടാണ് മരിക്കുന്നതുവരെ യാതൊരാളെക്കുറിച്ചും ഭാഗ്യവാനാണെന്നു പറവാൻ പാടില്ലെന്നു പറയുന്നതു്. ന്യായാന്യായങ്ങളെപ്പററിയും സത്യാസത്യങ്ങളെപ്പററിയും വിചിന്തനംചെയ്യാതെ വളരെ ദ്രവ്യം സമ്പാദിക്കുകയും നല്ല ഭവനം, നല്ല ഭക്ഷണം, നല്ല വസ്ത്രങ്ങൾ, നല്ല വണ്ടി, നല്ല കുതിര എന്നിവയൊക്കെ അനുഭവിക്കുകയും സുഖിക്കുകയും ചെയ്യുന്നവരെക്കുറിച്ച ഭാഗ്യവാന്മാർ എന്നു ജനങ്ങൾ സാധാരണ പറയാറുണ്ട്. ഇല്ല, ആയിട്ടില്ല. അവരുടെ അന്ത്യകാലം ഏതുവിധമായിരിക്കുമെന്നു് അറിഞ്ഞശേഷമാവാം അവരുടെ ഭാഗ്യനിർഭാഗ്യങ്ങളെപ്പററി വിചിന്തനം ചെയ്യുന്നതു്. ഭാഗ്യവാനായിരുന്നു കോരപ്പൻ. ഭാഗ്യവാന്മാൎക്കു ലഭിക്കേണ്ടുന്ന മരണമാണ് അദ്ദേഹത്തിനു ലഭിച്ചതു്.

കോരപ്പൻ മരിച്ച വിവരം അറിഞ്ഞ ഉടനെ കാൎത്തികരാമനും അവന്റെ അടുത്ത ബന്ധുക്കളും വന്നു വീട്ടിൽ നിറഞ്ഞു. രാമമന്ദിരത്തിലെ വായുമണ്ഡലത്തിനുതന്നെ ഭേദഗതി വന്നുപോയെന്നു ദാമോദരനു തോന്നി. കാൎത്തികരാമന്റെ സഹോദരിമാരിലും മരുമക്കളിലും ചിലർ ശവത്തിനടുത്തു ചെന്നു കിടന്നു "അമ്മാമാ, വലിയമ്മാമാ" എന്നും മററും വിളിച്ചു നിലവിളിച്ചും മാറത്തടിച്ചും ഒച്ചയുണ്ടാക്കിത്തുടങ്ങി. വസുമതിയാവട്ടെ, നല്ല വിദ്യാഭ്യാസം സിദ്ധിച്ച യുവതികൾക്കു സഹജമായ ധൈൎയ്യത്തോടുകൂടി തന്റെ അച്ഛന്റെ ശവത്തിനടുക്കെ ചെന്നു മുഖത്തുനിന്നു കണ്ണു മറിക്കാതെ കുറെ നോക്കിനിന്നശേഷം രണ്ടാമത്തും തന്റെ മുറിയിൽ പോയി കവിണ്ണുകിടന്നു. അതിലിടയ്ക്കു വളരെ ജനം രാമമന്ദിരത്തിൽ എത്തിച്ചേൎന്നു. കുഞ്ഞൻമേനോൻ മുതലായ വിരന്മാരും കൂട്ടത്തിൽ ഉണ്ടായിരുന്നു. ഇടക്കു മേനോൻ കാൎത്തികരാമനെ വിളിച്ചു എന്തോ സ്വകാൎയ്യം പറയു

ന്നതു ദാമോദരൻ കണ്ടു. അതിനെപ്പററി അവൻ തല്ക്കാലമൊ ന്നും വിചാരിച്ചില്ലെങ്കിലും കുറെ കഴിഞ്ഞപ്പോൾ രാമനും അയാളുടെ ഭാൎയ്യയും തമ്മിൽ ഇങ്ങിനെ ഒരു സംഭാഷണം നടന്നതു അവൻ കേട്ടു.

രാമൻ— വസുമതിയോട് അമ്മാമൻെറ പെട്ടിയുടെ താക്കോല് ഇങ്ങട്ടു വാങ്ങിക്കോ.

ഭാൎയ്യ — അവൾ തന്നില്ലെങ്കിലൊ?

രാമൻ—തന്നില്ലെങ്കിൽ പിടിച്ചു പാറിക്കോ.

ഇതു കേട്ടപ്പോൾ ദാമോദരനു കാൎയ്യം ക്ഷണത്തിൽ മനസ്സിലായി. അവൻ വസുമതികിടക്കുന്ന മുറിയിൽ ചെന്നു അവളോടു 'താക്കോലെവിടെയാണ് അതിങ്ങട്ടു തരു' എന്നു പറഞ്ഞു.

ദാമോദരൻെറ സ്വരം കേട്ടപ്പോൾ അവൾ തല പൊക്കി നോക്കി. അവൻ താക്കോലിനു പിന്നെയും ആവശ്യപ്പെട്ടു.

'ഏതു താക്കോല്?'

'നിൻെറ അച്ഛൻെറ പെട്ടിയുടെ.'

അവൾ കിടന്നിരുന്ന കിടക്കയുടെ അടിയിൽനിന്നു ഒരു കൂട്ടം താക്കോലെടുത്തു സംശയം കൂടാതെ അവൻെറ കൈയിൽ കൊടുത്തു.

അവനതു വാങ്ങുന്ന അവസരത്തിൽ കാൎത്തികരാമൻെറ ഭാൎയ്യ ആ മുറിയിൽ കടന്നുചെന്നു.

'അമ്മാമൻെറ താക്കോലാ അത്?' എന്നവൾ ചോദിച്ചതിന് ദാമോദരൻ അതെ എന്നു മറുവടി പറഞ്ഞു, താക്കോൽ കീശയിലിട്ടു, ആ മുറിയിൽനിന്നുപോയി. ഈ വിവരം കാൎത്തികരാമൻ അറിഞ്ഞപ്പോൾ അയാളും കണ്ണൻ മേനോനും തമ്മിൽ ഒരു ആലോചന നടന്നെങ്കിലും താക്കോലിനെ സംബന്ധിച്ചു പിന്നെ ചോദ്യമൊന്നും ഉണ്ടായില്ല.

കോരപ്പൻെറ ശവസംസ്കാരത്തെപ്പററിയായി പിന്നത്തെ തൎക്കം. ശവം തൻെറ വീട്ടിൽ കൊണ്ടുപോയി അവിട

ത്തെ പറമ്പിൽ സംസ്കരിക്കേണമെന്നു കാൎത്തികരാമൻ ആവ ശ്യപ്പെട്ടു. രാമനുണ്ണി ഇല്ലാത്ത അവസരത്തിൽ ഈ കാൎയ്യം പ റയിക്കാമെന്നായിരുന്നു അയാൾ വിചാരിച്ചത്. അയാളെ സ ഹായിച്ചുകൊണ്ടു കണ്ണൻ മേനോൻ സംസാരിച്ചു.

മരുമക്കത്തായക്കാരനായ ഒരാളുടെ ശവത്തിനു മരുമക്കൾ ക്കാണ് അവകാശമെന്നും മക്കൾക്കല്ലെന്നും ആയിരുന്നു അവ രുടെ വാദം. കോരപ്പൻ സൎവ്വ വസ്തുക്കളും തന്റെ മക്കൾക്കു കൊടുക്കുകയും അദ്ദേഹത്തിന്റെ സുഖദുഃഖങ്ങൾ അവരോടുകൂ ടി കഴിക്കുകയും ചെയ്ക സ്ഥിതിക്കു ഇക്കാൎയ്യത്തിൽ അയാളെ മ രുമക്കത്തായക്കാരനായി വിചാരിക്കേണ്ടതില്ലെന്നും മാറും വേ റെ ചില ദേശപ്രമാണികൾ പറഞ്ഞു. വസ്തുക്കൾ മക്കൾക്കാ ണ് കൊടുത്തതെന്നതിനെ കുറിച്ചു കാൎത്തികരാമനും അയാളെ അനുസരിച്ചുകൊണ്ടു കണ്ണൻമേനോനും ആൎക്കും ശരിയായി മന സ്സിലാകാത്തവിധത്തിൽ ചിലതൊക്കെ സംസാരിച്ചു. വസുമ തിയോട് അന്വേഷിച്ചതിൽ അച്ഛന്റെ ശവം രാമമന്ദിര ത്തിൽ തന്നെ സംസ്കരിക്കണമെന്നാണ് തന്റെ ഇഷ്ടമെന്നു അദ്ദേഹം പല അവസരത്തിലും പറഞ്ഞിരുന്നതായി അറിയി ച്ചു. കാൎത്തികരാമൻ എന്നിട്ടും വിട്ടില്ല അതിനെപ്പററി തൎക്ക മായി. വളരെ ഉച്ചത്തിൽ വാഗ്വാദമായി.

ഒരു മാന്യന്റെ ശവം അകത്തുകിടക്കുന്നതിനെ ലവലേ ശം ബഹുമാനിക്കാതെ ഉണ്ടായ ഇവരുടെ ഈ വാദവും തൎക്ക വും മററും പരിഷ്കാരികളായ പാശ്ചാത്യന്മാരുടെ ദൃഷ്ട്യാ അത്യ ന്തം ജുഗുപ്സാവഹമായതായിരുന്നുവെന്നു പറയേണ്ടിയിരിക്കുന്നു.

യൂറോപ്യന്മാർ ശവത്തെ വളരെ ബഹുമാനിച്ചിട്ടാണ്. ശ വമുള്ള മുറിയിൽനിന്നോ, വീട്ടിൽനിന്നോ ഉച്ചത്തിൽ ശബ്ദിക്കു കൂടി ഇല്ല. ശവത്തെ കാണ്മാൻ ചെല്ലുന്നവർ ബഹുമാനസൂച കമായി പ്രത്യേകം വസ്ത്രം ധരിക്കുകയും അടുത്തുചെല്ലുമ്പോൾ ചെരിപ്പിന്റെ ഒച്ചയുണ്ടാകാതിരിക്കാൻ വളരെ സാവധാന ത്തിൽ നടക്കുകയും ചെയ്യും. ശവം കൊണ്ടുപോകുന്നതു വഴി

ച്ചൽവെച്ചു കാണുമ്പോൾ തലയിൽനിന്നു തൊപ്പിയെടുത്തു ബഹുമാനിയ്ക്കുന്നു.

ശവത്തിൻെറ മേൽ വീണുരുണ്ടു മാറത്തടിച്ചു നിലവിളിയ്ക്കുന്ന സമ്പ്രദായങ്ങളൊന്നും അവൎക്കില്ല.

മരിയ്ക്കുയെന്നതു അന്നമയകോശത്തിൽനിന്ന് ആത്മാവ് വേർപെടുകയാണെന്നും വേർപെട്ട ഉടനെ മനോമയകോശത്തിലുള്ള ആത്മാവ് അപ്പോൾ സുഖദുഃഖങ്ങളൊന്നും അറിയാതെ സ്വപ്നപ്രായത്തിലായിരിയ്ക്കുയാണെന്നും വലുതായ ഒച്ച ഉണ്ടാക്കിയാൽ ഈ സ്വപ്നത്തിൽനിന്നു ഞെട്ടിപ്പോകയും ഉടനെ ദുഃഖാനുഭവം ഉണ്ടാകയും ചെയ്യുന്നുവെന്നും പറഞ്ഞിട്ടുള്ളതു ഹിന്തുശാസ്ത്രത്തിലാണെങ്കിലും ആ വിശ്വാസത്തിനനുസരിച്ചു പ്രവൃത്തിയ്ക്കുന്നതു പരിഷ്കാരികളായ യൂറോപ്യന്മാരാണ്.

കാൎത്തികരാമൻെറ തൎക്കം അവസാനിയ്ക്കുന്നില്ലെന്നു കണ്ടപ്പോൾ ദാമോദരൻ കടന്നുചെന്നിട്ട് ഇങ്ങിനെ പറഞ്ഞു:

'മക്കത്തായമായാലും മരുമക്കത്തായമായാലും കൎമ്മത്തിനധികാരി രാമനുണ്ണിയാണ്. അവൻെറ അഭിപ്രായം അറിഞ്ഞിട്ടേ ഇതിൽ വല്ലതും ചെയ്തുകൂടു. അവന് അടിയന്തരമായി ഈ വിവരത്തിന് ഒരു കമ്പി അയക്കണം.'

ഇതു പറഞ്ഞുവെയ്ക്കുന്നതിനുമുമ്പുതന്നെ ഒരു കമ്പിശ്ശിപായി ദാമോദരനെ അന്വേഷിച്ചു ഒരു കമ്പിയും കൊണ്ടുവന്നു. കമ്പി രാമനുണ്ണിയുടേതായിരുന്നു. മദിരാശിയിൽനിന്നാണ്. കോരപ്പൻെറ സുഖക്കേടിൻെറ വിവരത്തിന് അയച്ച കമ്പി അവനു കിട്ടിയിരുന്നില്ല. കമ്പിയുടെ സാരം ഇതായിരുന്നു:

'കപ്പൽ തെററിപ്പോകയാൽ വിചാരിച്ചപോലെ പുറപ്പെടാൻ കഴിഞ്ഞില്ല. നാളെ ഒരു കപ്പലുണ്ട്. സുബ്രഹ്മണ്യയ്യരുടെ ഭാൎയ്യയുടെ അച്ഛനെ ഇവിടെ കണ്ടു അയാൾക്കു വിവരമൊന്നുമില്ല. എന്തോ കള്ളത്തരമുണ്ട്. വേണ്ടതു പ്രവൃത്തിച്ചോളൂ.'

ഈ കമ്പികിട്ടിയ ഉടനെ മദിരാശിയിലേയ്ക്കു അടിയന്തര

മായി ഒരു കമ്പി അയച്ചു. വണ്ടി പുറപ്പെടുന്നതിന്നു മുമ്പിൽ കമ്പി കിട്ടുമായിരുന്നതിനാൽ അന്നുതന്നെ പുറപ്പെടാനും പിറെറദിവസം വൈകുന്നേരം രാജ്യത്തെത്താനും സാധിക്കുമായിരുന്നു.

രാമനുണ്ണിക്കു ഉടനെ എത്താൻ സാധിക്കുമെന്നു കണ്ടപ്പോൾ കാർത്തികരാമന്റെ വാശിയൊന്നു കുറഞ്ഞു. പിറെറ ദിവസം രണ്ടു മണിവരെ ശവം മറവു ചെയ്യാതെവെയ്ക്കാൻ പാടില്ലെന്നു പലരും പറഞ്ഞു. പക്ഷെ രാമനുണ്ണിയുടെ മറുവടി വന്നതിൽ അവൻ പുറപ്പെട്ടിട്ടുണ്ടെന്നും അവൻ എത്തിയല്ലാതെ ശവം മറവു ചെയ്യരുതെന്നും ഉണ്ടായിരുന്നതിനാൽ ശവത്തെ പെട്ടിയിലാക്കി മൂടിവെയ്ക്കാൻ തീർച്ചയാക്കി. അതിലിടക്കു ശവം വളരെ ജീർണ്ണിച്ചുപോകാതിരിക്കാൻ ഡോക്ടർ അവിടവിടെ എന്തോ മരുന്നു കുത്തിവെച്ചു.

പിറെറ ദിവസം രണ്ടു മണിവരെ വസുമതി കഠിനവ്യസനമനുഭവിച്ചു. അച്ഛനും ജ്യേഷ്ഠനും ഭൃത്യന്മാരും മററുമുള്ളതും സ്വന്തം ഇച്ഛപോലെ സൎവ്വവും പ്രവൃത്തിക്കാൻ സാധിച്ചിരുന്നതുമായ തന്റെ പ്രിയപ്പെട്ട ഗൃഹത്തിൽനിന്നു പെട്ടെന്നുതന്നെ എടുത്തു അനേകം ദുഷ്ടന്മാർ നിറഞ്ഞ ഒരു ശത്രുഗൃഹത്തിൽ കൊണ്ടുപോയാക്കിയതുപോലെ തോന്നി. ഈ സങ്കടാവസ്ഥയിൽ തനിക്കു ദാമോദരനല്ലാതെ മറെറാരു ശരണവും ഇല്ലായിരുന്നു. ഈ അവസ്ഥയിൽ ഇവരന്യോന്യം പൂൎവ്വാധികം സ്നേഹപാശത്താൽ ബന്ധിക്കപ്പെട്ടുവെന്നു പറയേണ്ടതില്ലല്ലൊ.

അന്നു രാത്രി ഏകദേശം പന്ത്രണ്ടു മണിക്കു അതുവരെ പുറത്തെവിടെയൊ പോയിരുന്ന കാർത്തികരാമൻ രാമമന്ദിരത്തിൽ ചെല്ലുകയും തന്റെ പ്രിയപ്പെട്ട അമ്മാമന്റെ മുഖം ഒന്നുകൂടി കാണേണമെന്നും അതു അപ്പോൾതന്നെ വേണമെന്നും ആഗ്രഹിക്കുകയും പെട്ടിയുടെ മൂടി തുറന്നു വളരെ നേരം ശവത്തിന്നടുക്കെ മുട്ടുകുത്തിയിരുന്നു കരയുകയും അമ്മാമന്റെ ഗതിക്കുവേണ്ടി പ്രാൎത്ഥിക്കുകയും ചെയ്തു. കാർത്തികരാമന് മാതുല

നോടുള്ള സ്നേഹത്തെപ്പററി കല്യാണി വസുമതിയെ അറിയിക്കു കയും അവൾ അത്ഭുതപ്പെടുകയും ചെയ്തു.

പിറെറ ദിവസം രണ്ടു മണിക്ക് രാമനുണ്ണിയെത്തി. നാലു മണിക്ക് ശവം രാമമന്ദിരത്തിൽ തെക്കുഭാഗം പറമ്പിൽ വെച്ചു ദഹിപ്പിക്കയും ചെയ്തു. രാമനുണ്ണി വന്നശേഷം ശവം തന്റെ വീട്ടിലേയ്ക്കു കൊണ്ടുപോകുന്നതിനെപ്പററി കാൎത്തികരാമൻ കൂടി പറഞ്ഞിരുന്നില്ല.

അദ്ധ്യായം 14.

യഥാൎത്ഥബന്ധു.

കൈക്കൾദേഹത്തിനെന്നോണം
കണ്ണിന്നിമകൾപോലെയും
ഹിതംപെട്ടെന്നുചെയ്യീട്ടു
ന്നവനെമിത്രമാസ്സത്രു.

കെ. സി. കെ. വി.

ദാമോദരൻ കണക്കുകളൊക്കെ നോക്കിക്കഴിഞ്ഞപ്പോൾ ബേങ്കിനുണ്ടായിരിക്കുന്ന നഷ്ടം മുഴുവൻ മനസ്സിലായി. ഇടിതട്ടിയ മരംപോലെ അവൻ ആപ്പീസ്സിൽ കസാലയിൽതന്നെ വളരെ നേരം ഇരുന്നു. ഇനി എന്താണ് വേണ്ടത്! ഈ വിവരം എങ്ങിനെ നവറോജിയെ അറിയിക്കേണ്ടു. ഇത്ര അധികം പണം മുടക്കിയ ഒരു ഏൎപ്പാടിൽ വകതിരിവില്ലാത്ത ഈ ചെറുപ്പക്കാരനെ കാൎയ്യസ്ഥപ്പറായിവെച്ചതിന്റെ ദോഷം കണ്ടുവൊ? ഇനി ഇതിന്റെ ഫലമൊക്കെ യോഗ്യനും മാന്യനുമായ നവറോജിയല്ലെ അനുഭവിക്കേണ്ടത്. മുനിസിപ്പാലിട്ടി, ഡിസ്ട്രിക്ട്ബോൎഡ് എന്നിവിടങ്ങളിലെ അംഗവും രാജ്യത്തു സൎവ്വരാലും മാനിക്കപ്പെടുന്ന ആളും എല്ലാവരാലും വിശ്വസിക്ക

പ്പെട്ട മാന്യനും പല ധൎമ്മങ്ങളും ചെയ്കയാൽ ലോകത്തിൻെറ സ്നേഹത്തിനു പാത്രമായ ഒരു സജ്ജനവും ഗവൎണ്ണർ മുതലായ വലിയ ഉദ്യോഗസ്ഥന്മാർ വരുമ്പോൾ എതിരേററു സ്വീകരിക്കു ന്നവരിൽ മുഖ്യനും ഗവൎമ്മേണ്ടിനാൽ മാനിക്കപ്പെട്ട ദേഹവും ആയ നവറോജിക്കു് വന്ന ആപത്തു നോക്കിൻ! അല്പദിവസം കൂടി കഴിഞ്ഞാൽ ഇദ്ദേഹത്തിൻെറ കച്ചവടവും ബേങ്കും പൊളിയും. ഉള്ള മുതലൊക്കെ കടക്കാൎക്കു ഓഹരി ചെയ്യാനേ ഉണ്ടായിരിക്കയുള്ളൂ. എന്തൊരുപതനം. എത്ര ഉയരത്തിൽനിന്നുള്ള വീഴ്ച. ഇനി കടക്കാരിൽ വല്ലവരും ആയാളെ ജെയിലിൽ പിടിച്ചെന്നും വരാം. ഇല്ല, ഈ പരമയോഗ്യന് അങ്ങിനെ ഒരു ദുഃഖംവരാനൊ. ആ വിധം ഒരു അവമാനം ഫലമാവാനൊ, ഒരിക്കലുമില്ല, എന്നു ദാമോദരൻ വിചാരിച്ചു. അവിടെനിന്നു എഴുന്നേററു കണക്കുബുക്കുകളൊക്കെ എടുത്തു മേശയിലിട്ടു പൂട്ടി ആപ്പീസ്സിൽനിന്നു ഇറങ്ങി, നേരെ തൻെറ വീട്ടിലേക്കുപോയി. തൻെറ മുറിയിൽ ചെന്നു ഒരു കസാലയിൽ ഇരുന്നു പിന്നെയും ആലോചിച്ചു. നവറോജിയോടുണ്ടായ അനുകമ്പയിൽ വസുമതിയെക്കൂടി അവൻ വിസ്മരിച്ചു. അല്പനേരം അവിടെ ഇരുന്നപ്പോൾ ആരൊ വന്നു വാതിലിന്നുമുട്ടി, വാതിൽ തുറന്നു, തൻെറ സഹോദരി ലക്ഷ്മി അകത്തു പ്രവേശിച്ചു.

'ജ്യേഷ്ഠാ കണക്കു മുഴവൻ നോക്കിക്കഴിഞ്ഞുവോ?' എന്നു ചോദിച്ചു. ദാമോദരൻ എല്ലാ വിവരവും ദിവസേന വന്നു തൻെറ സഹോദരിയോടു പറയാറുണ്ടായിരുന്നു. അവളോടല്ലാതെ മററാരോടും ഈ വിവരം പറഞ്ഞിരുന്നില്ല.

ദാമോദരൻ— 'കണക്കു നോക്കിക്കഴിഞ്ഞു' എന്നു പറഞ്ഞു ഒരു ദീൎഘശ്വാസമിട്ടു.

ലക്ഷ്മി— എത്ര ഉറുപ്പിക നഷ്ടമായിട്ടുണ്ട്?

ദാമോദരൻ— ഒരു ലക്ഷത്തമ്പതിനായിരം!

ലക്ഷ്മി— ഒന്നര ലക്ഷമൊ! ദൈവമെ, ഇതെന്തൊരു കള്ളപ്പെട്ട

രാണിശ്വരാ. സേട്ടു എന്തുപറഞ്ഞു? ഇതിനെന്തു നിവൃത്തി? സേട്ടുവിന് അത്ര ഉറുപ്പികയുടെ സ്വത്തുണ്ടോ?

ദാമോദരൻ—സേട്ടുവിൻെറ സൎവ്വ സ്വത്തും ഈ ബേങ്കാണ്. സേട്ടുവോടു ഞാൻ ഇതുവരെ ഒന്നും പറഞ്ഞിട്ടില്ല. ഇപ്പോൾ പോയി പറയും.

ലക്ഷ്മി – നിങ്ങൾക്കു വല്ല ദോഷവും ഉണ്ടാകുമോ?

ദമോദരൻ—ഇനിയ്ക്കു ദോഷമൊന്നും വരാനില്ല. എനിയ്ക്കുവന്നാലും സേട്ടു രക്ഷപ്പെട്ടമെങ്കിൽ നന്നായിരുന്നു. ആട്ടെ ഞാൻ വേഗം വരുന്നു.

ഇങ്ങിനെ പറഞ്ഞു ദാമോദരൻ പടി ഇറങ്ങിപ്പോയി. ലക്ഷ്മി ഈ കാൎയ്യത്തെപ്പററി ആലോചിച്ചു വളരെ വ്യസനിച്ചു. എങ്കിലും അവളുടെ അമ്മയോടാകട്ടെ സഹോദരിമാരോടാകട്ടെ ഈ വിവരത്തെപ്പററി യാതൊന്നും പറഞ്ഞതില്ല. പുരുഷനുണ്ടാകുന്ന സന്താപങ്ങളേയും സന്തോഷങ്ങളേയും പങ്കുകൊള്ളേണ്ടതിനു ഒരു സുഹൃത്ത് ഏററവും ആവശ്യമാണെന്നുള്ളത് പ്രകൃതിയുടെ നിൎബ്ബന്ധനിയമമാകുന്നു. ആ സുഹൃത്ത് ഒരു സ്ത്രീയായാൽ അധികം ഗുണമായി. അത് അമ്മയായാലും പെങ്ങളായാലും ഭാൎയ്യയായാലും കൊള്ളാം. തന്നോട് ഉൾക്കുറും അനുകമ്പയും ഉള്ളവളായിരിയ്ക്കണം. ദാമോദരൻ തൻെറ സൎവ്വ സന്തോഷങ്ങളും തൻെറ മാതാവോടും സഹോദരിമാരോടും കൂടിച്ചേൎന്നു പങ്കുകൊള്ളുകയായിരുന്നു പതിവെങ്കിലും ഈ സങ്കടത്തെ അവരെയൊക്കെ അറിയിച്ചു അവൎക്കു കൂടി വ്യസനം വരുത്തേണ്ടുന്ന ആവശ്യമില്ലെന്നുകരുതി, അവരിൽ മനസ്സിന് സ്ഥൈൎയ്യവും കുറെ ധൈൎയ്യവും ഉള്ള ലക്ഷ്മിയെ മാത്രം ഈ വിവരം അറിയിച്ചു.

ദാമോദരൻ പടി ഇറങ്ങി നേരെ നടന്നതു സുബ്രഹ്മണ്യയ്യർ താമസിച്ചിരുന്ന വീട്ടിലേക്കായിരുന്നു. ആലോചനയിൽ നിമഗ്നനായി നിലത്തുനോക്കിക്കൊണ്ടും ഇടക്കിടയ്ക്കു വേഗത്തിൽ നടന്നും, നടത്തം പിന്നെയും സാവധാനത്തിലാക്കിയുംകൊണ്ട്

അവൻ റോഡിന്മേൽ പോകുന്നതു കണ്ടവൎക്കൊക്കെ, അവനെ
പ്പററി പല സംശയങ്ങളും ഉണ്ടായിരുന്നിരിയ്ക്കണം. സഞ്ചാരി
കളിൽ ആരേയും അവൻ കണ്ടില്ല. പലരും അവനെക്കണ്ടു അ
ഭിവാദ്യംചെയ്തുവെങ്കിലും ചിലരോടു അതിനു മറുവടിയായി വ
ല്ലതും പറവാനൊ വല്ല ആംഗ്യമെങ്കിലും കാണിക്കാനൊ, അവ
ന്ന് സാധിച്ചില്ല. അവൻ അവരെ ശ്രദ്ധിച്ചില്ല. ചിലരെ താൻ
അറിയാതെ ആംഗ്യംകൊണ്ട് അഭിവന്ദനം ചെയ്തു. ചിലർ
തനിയ്ക്കു സലാം കാണിച്ചിരുന്നുവെന്നും പകരം താനൊ
ന്നും പറഞ്ഞിരുന്നില്ലന്നും അവർ കടന്നുപോയതിൽപിന്നെയാ
ണ് അവൻ ഓൎമ്മിക്കുക. അങ്ങിനെ ചെയ്തിരുന്നില്ലെന്നുള്ള ഓ
ൎമ്മതന്നെയും ചിലപ്പോൾ തെററിപ്പോയെന്നും വരാം. ഇങ്ങി
നെ അവൻ സ്വപ്നത്തിലെന്നപോലെ നടന്നു സുബ്രഹ്മണ്യയ്യരു
ടെ മഠത്തിൽ ചെന്നുകയറി. അദ്ദേഹത്തിൻെറ അമ്മ്യാര്, കോ
ലായിൽ ഇരിയ്ക്കുന്നുണ്ടായിരുന്നു. രണ്ടു വയസ്സു പ്രായമുള്ള ഒരു
പെൺകുട്ടി ആ സ്ത്രീയുടെ സമീപത്തുനിന്നു കയ്യിൽ ഒരു കളി
പ്പാട്ട ഉള്ളതിനെ തിരിച്ചും മറിച്ചും നോക്കിക്കൊണ്ടിരിയ്ക്കുന്നു.
ദാമോദരനെ കണ്ടഉടനെ അമ്മ്യാര് എഴുനേററ് അകത്തേയ്ക്കു
പോയി. കുട്ടി നിന്ന ദിക്കിൽനിന്നു ദാമോദരൻെറ മുഖത്തൊന്നു
നോക്കി; കയ്യിലുണ്ടായിരുന്ന കളിക്കോപ്പ് താഴത്തിട്ടു കൈ ര
ണ്ടും പൊക്കി പുറംകൈ കണ്ണിൽചേൎത്തു. ചേൎത്തകൈകൾ അ
വിടന്നു അങ്ങട്ടുമിങ്ങട്ടും ഇളക്കിക്കൊണ്ടിരുന്നു. ഉടനെ മൂക്കിൽ
കൂടി ചെറിയ ഒച്ച പുറപ്പെട്ടുതുടങ്ങി. പിന്നാലെതന്നെ വ
രാൻപോകുന്ന മാന്യനെ ബഹുമാനിയ്ക്കുന്ന ആചാരവെടിയായി
രിക്കാം അത്. അതെ, അതുതന്നെ. പിന്നാലെതന്നെ ആ മാ
ന്യൻെറ വരവും ഉണ്ടാകും. ശിശുക്കളുടെ ശക്തിയും സഹായ
വും ആയ കണ്ണുനീർ പിന്നാലെതന്നെ ഉണ്ടായി. ശബ്ദം അ
ധികരിച്ചു വായിൽകൂടിയും ഉണ്ടായിത്തുടങ്ങി. അമ്മ്യാര് ര
ണ്ടാമതും പുറത്തുവന്നു കുട്ടിയെ എടുത്തു അകത്തുപോയി അ
തിനെ ഉക്കിൽ തട്ടിക്കൊണ്ട്, വാതലിൻെറ കതവിന്നു

ടത്തുനിന്നു. അവരോടു സംസാരിക്കാനുള്ള അവസരമതാണെന്നു കണ്ടു, ദാമോദരൻ മുററത്തു നിന്നദിക്കിൽനിന്ന്, "സ്വാമി ഇവിടെ ഇല്ലെ?" എന്നു ചോദിച്ചു. പാലക്കാടൻ തമിഴിൽ അമ്യാരും വടക്കൻ മലയാളത്തിൽ ദാമോദരനും തമ്മിൽ ഉണ്ടായ സംഭാഷണം അവരവൻെറ ഭാഷയിൽ താഴെ പറയും പ്രകാരമായിരുന്നു.

അമ്യാർ— ഇവിടെ ഇല്ല.

ദാമോദരൻ—എവിടെയാണ് പോയത്?

അമ്യാർ—എവിടെയാണെന്ന് എനിയ്ക്കു നിശ്ചയമില്ല

ദാമോദരൻ—എപ്പോഴായിരുന്നു പോയിരുന്നത്?

അമ്യാർ—ഇന്നേയ്ക്കു അഞ്ചെട്ടു ദിവസമായി.

ദാമോദരൻ—വല്ല എഴുത്തും വന്നുവോ?

അമ്യാർ—ഒരെഴുത്തും വന്നില്ല.

ദാമോദരൻ—പാലക്കാട്ടേയ്ക്കായിരിയ്ക്കുമോ പോയത്?

അമ്യാർ—എന്നോട് ഒന്നും പറഞ്ഞിരുന്നില്ല. ബേങ്കിൻെറ ആവശ്യത്തിന് ഒരു ദിക്കിൽ പോകാനുണ്ടെന്നല്ലാതെ ഇന്ന ദിക്കിലാണെന്നു പറഞ്ഞിരുന്നില്ല. അയ്യരെ ബേങ്കിൽനിന്നയച്ചതല്ലേ?

ദാമോദരൻ—അല്ല, ബേങ്കിൽനിന്നയച്ചതല്ല. അമ്മയ്ക്കു സുഖക്കേടാണെന്ന് ഒരു എഴുത്തു ബേങ്കിലയച്ചിട്ടാണ് പോയത്.

ഇതു കേട്ടപ്പോൾ ആ സാധു ബ്രാഹ്മണി പുറത്തേയ്ക്കിറങ്ങി കോലായിൽനിന്നു. അവരുടെ ഉക്കിലുണ്ടായിരുന്ന കുട്ടി അമ്മയുടെ ചുമലിൽക്കൂടി തല മറുഭാഗത്തേയ്ക്കിട്ടു ദാമോദരനെ നോക്കാതെ കഴിച്ചു. അമ്യാര് ഇങ്ങിനെ ചോദിച്ചു:

"അമ്മയ്ക്കു ദണ്ഡമൊന്നുമുള്ളതായി അറിയുന്നില്ലല്ലൊ. ഇന്നലെ പാലക്കാട്ടുനിന്നൊരു എഴുത്തു വന്നിരുന്നു. അയ്യര് അവിടെ ചെന്നതായി കാണുന്നില്ലല്ലൊ. നിങ്ങൾ പോലീസ്സുകാരനാണൊ? അയ്യൊ അയ്യൊ രാമരാമ! ശിവ, ശിവ! എന്തൊരു കഷ്ടമാണ്. എവിടെ മറുഘരിയ്ക്കും പോയത്. മഹാപാപി!"

കുട്ടി നിലവിളിച്ചുതുടങ്ങി. അമ്യാര് അതിൻെറ പുറത്തു കൈകൊണ്ടു മെല്ലെ അടിച്ചുകൊണ്ടും, ഇടയ്ക്കിടയ്ക്ക് അതിനെ ശകാരിച്ചുകൊണ്ടും, ഉക്കിൽനിന്ന് അതിനെ കുലുക്കിക്കൊണ്ടും വളരെ പരിഭ്രമവും ഭയവും പ്രത്യക്ഷപ്പെടുത്തി. ദാമോദരൻ ആ സ്ത്രീയുടെ പരിഭ്രമം കണ്ടു വ്യസനിച്ചു, ഒടുവിൽ ഇങ്ങിനെ പറഞ്ഞു:

"നിങ്ങൾ ഭയപ്പെടേണ്ട. ഞാൻ പോലിസ്സുകാരനൊന്നുമല്ല. ഞാനും ബേങ്കിലെ ഒരു ഉദ്യോഗസ്ഥനാണ്. ഞങ്ങൾ സ്നേഹിതന്മാരാണ്. ഞാൻ ദ്രോഹമൊന്നും ചെയ്യാൻ വന്നവനല്ല."

അമ്യാർക്കു കുറെ ആശ്വാസമായി. എന്നിട്ടിങ്ങിനെ പറഞ്ഞു:

"അദ്ദേഹത്തിനു ചില ചീത്ത സ്നേഹിതന്മാരുണ്ട്. രാത്രി പന്ത്രണ്ടുമണി ഒരുമണിയായല്ലാതെ കുറെ കാലമായിട്ടു മഠത്തിൽ മടങ്ങിവരാറില്ല. വരുമ്പോളൊക്കെ ഒന്നിച്ചു ചില ചങ്ങാതിമാരുണ്ടായിരിയ്ക്കും. നിങ്ങളും രാത്രി ഒന്നിച്ചുണ്ടാകാറുണ്ടൊ?"

ഒടുവിലത്തെ ചോദ്യം അമ്യാര് ശുദ്ധഗതികൊണ്ടു ചോദിച്ചതാണെങ്കിലും പട്ടരുടെ സ്നേഹിതനാണെന്നു പറഞ്ഞത് അബദ്ധമായെന്നു ദാമോദരനു മനസ്സിലായി.

ദാമോദരൻ—"അല്ല, ഞാൻ ആവിധം സ്നേഹിതനല്ല."

അമ്യാര് —അദ്ദേഹം എവിടെയ്ക്കായിരിയ്ക്കും പോയത്?

അതു അറിവാനാണ് ദാമോദരൻവന്നത്. അതുപറവാനാണ് തന്നോടു ആവശ്യപ്പെടുന്നത്. സുബ്രഹ്മണ്യയ്യര് ബേങ്കിനേയും ലോകത്തെയും മാത്രമല്ല, തൻെറ ഭാര്യയേയും പക്ഷെ തന്നെത്തന്നെയും വഞ്ചിച്ചിരിയ്ക്കുന്നുവെന്നു ദാമോദരനു മനസ്സിലായി. തനിയ്ക്ക് അറിവാനുള്ള കാര്യം ഇവിടുന്നു സാധിയ്ക്കയില്ലെന്നു ബോദ്ധ്യമായ ശേഷം ആ സ്ത്രീയെ ഒരുവിധം പറഞ്ഞു സമാധാനപ്പെടുത്തി. ബ്രാഹ്മണൻ പക്ഷെ വല്ല ആവശ്യത്തിനും എവിടെയെങ്കിലും പോയതായിരിയ്ക്കുമെന്നും ബേങ്കിൽനിന്നു അ

വധി കിട്ടുകയില്ലെന്നു വിചാരിച്ചു അമ്മയ്ക്കു സുഖക്കേടാണെന്നു കളവെഴുതിയതായിരിയ്ക്കുമെന്നും പറഞ്ഞു. സുബ്രഹ്മണ്യയ്യർ പോകുമ്പോൾ ഒരു പെട്ടിയും അതിൽകുറെ ഉടുപ്പുകളും കൊണ്ടു പോയിരുന്നുവെന്നും, പോകുന്നതിനു തലെ രാത്രി വളരെ നേരത്തെതന്നെ മഠത്തിലെത്തിയിരുന്നുവെന്നും പിറെറദിവസം രാവിലെ പോകുന്നതുകൊണ്ട് അന്നു മുഴുവൻ ഉറക്കമില്ലാതെയാണ് കഴിച്ചതെന്നും മററും തനിയ്ക്കു ഒരുവിധത്തിലും ഉപകരിയ്ക്കാത്ത ചില വൎത്തമാനങ്ങൾകൂടി അമ്യാരിൽനിന്നു മനസ്സിലാക്കി ദാമോദരൻ അവിടുന്നു പുറപ്പെട്ടു.

"ആ സ്ത്രീയുടെ മെയ്യിൽ ഒരാഭരണംപോലുമില്ല. പട്ടർ പണമൊക്കെ ധൂൎത്തടിയ്ക്കുയാണ് ചെയ്യുന്നതു. എന്തൊരു ആലോചനയില്ലാത്ത മഹാപാപി. അദ്ദേഹം ഓടിപ്പോകാതെ ഇവിടെ ഇരുന്നുവെങ്കിൽ വല്ലവിധത്തിലും രക്ഷകിട്ടുമായിരുന്നു. ബേങ്കിനെ സംബന്ധിച്ച കാൎയ്യങ്ങളെപ്പററി പൂൎണ്ണമായി അറിവാനും തരമുണ്ടാകുമായിരുന്നു."

ഇങ്ങിനെ ആലോചിച്ചുകൊണ്ടു ദാമോദരൻ വീട്ടിൽ ചെല്ലാതെ നേരെ മിസ്റ്റർ നവറോജിയുടെ വീട്ടിലേയ്ക്കാണ് പോയത്. മിസ്റ്റർ നവറോജി അതിവിശേഷമായ ഒരു ബങ്കളാവിലാണ് താമസം. യൂറോപ്യന്മാരുടെ വാസസ്ഥലമൊന്നും ഇത്ര ഭംഗിയുള്ളതല്ല. കടലിലേയ്ക്കു നോക്കിക്കൊണ്ടു കടപ്പുറത്തിന്ന് ഏററവും അടുത്തുള്ള ഒരു ബങ്കളാവാണ്. വീട്ടിൻെറ ഭംഗിയും മനോഹരമായ തോട്ടവും, മററും മുമ്പു കണ്ടവിധത്തിലല്ല ദാമോദരനു തോന്നിയതു. എല്ലാററിൻെറയും ജീവനും ചൈതന്യവും പോയി അവിടെ അതുവരെ പ്രത്യക്ഷപ്പെട്ടുകണ്ടിരുന്ന ലക്ഷ്മീവിലാസംതന്നെ പിൻമാറിയപോലെ ദാമോദരനു തോന്നി. വൈകുന്നേരം ഏകദേശം ആറുമണിയായിരിയ്ക്കുന്നു. മിസ്റ്റർ നവറോജി തോട്ടത്തിൽ ഒരു ചാരുകസേലയിൽ ഇരുന്നു മന്ദവായുവേററുകൊണ്ടു സുഖിയ്ക്കുന്നു. സാധു മിസ്റ്റർ നവറോജി. വരാനിരിയ്ക്കുന്ന അപത്തിനെപ്പററി യാതൊരു ജ്ഞാനവുമില്ലാതെ ഇ

രിക്കുന്ന ആ മഹാനെ കണ്ടപ്പോൾ തന്റെ ഹൃദയം പൊടിയുന്നുവെന്നു ദാമോദരനു തോന്നി. ദാമോദരനെ കണ്ട ഉടനെ നവറോജി ഒരു ഭൃത്യനെ വിളിച്ച് ഒരു കസാല കൊണ്ടുവരാൻ പറഞ്ഞു. കസാല കൊണ്ടുവന്നു ദാമോദരൻ അതിൽ ഇരുന്നശേഷം, നവറോജി "എന്താ ദാമോദരന്റെ മുഖം വല്ലാതെ വിളറിയിരിക്കുന്നു? നിങ്ങൾക്കു വല്ല സുഖക്കേടുണ്ടോ?

ദാമോദരൻ—ബേങ്കിൽ നാം വിചാരിച്ചതിൽ വളരെ അധികം പണം പോയിരിക്കുന്നു

നവറോജി—ഒരു പതിനായിരം പോയോ? പട്ടരെ കണ്ടുവോ?

ദാമോദരൻ—ഒരു ലക്ഷത്തി അമ്പതിനായിരം ഉറുപ്പിക പോയിരിക്കുന്നു.

അതുവരെ ചാരിക്കിടന്നിരുന്ന നവറോജി എഴുന്നേററു നേരെ ഇരുന്നു.

"ഒരുലക്ഷത്തി അമ്പതിനായിരമോ? നിങ്ങൾ കണക്കു ശരിയായി നോക്കിയോ?

ദാമോദരൻ കണക്കിന്റെ അവസ്ഥയെപ്പററി മുഴുവൻ വിവരം മിസ്റ്റർ നവറോജിയെ ഗ്രഹിപ്പിച്ചു സാധു മിസ്റ്റർ നവറോജി കുറെ നേരത്തേക്കു് ഒരക്ഷരവും മിണ്ടാതെ സാലഭഞ്ജികപോലെ ആ കസാലയിൽ ഇരുന്നു. ഒടുവിൽ ദീൎഘശ്വാസം വിട്ടു മെല്ലെ ഇങ്ങിനെ പറഞ്ഞു:

"ഇനി എന്തുചെയ്യും? വരുന്നതു അനുഭവിക്കതന്നെ. ഞാൻ യാതൊരാളെയും വഞ്ചിക്കാതെയും യാതൊരാൾക്കും ഒരു ഉപദ്രവം ചെയ്യാതെയും സമ്പാദിച്ച പണമാണ്. എന്റെ സമ്പാദ്യം മുഴുവൻ ബേങ്കിൽ മുടക്കിയതു് എന്റെ വിഡ്ഢിത്വം തന്നെ. ഇനി പറഞ്ഞിട്ടെന്താണ്. ഞാൻ ചെയ്ത വിഡ്ഢിത്വത്തിന്റെ ഫലമാണിതു്. ഞാൻ നാളമുതൽക്കു് ഒരു ഇരപ്പാളിയായി. ഞാൻ വിചാരിച്ചാൽ എന്റെ മറെറല്ലാസത്തുക്കളും വിററാൽ ഇരുപത്തയ്യായിരം ഉറുപ്പിക ശേഖരിക്കാൻ സാധിക്കുമായിരിക്കും. അതുകൊണ്ടു് ബേങ്കിൽ പണമിട്ട ആളുകൾക്കു്

എന്താൻ ഒരോഹരി കൊടുക്കാൻപോലും സാധിക്കയില്ല. ആട്ടെ, അങ്ങാടിയിൽ വിവരം പ്രസിദ്ധമായോ?

ദാമോദരൻ—ഇല്ല, ആരുമറികയില്ല. പത്തിരുപതു ദിവസം ആരും അറിയാതെകൊള്ളിക്കാം. ഇരുപതുദിവസത്തിനു ശേഷം നാം ബേങ്കു പൂട്ടേണ്ടിവരും. ഞാൻ അത്യന്തം വ്യസനിക്കുന്നു. നിങ്ങൾക്ക് ഈ വിധം വരാൻ ഇടയാകുന്നതിനെപ്പററി വ്യസനിക്കാത്തവർ ഉണ്ടായിരിക്കയില്ല.

ദാമോദരൻെറ കണ്ണിൽ ഒരു തുള്ളി വെള്ളം നിറഞ്ഞു. അതു കവിൾത്തടത്തിൽ ഇററിവീണു. അതുവരെ വളരെ ധൈൎയ്യം അവലംബിച്ചിരുന്ന പാർസിക്കുകൂടി അല്പം ചാപല്യമുണ്ടായി.

നവറോജി—എനിക്ക് എന്നെപ്പററിയല്ല വ്യസനം. വളരെ ആളുകളുടെ പണം ബേങ്കിലുണ്ട്. ആ സാധുക്കളോട് എന്തു പറയും?

ദാമോദരൻ—അതേ, ചിലർ പണയംവെച്ച പണ്ടങ്ങൾ കാണാനില്ല.

സേട്ടു തൻെറ കൈകൊണ്ട് നെററിക്കൊരു അടി അടിച്ചു എന്നിട്ടു തലയും താഴ്ത്തി കുറെ നേരം ഇരുന്നു.

ദാമോദരൻ—ഒരു പതിനഞ്ചുദിവസത്തോളം നമുക്ക് ആരും അറിയാതെ കഴിക്കാം. പതിനഞ്ചുദിവസം കഴിഞ്ഞാൽ ബേങ്കു പൂട്ടണം. ബേങ്കു പൊളിഞ്ഞതായി ജനങ്ങളെ അറിയിക്കണം. അതിലിടക്ക്.........

നവറോജി—അതിലിടക്ക് ഒന്നര ലക്ഷം ഉറുപ്പിക എവിടുന്നു കിട്ടാൻ? എതായാലും ഒരു കാൎയ്യം വേണം. എൻെറ സൎവ്വമുതലും കടക്കാൎക്കു വീതിച്ചുകൊടുക്കാനുള്ളതാണെന്നു വിചാരിക്കണം. ഞാൻ ഇവിടെ വരുമ്പോൾ ഒരു ഉറുപ്പിക മാത്രമേ എൻെറ കീശയിൽ എൻെറ സ്വന്തം മുതലായി ഉണ്ടായിരുന്നുള്ളു. ഞാൻ പോകുമ്പോൾ അത്രപോലും കൊണ്ടുപോകാൻ വിചാരിക്കുന്നില്ല. ഈ ലോകത്തെ വെടിഞ്ഞുപോകുന്നവരാരും ഒരു പൈപോലും കൂടെ കൊണ്ടുപോകുന്നില്ല. അതേ, മി

സ്റ്റർ ദാമോദരൻ, ഞാൻ ഒരു പൈ കൊണ്ടുപോകയില്ല. ഇത്ര വിശ്വാസത്തോടുകൂടി എനിക്കുവേണ്ടി പ്രവൃത്തിചെയ്തിരുന്ന നിങ്ങൾക്ക നല്ല ഒരു സമ്മാനം തരേണ്ണമെന്ന് എനിക്ക് അതിയായ മോഹമുണ്ടായിരുന്നു. ദാമോദരൻെറ വിവാഹാവസരത്തിൽ ഗണ്യമായ ഒരു സഹായം ചെയ്യേണ്ടതാണെന്ന് അരമണിക്കൂർ മുമ്പെ ഞാൻ വിചാരിച്ചിരുന്നതാണ്. അതുകൂടി സാധിക്കാതെപോയത്, എൻെറ നിർഭാഗ്യം.

ദാമോദരൻ—നിങ്ങൾ എന്നെപ്പററി വ്യസനിക്കരുത്. എന്നാൽ കഴിയുന്ന സഹായം എൻെറ തടികൊണ്ടും ബുദ്ധികൊണ്ടും ചെയ്വാൻ ഞാൻ ഒരുക്കമാണ്. നിങ്ങളും ധൃതിയായി യാതൊരു അവിവേകവും ചെയ്യരുത്. മനുഷ്യന് ഇഹലോകസൌഖ്യത്തേക്കാൾ വിലയേറിയതായി പരലോകത്തേക്കു സമ്പാദിക്കാനുള്ള ചില കാര്യങ്ങളുണ്ട്. നിങ്ങളുടെ ധർമ്മം നിങ്ങളുടെ തല കാക്കും. നിങ്ങൾ അവിവേകമായി യാതൊന്നും ചെയ്യരുത്.

സേട്ടു ഒന്നു തലയാട്ടി, മറുവടി ഒന്നും പറഞ്ഞില്ല. അദ്ദേഹം ആത്മഹത്യ ചെയ്തുകളയാൻ സംഗതിയുണ്ടെന്നു ദാമോദരൻ ബലമായി സംശയിച്ചു. അങ്ങിനെ വന്നാൽ ഉണ്ടാകാനിടയുള്ള സങ്കടവും കഷ്ടവും ഇന്നവിധമായിരിക്കുമെന്നു വിചാരിക്കാൻ കൂടി ദാമോദരനു സാധിച്ചില്ല.

നവറോജി—ഇനി നാമെന്താണ് ചെയ്യേണ്ടത്?

ദാമോദരൻ—ഇപ്പോൾ നാം ഒന്നും ചെയ്യേണ്ടതായിട്ടില്ല. അല്പദിവസംകൂടി ഇപ്പോൾ നടക്കുന്ന വിധത്തിൽ കച്ചവടങ്ങൾ നടത്താൻ സാധിക്കുന്നതാണല്ലൊ. പണ്ടങ്ങൾ വാങ്ങാൻ വല്ലവരും വന്നെങ്കിലാണ് തകരാറാവുക. അതില്ലാതെ ഞാൻ കഴിക്കാം. നമുക്ക യാതൊരു മാനഹാനിയും ഇല്ലാത്ത നിലയിൽ എല്ലാ കാര്യങ്ങളും ശരിപ്പെടുത്താൻ നോക്കാം. നിങ്ങൾ അവിവേകമായി യാതൊന്നും പ്രവൃത്തിക്കരുത്. കാലംവന്നാൽ

നമുക്കു വന്ന അനർത്ഥത്തെ ജനങ്ങൾ ശരിയായി മനസ്സിലാക്കത്തക്ക വിധത്തിൽ ഒരു റിപ്പോർട്ടു തയ്യാറാക്കി പരസ്യം ചെയ്യുകയും ജനങ്ങളുടെ കാരുണ്യത്തെ അപേക്ഷിക്കുകയും ചെയ്യാം. അതിലിടയ്ക്ക് നിങ്ങൾ അവിവേകമായി യാതൊന്നും ചെയ്യരുതെന്നു ഞാൻ അപേക്ഷിക്കുന്നു. അതിനുള്ള ആവശ്യവുമില്ല. നിങ്ങളുടെ ദോഷംകൊണ്ടോ ഉപേക്ഷകൊണ്ടോ നിങ്ങൾ കരുതിക്കൂട്ടി വല്ലവരെയും ചതിക്കേണമെന്നു വിചാരിച്ചു പ്രവൃത്തിക്കുകൊണ്ടോ ആണ് ഇങ്ങിനെ വന്നതെന്ന് ആരും വിശ്വസിക്കയില്ല. അയ്യർ എവിടെയാണെന്നും അന്വേഷിക്കണം.

നവറോജി—ദാമോദരാ! നിങ്ങളാണ് എന്റെ ബന്ധു. എന്ത് അനുജൻ, എന്ത് ജ്യേഷ്ഠൻ, എന്ത് അച്ഛൻ, എന്ത് അമ്മ. അന്യോന്യം അനുകമ്പയുള്ളവരും ആപൽക്കാലത്തു സഹായിക്കാൻ മടിക്കാത്തവരുമായ സ്നേഹിതന്മാരാണ് ബന്ധുക്കൾ. അങ്ങിനെയുള്ള ബന്ധുവുള്ളവനാണ് ഭാഗ്യവാൻ. ആ സംഗതിയിൽ ഞാൻ ഭാഗ്യവാനാണ്. ഞാൻ അവിവേകമായി യാതൊന്നും പ്രവൃത്തിക്കയില്ല. ഭയപ്പെടേണ്ട. ഞാൻ തെററുകാരനല്ലെന്നു ജനങ്ങൾ വിശ്വസിക്കുന്നുണ്ടെന്നറിഞ്ഞു മരിക്കുന്നതാണ് എനിക്കു സന്തോഷം.

രണ്ടുപേരും പിരിഞ്ഞു.

അദ്ധ്യായം 15.

ഒരു ഉദ്യോഗസ്ഥന്റെ രഹസ്യം.

"നേരും ധർമ്മവും വെടിഞ്ഞ നരനെ,
ക്രോധാഗ്നിയേറിക്കവി-
ഞ്ഞോരാൽ വന്നണയുന്ന ഭോഗിവരനേക്കാളും
ഭയന്നീടണം;
ഘോരൻ ഭോഗിവരൻ കിടക്കിലൊരുവൻമാത്രം
നശിക്കുന്നിത-
ക്രൂരൻതന്നുടെ ദുഷ്ടവൃത്തിയിൽ നശിച്ചീടുന്നനേ
കംജനം."

(സുഭാഷിതരത്നാകരം)

കോരപ്പൻ മരിച്ചു അദ്ദേഹത്തിന്റെ ശവം രാമമന്ദിരത്തിൽ ഒരു പെട്ടിയിൽ കിടക്കുകയും മകൻ മദിരാശിനിന്നു "ബ

ദ്ധപ്പെട്ടവരുന്നവഴിയ്ക്കു് വണ്ടിയിൽനിന്നു സങ്കടപ്പെട്ടുകയും മകൾ തന്റെ ഭവിഷ്യത്തിനെപ്പററി പലതും ആലോചിച്ചു വ്യസനിച്ചു തന്റെ മുറിയിൽ കിടക്കുകയും ചെയ്യുന്ന അവസരത്തിൽ കണ്ണൻമേനോന്റെ വീട്ടിൽ വെച്ചു നടന്ന ഒരു സംഭവം വായനക്കാർ അറിയേണ്ടതായിട്ടുണ്ടു്.

ദുഷ്ടന്മാരുടെ ദുർന്നയപ്രവാഹങ്ങൾക്കു മനുഷ്യരുടെ ആശാപ്രവാഹങ്ങൾക്കെന്നപോലെതന്നെ, കരയുടെ തടസ്ഥം യാതൊന്നുമില്ല. രാമനുണ്ണിക്കും അവന്റെ സഹോദരിയ്ക്കും കിട്ടേണ്ടതായ സ്വത്തുക്കളൊക്കെ കൈവശപ്പെടുത്താൻ കാർത്തികരാമൻ ശ്രമിയ്ക്കുന്നതും അയാളെ സഹായിയ്ക്കേണ്ടതിന് ഒരു കള്ളഒസ്യത്ത് ഉണ്ടാക്കാൻ കണ്ണൻമേനോൻ, അമ്പുവക്കീൽ, കണാരൻ ഹേഡ് എന്നീ ദുഷ്ടമൂർത്തികൾ തീർച്ചയാക്കിയതും വായനക്കാർ അറിയുമല്ലോ. മേനോൻ ഇക്കാര്യത്തിൽ ഇതുവരെ പരിശ്രമിച്ചുകൊണ്ടിരിയ്ക്കുയായിരുന്നു. പലദിവസം ശ്രമിച്ചതിന്റെ ഫലമായി കോരപ്പന്റെ കയ്യൊപ്പ് ഇടാൻ ആ മഹാപാപി പഠിച്ചു. കോരപ്പന്റെ സർവ്വ വസ്തുക്കളും തന്റെ മരണശേഷം തന്റെ മരുമകൻ കാർത്തികരാമനു ലഭിയ്ക്കേണ്ടതാണെന്നു കാണിച്ച് ഒരു ഒസ്യത്തു എഴുതുകയും ചെയ്തു. ഇനി അതു റജിസ്ട്രാക്കി കിട്ടിയെങ്കിൽ കാര്യം ജയിച്ചുപോയെന്നു നാലുപേരും നിശ്ചയിച്ചു. സ്ഥലത്തെ സബ്ബ്റജിസ്ട്രാർ പണത്തിനു കൂടക്കൂട തിടുക്കമായ പല ആവശ്യങ്ങളും ഉള്ള ആളും മനസ്സാക്ഷിയുമായ് യാതൊരു എടവാടുമില്ലാത്ത ദേഹവുമായിരുന്നു. അതുകൊണ്ടിക്കാര്യത്തിൽ മേനോൻ അധികം ബുദ്ധിമുട്ടേണ്ടതായിവന്നില്ല. കോരപ്പൻ മരിച്ചു ശവം രാമമന്ദിരത്തിൽ കിടക്കുന്ന രാത്രിയാണ് തന്റെ പ്രിയപ്പെട്ട മരുമകനും കൂട്ടരും മേനോന്റെ വീട്ടിൽ യോഗം ചേർന്നത്. കളവായി ഉണ്ടാക്കിയ ഒസ്യത്തിനെപ്പററി അവർ ആലോചിച്ചു. കൂട്ടത്തിൽ രാമൻപിള്ളയെന്ന സബ്ബ്റജിസ്ട്രാരും ഉണ്ടായിരുന്നു.

ഈ രാമൻപിള്ള കുറെ കറുത്തു കത്ത വണ്ണവും നീളവും ഉള്ള ഒരു മനുഷ്യനാണ്. അദ്ദേഹത്തിൻെറ മുഖത്തു നോക്കുന്നവക്കൊക്കെ എന്തോ ഒരു വിശേഷവിധി എവിടെയൊ ഉണ്ടെന്നു തോന്നും. അതു കറുത്തു പുഷ്ടിയുള്ള മേൽമീശയില്ല. ഈ മേൽമീശകൊണ്ടുള്ള ഒരു സാദ്ധ്യം മേലെ ചുണ്ടിനുള്ള ഒരു കുറവ് നികത്തുകയാണെന്നുള്ളതു നേരുതന്നെ. എന്നാൽ ആ "വിശേഷവിധി" ചുണ്ടിൻെറ ആ കുറവിലുമല്ല. മൂക്കിന്ന് ഇരുഭാഗത്തും വെച്ച പുരികം കുറെ താണിരിക്കുന്നു അതായിരിക്കുമോ ഈ വിശേഷവിധി? അല്ല. പല്ലു സമനിരപ്പല്ല, വിശേഷവിധി അതുമല്ല. കൂടക്കൂടെ കണ്ണുകൾ ചിമ്മിക്കൊണ്ടിരിക്കയും ആ അവസരത്തിൽ പുരികങ്ങൾ മേലോട്ടും താഴോട്ടും ഇളകിക്കൊണ്ടിരിക്കയും ചെയ്യും. എത്രയോ ശിഥിലമായ സംഗതിയായാലും ഉച്ചത്തിൽ ചിരിക്കും. എന്നാൽ ഞാൻ സൂചിപ്പിച്ച വിശേഷവിധി ഇതിലൊന്നുമല്ല ഉള്ളതെന്നും മനസ്സിൻെറ ഒരു പ്രത്യേകഗുണമോ ദോഷമോ മുഖത്തു പ്രകാശിക്കുന്നുണ്ടെന്നും കാണാം. അതാണ് വിശേഷവിധി. അതു ആരും ക്ഷണത്തിൽ കണ്ടുപിടിക്കാൻ സാധിക്കയില്ല. ദുഷ്ടന്മാരായ മനുഷ്യക്ക് ദുഷ്ടമൃഗങ്ങൾക്കെന്നപോലെ കണ്ടാൽ തിരിച്ചറിയത്തക്കവിധം കൊമ്പോ ദംഷ്ട്രമോ ഇല്ലാത്തതുകൊണ്ടു യോഗ്യനായ ഒരു ഗ്രന്ഥകർത്താവു വിലപിച്ചിട്ടുണ്ടല്ലോ. തിരിച്ചറിയപ്പെടാനുള്ള അടയാളമില്ലാതെയല്ല ദുഷ്ടന്മാരെയും ശിഷ്ടന്മാരെയും ഈശ്വരൻ സൃഷ്ടിച്ചിരിക്കുന്നത്. പക്ഷെ, അവയെ തിരിച്ചറിവാനുള്ള സാമത്ഥ്യം എല്ലാവക്കും ലഭിക്കയില്ലെന്നേ ഉള്ളു. മററു സംഗതികളിൽ മഹാ സമത്ഥരായ ആളുകൾക്കുകൂടി ഈ സാമത്ഥ്യം ഇല്ലാതെപോകുന്നു. മനസ്സിൻെറ ഗുണദോഷങ്ങൾ മുഖത്തു പ്രത്യക്ഷപ്പെടുമെന്നുള്ളതിന്നു സംശയമില്ല. അങ്ങിനെ പ്രത്യക്ഷപ്പെടുന്നതു കണ്ടറിവാനുള്ള സാമത്ഥ്യം മനുഷ്യജാതിക്കൊക്കെ സിദ്ധിക്കുന്ന കാലത്തോളം രാമൻപിള്ളയും കണ്ണൻമേനോനും മററും മാന്യന്മാരായിത്തന്നെ ജനസമൂഹം മദ്ധ്യേ ജീവിക്കും.

"ഒരു വേള ഈ വഞ്ചന കണ്ടുപിടിക്കപ്പെട്ടുപോയെങ്കിൽ ഉണ്ടാവാനൊള്ള അനൎത്ഥത്തെ ഒന്നു ഗൌനിക്കണം. ഇരുന്നൂറു രൂപ ഒരു കാലത്തും മതിയല്ല."

പിള്ള ഇങ്ങിനെ പറഞ്ഞപ്പോൾ മേനോൻ,

"നിങ്ങൾ ഇതു വഞ്ചനയെന്നു പറയുന്നോ? ഇതു വഞ്ചനയാണെങ്കിൽ എന്തൊക്കെ വഞ്ചന നാട്ടിൽ നടക്കുന്നു. ഇതു കണ്ടുപിടിച്ചാൽ വഞ്ചനയായി. അല്ലെങ്കിൽ നമ്മൾ ഒരു സാധുവിനു ഗുണംചെയ്തു. എത്ര കളവുകൾ, എത്ര കൊലക്കേസ്സുകൾ, നാട്ടിൽ നടക്കുന്നു! അതു കളവും കൊലക്കേസ്സും ആകുന്നത് എപ്പോളാണ്. പോലീസ്സുകാർ കണ്ടുപിടിച്ചാൽ. കണ്ടുപിടിച്ചില്ലെങ്കിൽ അതു കളവാണോ? കൊലയാണോ? ഒരിക്കലുമല്ല. രണ്ടു രാജാക്കന്മാർ തമ്മിൽ കലഹിക്കുമ്പോൾ എത്രായിരം ജനങ്ങളെ അന്യോന്യം വെടിവെച്ചുകൊല്ലുന്നു! അതു കൊലയാണോ? അതു വലിയ സാമൎത്ഥ്യം. ധൈൎയ്യം. രണ്ടുപേർ തമ്മിൽ കലഹിക്കുമ്പോൾ എന്തുകൊണ്ട് ഒരുത്തനു മററവനെ കൊന്നുകൂടാ. ക്ലൈവ് എന്ന മഹാ പ്രഭു വണ്ടു ഒമിച്ചന്ദർ എന്നവന് എഴുതിക്കൊടുത്ത ആധാരത്തിൽ കള്ളൊപ്പ് ഇട്ടില്ലേ? എന്തിനിട്ടു? ബ്രിട്ടീഷുസാമ്രാജ്യം സ്ഥാപിക്കാൻ. അന്ന് അദ്ദേഹം അങ്ങിനെ ചെയ്തില്ലെങ്കിൽ ഇന്നു നാമൊക്കെ എവിടെയായിരുന്നു. ഈ ഗുണവും സ്വാതന്ത്ര്യവും നമുക്കു സാധിക്കുമോ? ക്ലൈവു ചെയ്തതു വഞ്ചനയെന്നു പറവാൻ ഒരുക്കമുണ്ടോ? ഞാനങ്ങിനെ പറകയില്ല. ശ്രീകൃഷ്ണസ്വാമി ദ്രോണാചാൎയ്യനെ കൊല്ലാൻവേണ്ടി ധൎമ്മപുത്രരെക്കൊണ്ടു കളവു പറയിച്ചില്ലേ? അതു കളവോ, ഒരിക്കലുമല്ല. അദ്ദേഹം എന്തിനങ്ങിനെ ചെയ്തു? പാണ്ഡവന്മാരെ രക്ഷിക്കാൻ. ഞാൻ ഇത് എന്തിനു ചെയ്തു. കാൎത്തികരാമൻെറ സാധുകുടുംബത്തെ രക്ഷിക്കാൻ. വഞ്ചനയോ, അങ്ങിനെ പറയരുത്. ഒരിക്കലും പറയരുത്."

ഈ പ്രസംഗം കേട്ട ഉടനെ വക്കീലും വേദാന്തിയും "ഭേ

ഷ് ഭേഷ്" എന്നു നിലവിളിച്ചു മേനോൻ മേശമേലുണ്ടായിരുന്ന കുപ്പിയെടുത്തു പൊക്കിപ്പിടിച്ച് അതൊന്നു കുലുക്കി നോക്കി. അതിൽ അല്പം ബാക്കിയുണ്ടായിരുന്നതു ഗ്ലാസ്സിൽ പകൎന്നു, ഗ്ലാസ്സെടുത്തു വായുടെ അടുക്കലോളം കൊണ്ടുപോയ ഉടനെ എന്തോ പെട്ടെന്ന് ഓൎമ്മവന്നതുപോലെ രണ്ടാമതും ഗ്ലാസ്സു പൊക്കിപ്പിടിച്ചു പിള്ളയെ നോക്കിക്കൊണ്ട് ഇംഗ്ലീഷിൽ "നിങ്ങളുടെ ആരോഗ്യത്തിനുവേണ്ടി ഞാനിതു കുടിക്കുന്നു" എന്നു പറഞ്ഞു പിള്ള തലയൊന്നു താഴ്ത്തി "വന്ദനം" എന്നു പറഞ്ഞു അതു കുടിച്ചുകഴിഞ്ഞ ശേഷം മേനോൻ ഇങ്ങിനെ പറഞ്ഞു:

"ഇരുനൂറുറുപ്പിക ഇപ്പോൾ നിങ്ങൾക്കു തരാം. കേസ്സു കഴിഞ്ഞു കാൎത്തികരാമനു വസ്തുക്കൾ കിട്ടിയാൽ ആയിരം ഉറുപ്പികക്കൂടി തരാം".

ഇതു കേട്ടപ്പോൾ പിള്ളക്കു സന്തോഷമായി. അതിനൊരു വാഗ്ദത്തപത്രം എഴുതി കിട്ടണമെന്നായി. യാതൊരു മടിയുംകൂടാതെ കാൎത്തികരാമൻ ആയിരം ഉറുപ്പികക്കു പ്രോനോട്ടും എഴുതിക്കൊടുത്തു.

പിള്ള—"ഒരു കാൎയ്യംകൂടി ഉണ്ട്. കോരപ്പന്റെ കൈവിരലടയാളം വേണം. അതെങ്ങിനെ സാധിക്കും?"

കണാരൻ—അതിനു പ്രയാസമില്ല. ആധാരവുംകൊണ്ടു കാൎത്തികരാമൻ ഇപ്പോൾ പോകണം. കോരപ്പന്റെ ശവം കിടക്കുന്ന പെട്ടി തുറന്നു വിരലടയാളം എടുക്കണം.

വക്കീൽ—നല്ല അഭിപ്രായം.

കണ്ണൻമേനോൻ—അതു ബലേഭേഷ്.

അങ്ങിനെ തീൎച്ചയാക്കി. അങ്ങിനെയാണ് അന്നു രാത്രി പന്ത്രണ്ടുമണിക്കു കാൎത്തികരാമൻ തന്റെ പ്രിയപ്പെട്ട അമ്മാമന്റെ ശവം ഒന്നുകൂടി കാണണമെന്നുള്ള അത്യാഗ്രഹത്തോടുകൂടി ശവപ്പെട്ടിയുടെ മൂടി തുറന്നു വളരെ നേരം ശവത്തിന്റെ അടുക്കൽ മുട്ടുകുത്തി ഇരുന്ന് അമ്മാമന്റെ ഗതിക്കായി പ്രാൎത്ഥിച്ച

ത്. അതു കണ്ടിട്ടാണ് കല്യാണി കാൎത്തികരാമനു കാരണവരോടുള്ള സ്നേഹം മനസ്സിലാക്കിയത്. ആ വിവരം കേട്ടിട്ടാണ് വസുമതി അത്ഭുതപ്പെട്ടത്.

എന്നാൽ എനിയ്ക്കു മദ്യപന്മാരോട് ഒരു കാൎയ്യം രഹസ്യമായി പറവാനുണ്ട്. നിങ്ങൾ വല്ല സ്വകാൎയ്യകാൎയ്യവും ആലോചിയ്ക്കുമ്പോൾ മദ്യം സേവിച്ച നിലയിൽ ചെയ്യരുത്. നിങ്ങളുടെ വാക്കുകളുടെ സാരത്തെ അടക്കാനോ വല്ലവരും കാണുകയോ കേൾക്കുകയോ ചെയ്യുന്നതു സൂക്ഷിയ്ക്കാനോ അപ്പോൾ സാധിയ്ക്കയില്ല.

അന്നു കണ്ണമ്മേനോന്റെ വീട്ടിൽവെച്ചുണ്ടായ ഈ സംഭവങ്ങളൊക്കെ കേട്ടുകൊണ്ട് ഒരാൾ വാതിലിന്നടുക്കെ നില്ക്കുന്നുണ്ടായിരുന്നു. കാൎത്തികരാമൻ ചെയ്യാൻപോകുന്ന കാൎയ്യത്തെ തടുക്കാനോ മുടക്കാനോ ശേഷിയില്ലാത്ത ഒരു പെണ്ണായിരുന്നു അതെന്നുള്ളത് അവരുടെ ഭാഗ്യം. രാമനുണ്ണിയുടെ നിൎഭാഗ്യം. എന്നാൽ പെണ്ണിനു സാധിയ്ക്കുന്ന കാൎയ്യങ്ങളും ഉണ്ടെന്നുള്ളത് ഓൎമ്മിയ്ക്കണം.

അദ്ധ്യായം 16.

മന്നൻ വൈദ്യന്റെ കോപം.

"രാഘവൻ പറഞ്ഞതു വെറും കളവാണ്."

വസുമതി ഇങ്ങിനെ പറഞ്ഞ് അത്യന്തം കോപത്തോടുകൂടി ചുണ്ടു കടിച്ചു താഴോട്ടു നോക്കി ഇരുന്നു.

രാമനുണ്ണി—ഈ ദുഷ്ടന്മാൎക്കു നാം ചെയ്യുന്ന ഉപകാരത്തിനുള്ള പ്രത്യുപകാരമോ ഇത്?

ദാമോദരൻ—അതിനെപ്പററി വ്യസനിച്ചിട്ടു ഫലമില്ല. എന്റെ അനുഭവമാണത്. നാം ആൎക്കു ഗുണംചെയ്യുന്നുവോ, അവ

രെക്കൊണ്ടു ദോഷമല്ലാതെ ഫലമാകയില്ല. ഗുണത്തെ കാംക്ഷിച്ചുകൊണ്ടു ഗുണംചെയ്യണമെന്നു ദൈവം പഠിപ്പിക്കുകയായിരിക്കാം.

വസുമതി—അച്ഛൻ ഇങ്ങിനെ പറയുമെന്നു വിചാരിച്ചുവോയോ?

ദാമോദരൻ—ഞാൻ ഒരിക്കലും വിചാരിച്ചിട്ടില്ല.

രാമനുണ്ണി—അച്ഛനെ കുഞ്ഞിരാമൻ പറഞ്ഞു ഭേദിപ്പിക്കാൻ ശ്രമിച്ചതു നേരാണ്. അച്ഛന്റെ സാധുപ്രകൃതികൊണ്ട് അയാൾ പറഞ്ഞതിൽ വല്ല നേരും ഉണ്ടായേക്കുമോ എന്ന് അല്പം സംശയിച്ചിരുന്നു. അന്നു ഞാനൊന്നും പറവാൻ പോയില്ല. രണ്ടു ദിവസം കഴിഞ്ഞശേഷം ഞാനും അച്ഛനും നിന്നെപ്പററി സംസാരിക്കേണ്ടി വന്നു. അന്നു ഞാൻ കാര്യമൊക്കെ പറഞ്ഞു ബോധിപ്പിച്ചു കുഞ്ഞിരാമന്റെ യഥാർത്ഥം മുഴുവൻ അച്ഛൻ അറിഞ്ഞിരുന്നില്ല. ഞാൻ ഒക്കെ തുറന്നുപറയേണ്ടിവന്നു. അങ്ങിനെയാണ് കരുണാകരനെ സംബന്ധിച്ചുണ്ടായ അന്വേഷണത്തിൽ വിരോധമായി അച്ഛൻ മറുവടി അയയ്ക്കാൻ സംഗതിയായത്.

ദാമോദരൻ—അങ്ങിനെ മറുവടി അയച്ചിരുന്നുവോ?

ദാമോദരനും വസുമതിയും അന്യോന്യമൊന്നു കടാക്ഷിച്ചു. വസുമതിയുടെ മുഖം ലജ്ജകൊണ്ട് അല്പം ചുകന്നു. കോരപ്പന്റെ ചാവടിയന്തരവും മററും കഴിഞ്ഞശേഷമാണ് ഈ മൂന്നുപേരും രാമമന്ദിരത്തിൽ ഇരുന്ന് ഇങ്ങിനെയൊരു സംവാദമുണ്ടായത്. മേൽപറഞ്ഞപ്രകാരം രാമനുണ്ണി പറഞ്ഞുകഴിഞ്ഞ ഉടനെ ഒരാൾ പുറത്തുവന്നിട്ടുണ്ടെന്നു പദവിന്യാസംകൊണ്ടു തോന്നി. ഭൃത്യനെ വിളിച്ച് ആരാണ് പുറത്തുവന്നതെന്നു ചോദിച്ചപ്പോൾ ദാമോദരനെ അന്വേഷിച്ച് ഒരാൾ വന്നതാണെന്നും അടിയന്തരമായി അദ്ദേഹത്തെ കാണേണ്ടതുണ്ടെന്നും അറിഞ്ഞു. ദാമോദരൻ ഉടനെ എഴുന്നേററു പുറത്തേക്കു പോയി. പോയപ്പോൾ രാമനുണ്ണി വസുമതിയോട് ഇങ്ങിനെ പറഞ്ഞു:

"ബേങ്കിൻെറ കാൎയ്യമായിരിയ്ക്കാം സാധു!"

വസുമതി—സാധു നവറോജി. ഇനിയൊരു അഞ്ചുദിവസംകൂടി മാത്രമേ ഉള്ളുവെന്നല്ലേ പറഞ്ഞത്. ബേങ്കു പൊളിഞ്ഞാൽ നവറോജി എന്തുചെയ്യും?

രാമനുണ്ണി—എന്തുചെയ്യാൻ. ഈശ്വരവിലാസമെന്നു വിചാരിച്ചടങ്ങുക.

വസുമതി—വല്ല കേസ്സും ഉണ്ടാകുമോ?

രാമനുണ്ണി—ഉണ്ടാകാൻ മതി. പണ്ടങ്ങൾ പണയംവെച്ച കൂട്ടത്തിൽ ചിലർ കേസ്സുകൊടുക്കാൻ മതി. അങ്ങിനെയാണെങ്കിൽ സേട്ടു ജെയിലിൽ പോകേണ്ടതായി വരും.

വസുമതി—അയ്യോ, ജ്യേഷ്ഠാ എന്തൊരു കഷ്ടമായിരിയ്ക്കും. ഇത്ര മാന്യതയിൽ കഴിഞ്ഞ ഒരു യോഗ്യൻ ജെയിലിൽ പോകയെന്നു വെച്ചാൽ എന്തൊരു സങ്കടമായിരിയ്ക്കും. അതുതന്നെയോ, ആരാൻ ചെയ്ത കുററത്തിന്—അദ്ദേഹത്തെ രക്ഷിയ്ക്കാൻ വഴിയൊന്നുമില്ലെന്നോ?

ദാമോദരൻ മടങ്ങിവന്നു. അവൻെറ മുഖത്തു കുറെ പരിഭ്രമം കണ്ടു.

രാമനുണ്ണി—എന്താണ്, ബേങ്കിലെ വൎത്തമാനം വല്ലതുമായിരിയ്ക്കും, അല്ലേ?

ദാമോദരൻ—അല്ല, നിന്നോടൊന്നു സ്വകാൎയ്യം പറവാനുണ്ട്.

ഇതു കേട്ടപ്പോൾ വസുമതി എഴുന്നേററു മറെറാരു മുറിയിലേയ്ക്കു പോയി.

ശരിയായ വിദ്യാഭ്യാസത്തോടുകൂടിത്തന്നെ ഉണ്ടാകുന്ന മൎയ്യാദയെന്ന ഗുണത്തെ എൻെറ വായനക്കാർ ഇവിടെ സൂക്ഷിച്ചറിവാൻ സംഗതിയുള്ളതാണ്. അന്യോന്യം പെരുമാറുമ്പോഴും ഒരു സഭയിലോ സ്നേഹജനങ്ങളുടെ സംഘത്തിലോ ചേരുമ്പോഴും അനുസരിയ്ക്കേണ്ടുന്ന നിയമത്തെ അറിഞ്ഞുകൂടാത്തതുകൊണ്ട് എത്ര പ്രാവശ്യം ചിലർ മററുള്ളവൎക്ക ബുദ്ധിമുട്ടിനു സംഗതിവരുത്താറുണ്ടെന്നുള്ളതു നമുക്കൊക്കെ നിത്യം അനുഭവമുള്ളതാ

ണല്ലൊ. പരിഷ്കാരികളായ രാജ്യക്കാരുടെയും സമുദായക്കാരുടെയും ഇടയിൽ സമയം വളരെ വിലയുള്ളതായി ഗണിയ്ക്കപ്പെടുകയും അതിനനുസരിച്ചുതന്നെ അവർ പ്രവൃത്തിയ്ക്കുകയും ചെയ്യുന്നു. നമ്മുടെ ഇടയിൽ ദ്രവ്യസ്ഥന്മാരും പ്രമാണികളും ആയ യോഗ്യന്മാൎക്കു കുളിയ്ക്കുക, ഉണ്ണുക, വെടിപറക; വെടിപറക, ഉണ്ണുക, കുളിയ്ക്കുക; ശീട്ടുകളിയ്ക്കുക, പകലുറങ്ങുക; പകലുറങ്ങുക, ശീട്ടുകളിയ്ക്കുക, എന്നി നിത്യവൃത്തികളല്ലാതെ വിശേഷിച്ചു വേറെ ജോലികളില്ലാതിരിയ്ക്കുന്നതിനാൽ, മററുള്ളവർ സമയത്തിനു കല്പിച്ചിരിയ്ക്കുന്ന വിലയെ മനസ്സിലാക്കാൻ അവൎക്കു സാദ്ധ്യമല്ലാതെ വരുന്നു. അതുകൊണ്ടാണ് ചിലപ്പോൾ മററുള്ളവരെ കാണാൻപോകുമ്പോൾ സമയഭേദത്തെ കേവലം അഗണ്യമാക്കുന്നതും ചെന്നുകഴിഞ്ഞാൽ അനാവശ്യമായി ഇരുന്നു സംസാരിച്ചു ബുദ്ധിമുട്ടിയ്ക്കുന്നതും. അന്യന്മാരെ സംബന്ധിയ്ക്കുന്ന കാൎയ്യങ്ങൾ അറിവാൻ ചിലൎക്ക് അന്യായമായ ആഗ്രഹം ഉണ്ടാകയും അവരോടു പല കാൎയ്യങ്ങളും ചോദിച്ചറികയും ചെയ്യും. ഒരാളെ ഒന്നാമതു കണ്ടു കഴിഞ്ഞ ഉടനെ, "എവിടുന്നാണ്, എവിടുത്തേയ്ക്കാണ്, ആരാണ്" എന്നിങ്ങിനെയുള്ള ചോദ്യങ്ങൾകൊണ്ടു തൃപ്തിപ്പെടാതെ "എന്താണുദ്യോഗം, ശമ്പളമെത്രയുണ്ട്, ഭാൎയ്യയുണ്ടോ, ഭാൎയ്യയ്ക്കു വയസ്സെത്രയായി; വീട്ടിൽ മാസത്തിൽ എന്തു ചെലവുണ്ട്," എന്നിങ്ങിനെ അനേകം പ്രശ്നങ്ങളെക്കൊണ്ടു ബുദ്ധിമുട്ടിയ്ക്കുന്ന സരസന്മാരുണ്ട്. തനിയ്ക്ക് അറിഞ്ഞിട്ടു യാതൊരു ആവശ്യവുമില്ലാത്ത ഈ വക കാൎയ്യങ്ങൾ ചോദിച്ചറിയുന്നതു മൎയ്യാദയ്ക്കു പോരാത്തതാണെന്ന് അറിയാത്ത മഹാന്മാർ ഈ നൂററാണ്ടിലും ചില്ലറയല്ല. സ്ത്രീപുരുഷന്മാർ അധികം പേൎക്കും ഈ സ്വഭാവം സഹജമായിരിയ്ക്കുന്ന ഈ കാലത്തു മറെറാരു സ്ത്രീയുടെ മുമ്പാകെയാണ് "എനിയ്ക്കു നിന്നോടു സ്വകാൎയ്യമൊന്നു പറവാൻ ഉണ്ട്" എന്നു ദാമോദരൻ രാമനുണ്ണിയോടു പറഞ്ഞതെങ്കിൽ ആ സ്വകാൎയ്യമെന്താണെന്നറിവാൻ ആഗ്രഹിച്ചു് പല ചോദ്യങ്ങളും ചോദിയ്ക്കുമായിരുന്നു. വസുമതിയല്ല, കല്യാണി ആ

യിരുന്നു ആ അവസരത്തിൽ അവിടെ ഉണ്ടായിരുന്നതെങ്കിൽ അവർ താഴെ പറയുംപ്രകാരമുള്ള ചില ചോദ്യങ്ങൾ ചോദിക്കുമായിരുന്നുവെന്നുള്ളതിനു സംശയമില്ല.

"അതെന്താ ആ സ്വകാൎയ്യം എനിക്കു കേട്ടുകൂടെ. നിങ്ങൾക്കെന്താ ഇത്ര വലിയ സ്വകാൎയ്യം. ഞാൻ മറ്റാരോടെങ്കിലും പറയുമെന്നു വിചാരിച്ചിട്ടോ" എന്നും മറ്റും ചോദിച്ചുകഴിഞ്ഞശേഷം "എനിക്കു നിങ്ങളുടെ സ്വകാൎയ്യം കേൾക്കയെ വേണ്ട" എന്നു കുറെ ദേഷ്യഭാവത്തോടുകൂടി പറകയും ആ സ്വകാൎയ്യം അറിവാനുള്ള വിദ്യയൊക്കെ പ്രവൎത്തിക്കുകയും ചെയ്യും. വസുമതിയാകട്ടെ ദാമോദരന്റെ വാക്കുകൾ കേട്ട ഉടനെ എഴുന്നേററു, മന്ദഹസിച്ചു, മറെറാരു മുറിയിലേക്കു പോയി. കാൎയ്യം അത് എത്രയോ നിസ്സാരമായി തോന്നിയാലും ആ വക നിസ്സാരസംഗതികളിൽകൂടിയാണ് വിദ്യാഭ്യാസത്തിന്റെ ഗുണം പ്രത്യക്ഷപ്പെടുന്നത്. അവയാണ് പരിഷ്കാരത്തിന്റെ ലക്ഷണം. അവയാണ് നമ്മുടെ ചില മഹാന്മാൎക്കും മഹതികൾക്കും ഇല്ലാത്ത ഗുണം. അവയാണ് നമ്മുടെ സ്ത്രീപുരുഷന്മാർ അഭ്യസിക്കേണ്ടുന്ന സന്മാൎഗ്ഗങ്ങൾ.

വസുമതി പോയ ഉടനെ ദാമോദരൻ ഇങ്ങിനെ ചോദിച്ചു: "നീ പിൻതുടച്ച സൎട്ടിഫിക്കേററിനു ഹരജി കൊടുത്തുവോ?"

രാമനുണ്ണി—"കൊടുത്തു. അതു മെയി 5-ാംനു-ക്കു വിചാരണക്കു വെച്ചിരിക്കുന്നു. കേരളപത്രികയിൽ നോട്ടീസ്സു കണ്ടില്ലെ?"

ദാമോദരൻ—അതിന് ഒരു എതിർഹരജി ഉണ്ടത്രെ.

രാമനുണ്ണി—എതിർ ഹരജിയൊ? ആർ കൊടുത്തിരിക്കുന്നു?

ദാമോദരൻ—കാൎത്തികരാമൻ.

രാമനുണ്ണി—കാൎത്തികരാമൻ എതിർ ഹരജി കൊടുക്കയോ? എന്താണതിന്റെ സാരം.

ദാമോദരൻ—ശിരസ്തദാരുടെ ശിപായിയായിരുന്നു പുറത്തുവന്ന

ത്. കാൎത്തികരാമൻ ഒരു ഒസ്യത്തിനെ ബലപ്പെടുത്തി ഒരു എതിർ ഫരജി കൊടുത്തിരിക്കുന്ന വിവരം നിങ്ങളെ അറിയിക്കാൻ ശിരസ്തദാർ ചൊല്ലിയയച്ചതാണ്.

രാമനുണ്ണി—എന്ത് ഒസ്യത്ത്? അച്ഛൻ കാൎത്തികരാമന് ഒസ്യത്തു എഴുതിക്കൊടുത്തുവെന്നൊ? എനിക്ക് ഒന്നും മനസ്സിലാകുന്നില്ലല്ലൊ. എന്താ മുഴുവൻ വിവരമറിവാൻ വിദ്യ?

ദാമോദരർ—ബദ്ധപ്പെടണ്ട. ഞാൻ പോയി മുഴുവൻ വിവരം അറിഞ്ഞുവരാം. അതിലിടക്ക് ഒരു കാൎയ്യം ചെയ്യണം, വസുമതിയോടു വിവരമൊന്നും പറയരുത്.

ഇങ്ങിനെ പറഞ്ഞു ദാമോദരൻ പോയ ഉടനെ മന്നൻവൈദ്യരും അല്പം കഴിഞ്ഞു കല്യാണിയും രാമമന്ദിരത്തിൽ ചെന്നു. കല്യാണി വസുമതിയുമായി അകായിൽനിന്നു സംസാരിക്കുന്നതിലിടക്കു മന്നൻവൈദ്യരോടു രാമനുണ്ണി ഇങ്ങിനെ ചോദിച്ചു.

രാമനുണ്ണി—എന്താ അമ്മാമൻ കോടതിയിലോ മറ്റൊ പോയിരുന്നുവോ? വല്ല വിവരവുമുണ്ടോ?

മന്നൻ—ഞാൻ പോയിട്ടില്ല. പിൻതുടൎച്ചസട്ടിഫിക്കേറ്റിന്റെ കാൎയ്യം വിചാരണക്കുവെച്ചത് അറിഞ്ഞില്ലെ?

രാമനുണ്ണി—അറിഞ്ഞു. എന്താ അതിന്നു വല്ല എതിർ ഫരജിയും ഉള്ള വിവരം വല്ലതും കേട്ടുവോ?

മന്നൻ—എതിർ ഫരജിയോ? എന്തെതിർ ഫരജി? ആർ എതിർ ഫരജി കൊടുക്കാൻ? ആർ പറഞ്ഞു?

രാമനുണ്ണി—അങ്ങിനെയൊരു വിവരം കേട്ടു. ദാമോദരൻ ഇപ്പോൾ പറഞ്ഞു.

ദാമോദരന്റെ പേർ കേട്ടപ്പോൾ മന്നൻവൈദ്യന്റെ സ്വഭാവം മാറി. എതിർ ഫരജിയുടെ യഥാൎത്ഥസ്വഭാവം മന്നൻ വൈദ്യൻ അറിഞ്ഞിരുന്നില്ലെന്നു മാത്രമല്ല, അങ്ങിനെയൊന്നുണ്ടാകുമെന്നുകൂടി അദ്ദേഹം വിചാരിച്ചിരുന്നില്ല. എന്നല്ല, അങ്ങിനെ ഉണ്ടായാൽ തന്നെയും അതിനെപ്പറ്റി വൈദ്യൻ ശ്രദ്ധ

രവമായി യാതൊന്നും വിചാരിക്കുന്നതുമല്ല. കോരപ്പൻെറ വസ്തുക്കൾ മുഴവൻ രാമനുണ്ണിയ്ക്കും സോദരിയ്ക്കും കിട്ടുന്നതുകൊണ്ട് അദ്ദേഹത്തിനു വലിയ ലാഭമൊന്നും ഉണ്ടായിരുന്നില്ല. അതെ, അയാളുടെ മരുമക്കൾ തന്നെ. കാൎയ്യം നേരു തന്നെ, എന്നാൽ കാരണവൎക്ക മരുമക്കളുടെ അഭ്യുദയത്തിൽ യാതൊരു തൃഷ്ണയും ഇല്ലാതിരിയ്ക്കുന്നതിനെപ്പററി:യാ, അവരുടെ നാശത്തിൽ കാരണവൎക്ക സന്താപമുണ്ടാകാത്തതിനെക്കുറിച്ചോ വടക്കെ മലയാളത്തിലെ തീയ്യസമുദായത്തിൻെറ യഥാൎത്ഥസ്ഥിതി അറിയുന്നവരാരും അത്ഭുതപ്പെടുകയില്ല.

മക്കത്തായം മനസി മരു-
മക്കത്തായമഹോ വാചി.

എന്നു ഒന്ന്യാത്ത് തമ്പുരാൻ തിരുമനസ്സുകൊണ്ടു കല്പിച്ചരുളിച്ചെയ്തിട്ടു കാലം കുറെയായി. അങ്ങിനെ അരുളിച്ചെയ്തതു തന്നെയും നായന്മാരെ സംബന്ധിച്ചമായിരുന്നു. ധാരാളം കുടുംബസ്വത്തുള്ള നായന്മാരുടെ ഇടയിൽ തറവാട്ടിൽ കൈകാൎയ്യം നടത്താനുള്ള കാരണവസ്ഥാനം ലഭിച്ചവർ വസ്തുക്കളുടെ ആദായംകൊണ്ടുണ്ടാകുന്ന സമ്പാദ്യം മക്കൾക്കു കൊടുക്കുന്നതിനെപ്പററിയായിരുന്നു വശ്യവാക്കായ ആ മഹാത്മാവ് ആ വിധം അരുളിചെയ്തത്. തീയ്യരുടെ ഇടയിൽ വലിയ ദ്രവ്യസ്ഥന്മാർ ഇല്ലാത്തതുപോലെതന്നെ ദരിദ്രന്മാരും ഇല്ല. അവരവൎക്ക കഴിവാൻ തക്ക വിധത്തിൽ സ്വത്തുള്ളവരാണ് മുക്കാലെ അരക്കാലും. ഇക്കാലത്ത് ഇങ്ങിനെയുള്ള സമ്പാദ്യം അധികവും സ്വന്ത സമ്പാദ്യവുമാണ്. ഈ നിലയിൽ, തീയ്യർ മരുമക്കത്തായം മനസ്സിലും വാക്കിലും ഇല്ലാതെ വെറും ചാവിൽ മാത്രമെ അനുഷ്ഠിച്ചപോരുന്നുള്ളു. ചത്താൽ മരുമക്കൾക്കുകൂടി പുലയുണ്ടെന്നല്ലാതെ വസ്തുക്കൾ കഴിയുന്നത്ര മക്കൾക്കു കൊടുത്തുവരികയും ഭാൎയ്യയും മക്കളുമായി വേറെ തന്നെ താമസിയ്ക്കുകയും മിക്ക ഉദ്യോഗസ്ഥന്മാരെക്കൊണ്ടും മററും കഴിയുന്ന സഹായോപായങ്ങൾ ഭാൎയ്യവീട്ടുകാൎക്ക ചെയ്തുകൊടുക്കുകയുമാണ്

ചെയ്തുവരുന്നത്. മക്കൾ അച്ഛൻെറ തറവാട്ടുപേരാണ് സാധാരണയായി സ്വീകരിയ്ക്കുന്നത്. അങ്ങിനെയല്ലാത്ത ഒരു തറവാട്ട തീയ്യരുടെ ഇടയിൽ വടക്കെ മലയാളത്തിൽ കാണ്മാൻ പ്രയാസം. അതു നിമിത്തം, രാമനുണ്ണിയുടെ പണംകൊണ്ട് അവൻെറ കാരണവൎക്കും ഇളയമ്മയ്ക്കും മററും വല്ല ലാഭവും ഉണ്ടെങ്കിൽ അതു കോരപ്പൻ മരിയ്ക്കുന്നവരെ ആയിരുന്നു. അതുതന്നെ കോരപ്പൻെറ ഭാൎയ്യവീട്ടുകാരാണെന്നുള്ള ന്യായത്തിന്മേലാണ് താനും. ഇനി ഉണ്ടാകുന്ന ഗുണമൊക്കെ രാമനുണ്ണി വിവാഹം കഴിയ്ക്കുന്ന വീട്ടുകാൎക്കായിരിയ്ക്കും. ഏറക്കുറയ ഇതു എല്ലാ സമുദായത്തിലും ഉള്ളതാണെങ്കിലും തീയ്യർ ഈ സമ്പ്രദായം പരസ്യമായി ശരിയായി അനുഷ്ഠിച്ചുപോരുന്നതിനാൽ ഇനിയൊരു അമ്പതു കൊല്ലം കഴിയുന്നതിനു മുമ്പു വടക്കെ മലയാളത്തിലെ തീയ്യർ യാതൊരു നിയമത്തിൻെറയോ ഹൈക്കോടതി വിധിയുടെയോ സഹായം കൂടാതെ മക്കത്തായം അനുഷ്ഠിയ്ക്കുന്നവരായിത്തീരുന്നതാണ്. മരുമക്കത്തായം നിലനില്ക്കേണ്ടതാണെന്നു പറകയും അതിനുള്ള ന്യായങ്ങളായി ജൎമ്മനിയിലും ആഫ്രിക്കയിലും മരുമക്കത്തായം നടപ്പുള്ള വിവരങ്ങൾ എടുത്തു കാണിയ്ക്കുയും ചെയ്യുന്നവർപോലും ആചരിയ്ക്കുന്നതു മേല്പ്രകാരമാണ്. വാക്കല്ല ആചാരമാണ് രാജ്യത്തു നിയമമായിത്തീരുകയെന്നു പറയേണ്ടതില്ലല്ലൊ.

രാമനുണ്ണി ദാമോദരൻെറ പേരു പറഞ്ഞ ഉടനെ മന്നൻ വൈദ്യർ ശുണ്ഠികടിച്ചുവെന്നു പറഞ്ഞുവല്ലോ. അതുവരെ സകാൎയ്യം ചെറിയ സ്വരത്തിൽ പറഞ്ഞ വൈദ്യർ ഉച്ചത്തിൽ

"നീയെന്തു പിന്നെയും ആ ദാമോദരനെ വിശ്വസിച്ചു എന്തെങ്കിലും പറയുന്നു? അവർ നമ്മളുടെ തറവാട്ടിനു വരുത്തിക്കൂട്ടിയ നാശം നീ കണ്ടില്ലേ? ഇനിയും പഠിയ്ക്കാനായിട്ടില്ലേ നിണക്ക്? അവൻെറ വാക്കു കേട്ടിട്ടു നിൻെറ അച്ഛൻ വലിയ വിഡ്ഢിത്വം ചെയ്തു. മകനും ഇനി എന്തൊക്കെയാണ് ചെയ്യാൻ പോകുന്നുവെന്നു ദൈവത്തിന്നറിയാം."

അടുത്ത മുറിയിൽ ഉണ്ടായിരുന്ന കല്യാണിയും വസുമതിയും ഇതു കേട്ടപ്പോൾ അവരുടെ സംസാരം നിൎത്തി ചെവിയോൎത്തു.

രാമനുണ്ണി— നിങ്ങളെന്തിനു കോപിയ്ക്കുന്നു? ദാമോദരൻ എന്തു പാപം ചെയ്തു?

മന്നൻ—എന്തു പാപം ചെയ്തുവെന്നോ? വസുമതി കേൾക്കുന്നെങ്കിൽ കേൾക്കട്ടെ. അവളുടെ ഗുണത്തിനുവേണ്ടിയാണ് ഞാൻ പറയുന്നത്. അവളെ മിസ്റ്റർ കുഞ്ഞിരാമന്റെ മകനു കല്യാണം കഴിയ്ക്കാൻ അദ്ദേഹം ചോദിച്ചില്ലേ? ആ കുട്ടി ബി. എ., ബി. എൽ. ജയിച്ച യോഗ്യനല്ലേ? നാളെ മററന്നാൾ മുൻസിപ്പായിത്തീരുന്നവനല്ലേ? ഈ കച്ചവടക്കാരന്റെ കണക്കപ്പിള്ളയെ കണ്ടിട്ടല്ലെ നിന്റെ അച്ഛൻ വസുമതിയെ അവനു കെട്ടുകയില്ലെന്നു പറഞ്ഞത്. നിങ്ങൾക്കു കാരണവന്മാരെയൊക്കെ പുല്ലു വിലയല്ലെ. മാന്യരായ ആ മേനോനും മററും എന്തൊക്കെയാണ് പറയുന്നതെന്നു നീ കേട്ടുവോ? അവരൊക്കെ യോഗ്യന്മാരല്ലേ? അവരെക്കൊണ്ടൊക്കെ ഇങ്ങിനെ പറയിയ്ക്കാമോ?

വസുമതിയുടെ മുഖത്തു രക്തം വന്നുംപോയുംകൊണ്ട് ഭാവവൈവൎണ്യം പ്രത്യക്ഷപ്പെട്ടുതുടങ്ങി. അവൾ ഇരുന്ന ദിക്കിൽതന്നെ ഒന്നും അനങ്ങാതെ ഇരുന്നുവെങ്കിലും കല്യാണി അവിടുന്ന് എഴുന്നേററു രാമനുണ്ണിയും മററും ഇരിയ്ക്കുന്ന മുറിയിലേയ്ക്കു കാതും ആട്ടിക്കൊണ്ടു ചെന്നു.

രാമനുണ്ണി—അതൊക്കെ ഈ അവസരത്തിൽ പറയേണ്ടുന്ന കാരണമെന്താണമ്മാമാ?

കല്യാണി—അയന്ത് അത് പറേണ്ടെ. ഓനല്ലെ ഇന്നു തറവാട്ടിലെ തല മൂത്തത്. ഓനല്ല്യാണ്ട് ആര് പറയാനാ?

മന്നൻ—എ്ഃ. അതൊന്നും അവൾക്കു ഓൎമ്മയില്ല. അവൾക്കൊക്കെ തോന്ന്യാസം. എന്താണ്, അച്ഛന്റെ സ്വത്തുണ്ട്. അതി

ല്ലെങ്കിലല്ലെ അമ്മാമൻ വേണ്ണം, എളേമ്മ വേണ്ണം എന്നു ണ്ടാവു.

രാമനുണ്ണി—അമ്മാമാ! നിങ്ങൾ ഇല്ലാത്ത അപരാധമൊന്നു എന്റെ തലയിൽ വഛിച്ചിടരുതെ, ഞാൻ നിങ്ങളോട ഇതു വരെ യാതൊരപ്രിയവും കാണിച്ചിട്ടില്ല.

മന്നൻ—ഇല്ല. ഇല്ല. ഒരപ്രിയവും കാണിച്ചിട്ടില്ല.

ഭയാൎത്ഥത്തിൽ പറഞ്ഞ ഈ വാക്ക കേട്ടപ്പോൾ അങ്ങി നെ പറവാൻ സംഗതിയെന്താണെന്നു രാമനുണ്ണി ചോദിയ്ക്കുയും അതിനുത്തരം കല്യാണി പറകയും ചെയ്തു

കല്യാണി—മന്നനേട്ടൻ പറഞ്ഞതു മറ്റൊന്നുമല്ല. പാഞ്ചാലീ ന നീ കല്യാണം കഴിക്കാഞ്ഞിററാന് അപ്പറഞ്ഞത്.

പാഞ്ചാലി മന്നൻവൈദ്യന്റെ മകളായിരുന്നു. അവളെ രാമനുണ്ണിയ്ക്കു കല്യാണം കഴിച്ചുകൊടുക്കേണമെന്ന് ആ ശുദ്ധാ ത്മാവിനു വിചാരമുണ്ടായിരുന്നുവെങ്കിലും രാമനുണ്ണി അതിന് അനുകൂലിച്ചിരുന്നില്ല.

കല്യാണിയുടെ ഈ വാക്ക കേട്ടപ്പോൾ രാമനുണ്ണി തല താഴ്ത്തി ഇരുന്നു അവനു ദേഷ്യം സഹിയ്ക്കാൻ പാടില്ലാതായി.

മന്നൻ—എന്റെ മകൾക്ക് ഇംഗ്ലിഷൊന്നും അത്ര അറിഞ്ഞുകൂ ട. സംഗീതവും തുന്നലും മററും അവൾക്ക ശീലമില്ല. അവൾ ക്ക വല്ല കൂലിപ്പണിക്കാരനെയും കിട്ടും.

ഇങ്ങിനെ പറഞ്ഞ് അല്പനേരം ആരും മിണ്ടാതിരുന്ന ശേ ഷം മന്നൻവൈദ്യൻ പിന്നെയും പറഞ്ഞു:

"ഈ ഇംഗ്ലിഷുപഠിപ്പാണ് സകല നാശവും ചെയ്യുന്നത്. സ്ത്രീകളെ അനുസരണമില്ലാത്തവരാക്കുന്നതും ഓരോ വേണ്ടാവൃ ത്തി ശീലിപ്പിക്കുന്നതും ഇംഗ്ലിഷാണ്. കേൾക്കുന്നില്ലെ, ഓരോ വൎത്തമാനം കേൾക്കുന്നില്ലെ. ഇംഗ്ലിഷു പഠിച്ച മദിരാശിയിലും ബങ്കലൂരിലും ബോമ്പായിലും പോയി മദാമ്മമാരെപ്പോലെ വരു ന്നവൎക്കൊക്കെ കൈകൊടുത്തും ബീച്ചിലും പാൎക്കിലും സവാരി യ്ക്കു പോയിട്ടും സമ്പാദിയ്ക്കുന്ന പേരൊക്കെ കേൾക്കുന്നില്ലേ. ഇം

ഗ്ലീഷു പഠിച്ച ഗുണമല്ലേ അത്. എന്റെ മകൾക്ക് എം. എയും ബി. എയും. ഒന്നും വേണ്ട വല്ല കൂലിക്കാരനും മതി.”

ഇതൊക്കെ കേട്ടുകൊണ്ടു വല്ല മുള്ളിന്മേലും ചവിട്ടിനിന്ന പോലെ നില്ക്കാനും നടക്കാനും കഴിയാതെ കോപം ജ്വലിച്ചു കൊണ്ടു കളിച്ചിരുന്ന വസുമതി അകത്തേയ്ക്കു കടന്നുചെന്നു. തന്റെ ജ്യേഷ്ഠൻ തല താഴ്ത്തി കോപമടക്കി ഇരിക്കുന്നതു കണ്ടുള്ള വ്യസനവും കല്യാണി ഉള്ളിൽ സന്തോഷിക്കുന്നതു കണ്ടുള്ള ദേഷ്യവും ഒക്കെക്കൂടി വരുത്തിയ മനോവികാരം താഴെ കാണിക്കുന്ന പ്രസംഗരൂപത്തിൽ അവളുടെ മുഖത്തുനിന്നു വെളിയ്ക്കു ചാടി.

“എന്താണമ്മാമാ നിങ്ങൾ പറഞ്ഞത്? ഇംഗ്ലീഷുപഠിച്ച പെൺകുട്ടികളിൽ ചിലർ ചീത്തപ്പേർ സമ്പാദിക്കുന്നുവെന്നും അതുകൊണ്ടു ഇംഗ്ലീഷുവിദ്യാഭ്യാസം ചീത്തയാണെന്നുമോ? ഇംഗ്ലീഷുപഠിച്ച ബി. എ. മുതലായ ഉയർന്നതരം പരിക്ഷ ജയിച്ചവരിൽ എത്രപേർ മദ്യം സേവിച്ചും വേറെ പലവിധം ദുർവൃത്തികൾ ആചരിച്ചും വീട്ടിനും നാട്ടിനും അവരവർക്കും അവരവരുടെ ജാതിക്കും ചീത്തപ്പേർ സമ്പാദിക്കുന്നവരായിട്ടുണ്ട്. അതുകൊണ്ടു പുരുഷന്മാരെയും ഇംഗ്ലീഷുപഠിപ്പിക്കരുതെന്നു നിങ്ങൾ എന്തുകൊണ്ടാണ് അഭിപ്രായപ്പെടാത്തത്. ഒരാൾ കള്ളകുടിയനോ, ഒരു സ്ത്രീ ദുർന്നടപ്പുകാരിയോ ആകുന്നത് അവളുടെ വിദ്യാഭ്യാസത്തിന്റെ ദോഷമാണോ? ഇംഗ്ലീഷുപഠിച്ച മാന്യനിലയിലുള്ള സ്ത്രീകൾ എത്രയുണ്ട്? പഠിച്ചറിഞ്ഞ സ്ത്രീകൾപോലും വല്ല ദുരാചാരവും ചെയ്യുന്നുണ്ടെങ്കിൽ അത് അവരെ കൊണ്ടു നടത്തുന്നതിൽ ഏർപ്പെട്ടിരിക്കുന്ന പുരുഷന്മാരുടെ ദോഷമാണ്. വരുന്നവർക്കൊക്കെ കൈകൊടുക്കാനും അവരോടു സ്വാതന്ത്ര്യമായി പെരുമാറാനും ആദ്യം പഠിപ്പിക്കുകയും പിന്നെ അതു ക്രമേണ വളർന്ന് തടുക്കാൻ നിവൃത്തിയില്ലാത്ത നിലയിലാക്കുകയും ചെയ്യുമ്പോൾ വിഡ്ഢികളായ ആ വക പുരുഷന്മാർതന്നെ ഖേദി

ക്കുന്നു. അങ്ങിനെ എത്തിയ നിലയിൽ ചില പുരുഷന്മാരെ ഭാര്യമാരെ ആ സംഗതിപറഞ്ഞു ഉപേക്ഷിച്ചതായും ഞാൻ കേട്ടിട്ടുണ്ട്. അതൊക്കെ ആ പുരുഷന്മാരുടെ പോരായ്മകൊണ്ടും ആലോചനയില്ലായ്മകൊണ്ടും വരുന്നതാണ്. സ്ത്രീകളും വീര്യം ഉപയോഗിക്കാൻ അറിയുന്നവന്റെ കയ്യിൽ കിട്ടിയാൽ പ്രകാശിക്കുകയും പ്രയോജനകരമായിത്തീരുകയും ചെയ്യും. അല്ലാത്തവന്റെ ഇരിപ്പിടം നശിപ്പിയ്ക്കും അതൊന്നും വിദ്യാഭ്യാസത്തിന്റെ തെററല്ല. ശരിയായ വിദ്യാഭ്യാസം ഏതു ഭാഷയിലായാലും ദോഷം ചെയ്യാൻ പാടില്ലാത്തതാകുന്നു. മാന്യനായ ഒരാൾ ഇതിനെടെ അച്ഛന് എഴുതിയിരുന്ന ഒരെഴുത്തിൽ നമ്മുടെ സ്ത്രീകളുടെ വിദ്യാഭ്യാസമെല്ലാം മലയാളഭാഷയിൽ മാത്രമാക്കണമെന്നും അതിനു വേണ്ടുന്ന ഏർപ്പാടുകൾ ചെയ്യണമെന്നും എഴുതിയിരുന്നു. ആ കത്ത് അച്ഛൻ എന്നെ കാണിയ്ക്കുകയുണ്ടായി. മലയാളഭാഷ മാത്രം പഠിച്ച സ്ത്രീകളെപ്പററി അദ്ദേഹം വല്ലതും അറിയുമെന്നു തോന്നുന്നില്ല. ഭാഷയ്ക്കല്ല ദോഷം, വിദ്യാഭ്യാസത്തിന്റെ രീതിയിലാണ് ദോഷം. ഇംഗ്ലീഷല്ല, മലയാളമല്ല, പരന്ത്രീസ്സല്ല, ഹിന്തുസ്ഥാനിയല്ല, ഏതു ഭാഷമൂലം വിദ്യാഭ്യാസം ചെയ്യിച്ചാലും സ്ത്രീകൾക്ക് ആവശ്യമുള്ളതാണ് പഠിപ്പിയ്ക്കേണ്ടത്. നിങ്ങൾ നോക്കിൻ. മതസംബന്ധമായോ സന്മാർഗ്ഗസംബന്ധമായോ വല്ല വിദ്യാഭ്യാസവും നമ്മുടെ കുട്ടികൾക്കു നാം നൽകുന്നുണ്ടോ? അച്ഛൻ എനിയ്ക്കു വിവേകാനന്ദസ്വാമി മുതലായവരുടെ പ്രസംഗങ്ങൾ വായിയ്ക്കാൻ വാങ്ങിത്തന്നിരുന്നില്ലെങ്കിൽ ഹിന്തുമതം എന്നാൽ അങ്ങാടിമരുന്നോ പറിമരുന്നോ എന്നു ഞാൻ അറികയില്ലായിരുന്നു. അങ്ങിനെയുള്ള പുസ്തകങ്ങൾ വായിയ്ക്കാൻ സംഗതിവരാതെ എത്ര സ്ത്രീകൾ നമ്മുടെ ഇടയിലുണ്ട്. സ്ത്രീകളൊ, എത്രായിരം പുരുഷന്മാരുണ്ട്. നിങ്ങൾ അമ്പലം പണിയിയ്ക്കുന്നു, ചെറ കഴിയ്ക്കുന്നു, ആനയെ വാങ്ങുന്നു, ഉത്സവം കഴിയ്ക്കുന്നു, ഇതുകൊണ്ടൊക്കെ എന്തു പ്രയോജനം? അമ്പലമെന്താണ്, ബിംബമെന്താണ്, അവയെ ഉപയോഗിയ്ക്കേണ്ട

തെങ്ങിനെയാണ്, എന്നൊന്നും അറിയാതെ കുരുടനു കണ്ണാടി വാങ്ങികൊടുക്കുംപോലെ നിങ്ങൾ ഈ വക ഏൎപ്പാടു ചെയ്തിട്ടുള്ള കാൎയ്യമെന്ത്? അച്ഛനോടുതന്നെ ഞാൻ ഈ കാൎയ്യം പലപ്പോഴും പറഞ്ഞിരുന്നു. അവൾക്ക് ഇതിൽ വല്ലതും പ്രവൃത്തിയ്ക്കേണമെന്നാഗ്രഹമുണ്ടായിരുന്നു. ഈശ്വരൻ അതിനു സംഗതിവരുത്തിയില്ല. എത്ര പുരുഷന്മാർ, എത്ര സ്ത്രീകൾ, അന്യമതത്തിൽ പോകുന്നു! എന്തിനായിട്ടു പോകുന്നു. ഹിന്തുമതത്തെപ്പറ്റി യാതൊരറിവും അവൎക്ക് ഇല്ലാത്തതിനാൽ. ഇതിനെടെ ഇംഗ്ലീഷ്വിദ്യാഭ്യാസം സിദ്ധിച്ച ധാരാളം അറിവും വിവേകവും ഉണ്ടായ ഒരു സ്ത്രീ ക്രിസ്തുമതം സ്വീകരിച്ചു കന്യാമഠത്തിൽ ചേൎന്നു. എന്തിനായിട്ടായിരുന്നു? നിങ്ങൾക്കറിഞ്ഞുകൂടെ? ഇംഗ്ലീഷ്ഭാഷ നല്ലവണ്ണം പഠിച്ച് അതിലെ നല്ലനല്ല പുസ്തകങ്ങൾ വായിച്ചവൎക്ക് ദാമ്പത്യസംബന്ധമെന്താണ്; അനുരാഗമെന്താണ് എന്നുള്ളതിന്റെ യഥാൎത്ഥജ്ഞാനമുണ്ടാകും. അങ്ങിനെയുള്ളവർ ആ കാൎയ്യങ്ങളിൽ വല്ല പുരുഷനാലും വഞ്ചിയ്ക്കപ്പെടുന്നതു സഹിയ്ക്കയില്ല. അങ്ങിനെയുള്ള അത്യുത്തമഗുണങ്ങൾ നല്കുന്ന ഇംഗ്ലീഷ്വിദ്യാഭ്യാസത്തെ നിങ്ങൾ പുച്ഛിയ്ക്കയോ. അങ്ങിനെയുള്ള ഗുണം അനുഭവമാകുമെന്നു വിശ്വസിയ്ക്കുന്ന ഞാൻ അതുകേട്ടു സഹിയ്ക്കയില്ല."

വസുമതിയുടെ വാഗ്മിത്വവും അവൾ പറഞ്ഞ ന്യായവും രാമനുണ്ണിയെക്കൂടി അത്ഭുതപരവശനാക്കി. അവൾ ഇത്രാടം പറഞ്ഞപ്പോൾ ദാമോദരൻ വന്നു. തന്റെ ഭാവപ്പകൎച്ച അവൻ കണ്ടു മനസ്സിലാക്കരുതെന്നു വിചാരിച്ചു വസുമതി അകത്തേയ്ക്കു പോയി. പിന്നാലെ തന്നെ കല്യാണിയും പോയി.

ദാമോദരനെ കണ്ട ഉടനെ അവിടെ ആ സമയത്ത് അസാധാരണമായി യാതൊന്നും ഉണ്ടാകാത്ത നാട്യത്തിലും ദാമോദരനോടു വളരെ സ്നേഹമാണെന്നുള്ള ഭാവത്തിലും മന്നൻവൈദ്യൻ മുപ്പത്തുരണ്ടു പല്ലിൽ ചോരയ്ക്കുയുതു കഴിച്ചു ബാക്കിയുള്ള

ത്തും ശേഷം നൊണ്ണും കാണിയ്ക്കുന്നാക്കവിധത്തിൽ ഒന്നു ചിരിച്ചു. രാമനുണ്ണി എഴുനേററു ദാമോദരൻെറ കൈ പിടിച്ചു മാളികമേലേയ്ക്കു കൊണ്ടുപോയി.

ദാമോദരൻ—എന്താ നിൻെറ മുഖം വല്ലാതിരിയ്ക്കുന്നു? വിവരം മുഴുവൻ അറിഞ്ഞുവോ? വൈദ്യൻ വല്ലതും പറഞ്ഞുവോ?

രാമനുണ്ണി—മറെറാരു സംഗതിയെപ്പററി ഞങ്ങൾ സംസാരിയ്ക്കുയായിരുന്നു. അതുപോട്ടെ. അതൊക്കെ പിന്നെപ്പറയാം. നീ പോയകാൎയ്യമെന്തായി? അമ്മാമനു യാതൊരു വിവരവും ഇല്ല.

ദാമോദരൻ—കാൎയ്യം വളരെ രസമുണ്ട്. കാൎത്തികരാമൻ നിൻെറ അച്ഛൻ എഴുതിയപ്രകാരമുള്ള ഒരു ഒസ്യത്തു ഹാജരാക്കിയിരിയ്ക്കുന്നു. സൎവ്വസ്വത്തും കാൎത്തികരാമനു കൊടുത്തവിധമാണ് ഒസ്യത്ത്.

രാമനുണ്ണി—കാൎത്തികരാമൻ ഒരു കള്ള ഒസ്യത്തു നിൎമ്മിച്ചുവെന്നോ?

ദാമോദരൻ— ഒസ്യത്തു കള്ള ഒസ്യത്തുതന്നെ സംശയമില്ല. പക്ഷെ അതു തെളിയിയ്ക്കേണ്ടിവരും. അതിനു വളരെ ബുദ്ധിമുട്ടും ഉണ്ടാകും. ഒസ്യത്തു രജിസ്ത്രാണ്. നിൻെറ അച്ഛൻെറ കൈ വിരലടയാളമുണ്ട്.

രാമനുണ്ണി– പററിച്ചു. ദാമോദരാ പററിച്ചു.

ദാമോദരൻ.– നി അധൈൎയ്യപ്പെടരുത്. ഇതിൽ കാൎത്തികരാമൻെറ പിന്നിൽ ആളുണ്ട്. കണ്ണൻമേനോനും കൂട്ടരുമുണ്ട്. അതേട്ടെ ഈശ്വരൻ സഹായിയ്ക്കും. അവൎക്കു വിരലടയാളം എവിടുന്നു കിട്ടി?

രാമനുണ്ണി—അതാണ് ഞാൻ പറഞ്ഞതു പററിച്ചുവെന്ന്. അച്ഛൻെറ ശവം ഇവിടെ ഉണ്ടായിരുന്ന രാത്രി പന്ത്രണ്ടുമണിയ്ക്കു കാൎത്തികരാമൻ അതുവരെ എവിടെയോ പോയ ദിക്കിൽനിന്നു മടങ്ങിവന്നു ശവപ്പെട്ടിയുടെ അടുക്കൽ വളരെ നേരം ഇരുന്നു കരഞ്ഞുവെന്നും മററും വസുമതി പറഞ്ഞിരുന്നു. അ

പ്പോൾതന്നെ എനിക്ക് അതിനെപ്പററി സംശയമുണ്ടായിരു ന്നു. പിറേറദിവസം ശവപ്പെട്ടി നീക്കിയപ്പോൾ വസുമതിയു ടെ കാലടിയിൽ മഷിപുരട്ടിയ ഒരു തുണിക്കഷണം പററിയ തും അതു താറാണെന്നും അതവിടെ എങ്ങിനെ വന്നുവെന്നും അവൾ പറഞ്ഞതും ഓൎമ്മയുണ്ടോ?

ദാമോദരൻ—ഉണ്ട്. ഈശ്വരാ ഇതെന്തു വഞ്ചന, ഇതെന്തു ക ള്ളത്താം.

രാമനുണ്ണി—ഒസ്യത്തു നീ കണ്ടുവോ?

ദാമോദരൻ—കണ്ടു. ശിരസ്ഥദാർ സ്വകാൎയ്യം എനിക്കു കാണി ച്ചുതന്നു.

രാമനുണ്ണി—എന്താണ് വാചകം?

ദാമോദരൻ—തൻെറ സ്വന്തസമ്പാദ്യമായ സൎവ്വ വസ്തുക്കളും ബേങ്കുകളിലുള്ള പണവും കാൎത്തികരാമനു കൊടുക്കണമെ ന്നാണ്.

രാമനുണ്ണി—ഞങ്ങൾക്കു തന്ന ഒസ്യത്തുമാററി ഇങ്ങിനെയൊന്നു എഴുതാൻ കാരണം പറഞ്ഞിട്ടുണ്ടോ?

ദാമോദരൻ—ഉണ്ട്. തൻെറ മകൾ ഒടുവിൽ തൻെറ ഇഷ്ടത്തി ന്നു വിരോധമായി ഒരുവനെ കല്യാണം കഴിക്കാൻ തീൎച്ചയാ ക്കിയതിനാലും മകൻ താൻ പറയുംപ്രകാരം കേൾക്കാതെ നടക്കുന്നതിനാലും അതിനുദാഹരണമായി ബൎമ്മ മുതലായ സ്ഥലത്തു തൻെറ സമ്മതംകൂടാതെ പോയതിനാലും അവ ൎക്കു വസ്തുക്കളൊന്നും കൊടുക്കരുതെന്നു തീൎച്ചയാക്കിയിരിക്കുന്നു വെന്നു പറഞ്ഞിരിക്കുന്നു.

രാമനുണ്ണി—കള്ളന്മാർ, പരമദുഷ്ടന്മാർ. എന്നാൽ കാൎയ്യത്തി ൻെറ ഗൌരവം മുഴുവനും നീയും അറികയില്ലേ. ഇവിടെയു ള്ള വസ്തുക്കൾ മാത്രമല്ല അച്ഛനുള്ളത്. അച്ഛനു ബൎമ്മയി ലിരിക്കുമ്പോൾ ഡാർബി സ്വീപ്പിൽ കിട്ടിയ നാലര ലക്ഷം ഉറുപ്പിക അവരുടെ പേരിൽ ക്വീൻ ബേങ്കിലുണ്ട്. ഈ ഒ ത്തിൽ അതും അടങ്ങിയെന്നല്ലേ വരുന്നത്. കഷ്ടം.

അദ്ധ്യായം 17.

ഒരപകടവും അതിൻെറ ഫലവും.

നേരം രാത്രി പന്ത്രണ്ടുമണി കഴിഞ്ഞിരിക്കുന്നു. നിലാപ്രകാശം കേവലമില്ലെങ്കിലും ആകാശത്തിൽ നക്ഷത്രങ്ങൾ മേഘങ്ങളുടെ ബാധയില്ലാതെ, നല്ലവണ്ണം പ്രകാശിക്കുന്നുണ്ട്. അങ്ങാടിയിലെ ഷാപ്പുകളിൽ അവിടവിടെ ഒന്നുരണ്ടെണ്ണം കഴികെ എല്ലാം പൂട്ടിക്കഴിഞ്ഞു. പൂട്ടിയിരിക്കുന്ന ചില ഷാപ്പുകളുടെ വാതിൽക്കൽ ഓരോ വിളക്കുകൾ കത്തിച്ചിട്ടുള്ളവ മുനിസിപ്പാൽവിളക്കുകളെ അപേക്ഷിച്ചു കുറെ പ്രകാശത്തിൽ കത്തുന്നുണ്ട്. പോലിസ്സുകാരിൽ അന്നു ബിററുനടക്കാനുള്ളവർ അവരുടെ വലിയ വടിയുമായി പുറപ്പെട്ടിട്ടുണ്ട്. അവരുടെ ഉറക്കിനുള്ള കാലം എത്തീട്ടില്ല. മററെല്ലാവരും ഉറങ്ങാതെ അവർ ഉറങ്ങയില്ലെന്നുള്ളത് ഒരു വിശേഷവിധിയാണ്. വല്ല ദൂരദിക്കിലുംപോയി മടങ്ങുന്നവരോ വേറെ വല്ല ആവശ്യത്തിനും പോകുന്നവരോ ആയ ഒന്നോ രണ്ടോ ആൾ ചൂട്ടു കത്തിച്ചു നിരത്തിന്മേൽകൂടി ബദ്ധപ്പെട്ടു നടന്നുപോകുന്നുണ്ട്. പകലൊക്കെ ജനസമൂഹത്താൽ നിറയപ്പെട്ടു തിക്കും തിരക്കും കൂക്കിയും നിലവിളിയുംകൊണ്ടു വളരെ ജീവനും ചൊടിയും ഉണ്ടായിരുന്ന നിരത്തുകളൊക്കെ മരുഭൂമിപോലെ ഏകാന്തമായിരിക്കുന്ന അവസരത്തിലാണ് ദാമോദരൻ ഒരു ചവിട്ടുവണ്ടിയിൽ കയറി ബദ്ധപ്പെട്ടുകൊണ്ടു പോകുന്നത്. ബേങ്കിൽ ഇടവാടുണ്ടായിരുന്ന ചിലരെ കണ്ടു സംസാരിച്ചു ചില കാൎയ്യങ്ങൾ ഏൎപ്പെടുത്താനുണ്ടായിരുന്നതിനാൽ കുറെ താമസിച്ചുപോയ നമ്മുടെ നായകൻ ഒന്നുരണ്ടാഴ്ചയിലധികം സംഭവിച്ചു പല സംഗതികളെപ്പററിയും മനസ്സുകൊണ്ടാലോചിച്ചുകൊണ്ടിരുന്നു. ബേങ്കിലെ കാൎയ്യത്തിൽ തൻെറ യജമാനൻെറ പേരും പക്ഷെ ജീവനും രക്ഷിക്കാൻ അച്ഛൻ പല വഴിയും ആലോചിച്ചു നോക്കിയതിൽ ഒന്നും സാധിക്കുന്നമാതിരി തോന്നുന്നില്ല. വല്ലവരും ഒന്നരലക്ഷം ഉറുപ്പിക നവറോജിയെ സഹായിക്കാനുണ്ടെ

ങ്കിലല്ലാതെ ബേങ്കിനെ രക്ഷിയ്ക്കാൻ കഴികയില്ലതന്നെ. പട്ടരെപ്പററി യാതൊരു വിവരവുമില്ല. അദ്ദേഹം ആഫ്രിക്കയിലൊ അമേരിക്കയിലൊ പോയിരിയ്ക്കയാണെന്നു ഊഹിയ്ക്കപ്പെട്ടിരിയ്ക്കുന്നു. പട്ടരെ കാണാനില്ലെന്നു പത്രങ്ങളിലൊക്കെ പ്രസിദ്ധമായി. പട്ടർ നാലയ്യായിരം ഉറുപ്പിക അപഹരിച്ചുംപോയിരിയ്ക്കയാണെന്നെ ജനങ്ങളുടെ ഇടയിൽ പ്രസ്താവമുള്ളു. അത്രയെ പത്രങ്ങളിലും പ്രസ്താവിയ്ക്കപ്പെട്ടിട്ടുള്ളു. ദാമോദരനെപ്പററി ചിലർ സംശയിയ്ക്കുന്നു. പട്ടരുടെ ചതിയെപ്പററി നവാബ്‌രാജിയും ദാമോദരനും വസുമതിയും രാമനുണ്ണിയും ലക്ഷ്മിയുമല്ലാതെ ലോകത്തു വേറെ ആരും അറികയില്ല. പക്ഷെ അതു ക്ഷണത്തിൽ ലോകം മുഴുവൻ അറിയേണ്ടതായി വരും. അതൊക്കെ അങ്ങിനെ ഇരിയ്ക്കുന്നു. അതിലിടയ്ക്ക് ഒസ്യത്തു കേസ്സു രാജ്യത്തു മുഴുവനും ഒരു ബഹളമാക്കിയിരിയ്ക്കുന്നു. മററന്നാളാണ് കേസ്സു വിചാരണ. രാമനുണ്ണി മദിരാശിൽനിന്ന് ഒരു ബാരിസ്റ്ററെ വരുത്തിട്ടുണ്ട്. കേസ്സു എങ്ങിനെ കലാശിയ്ക്കുമെന്നറിവാൻ പലരും ഉൽകണ്ഠയുള്ളവരായിരിയ്ക്കുന്നു. കാർത്തികരാമൻെറ ഒസ്യത്തു കളവാണെന്നു തെളിയിയ്ക്കാൻ പല സാക്ഷികളേയും മററും മറുഭാഗത്തുനിന്നു ശേഖരിയ്ക്കുന്നുണ്ട്. കാർത്തികരാമൻെറ ഭാഗം മേനോൻ, വക്കിൽ, ഹേഡ് എന്നീ മൂന്നു സാക്ഷികളാണ് പ്രമാണം. ഒസ്യത്തിൻെറ കൈയെഴുത്ത് മേനോൻേറതാണ്. മററു രണ്ടു പേരും സാക്ഷികളാണ്. ഒസ്യത്തു പ്രകാരം അന്യായം കാർത്തികരാമനു വിധിച്ചു കിട്ടുമെന്നുതന്നെ പലരും അഭിപ്രായപ്പെട്ടു. ഒസ്യത്തു കള്ളഒസ്യത്താണെന്നു പലക്കും അഭിപ്രായമുണ്ടെങ്കിലും അതു നിയമംകൊണ്ടു സ്ഥാപിയ്ക്കാൻ സാധിയ്ക്കയില്ലെന്നുതന്നെ സർവ്വജനങ്ങളും ഭയപ്പെട്ടു. ഇനി വക്കീൽമാരുടെ യുക്തികൊണ്ടു വല്ലതും സാധിച്ചെങ്കിൽ ആയി.

ദാമോദരൻ ഈ എല്ലാം സംഗതികളും മനസ്സിൽ ആലോചിച്ചുകൊണ്ടു ഒ വിട്ടുവണ്ടിയിൽ കയറിവരികയായിരുന്നു. ഒരു

പീടികയുടെ അടുക്കെ എത്തിയപ്പോൾ റോഡിന്മേൽ ഉണ്ടായിരുന്ന ഒരു ആടു ഒരു ഭാഗത്തുനിന്നു മറുഭാഗത്തേയ്ക്കു ഓടുകയും ആടു വണ്ടിക്കുവന്നുമുട്ടി വണ്ടി മറഞ്ഞുവീഴുകയും അതോടുകൂടി ദാമോദരൻ വണ്ടിയിൽനിന്നു തെറിച്ചുപോകുകയും ചെയ്തു. ചെന്നടിച്ചതു ഒരു മരത്തോടായിരുന്നു. ഉടനെ ബോധംകെട്ടു.

ദാമോദരൻ മോഹാലസ്യത്തിൽനിന്നു നിവൎത്തനായപ്പോൾ താൻ ഒരു മുറിയിൽ ഒരു കോച്ചിന്മേൽ കിടക്കുന്നതും അരികത്തു ചിലർ നില്ക്കുന്നതും കണ്ടു. ഓൎമ്മവന്ന ഉടനെ അവൻ എഴുന്നേററു, 'ഞാൻ എവിടെയാണ്?' എന്നു ചോദിച്ചു. അപ്പോൾ അവിടെ ഉണ്ടായിരുന്നവരിൽ സാമാന്യം വൃദ്ധയായ ഒരു സ്ത്രീ അവനോടു

'അതെന്ത് മോനെ നിനക്കെന്നെ അറിഞ്ഞൂടെ' എന്നു ചോദിച്ചു. ദാമോദരൻ മറുവടി പറയുന്നതിനു മുമ്പ് ആ സ്ത്രീ പിന്നെയും പറയുന്നു.

'എന്റെ മോന് ഏടയാനൊന്തത്? ഊയി എന്റെയപ്പാ, ഞാൻ പേടിച്ചുപോയി. എന്റെ മോന് എന്തുവന്നെന്നറിഞ്ഞില്ലെ. ഞാനൊരു ഒച്ചകേട്ട്, ഞാനില്ലെ ഒറങ്ങാണ്ട് ഇവിടെ കെടക്ക്ന്ന്. മാതവനിണ്ട് ആടയിരുന്ന വായിക്കുന്ന്. ഞാൻ വേഗം എണിററ് 'ആരാന്നോക്കെ മാതവാ. എന്തൊ വീമ്പോലെ കേട്ടല്ലൊ. നിന്റെ അച്ഛനാന്നോക്കിയാ'. എന്ന് പറഞ്ഞപ്പൊ എല്ലെ മാതവൻ പാഞ്ഞുപോയി നിന്നെ എടുത്തുകൊണ്ടുവന്നത്. ഞാൻ നിരിച്ച കണ്ണനാന്ന്. ഞാനങ്ങ് നെലവിളിച്ചൂട്ട്. മാതവൻ പറേന്ന് 'ഇങ്ങള് കരേല്ലെക്കി അമ്മമ്മെ, ഇങ്ങള് കരേല്ലേക്കി അമ്മമ്മേന്ന്. ഞാൻ നോക്കുമ്മം കതയെന്ത് പറയാനാന്. ഞാനെന്തെല്ലാം നിരിച്ചുപോയി.'

ദാമോദരന് കാൎയ്യം മനസ്സിലായി. താൻ വീണതും മൂൎച്ഛിച്ചതും എല്ലാം ഓൎമ്മയായി. താൻ കണ്ണൻമേനോന്റെ വീട്ടിലാണെന്നുംതന്നെ ശുശ്രൂഷിക്കുന്നത് അയാളുടെ മൂത്ത സ

ഘോദരിയും മകൻ മാധവനും ആണെന്നും മനസ്സിലായി. തനിയ്ക്കു് വേദനയൊന്നും ഇല്ലെന്നും അല്പം മൂർഛിച്ചതെ ഉള്ളുവെന്നും തനിയ്ക്കു് ഉടനെ പോകണമെന്നും പറഞ്ഞു കോച്ചിന്മേൽ നിന്നു് എഴുന്നേററു അപ്പോൾ മാധവൻ,

‘പോകാനായിട്ടില്ല. ഞാൻ ഒരു കുപ്പി സോഡകൊണ്ടു വരാം അതു കുടിച്ചിട്ടു പോകാം.’ എന്നു പറഞ്ഞു ഓടിപ്പോയി. അവൻ അടുത്ത ഒരു ഷാപ്പിൽപോയി ഷാപ്പുകാരനെ വിളിച്ചുണർത്തി സോഡ വാങ്ങുന്നതിനിടയിൽ ‘ഞാനെന്റെ വണ്ടി ചീത്തയായിപ്പോയൊ എന്നു നോക്കട്ടെ’ എന്നു പറഞ്ഞു ദാമോദരൻ പുറത്തേയ്ക്കിറങ്ങുമ്പോൾ ഒരു ദാസി അടുത്തു ചെന്നിട്ടു, ‘വണ്ടിയിതാ കോനായിലിണ്ട്’ എന്നു പറഞ്ഞു. ദാമോദരൻ അവളെ ഒന്നു നോക്കി, ‘നീ ഇപ്പഴ് ഇവിടെയാ’ എന്നു ചോദിച്ചു. ഇതിനു ദാസി യാതൊന്നും മറുവടി പറയാതെ ചവിട്ടുവണ്ടിവെച്ച സ്ഥലം കാണിച്ചുകൊടുക്കാൻ മുമ്പിൽ ഇറങ്ങി. കണ്ണൻമേനോന്റെ സഹോദരി അകത്തുതന്നെ നിന്നു. ദാസി കോലായിൽ എത്തിയ ഉടനെ പിന്നാലെതന്നെ ചെന്നിരുന്ന ദാമോദരനോടു വളരെമെല്ലെ ഇങ്ങിനെ പറഞ്ഞു:

‘ഇങ്ങക്ക് എന്നെ മനസ്സിലായൊ. ഇതാ ഈ കടലാത്തെടുത്തോളിൻ. ഈടത്തെ മൂപ്പറ് രാമനുണ്ണിമൂപ്പരെ ചതിക്കാനിണ്ട് ഒരു കടലാത്ത് ഇണ്ടാക്കിററ്. അതാനിത്. എന്റെ വയററില് ഇങ്ങളെയെല്ലാം ചോറില്ലെ. ഞാനത് മറക്കൂലാ. ഈടത്തെ മൂപ്പറ് കടലാത്ത് ഇണ്ടാക്കിയത് ഞാൻ കണ്ടുപോയിന്. ആരോടും പറേണ്ടന്ന് എന്നോട് പറഞ്ഞിന്. എനക്കിപ്പം പൊറത്തു പാകാൻ കല്പനയില്ല. ആരോടും മിണ്ടിക്കൂട. ഞാനെത്ര ദിവസായി അങ്ങ് വന്നിററ് ഇക്കടലാത്ത് തരണൊന്ന് നിരിക്ക്ന്ന്. ഇങ്ങക്കറിഞ്ഞൂടെ അമ്പുവക്കീലിനെ. അയാളും കണാരമേനോടും പിന്നയില്ലെ ആ മീശക്കാരൻ ദമിസ്രാള്, അയാളുംകൂടിയാ ഇപ്പണിയൊക്കെ എടുത്തത്. ഞാനെ

ല്ലാം കേട്ടിന്. ഇതാ ഇതിങ്ങള് എടുത്തോളി. നാളയൊ മററൊ ഞാനങ്ങ് ബന്നിററ് മുയുമ്മൻ പറഞ്ഞേര്യാം.'

ഇങ്ങിനെ പറഞ്ഞു ഒരു കടലാസ്സ് ദാമോദരൻെറ കൈവശം കൊടുത്തു. ദാമോദരൻ അത്ഭുതപരവശനായി കടലാസ്സ വാങ്ങി കീശയിലിട്ടു. അപ്പോഴക്ക് മാധവൻ സോഡയുംകൊണ്ടു വന്നു. ദാമോദരൻ സോഡകുടിച്ചു മാധവനു വളരെ വന്ദനം പറഞ്ഞു വൃദ്ധയോടും യാത്ര അയപ്പിച്ചു. താൻകൂടി ഒന്നിച്ചു പോയി ദാമോദരനെ വീട്ടിൽ കൊണ്ടാക്കാമെന്നു മാധവൻ പറഞ്ഞുവെങ്കിലും വണ്ടിക്ക് കേടൊന്നും പററിട്ടില്ലെന്നും തനിയ്ക്കു സുഖക്കേടു ഒന്നുമില്ലെന്നും മററും പറഞ്ഞു ദാമോദരൻ ചവിട്ടുവണ്ടിയിൽ കയറി വീട്ടിലേയ്ക്കുപോകയും ചെയ്തു.

വീട്ടിൽ എത്തിയ ഉടനെ ഒന്നാമതു ചെയ്ത പ്രവൃത്തി തൻെറ കീശയിലുണ്ടായിരുന്ന കടലാസ്സ പരിശോധിയ്ക്കുകയായിരുന്നു. രണ്ടു മൂന്നു പായ കടലാസ്സിൽ കോരപ്പൻെ ഒപ്പു പലവിധത്തിൽ ഇട്ടതായി കണ്ടു അവൻ അത്ഭുതപ്പെട്ടു. അല്പം ആലോചിച്ചപ്പോൾ അവനു കാര്യം മനസ്സിലായി. ഒരു കള്ള ഒസ്യത്തുണ്ടാക്കാൻവേണ്ടി കണ്ണൻമേനോൻ കള്ളൊപ്പിട്ടു പഠിച്ചതാണെന്നു അവൻ ധരിച്ചു. ഈ കടലാസ്സ തൻെറ കൈവശം കിട്ടിയതിനു കാരണമായ യാദൃഛികസംഭവത്തെപ്പററി അവൻ ആലോചിച്ചു വിസ്മയിച്ചു. ആ കടലാസ്സ തനിയ്ക്കു എടുത്തു കൊടുത്തവൾ ആദ്യം തൻെറ വീട്ടിലും പിന്നെ രാമമന്ദിരത്തിലും ദാസിയായിരുന്നു. ബുദ്ധിയും സാമൎത്ഥ്യവും ഉള്ള ഒരു സ്ത്രീയാണ്. പക്ഷെ ഒരു ദിക്കിലും വളരെ കാലം നില്ക്കയില്ല. പല വീടുകളിലും ഭൃത്യവേല ചെയ്തിട്ടുണ്ട്. 'മനുഷ്യൎക്ക് ഓരോ നല്ല കാര്യം വരുത്താൻ ഈശ്വരൻ അവൎക്ക് ഒന്നാമത് ആപത്തുകളും അനൎത്ഥങ്ങളും ചിലപ്പോൾ അനുഭവമാക്കുന്നു. മനുഷ്യൎക്ക് സംഭവിയ്ക്കുന്ന സൎവ്വകാൎയ്യവും, ആപത്തുകൾപോലും: അവരുടെ ഗുണത്തിനുവേണ്ടിയായിരിയ്ക്കുമെന്നുള്ള വിശ്വാസം ശരിയാണ്.'

ദാമോദരൻ ഇങ്ങിനെ ഓരോന്നെ വിചാരിച്ചു ഉറങ്ങാൻ പോയി കിടന്നു. സാധു ദാമോദരൻ! അവൻ ചെയ്തതു വലിയ വിഡ്ഢിത്വമായിപ്പോയി. ആ കടലാസ്സ ആ വീട്ടിൽനിന്നു നീക്കം ചെയ്യരുതായിരുന്നു. അങ്ങിനെ നീക്കം ചെയ്തതുകൊണ്ട് കേസ്സിൽ തെളിവിനു വളരെ സഹായിക്കുന്ന ഒരു സംഗതി അവൻ നശിപ്പിക്കുകയാണ് ചെയ്തത്.

അദ്ധ്യായം 18

ക്ലബ്ബും ഭാര്യയും

'ശാരദ'യെന്ന പ്രസിദ്ധ നോവലിൽ വർണ്ണിച്ച വക്കീൽമാരുടെ കൊളമ്പിന്റെ കാലമൊക്കെ കഴിഞ്ഞു. യഥാകാലത്തുകെട്ടിമേയാതെ സൂര്യരശ്മി നാനാവഴിക്കും ഉള്ളിൽ പ്രവേശിച്ചകൊളമ്പിലെ അംഗങ്ങളുടെ കഷണ്ടിത്തലയെ പീഡിപ്പിക്കത്തക്കവിധം ദ്വാരങ്ങളുള്ള മേൽപുരയൊക്കെ ചരിത്രപ്രസിദ്ധം മാത്രമായിത്തീൎന്നു. കാലുപൊട്ടിയ മേശയും കൈപൊളിഞ്ഞ കസേലയും വല്ല മുൻസീപ്പുകോടതി ആമീൻമാരുടെ ബന്തോവസ്തിലോ ഗ്രാമസ്കൂളുകളിലൊ അല്ലാതെ ബഹുമാനപ്പെട്ട ഹൈക്കോടതിവക്കീൽമാരുടെ കൊളമ്പിൽ കാണില്ലതന്നെ. വല്ല വക്കാലത്തിലൊ മറ്റൊ അത്യാവശ്യം ഒപ്പിടേണ്ടിവന്നാൽ മഷിയും തുവലും സമീപത്തുള്ള ചായപ്പീടികയിലൊ ഹോട്ടലിലൊ ചെന്നു കടം വാങ്ങേണ്ടുന്ന ആവശ്യമില്ല. ഇപ്പോൾ ഏതു പ്രധാന നഗരത്തിൽ ചെന്നാലും വക്കിൽമാൎക്കും നാട്ടുകാരായ വലിയ ഉദ്യോഗസ്ഥന്മാൎക്കും ന്യായമായ ജോലി കഴിഞ്ഞാൽ ഇരിക്കാനും, രസിക്കാനും, കളിക്കാനും, കുടിക്കാനും ഉള്ള കൊളമ്പുകളായി വിശാലമായ കെട്ടിടങ്ങളും അവയിൽ പലതരത്തിലുള്ള മേശകളും കസാലകളും ശീട്ട, ചതുരംഗം, ബില്ല്യയേഡ് മുതലായ വിനോദങ്ങൾക്കുള്ള ഏൎപ്പാടുകളും ശിപായിമാരും ബട്ട്ളർമാരും ക്ലാൎക്കമാരും പങ്കയും

സോഡയും ബ്രാണ്ടിയും വിഞ്ഞും എല്ലാം ആവശ്യംപോലെയു ണ്ട്. അങ്ങിനെ പരിഷ്കരിയ്ക്കപ്പെട്ട ഏപ്പാടിനെ പരിഹാസമായി "കൊളമ്പ്" എന്നു വിളിയ്ക്കുണ്ടതില്ല. ക്ലബ്ബുതന്നെയാകട്ടെ. ജയിയ്ക്കുമെന്ന് ആരും ഒരിയ്ക്കലും വിചാരിയ്ക്കാതിരുന്നതും കക്ഷികൾക്കുതന്നെയും ആശാലേശമല്ലാതിരുന്നതുമായ അനേകം നമ്പറുകൾ വക്കീലിന്റെ സാമത്ഥ്യംകൊണ്ടും യുക്തികൊണ്ടും പ്രശംസനിയമായ പൊടിക്കൈകൊണ്ടും തന്റെ കക്ഷിയ്ക്കു ഗുണമായിത്തിന്നതും,വക്കീൽ എതിർവക്കീലിനെ പറഞ്ഞു വിഡ്ഢിയാക്കിയതും ജഡ്ജിയെ വാദിച്ചു മടക്കിയതും താൻതന്നെപറഞ്ഞും അന്യോന്യംപ്രശംസിച്ചും അതിനാലുള്ള സുഖമനുഭവിയ്ക്കയും, ബുദ്ധികൊണ്ടു പകൽ മുഴവൻ അദ്ധ്വാനിച്ചശേഷം പ്രയോജനകരമായ ആ അവയവത്തിന് ഒരു ഉന്മേഷം നൽകാൻ അത്യാവശ്യമായ ചില പാനിയങ്ങൾ സേവിയ്ക്കയും ആലോചനശക്തിയുടെ പ്രയോഗത്തിനു വിവിധത്വം വരുത്തുന്നതോ ശരീരവ്യായാമത്തിന് അനുകൂലിയ്ക്കുന്നതോ ആയ ചില കളികളിൽ ഏപ്പെടുകയും ചെയ്യുന്നതിനാൽ ആഹാരാദികളെപ്പോലെതന്നെ ആവശ്യമഹാന്മാക്ക് കഴിച്ചുകൂടാതായിത്തിന്നിരിയ്ക്കുന്ന ക്ലബ്ബിനെപ്പററി ദൂഷ്യം പറയ്യാൻ വല്ലവരും ശ്രമിയ്ക്കുമെന്നു തോന്നുന്നില്ല. ഇങ്ങിനെയുള്ള ഏപ്പാടിനെ, അഥവാ, അത് ഈ വിധം പരിഷ്കൃതനിലയെ പ്രാപിച്ചിരിയ്ക്കുന്നതിനെ മലയാളികളൊക്കെ, യൂറോപ്യൻ സമുദായത്തിനാണ് കടപ്പെട്ടിട്ടുള്ളതെന്നു വിശേഷിച്ചു പറയേണ്ടതില്ലല്ലോ. യൂറോപ്യന്മാരെയാണ് ഈ കായ്യത്തിലും അനുകരിച്ചിരിയ്ക്കുന്നത്. അതു നമ്മുടെ ഗുണത്തിനോ ദോഷത്തിനോ വേണ്ടിയാണെന്ന കായ്യത്തെപ്പററി സംശയിച്ചിട്ടാവശ്യമില്ല. ഏതായാലും ഒരു കായ്യം തീച്ചയാണ്. ക്ലബ്ബും ഭായ്യയും യോജിപ്പിലല്ല. ക്ലബ്ബിൽ പോകുന്നതും രാത്രി വളരെ നേരം അവിടെ ഇരുന്നു താമസിച്ചുകളയുന്നതും പത്നിമാക്ക് ഇഷ്ടമുള്ള കായ്യമല്ല. ബുദ്ധിയില്ലാത്ത അബലകൾ! ക്ലബ്ബുകൊണ്ടുള്ള ഗുണങ്ങൾ അവരെന്തറിഞ്ഞു? പകലുള്ള ജോലിയൊക്കെ കഴിഞ്ഞാൽ രാത്രി ഉറങ്ങാൻ

സമയമാകുന്നതുവരെയെങ്കിലും മക്കളുടെ പഠിപ്പിന്റെ കാൎയ്യത്തിൽ ശ്രദ്ധിക്കയും വീട്ടിൽ ഭാൎയ്യയോടും മററു കുടുംബങ്ങളോടും സല്ലപിച്ചും അവരോടു ഗുണദോഷിച്ചും തന്റെ പഠിപ്പിന്റെയും അറിവിന്റെയും ഗുണം അവൎക്കുകൂടി അനുഭവമാകത്തക്കവിധത്തിൽ കാലംകഴിക്കയുമാണു വേണ്ടതെന്നാണ് പൊട്ടപ്പെണ്ണുങ്ങളുടെ വാദം. അവൎക്കു വല്ല കാൎയ്യബോധവും ഉണ്ടോ? ഒരു വക്കീലും ഭാൎയ്യയും തമ്മിൽ ഇതിനെപ്പററി താഴെ പറയുംപ്രകാരം സംഭാഷണമുണ്ടാകയെന്നുള്ളത് അസംഭാവ്യമല്ല.

ഭാൎയ്യ—നിങ്ങൾ രാത്രി പത്തുപന്ത്രണ്ടു മണിയാകുന്നതുവരെ ക്ലബ്ബിൽ പോയിരിക്കുന്നതുകൊണ്ടുള്ള ഫലമെന്താണ്?

വക്കീൽ—വിഡ്ഢി! ക്ലബ്ബുകൊണ്ടുള്ള ഗുണം വല്ലതും നിണക്കറിയാമോ? ഒന്നാമത് ന്യൂസ്പേപ്പർ വായിക്കാം. ന്യൂസ്പേപ്പർ വായിച്ചു വൎത്തമാനങ്ങൾ അറിയാത്തവർ ഇക്കാലം എന്തിനു കൊള്ളാം?

ഭാൎയ്യ—ന്യൂസ്പേപ്പർ വീട്ടിൽനിന്നു വായിച്ചാൽ ആവില്ലേ? ഇവിടെയും ചില പത്രങ്ങൾ വരുന്നുണ്ടല്ലൊ. അതു നിങ്ങൾ പൊളിച്ചുനോക്കുന്നുകൂടിയില്ലല്ലോ.

വക്കീൽ—ഇവിടെ വരുന്നതു മലയാളം കടലാസ്സല്ലേ. ഞങ്ങൾ വായിക്കുന്നതു ബിലാത്തിയിൽനിന്നു ചിത്രങ്ങളോടുകൂടി വരുന്ന പത്രങ്ങളാണ്.

ഭാൎയ്യ—ആ വക പത്രങ്ങൾ ഇവിടെ വരുത്തിയാലെന്താണ്?

വക്കീൽ—അതിനു വളരെ ചെലവുണ്ടാകും.

ഭാൎയ്യ—നിങ്ങൾ മാസത്തിൽ ക്ലബ്ബിൽ ഇരുപത് ഇരുപത്തുനാലു രൂപ്പിക കൊടുക്കുന്നുണ്ടല്ലൊ. അത്ര സംഖ്യ കൊടുത്താൽ ഇവിടെ ആ പത്രം വരില്ലേ?

വക്കീൽ—ഇരുപത് ഇരുപത്തുനാലുറുപ്പിക കൊടുക്കുന്നതു പത്രത്തിനുമാത്രമാണോ? ബില്ലിയേഡ്, ടെനിസ്സ് മുതലായ കളിയില്ലേ?

ഭാൎയ്യ—ടെനിസ്സ് രാത്രിയും കളിയ്ക്കുമോ? ആറുമണിവരെ ടെനിസ്സ് കളിച്ചാൽ ഏഴുമണിയ്ക്കെങ്കിലും വീട്ടിലെത്തിക്കൂടെ? ബില്ല്യേഡിന് ഒരു മേശ ഇവിടെ വാങ്ങിവെയ്ക്കരുതേ? എന്നെ പഠിപ്പിച്ചാൽ ഞാനും കളിയ്ക്കാമല്ലൊ.

വക്കീൽ—അതിനെന്താണ് വിലയെന്നറിയൊ?

ഭാൎയ്യ—എന്നാൽ അതു വേണ്ടെന്നുവെയ്ക്കണം.

വക്കീൽ—നിനക്കെന്തറിയാം? ബില്ല്യേഡിൻെറ ഗുണം നീ എന്തറിഞ്ഞു?

ഭാൎയ്യ—ആട്ടെ; ബില്ല്യേഡിനും ടെനീസ്സിനും ന്യൂസ്പേപ്പറിനുമാണോ ഇരുപത്ഇരുപത്തുനാലുറുപ്പിക കൊടുക്കുന്നത്?

വക്കീൽ—അല്ല, പിന്നെയെന്തൊക്കെയുണ്ട്? പിന്നെ......

ഭാൎയ്യ—പിന്നെ, പറയിൻ പിന്നെയെന്തൊക്കെയാണ്? വിസ്കി കുടിയ്ക്കണം. അല്ലെ, സ്നേഹിതന്മാൎക്ക് വാങ്ങിക്കൊടുക്കണം. നിങ്ങൾക്ക് ഒരു മദ്യഷാപ്പ് ക്ലബ്ബിൽതന്നെ ഉണ്ടെന്നറിയുന്നു. അതിനു പ്രത്യേകം ലൈസൻസുമുണ്ട്. ബുദ്ധിയും പഠിപ്പുമുള്ള നിങ്ങളൊക്കെ ഇത്ര ആലോചനയില്ലാത്തവരായിപ്പോയല്ലൊ. നിങ്ങൾ സ്നേഹിതന്മാർ ഒന്നിച്ചിരുന്നു പല വിനോദങ്ങളും പറകയാണെങ്കിൽ തരക്കേടില്ല. വിസ്കികുടിച്ചു മത്തായ ശേഷം എന്തു വിനോദമാണ് നിങ്ങൾ പറയുക, കേൾക്കട്ടെ. മററുള്ളവരെ ദൂഷിയ്ക്കുക, പരിഹസിയ്ക്കുക, അന്യോന്യം ചീത്ത പറയുക. നിങ്ങളൊക്കെ കുടിച്ച നിലയിൽ എന്താണ് പറയുന്നത്, എന്താണ് ചെയ്യുന്നത്, എന്നു നിങ്ങൾക്ക് ഓൎമ്മയുണ്ടോ? ക്ലബ്ബിലെ പണിക്കാരും വണ്ടിക്കാരും നിങ്ങളെപ്പററി പറഞ്ഞു ചിരിയ്ക്കുന്നതു നിങ്ങൾ കേട്ടിട്ടുണ്ടോ? ക്ലബ്ബിൽ ഹാജരില്ലാത്ത മെമ്പറെപ്പററി മററുള്ളവരൊക്കെ ദൂഷിയ്ക്കും. കണ്ട ആറും നാലും പറഞ്ഞു രസിയ്ക്കുക. നിങ്ങളുടെ ജാതിക്കൂട്ടവും പഞ്ചായത്തും വീട്ടുകാൎയ്യവും മററും സൎവ്വജാതിയും കേൾക്കെ ലജ്ജവിട്ടു പറയുക. അതു മററുള്ളവൎക്ക് പരിഹാസത്തിനു കാരണമാക്കുക. രാത്രി പതിനൊന്നു പന്ത്രണ്ടു

MUL
034855

മണിയ്ക്കു വീട്ടിൽ മടങ്ങിവരിക. അതുവരെ വീട്ടിൽ നിങ്ങളുടെ കുട്ടികളെന്താണ് ചെയ്യുന്നത്, ഞാനെന്താണ് ചെയ്യുന്നത്, എന്നു നിങ്ങളറിയുന്നുണ്ടോ? നിങ്ങളോടു വല്ല കാൎയ്യത്തെപ്പററി സംസാരിയ്ക്കാൻ ഞങ്ങൾക്കു തരം കിട്ടുന്നുണ്ടോ? കുട്ടികൾ പഠിയ്ക്കുന്നുണ്ടോ, അവരുടെ അവസ്ഥയെന്താണ്, എന്നു അന്വേഷിയ്ക്കാൻ നിങ്ങൾക്കു സമയമുണ്ടോ? നിങ്ങൾ വൎത്തമാനപത്രം വായിച്ചു ജ്ഞാനിയായാൽ മതിയോ? ആ പത്രങ്ങൾ ഇവിടെനിന്നു വായിച്ചു ഞങ്ങൾക്കുകൂടി വല്ല അറിവും ഉണ്ടാക്കേണമെന്നു നിങ്ങൾ വിചാരിയ്ക്കുന്നുണ്ടോ? ഞാൻ നിങ്ങളുടെ ഭാൎയ്യ. നിങ്ങളുടെ ഭൃത്യന്മാരും ഞാനും വല്ല വ്യത്യാസവുമുണ്ടോ? നിങ്ങൾ യൂറോപ്യന്മാരെ അനുകരിയ്ക്കുന്നുപോലും. ഇങ്ങിനെയാണോ യൂറോപ്യന്മാർ ചെയ്യുന്നത്? അവർ ടെനിസ്സു കളിയ്ക്കാൻ പോകുന്നുവെങ്കിൽ ഭാൎയ്യമാരും പോകുന്നു. അവർ ക്ലബ്ബിലിരുന്നു സ്നേഹിതന്മാരോടുകൂടി പത്രം വായിക്കുന്നുവെങ്കിൽ ഭാൎയ്യമാർ അടുത്ത ഒരു എടുപ്പിലിരുന്നു അവരും പത്രങ്ങൾ വായിയ്ക്കുന്നു. അവർ ഒന്നിച്ചു മടങ്ങുന്നു. നിങ്ങൾ അവർ ചെയ്യുന്നതുപോലെ ചെയ്യേണമെന്നു കരുതി അവരുടെ ഗുണത്തെ പകൎക്കാതെ ദോഷത്തെ മാത്രം അനുഭവമാക്കുന്നു. നിങ്ങളുടെ സമുദായം യൂറോപ്യന്മാരുടെ സമുദായത്തിന്റെ സ്ഥിതിയിലെത്തുന്നതുവരെ ക്ഷമിയ്ക്കാതെ അവരുടെ ചില ഏൎപ്പാടുകളുടെ ഏതാൻഭാഗം മാത്രം പകൎത്തി അതുകളെകൊണ്ടുള്ള ദോഷാംശമല്ലാതെ ഗുണാംശം ലഭിയ്ക്കാൻ തരമില്ലാതാക്കുന്നതു ഭോഷത്വമാണെന്നു നിങ്ങളൊക്കെ എപ്പൊഴാണ് പഠിയ്ക്കുക?

ഇങ്ങിനെയാണ് ചപലകളും അബലകളുമായ സ്ത്രീകൾക്കു ക്ലബ്ബിനെപ്പററിയുള്ള ധാരണ. ഭാൎയ്യയ്ക്കു കീഴടക്കമുള്ള ചില ഭീരുക്കളായ പുരുഷന്മാർ മാത്രം അവരുടെ ശകാരം കേട്ടിട്ടു ക്ലബ്ബിൽ പോകാതെ നില്ക്കും. മലയാളി ഭാൎയ്യയെഭയപ്പെടുകയോ? നല്ല കഥ! ആവശ്യമുള്ളപ്പോൾ ഭാൎയ്യയെ ഉപേക്ഷിയ്ക്കാനും സ്വീ

കരിക്കാനും നിയമത്താലും ആചാരത്താലും അനുവദിക്കപ്പെട്ട മലയാളി, ധീരനായ മലയാളി, ഭയ്യയെ ഭയപ്പെടാനോ? ഒരു ക്കലുമില്ല. അങ്ങിനെ ക്ലബ്ബ്കൾ നിവ്വിഘ്നം നടന്നുപോരുന്നു.

ദാമോദരനും രാമനുണ്ണിയും ക്ലബ്ബിൽ ചെല്ലുമ്പോൾ രാത്രി എട്ട മണിയായിരിക്കുന്നു. അവർ അതിലെ അംഗങ്ങളാണെന്നു വായനക്കാർ ശങ്കിച്ചുപോകരുത്. ഒരു വക്കീലിനെ കാണ്മാൻവേണ്ടി പോയതാണ്. ചെല്ലുമ്പോൾ മുമ്പിലുള്ള വലിയ മുറിയിൽ ഹൈക്കോർട്ട വക്കീല് കേശവക്കുറുപ്പവർകൾ ഒരു ചാരുകസാലയിൽ മലൎന്നുകിടന്നു ഒരു ന്യൂസ്പേപ്പർ വായിക്കുയായിരുന്നു. അടുക്കൽ ഒരു മേശമേൽ ഒരു ഗ്ലാസ്സിൽ ഉള്ള വിസ്കി സോഡവെള്ളത്തിൻെറ സംയോഗംകൊണ്ടു മേലോട്ടു പതച്ചുകയറുന്നു. എന്നെയും വേഗം വയററിലാക്കുവിൻ എന്നു അപേക്ഷിക്കുയാണെന്നു തോന്നും. കേശവക്കുറുപ്പ് സാമാന്യത്തിൽ അല്പം അധികം വലിപ്പമുള്ള ഒരാളാണ്. രണ്ടു പേരുടേയും പാദവിന്യാസം കേട്ട ഉടനെ അദ്ദേഹം മുഖത്തിനു നേരിട്ടു പിടിച്ചിരുന്ന കടലാസ്സു താഴ്ത്തിപ്പിടിച്ചു വയറിൻെറ തടസ്ഥം നിമിത്തം പിന്നെയും വന്നവരെ കാണാഞ്ഞയാൽ, മുഖം അല്പം ഇടത്തോട്ടു ചരിച്ചു വയർ ഒഴിച്ചുപിടിച്ചു നോക്കി, അതിലിടക്ക് രണ്ടു പേരും മറുഭാഗത്തേക്കു നടന്നിരുന്നതിനാൽ, അങ്ങിനെ തന്നെ വലത്തു ഭാഗത്തുകൂടിയും നോക്കി. ആകപ്പാടെ ആ ചെറിയ ഒരു കുന്നിന്നപ്പുറത്തുവെച്ച മുഖം കുട്ടികൾ ഒളിച്ചുകളിക്കുമ്പോലെ ഒന്നു രണ്ടു പ്രാവശ്യം എത്തിയും ഒളിച്ചുംനോക്കിയ ശേഷം ആളുകളെ കണ്ടറിഞ്ഞു, കസാലയുടെ കൈയിന്മേൽ ഉയൎത്തിവെച്ചിരുന്ന കാൽ താഴ്ത്തിവെച്ചു ആദ്യം വയറും പിന്നെ തലയും തങ്ങളുടെ സ്ഥാനങ്ങൾ ചരിഞ്ഞനിലയിൽനിന്നു നേരെയായി. അദ്ദേഹം എഴുന്നേററിരുന്നു. രാമനുണ്ണിയോട്,

'എന്താ മിസ്റ്റർ രാമനുണ്ണി, ഞങ്ങളുടെ ക്ലബ്ബിൽ മെമ്പറാകുന്നില്ലേ? വരിൻ ഇരിക്കിൻ. എടൊ ആരവിടെ, ബോയി. രണ്ടു കസാലയിങ്ങട്ടെടുക്കു.'

ഈ കേശവക്കുറുപ്പ് നിയമജ്ഞാനംകൊണ്ടും ലോകപരിചയംകൊണ്ടും പ്രസിദ്ധനായ വക്കീലാണ്. കാരുണ്യഹൃദയനും ധർമ്മിഷ്ഠനുമാണ്. നിഷ്കളങ്കനും എല്ലാവരോടും നല്ല ലോഹ്യവും ഉള്ള ആളും ആരേയും സഹായിക്കാൻ ഒരുക്കമുള്ള ദേഹവും ആണ്. ബുദ്ധികൊണ്ട് അധികം പ്രവൃത്തിക്കുകയും ശരീരത്തിനു വ്യായാമം അശേഷം ഇല്ലാതിരിക്കുകയും ചെയ്കയാൽ ശരീരം സ്ഥൂലിക്കുകയും താൻ അറിയാതെ രോഗം ബാധിക്കുകയും ചെയ്തിട്ടുണ്ട്. ദാമോദരനോടും രാമനുണ്ണിയോടും അദ്ദേഹം ലോഹ്യം പറഞ്ഞുകൊണ്ടിരിക്കെ അടുത്ത ഒരു മുറിയിൽനിന്നു ബില്ലിയെഡ് കളിച്ചുകൊണ്ടിരുന്ന നാലുപേരിൽ ഒരാൾ ആ കളിക്കായി ഉപയോഗിക്കുന്ന വടിയുംകൊണ്ടു വാതില്ക്കൽവരെ വന്ന് അവരെ രണ്ടുപേരെയും നോക്കി മടങ്ങി കളിസ്ഥലത്തുതന്നെ ചെന്നുനിന്നിട്ടു 'രാമനുണ്ണി സെമിണ്ടാറും അളിയനും വന്നിരിക്കുയാണ്. എന്താ മിസ്റ്റർ കുഞ്ഞിരാമൻ ചെന്ന് അഭിവാദ്യം ചെയ്യുന്നില്ലേ?' എന്നു ചോദിച്ചു. ഇങ്ങിനെ പറഞ്ഞ ആളുടെ പേർ പാണ്ഡവക്കമ്മത്തിയെന്നായിരുന്നു. ഒരു സ്രാപ്പാണ്. എന്നുവെച്ചാൽ സ്വർണ്ണവ്യാപാരിയാണ്. വക്കീൽമാരുടെ സേവകനാകയാൽ ക്ലബ്ബിൽ മെമ്പറായതാണ്. കുറെ ഇംഗ്ലീഷൊക്കെ പഠിച്ചിട്ടുണ്ടെങ്കിലും വേറെ യാതൊരു പണിക്കും പറ്റുകയില്ലെന്ന് അദ്ദേഹത്തിൻെറ സമർത്ഥനായ അച്ഛനു നല്ല ബോദ്ധ്യമുണ്ടാകയാൽ കുറെ പണവും കൊടുത്തു പൊന്നുരുക്കി വില്ക്കാനാക്കിയതാണ്. അതുതന്നെയും ശരിയായി ചെയ്വാൻ കീഴിൽ വേറെ ഉദ്യോഗസ്ഥന്മാരുണ്ട്. ഒടുവിൽ കണക്കൊക്കെ ശരിയായിട്ടുണ്ടോ എന്നു നോക്കിയാൽ മതി. വലിയ ദുഷിയനും പരിഹാസിയുമാണ്. രാമനുണ്ണിക്കു വളരെ പണമുണ്ടെന്ന് അറികയും അതു പക്ഷെ കേസ്സിൽ സർവ്വം പോയ്പ്പോകാനിടയുണ്ടെന്ന് ആശിക്കുകയും ചെയ്തതു മുഴവൻ സൂചിപ്പിച്ചുകൊണ്ടാണ്. 'രാമനുണ്ണി സെമിണ്ടാർ' എന്നു പറഞ്ഞത്. അദ്ദേഹത്തിൻെറ സഹോദരിയെ ദാമോദരൻ വിവാഹം ചെയ്യാനിടയുണ്ടെ

ന്നു താൻ നാട്ടിലെ സൎവ്വ കുഡുംബങ്ങളുടേയും വിവരം ചോദിച്ചറിയുന്നതിലിടസ്സു മനസ്സിലാക്കിയിരുന്നതിനാലാണ് 'അളിയൻ' എന്നു ദാമോദരനെപ്പററി പറഞ്ഞത്. കുഞ്ഞിരാമൻ തൻെറ മകനുവേണ്ടി വസുമതിയെ അനേ്വഷിച്ച വിവരം പരകാൎയ്യാനേ്വഷണതല്പരനായ ആ മനുഷ്യനു അറിവുണ്ടായിരുന്നതിനെ സൂചിപ്പിച്ചാണ് 'കുഞ്ഞിരാമൻ ചെന്ന് അഭിവാദ്യം ചെയ്യുന്നില്ലേ' എന്നു ചോദിച്ചത്. ആ ചോദ്യത്തെപ്പററി പിന്നെ ഒരു സംഭാഷണം നടക്കുകയും കളിക്കാരൊക്കെ പൊട്ടിച്ചിരിയ്ക്കയും ചെയ്തു. ചിരിയൊക്കെ കഴിഞ്ഞശേഷം ആ കൂട്ടത്തിലുണ്ടായിരുന്ന ചെറുപ്പക്കാരൻ ഒരു വക്കീൽ,

'പുറത്തു ചില അതിഥികൾ ഉള്ളപ്പോൾ ഇങ്ങിനെ ഉറക്കെ ചിരിച്ചതു നന്നായില്ല.'

കുഞ്ഞിരാമൻ—അവക്കെന്താ വാലുണ്ടോ നാം ചിരിയ്ക്കാൻ?

പാണ്ഡവക്കുമ്മത്തി—നിങ്ങളെന്തിനു ചിരിച്ചു?

കുഞ്ഞിരാമൻ പിന്നെയും പൊട്ടിച്ചിരിച്ചു. ചിരി പലവിധത്തിലുണ്ടല്ലൊ. ഹൃദയത്തോടു തട്ടാതെ തൊണ്ടയിൽനിന്നു മാത്രം പുറപ്പെടുന്ന ചിരിയാണ് കുഞ്ഞിരാമൻെറത്. ചിരിയ്ക്കുമ്പോൾ തൻെറ പല്ലുകൾ മുഴവൻ പ്രത്യക്ഷമാകുണമെന്നുള്ളതു അയാൾ പുഞ്ചിരിയിൽകൂടി അനുഷ്ഠിയ്ക്കുന്ന ഒരു നിർബ്ബന്ധനിയമമാണ്. അതിനു തുടച്ചയായി പണ്ഡവക്കുമ്മത്തിയും കുഞ്ഞിരാമനും രാമനുണ്ണിയേയും ദാമോദരനേയും സൂചിപ്പിച്ച പരിഹാസമായിപ്പറഞ്ഞവയൊക്കെ കേവലം സഭ്യേതരമാകയാൽ ഇവിടെ വിവരിയ്ക്കുന്നില്ല. അവയൊക്കെ കേട്ടുകൊണ്ടു അവരുടെ ഒന്നിച്ചു കളിയ്ക്കുന്നുണ്ടായിരുന്ന, ചെറുപ്പക്കാരായ രണ്ടു ഹൈക്കോർട്ടു വക്കിൽമാർ ചിരിയിൽ അവരോടു യോജിച്ചുവെങ്കിലും മനസ്സുകൊണ്ട് അവരെ പുച്ഛിച്ചു. കേശവക്കുറുപ്പിന് ഈ ചിരിയും പരിഹാസവും അശേഷം രസിച്ചില്ലെന്ന് അയാളുടെ മുഖസ്വഭാവം വെളിപ്പെടുത്തി. രാമനുണ്ണിയും ദാമോദരനും അതിനെപ്പററി ചിന്തിച്ചതേ ഇല്ല. ആ മുറിയുടെ മറെറാര

റാത്തു വക്കീൽ കണ്ണപ്പനെടുങ്ങാടിയും മുൻസീപ്പും ഇരുന്നു എന്തോ വത്തമാനം പറകയാണ്.

മുൻസീപ്പു (സ്വകാര്യം)—ഇതു വളരെ ലജ്ജാവഹം തന്നെ.

നെടുങ്ങാടി—എന്തിനെ കുറിച്ചാണ് ഇവിടുന്നു പറഞ്ഞത്.

മുൻസീപ്പു—ക്ലബ്ബിൽവെച്ച് ഇങ്ങിനെ കൂക്കിയും നിലവിളിയും ഉണ്ടാകുന്നത്.

നെടുങ്ങാടി—ആരോടു പറയാൻ. മിസ്റ്റർ കുഞ്ഞിരാമന് അല്പം ചെന്നാൽ പിന്നെ നിലവിളിയല്ലാതില്ലല്ലോ.

മുൻസീപ്പ്—നിങ്ങളല്ലെ സിക്രട്ടറി? ഇതിനെപ്പററി ഒരു രൂളുണ്ടാക്കണം.

നെടുങ്ങാടി—ആവാം, ഇനിയത്തെ സഭയിലാവാം.

ഇവരിങ്ങിനെ പറയുന്നതിലിടക്ക്

കേശവക്കുറുപ്പ്—കേസ്സ നാളെയല്ലെ. സാക്ഷികളൊക്കെ തയ്യാറുണ്ടല്ലെ?

രാമനുണ്ണി—ഉണ്ട്.

കുറുപ്പ്—ആ എഴുത്തുകൾ ഒന്നും മറക്കരുത്.

രാമനുണ്ണി—ഇല്ല, അതിലിടക്ക് ഇന്നലെ ഒരു വിശേഷവിധിയുണ്ടായി. പറയൂ ദാമോദരൻ പറയൂ.

രാത്രി സൈക്കിളിന്മേൽനിന്നു വീണതും ദാസിയെ കണ്ടതും അവൾ കടലാസ്സു കൊടുത്തതും മററും ദാമോദരൻ വിവരിച്ചു പറഞ്ഞു ഇതൊക്കെ കേട്ടശേഷം വക്കീൽ,

"ദാമോദരനല്ല മറെറാരാളായിരുന്നു ഈ വിവരം പറഞ്ഞിരുന്നതെങ്കിൽ ഞാൻ വിശ്വസിക്കുമായിരുന്നില്ല. കോടതി എങ്ങിനെ ഇതു വിശ്വസിക്കും?"

രാമനുണ്ണി—ഞാനതു പറഞ്ഞു.

കുറുപ്പ്—എന്നു മാത്രമൊ, ഈ കടലാസ്സിൽ ഈ എഴുതിയതൊക്കെ മേനോൻ കണ്ണനാണെന്നുള്ളതിന് എന്താണ് ലക്ഷ്യം? എങ്ങിനെ തെളിയിക്കും? നിങ്ങൾ ഈ കടലാസ്സ് അവിടെനിന്ന് എടുക്കരുതായിരുന്നു.

രാമനുണ്ണി—എങ്കിലോ?

കുറുപ്പ്—എങ്കിൽ നമുക്ക വേറെ വല്ല സംഗതിയും ഉണ്ടാക്കി കണ്ണൻെറ വീട പോലീസ്സുകാരെക്കൊണ്ട് പരിശോധിപ്പിക്കയും ആ അവസരത്തിൽ കണ്ടെടുക്കുകയും ചെയ്യാമായിരുന്നു

ദാമോദരൻ—അതു ശരി, എൻെറ ആലോചനക്കുറവ്. അക്കാൎയ്യത്തിൽ എന്നെ കുററപ്പെടുത്താനും പാടില്ല.

കുറുപ്പ്—നിങ്ങളുടെ തൽക്കാലത്ത പരിഭ്രമവും, സൈക്കിളിന്മേൽനിന്നു വീണ നോവും, എല്ലാം നിമിത്തം നിങ്ങൾക്ക് അങ്ങിനെ തോന്നാത്തതിൽ ആശ്ചൎയ്യമില്ല ഇനി എന്താണ് നിവൃത്തിയെന്നാണ് ആലോചിക്കേണ്ടത്.

ദാമോദരൻ—അതെ.

കുറുപ്പ്—നിങ്ങൾ ആ സ്ത്രീയെ ഇന്നു രാത്രി കണ്ടിട്ട് ഈ കടലാസ്സ് അവിടത്തന്നെ വെപ്പിക്കണം. അതു അവിടത്തന്നെ ഉണ്ടായിരിക്കുമെന്നു നമുക്ക നിശ്ചയമുണ്ടായിരിക്കണം. പൊല്ലീസ്സുകാർ പരിശോധിക്കുമെന്നുള്ള വിവരമൊന്നും അവളെ അറിയിക്കരുത്. അവൾ സാക്ഷിപറയുമോ? അതിനു തക്ക വകതിരിവുണ്ടോ?

ദാമോദരൻ—വകതിരിവുണ്ട്. പക്ഷെ ഭയംകൊണ്ട് സാക്ഷിപറവാൻ ഒരുങ്ങുമോ എന്നറിഞ്ഞില്ല.

കുറുപ്പ്—ഏതായാലും ഒന്നു ശ്രമിച്ചുനോക്കിൻ. ഇന്നു രാത്രി അവളെ കാണാൻ കഴിയുമൊ എന്നു നോക്കിൻ. അവൾ അതിനു രണ്ടിനും സമ്മതിച്ചില്ലെന്നു വരികിൽ നമുക്ക വേറെയൊരു യുക്തിയെടുക്കാം. കള്ളന്മാർ എപ്പോഴം ഭീരുക്കളാണെന്നു മനസ്സിലാക്കണം. രണ്ടാലൊരു വിവരം എന്നെ രാവിലെ അറിയിക്കണം. കേട്ടൊ. വരട്ടെ, പോകാൻ വരട്ടെ. എടോ, രണ്ടു വിസ്കിയും സോഡയും.

രാമനുണ്ണി—വേണ്ട, ഞങ്ങൾ വിസ്കി കഴിക്കാറില്ല.

കുറുപ്പ്—എന്നാൽ എന്താ കഴിക്കുക. ബ്രാണ്ടിയാവാം. ബ്രാണ്ടിയും വേണ്ടെന്നൊ. ആ വിധം പെരുപ്പക്കാരുണ്ടോ ഇക്കാ

ലത്ത്? വിസ്കിയും ബ്രാണ്ടിയും പരിഷ്കാരത്തിന്റെ ഒഴിച്ചുകൂടാത്ത ലക്ഷണങ്ങളിൽ ഒന്നായിട്ടല്ലേ കരുതിയിരിക്കുന്നത്?

ദാമോദരൻ—ഞങ്ങൾക്ക പരിഷ്കാരങ്ങൾ തികഞ്ഞിട്ടില്ലെന്നു വിചാരിച്ചാൽ മതിയല്ലോ.

കുറുപ്പ്—ഏതായാലും എനിക്കു സന്തോഷമായി. ഞാൻ അല്പം ദിവസേന കഴിക്കാറുണ്ടെങ്കിലും കുടിക്കുന്നവരോട എനിക്കു ബഹുമാനമില്ല. നിങ്ങൾ ചെറുപ്പക്കാർ കേവലം കുടിക്കാതിരിക്കുന്നതായാൽ എനിക്കു വളരെ സന്തോഷമാണ്. നിങ്ങളോട് എനിക്കുള്ള ബഹുമാനം അതുകൊണ്ടു വർദ്ധിക്കുയേ ഉള്ളൂ. ബാരിസ്റ്റർ വരുന്നില്ലെന്നല്ലെ കമ്പി വന്നത്. ആവശ്യമില്ല ഞാൻ തന്നെ മതി എന്നാൽ അങ്ങിനെയാവട്ടെ, സലാം.

അദ്ധ്യായം 19

'സർവ്വസാക്ഷിയായ ഈശ്വരൻ'

'ഒരുത്തർ പാപകർമ്മം ചെയ്തീടിലതിൻഫലം
പാരക്കെയുള്ള മഹാജനങ്ങൾക്കൊക്കെത്തട്ടും;
കാലത്താൽ നികന്നീടുമാപത്തു മററുള്ളോർക്കു
മേലിൽ താൻതന്നെയനുഭവിച്ചീടുകെന്നേവരൂ.'

കോടതിയിൽ ജനങ്ങൾ അനവധി വന്നു നിറഞ്ഞു തുടങ്ങി. ഒസ്യത്തു കേസ്സിനെപ്പററി രാജ്യമൊക്കെ ശ്രുതിപൊങ്ങിയിരുന്നതിനാൽ കഴിഞ്ഞുപോയ കോരപ്പന്റെ വയസ്യന്മാരും രാമനുണ്ണിയോട അനുകമ്പയുള്ളവരുമായ പലരും, കാത്തികരാമന്റെയും മേനോന്റെയും സേവകന്മാരായ ജനങ്ങളും, രാമനുണ്ണി നശിച്ചു കണ്ടാൽ വെറും അസൂയനിമിത്തം ആഗ്രഹിക്കുന്ന ചില ദുഷ്ടാശയന്മാരും, കാത്തികരാമന്റെയും മററും ചതി നല്ലവണ്ണം അറിഞ്ഞിരുന്നതിനാൽ കേസ്സ് എങ്ങിനെ കലാശിക്കുമെന്നറിവാൻ ഉൽകണ്ഠയുള്ള വളരെ പേരും ദാമോദരനെ

ഉള്ളുകൊണ്ടു സ്നേഹിച്ചു ബഹുമാനിയ്ക്കുന്ന ചില ചെറുപ്പക്കാരും കേസ്സിൽ വക്കീൽമാരുടെ പോര് കേൾപ്പാൻ മാത്രം കൊതിയ്ക്കുന്ന ചിലരും ഇങ്ങിനെ അസംഖ്യം ജനങ്ങൾ പതിനൊന്നു മണിക്കു മുമ്പുതന്നെ കോടതിയിൽ നിറഞ്ഞു. വക്കീൽമാർ ഓരോരുത്തർ അവരവരുടെ അവസ്ഥയ്ക്കും ആദായത്തിനു അനുസരിച്ചു ബ്രൂഹാം, ഡോഗ്ഗ്കോർട്ട്, ജട്കാ, എന്നീ വണ്ടികളിലായി വന്നു തുടങ്ങി. കേസ്സും ആദായവും കുറഞ്ഞിരുന്ന ചിലർ മൂന്നും നാലുംപേർ ഒന്നിച്ചുകൂടി ഒരു വണ്ടി കൂലിയ്ക്കു വാങ്ങിയതിൽ കയറിക്കൂടിട്ടുണ്ട്. അന്ന് 'ബാറി'ൽമിക്ക വക്കീൽമാരും ഉണ്ടായിരുന്നു. കാർത്തികരാമൻെറ വക്കീൽ മിസ്റ്റർ പ്രതാപരുദ്ര അയ്യങ്കാർ ബി. എ. ബി. എൽ. കാലത്തെതന്നെ എത്തിയിരുന്നു. കേസ്സിൽ നിശ്ചയമായും തൻെറ ഭാഗം ജയിയ്ക്കുമെന്നുള്ള ഭാവത്തോടുകൂടി അദ്ദേഹം ബാറിൽ ചെന്നിരുന്നു മററുള്ളവരെയൊക്കെ പുച്ഛമായി ഒന്നു നോക്കി. മിസ്റ്റർ നോർട്ടൻ മുതലായ പ്രസിദ്ധ ബാരിസ്റ്റർമാരുടെ ബാഹ്യചേഷ്ടകളെ അനുകരിച്ചുകൊണ്ടുള്ള ഈ വക്കീലിനെ ഉള്ളുകൊണ്ടു മററു സർവ്വരും പുച്ഛിച്ചിട്ടായിരുന്നു. നിയമപരിജ്ഞാനം ലേശമില്ലെങ്കിലും പ്രതാപംകൊണ്ടും കപടനാട്യങ്ങളെക്കൊണ്ടും കക്ഷികളെ വഞ്ചിച്ചു പണം സമ്പാദിയ്ക്കാനും ചില വക്കീൽമാർക്ക് സാധിയ്ക്കുമെന്നുള്ളതിന് ഈ അയ്യങ്കാർ ഒരു ദൃഷ്ടാന്തമാണ്.

രാമനുണ്ണിയുടെ വക്കീൽ മിസ്റ്റർ കേശവക്കുറുപ്പ് ബി. എ. ബി. എൽ. വന്നപ്പോൾ ചെറുപ്പക്കാരായ വക്കീൽമാർ ബഹുമാനിച്ചു ഉപചാരം ചെയ്തു. പതിനൊന്നരമണിയായി; ജഡ്ജി കുട്ടമേൽ എത്തി. ഒന്നാമത് ഒസ്യത്തുകേസ്സു വിചാരണയ്ക്കെടുത്തു.

രാമനുണ്ണി ഹാജരാക്കിയിരുന്ന ഒസ്യത്തു ശരിതന്നെയായിരുന്നുവെന്ന് എതിർഭാഗത്തുനിന്നു സമ്മതിച്ചിരുന്നതിനാൽ കാർത്തികരാമൻ ഹാജരാക്കിയ ഒസ്യത്ത് അതിനുശേഷം ഉണ്ടായി

രുന്നതോ എന്നും അതു ന്യായമായ ഒസ്യത്തുതന്നെയോ എന്നും മാത്രമായിരുന്നു ആലോചിക്കേണ്ടിയിരുന്നത്.

തനിക്കു തന്റെ കാരണവർ എഴുതികൊടുത്ത ഒസ്യത്താണ് താൻ ഹാജരാക്കിയതെന്നും അതു റജിസ്ട്രാക്കീട്ടുണ്ടെന്നും മരിക്കുന്നതിനു മൂന്നു ദിവസം മുമ്പാണ് റജിസ്ട്രാക്കിയതെന്നും കാർത്തികരാമൻ വാമൊഴി കൊടുത്തു.

എതിർവിസ്താരത്തിൽ താനും കാരണവരും സ്നേഹത്തിൽ തന്നെയായിരുന്നുവെന്നും തനിക്കു പല അവസരങ്ങളിലും ദ്രവ്യസഹായം ചെയ്തിട്ടുണ്ടെന്നും കച്ചവടത്തിൽ താൻ പൊളിഞ്ഞുപോയിരിക്കുന്നുവെന്നും, അതിൽ ദ്രവ്യസഹായത്തിനു കാരണവരോടു ആവശ്യപ്പെട്ടിരുന്നില്ലെന്നും, കാരണവർക്കു വസ്തുക്കളും മറ്റും ഒരു ലക്ഷം ഉറുപ്പികയുടെ ആസ്തിയുണ്ടെന്നു കാരണവർ പറഞ്ഞിട്ടുണ്ടെന്നും ഒസ്യത്ത് എഴുതി ഒപ്പിടുമ്പോൾ താൻ അടുക്കെ ഉണ്ടായിരുന്നുവെന്നും മേനോന്റെ കയ്യക്ഷരത്തിലാണ് ഒസ്യത്തെഴുതിയതെന്നും മേനോനും താനും കണ്ടുപരിചയം മാത്രമേ ഉള്ളു എന്നും, മററും പറഞ്ഞു. റജിസ്ട്രാരെ വിസ്തരിച്ചതിൽ താനാണ് റജിസ്ട്രാക്കിയതെന്നും കൈവിരലടയാളവും ഒപ്പും തന്റെ മുമ്പാകെയാണ് വെച്ചതെന്നും പറഞ്ഞു. പിന്നെ കൈവിരലടയാളവും കൈ ഒപ്പും ഒത്തുനോക്കാൻ ഒരു പ്രത്യേക സാക്ഷിയെ വിസ്തരിച്ചു. ഇദ്ദേഹം ഒരു ബങ്കാളിയായിരുന്നു. ഈ ആവശ്യത്തിനായി പ്രത്യേകം വരുത്തിയതായിരുന്നു. അദ്ദേഹത്തെ വിസ്തരിച്ചതിൽ, കയ്യൊപ്പു കോരപ്പന്റെ മാറുള്ള ഒപ്പുപോലെ ഉണ്ടെന്നു പറഞ്ഞു.

പ്രാസിക്യൂട്ടർ അയ്യങ്കാർ—ഇനി കൈവിരലടയാളം നോക്കിൻ.

കോടതിയിലുള്ള സർവ്വരും വളരെ അനുഗ്രഹത്തോടുകൂടി സാക്ഷി പറയുന്നതെന്തായിരിക്കുമെന്നു കേൾപ്പാൻ ശ്രദ്ധിച്ചുകൊണ്ടിരുന്നു. കോരപ്പൻ മററു ചില ആധാരങ്ങളിൽ ഇട്ട കൈവിരലടയാളങ്ങൾ ഒസ്യത്തിലെ അടയാളവുമായി അദ്ദേഹം ഒത്തുനോക്കിയിരുന്നുവെന്നും അവയിലെ വരകളും വളവുകളും

പരിശോധിച്ചതിൽ മററുള്ള ആധാരങ്ങളിലെ കൈവിരലടയാളം എല്ലാം ഒരുപോലെ ഇരിയ്ക്കുന്നുവെന്നും ഒസ്യത്തിലേതു തീരെ ഭേദിച്ചിരിയ്ക്കുന്നു എന്നും പറഞ്ഞു.

ഈ ഉത്തരം കേട്ടപ്പോൾ കോടതിയിൽ കൂടിയ സർവ്വരും അത്ഭുതപ്പെട്ടു. രാമനുണ്ണിയും അവൻെറ ഭാഗക്കാർപോലും പ്രതീക്ഷിയ്ക്കാതിരുന്ന ഉത്തരമായിരുന്നു ഇത്. ഒരു മിനുട്ടുനേരം കോടതിയിൽ നിശ്ശബ്ദമായി ആരും മിണ്ടുന്നില്ല. ലോകത്തിൽ അപ്രതീക്ഷിതമായ എന്തു മാററംതന്നെ ഉണ്ടായിരുന്നാലും കാലഗതിയ്ക്കു തടസ്ഥമില്ലെന്നു കാണിയ്ക്കാനെന്നവണ്ണം കോടതിയിലെ ഘടികാരത്തിൻെറ ടിക്ക്, ടിക്ക്, എന്ന ശബ്ദം വ്യക്തമായി കേട്ടുകൊണ്ടിരുന്നു. ഒരു മിനുട്ടുകഴിഞ്ഞു ജനങ്ങൾ തങ്ങളുടെ അത്ഭുതത്തിൽനിന്നു വിമുക്തരായി അന്യോന്യം മെല്ലെ മെല്ലെ സംസാരിയ്ക്കയും ആ ശബ്ദം കോടതിമുറിയിൽ കിടന്നു മുഴങ്ങുകയും ചെയ്തു. വക്കിൽ പ്രതാപചന്ദ്ര അയ്യങ്കാർ എഴനീററു സാക്ഷിയോടു പല ചോദ്യങ്ങളും ചെയ്തെങ്കിലും അയാളുടെ ആദ്യത്തെ അഭിപ്രായം ലവലേശം ഭേദിച്ചില്ല.

കണ്ണൻ മേനോനെ പിന്നെ കൂട്ടിന്മേൽ കയററി. കോടതിയിൽ അതുവരെ കഴിഞ്ഞ സംഭവങ്ങളൊന്നും അറിവാൻ തരമില്ലാതിരുന്ന ഈ വിദ്വാൻ കള്ളസ്സാക്ഷി പറവാൻ ഒരുങ്ങിപ്പുറപ്പെട്ടുകൊണ്ടു കൂട്ടിൽ കയറി. "ഞാൻ നേരുപറയും. മുഴുവൻ നേരു പറയും. നേരുകേടു യാതൊന്നും പറകയില്ല. ഈശ്വരൻ സാക്ഷി" എന്നു തുടങ്ങി മുഴുവൻ കളവുപറഞ്ഞു. ഒസ്യത്തു തൻെറ കയ്യക്ഷരമാണെന്നും കോരപ്പൻ പറഞ്ഞിട്ടെഴുതിയതാണെന്നും മററും പറഞ്ഞുകഴിഞ്ഞശേഷം എതിർവിസ്താരമായി.

കേശവക്കുറുപ്പുവക്കിൽ — നിങ്ങൾക്കു ചിരുതയെന്നൊരു ദാസിയുണ്ടോ?

സാക്ഷി—ഉണ്ട്.

വക്കീൽ—നിങ്ങളുമായിട്ട് ഇഷ്ടത്തിലല്ലേ?

സാക്ഷി—ഇഷ്ടത്തിൽതന്നെ.

വക്കീൽ—നിങ്ങൾ വല്ല വിധത്തിലും ഈ കസ്സ്യത്തെഴുതിയെന്നു പറഞ്ഞുവല്ലോ: എഴുതിയശേഷം നിങ്ങളുടെ ദാസി വല്ലതും നിങ്ങളോടു പറകയോ നിങ്ങളെ ഭയപ്പെടുത്തുകയോ ചെയ്തിരുന്നുവോ?

സാക്ഷി—(പരിഭ്രമത്തോടുകൂടി) ഇല്ല.

വക്കീൽ—ഈ കടലാസ്സു പണ്ടു നിങ്ങൾ കണ്ടിരുന്നുവോ? (എന്നു ചോദിച്ച് ഒപ്പിട്ടു പഠിച്ച കടലാസ്സ് എടുത്തു കാണിച്ചു.)

ആ ചോദ്യം ചോദിയ്ക്കാൻ പാടില്ലെന്ന് എതിർഭാഗം വക്കീൽ തക്കിച്ചു. വക്കീൽമാർ അതിനെപ്പററി തക്കിയ്ക്കുന്നതിലിടയ്ക്കു സാക്ഷി ബോധം കേട്ടു താഴെ വീണു. ഉടനെ ശിപായിമാർ ആയാളെ എടുത്തു മുഖത്തു വെള്ളവും മററും തളിച്ചു ബോധം വരുത്തിയശേഷം രണ്ടാമതും കൂട്ടിൽ കയറി.

വക്കീൽ—ഇനി സത്യം പറഞ്ഞോളൂ. നിങ്ങൾക്കു വല്ല ഗുണവും ഉണ്ടാവണമെങ്കിൽ സത്യം പറയണം.

സാക്ഷി തൻെറ ദാസി എല്ലാ വിവരവും പറഞ്ഞിരിയ്ക്കുമെന്നു തീച്ചപ്പെടുത്തി എന്നു മാത്രമല്ല തനിയ്ക്കു വിരോധമായി സവ്വ തെളിവും എതിർഭാഗക്കാക്കു കിട്ടിയിരിയ്ക്കുമെന്നു വിശ്വസിച്ചു, കാൎയ്യത്തിൻെറ പരമാത്ഥം ഒന്നും ഒളിച്ചുവെയ്ക്കാതെ മുഴുവൻ പറഞ്ഞു. ഒടുവിൽ കോടതിതന്നെ രക്ഷിയ്ക്കണമെന്നും പറഞ്ഞു. പിന്നെയുള്ള വിസ്താരത്തിൽ സാക്ഷികളായിരുന്ന ഫേഡ്ഡും വക്കീലും ആദ്യം കുറെയൊക്കെ മക്കടമുഷ്ടി പിടിച്ചുവെങ്കിലും മേനോൻെറ വാമൊഴിയനുസരിച്ചുള്ള വാസ്തവസംഭവങ്ങളും തിയ്യതികളും മററും അടിസ്ഥാനമാക്കി പല ചോദ്യങ്ങളും കേശവക്കുറുപ്പുവക്കീൽ വളരെ യുക്തിയോടുകൂടി ചോദിച്ചശേഷം അവരിൽനിന്നും മേനോൻെറ വാക്കുകൾ ശരിയാണെന്നു വിശ്വസിയ്ക്കത്തക്ക തെളിവുകൾ ധാരാളം കിട്ടി. കാത്തികരാമനേയും സബ്ബ്റജിസ്റ്റ്രാരെയും പിന്നെയും കൂട്ടിൽ കയററി വിസ്തരിച്ചപ്പോൾ മററു സാക്ഷികൾ പറഞ്ഞതൊക്കെ കേട്ടുകൊണ്ടിരു

ന്ന അവർ ആദ്യം പറഞ്ഞതു സത്യമാണെന്നു സ്ഥാപിപ്പാൻ, വളരെയൊക്കെ കളവുകൾ കോൎത്തു കെട്ടി പറകയും അവ പൂൎവ്വാപരവിരുദ്ധമായിത്തീരുകയും ചെയ്തു. ആവശ്യമുള്ള വേറെ തെളിവുകളൊക്കെ എടുത്തുകഴിഞ്ഞശേഷം കാൎത്തികരാമന്റെ ഒസ്യത്തു കള്ള ഒസ്യത്താണെന്നും പിൻതുടച്ചാവകാശ സർട്ടിഫിക്കെററു രാമനുണ്ണിക്കു കൊടുക്കേണ്ടതാണെന്നും കോടതി വിധിച്ചു.

കോരപ്പന്റെ കൈവിരലടയാളം അദ്ദേഹം മരിച്ചുകിടന്ന നിലയിൽ കാൎത്തികരാമൻ എടുത്തിരുന്നത് എങ്ങിനെയാണ് തെററായിത്തീൎന്നതെന്നു വായനക്കാർ വിചാരിക്കുന്നുണ്ടായിരിക്കാം. അതിന്നു വക്കീൽ കേശവക്കുറുപ്പവർകൾ വാഗ്വാദത്തിൽ പറഞ്ഞ കാരണമേ ഉണ്ടായിരിക്കാൻ പാടുള്ളു. കാൎത്തികരാമൻ വിരലടയാളം എടുക്കുമ്പോൾ ഇടത്തുകൈയുടെ പെരുവിരലടയാളം എടുക്കേണ്ടതിന്നുപകരം വലത്തുകൈയുടേത് അബദ്ധമായി പോയിരിക്കാം. സൎവ്വസാക്ഷിയായ ഈശ്വരൻ അങ്ങിനെയല്ലാതെ വരുത്തുകയില്ലല്ലോ.

കേസ്സു കഴിഞ്ഞു രാമനുണ്ണിയും ദാമോദരനും വസുമതിയും അവരുടെ സ്നേഹിതന്മാരും ബന്ധുജനങ്ങളും അത്യന്തം സന്തോഷിച്ചു. അന്നു വൈകുന്നേരം റങ്കൂൺ ബേങ്കിൽനിന്നു രാമനുണ്ണിക്കു് ഒരെഴുത്തുകിട്ടി. കോരപ്പൻ ബേങ്കിന്റെ മാനേജൎക്കു് അല്പദിവസംമുമ്പു ഒരെഴുത്തെഴുതിയതിൽ അദ്ദേഹത്തിന്റെ പേരിൽ ഉണ്ടായിരുന്ന ഉറുപ്പിക മുഴുവനും രാമനുണ്ണിയുടേയും വസുമതിയുടേയും കണക്കിൽ ചേൎക്കണമെന്നു് ആവശ്യപ്പെട്ടിരിക്കുന്നുവെന്നും ആ കാൎയ്യത്തിൽ വേണ്ടതു ചെയ്വാൻ തന്റെ മകനെ ഉടനെ അങ്ങട്ടയയ്ക്കുന്നുണ്ടെന്നും, അതുപ്രകാരം രാമനുണ്ണി ചെന്നു കാണായ്കയാൽ ഈ എഴുത്തിന്നു കാരണമായിരിക്കുന്നുവെന്നും ഇപ്പോൾ കോരപ്പൻ മരിച്ചുപോയതായി അറിയുന്നുവെന്നും, അദ്ദേഹത്തിന്റെ എഴുത്തിൽ ആവശ്യപ്പെട്ടപ്രകാരം സംഖ്യ മുഴു

വൻ രാമനുണ്ണിയുടേയും സഹോദരിയുടേയും പേരിൽ മാററിയിരിക്കുന്നുവെന്നും ഇനി എന്താണ് വേണ്ടതെന്നു അറിയിക്കണമെന്നും പ്രസ്താവിച്ചിരുന്നു.

* * * * * * * *

രണ്ടു ദിവസം കഴിഞ്ഞു ഇനി ഒരു ദിവസംകൂടി ഉണ്ട്. നവറോജിയുടെ ബേങ്കു പൂട്ടേണ്ടിവരും. വേറെ യാതൊരു നിവൃത്തിയുമില്ലെന്നായപ്പോൾ; ബേങ്കു പൊളിയാൻ സംഗതിയായതിനെപ്പററിയും അതിൽ നവറോജി കേവലം നിർദ്ദോഷിയാണെന്നു കാണിച്ചും ജനങ്ങൾക്ക് അദ്ദേഹത്തോടു കരുണയും അനുകമ്പയുമുണ്ടാകേണമെന്നപേക്ഷിച്ചുകൊണ്ടും ദാമോദരൻ വലിയ ഒരു റിപ്പോർട്ടെഴുതിയുണ്ടാക്കി. അതു മുഴവൻ നവറോജിയെ വായിച്ചുകേൾപ്പിച്ചു. നവറോജി എല്ലാം കേട്ടതിൻെറശേഷം ഇങ്ങിനെ പറഞ്ഞു:—

"ഈ ലോകമാകുന്ന നാടകരംഗത്ത് എനിക്ക് അഭിനയിക്കാനുള്ള ഒരു ഭാഗം ഇന്നു തീന്നു. എൻെറ ഭാഗ്യത്തെ സംബന്ധിച്ചെടുത്തോളം ഇന്ന് ഒടുവിലത്തെ കർട്ടൻ വീണുകഴിഞ്ഞു. നാളെ ഞാൻ ഒരു ഫക്കീറായി. ഇതിനെപ്പററി ഞാൻ വ്യസനിക്കുന്നുവെങ്കിലും അശേഷം ലജ്ജിക്കുന്നില്ല. അതിനു കാരണവുമില്ല. ഞാൻ മററുള്ളവരെ വഞ്ചനചെയ്തും മനപ്പൂർവ്വം വല്ലവരെയും ദോഷപ്പെടുത്തണമെന്നു വിചാരിച്ചും പ്രവൃത്തിക്കുകൊണ്ടായിരുന്നു ഈവിധം വന്നതെങ്കിൽ ഞാൻ ലജ്ജിക്കേണ്ടതായിരുന്നു. എനിക്കുവന്ന വിഡ്ഢിത്വം മറെറാരുത്തനെ കണക്കിലധികം വിശ്വസിച്ചതാണ്. നിങ്ങൾക്കു ചെറുപ്പമാണ്. എൻെറ അനുഭവം നിങ്ങൾക്കൊരു പാഠമായിരിക്കട്ടെ. നിങ്ങളെപ്പോലെ ബുദ്ധിശക്തിയും സാമർത്ഥ്യവും ഉള്ള ഒരാൾ ഏതുവഴിക്കു ചെന്നാലും കുഴങ്ങുകയില്ല. എന്നെപ്പററി നിങ്ങൾ ഖേദിക്കേണ്ട. ഞാൻ ഒരാഴ്ചകൂടി ഇവിടെ താമസിക്കും. വല്ലവക്കും വല്ല ആക്ഷേപവുമുണ്ടായേക്കാം. എൻെറ പേരിൽ വല്ലവരും കേസ്സുകൊടുക്കുമായിരിക്കാം. അങ്ങിനെയുണ്ടെങ്കിൽ ഞാൻ ഒളിച്ചുപോയെന്നു

വരരുത്. അങ്ങിനെ വല്ലതുമുണ്ടാകുന്നതായാൽ അതുകൊണ്ടു വരുന്ന ഫലം ഒരു പുരുഷനെപ്പോലെ ഞാൻ സഹിയ്ക്കും- അതിന് എന്നെ സൎവ്വശക്തനായ ഈശ്വരൻ സഹായിയ്ക്കട്ടെ".

ഇത്രയും പറഞ്ഞുതീൎന്നപ്പോൾ ഒരാൾ പുറത്തുവന്നു വാതിലിനു മുട്ടി. ദാമോദരൻ അവിടെ നിന്നെഴുന്നേററു വാതിലിന്നടുക്കെ ചെന്നു വാതിൽ തുറന്നുനോക്കി. രാമനുണ്ണിയുടെ ഒരു വിശ്വസ്ഥ ഭൃത്യൻ നവറോജിക്ക് ഒരു എഴുത്തുകൊണ്ടുവന്നിരിയ്ക്കയാണ്. ദാമോദരൻ എഴുത്തുവാങ്ങി "മറുവടി വാങ്ങാൻ പറഞ്ഞിരുന്നുവോ" എന്നു ചോദിച്ചു. ഇല്ലെന്നു പറഞ്ഞു ഭൃത്യൻ പോയി.

സേട്ടു എഴുത്തുവാങ്ങി പൊളിച്ചുനോക്കിയപ്പോൾ കണ്ടതെന്താണ്?

ഒന്നരലക്ഷം ഉറുപ്പികയ്ക്ക് റംഗൂൺ ബേങ്കിലേയ്ക്ക് ഒരു ചെക്കും വസുമതിയുടെയും രാമനുണ്ണിയുടെയും അഭിവന്ദനപൂൎവ്വം അയച്ചത് എന്നൊരു എഴുത്തും.

ഉപസംഹാരം.

ഇനി ഈ കഥ അധികം പറവാനില്ല. മേൽ പറഞ്ഞ പ്രകാരം തന്റെ കടം മുഴുവൻ വീട്ടാൻ മതിയായ ഒരു സംഖ്യ കേവലം അന്യനായ ഒരാളിൽനിന്നു ലഭിച്ചതുനിമിത്തം നവറോജിയ്ക്കുണ്ടായിരുന്ന സന്തോഷവും ആ സഹോദര സഹോദരിമാരിൽ തോന്നിയ കൃതജ്ഞതാബുദ്ധിയും, സൎവ്വസാക്ഷിയായ ഈശ്വരന് നിൎദ്ദോഷികളെ ആപത്തിൽനിന്നു അത്ഭുതകരമാംവണ്ണം രക്ഷിയ്ക്കാനുള്ള ശക്തിയെപ്പററി ഉണ്ടായ ജ്ഞാനവും ഇന്നവിധമാണെന്നു വിവരിയ്ക്കാൻ പ്രയാസം. അതു കിട്ടിയശേഷം,

അദ്ദേഹം ഇങ്ങിനെ പറഞ്ഞു: "ഞാനിതു വസുമതിയ്ക്കുതന്നെ ഉടനെ മടക്കിക്കൊടുക്കും."

നവറോജിയ്ക്കു യാതൊരു കുടുംബങ്ങളും ഇല്ലായിരുന്നുവെന്നു പറഞ്ഞുവല്ലോ. തൻെറ സൎവ്വ വസ്തുക്കളും അദ്ദേഹം ദാമോദരനു ദാനംചെയ്തപ്രകാരം ഒസ്യത്തെഴുതി. പേരിനുമാത്രം സൎവ്വ വ്യാപാരത്തിൻെറയും ബേങ്കിൻെറയും ഉടമയായിരുന്നതല്ലാതെ സൎവ്വ കാൎയ്യാന്വേഷണവും ദാമോദരനെ ഏല്പിയ്ക്കുകയും ചെയ്തു. ഒസ്യത്തുകേസ്സു കഴിഞ്ഞ ഉടനെതന്നെ കാൎത്തികരാമൻ, കണ്ണൻ മേനോൻ മുതലായവരുടെ പേരിൽ കള്ളൊപ്പ്, കള്ളസ്സത്യം മുതലായവയ്ക്കു കേസ്സുണ്ടാക്കിയിരിക്കുന്നമെന്നുള്ളതു നിശ്ചയമാണല്ലൊ. എന്നാൽ മേനോൻ പിറെറദിവസംതന്നെ രാജ്യംവിട്ടോടിപ്പോയി. ഇപ്പഴം ഗോവയിൽ എവിടെയൊ ഒരു ദിക്കിൽ വളരെ കഷ്ടപ്പെട്ടു ജീവിയ്ക്കുന്നുണ്ടത്രെ. അമ്പു വക്കീൽ കേസ്സുകഴിഞ്ഞ ദിവസം രാത്രി വെടിവെച്ചു ആത്മഹത്യ ചെയ്ത വിവരം രാജ്യമൊക്കെ പരന്നു. കണാരൻ ഹേഡ് വെറും ഭ്രാന്തനായി കീറി മുഷിഞ്ഞ വസ്ത്രം ഉടുത്തും മണ്ണുവാരി തലയിൽ ഇട്ടുകൊണ്ടും കണ്ടവരോടു വല്ലതും വാങ്ങി ഭക്ഷിച്ചു തെരുവുകളിൽ ചുററി സഞ്ചരിച്ചുകൊണ്ടിരിയ്ക്കുന്നു. കാൎത്തികരാമൻെറയും സബ്ബ് രജിസ്ത്രാർ രാമൻ പിള്ളയുടേയും പേരിൽ ഗവൎമ്മേണ്ടിൽനിന്നു കേസ്സുകൊടുത്തു രണ്ടുപേരെയും ശിക്ഷിച്ചു അവർ തടവിലും കിടക്കുന്നു.

കോരപ്പൻ മരിച്ചു ഒരു കൊല്ലം കഴിഞ്ഞശേഷമാണ് വസുമതിയെ ദാമോദരൻ വിവാഹം ചെയ്തതു. എല്ലാം വളരെ ഭംഗിയായി കഴിഞ്ഞുകൂടിയെങ്കിലും സേട്ടുകൂടി ഉണ്ടായിരുന്നുവെങ്കിൽ അധികം സന്തോഷമാകുമായിരുന്നുവെന്നാണ് ദമ്പതിമാർ പറഞ്ഞതു. നവറോജി അധികം ജീവിച്ചില്ല. ആറുമാസത്തിലകം ആ മാന്യൻ കാലധൎമ്മം പ്രാപിച്ചിരുന്നു. ദാമോദരൻ ഇപ്പോൾ വലിയൊരു വൎത്തകൻെറയും ബേങ്കുടമസ്ഥൻെറയും നി

ലയിലാണ് വസുമതിയെ വിവാഹം കഴിച്ചത്. ഈ മംഗളകരമായ പൎയ്യവസ്തി കുറെക്കൂടി സന്തോഷകരമായിത്തിരത്തക്ക കരു കാൎയ്യംകൂടി ഉടനെ ഉണ്ടായി. അതു ദാമോദരന്റെ സഹോദരി ലക്ഷ്മിയെ രാമനുണ്ണി സ്വന്തം ഇഷ്ടത്തോടുകൂടി വിവാഹം ചെയ്തതായിരുന്നു.

ശുഭം.

പുസ്തകത്തെപ്പററിയുള്ള ചില

അഭിപ്രായങ്ങൾ

1

* * * * ഞങ്ങളുടെ അഭിപ്രായത്തിൽ കഥ, ഒരു വിധം രസപ്രദമായിട്ടുണ്ട്. ഭാഷ മിസ്റ്റർ കുമാരൻെറതാകയാൽ അതിനെപ്പററി വിശേഷിച്ചു വല്ലതും പറയേണ്ടതുണ്ടെന്നു തോന്നുന്നില്ല. മററു ചില ആഖ്യായികകളെക്കാൾ ഇതിന്നു ഒതുക്കം നല്ലവണ്ണമുണ്ട്. കഥയെ പല ദിക്കുകളിലേയ്ക്കും വലിച്ചിഴച്ചു വായനക്കാരുടെ വിരസത സമ്പാദിയ്ക്കുന്നതിൽനിന്നു ഗ്രന്ഥകത്താവ് വിമുക്തനായിട്ടുണ്ട്. * * * * കഥാരചനയിൽ ഗ്രന്ഥകത്താവിനുള്ള ഉദ്ദേശം ഒന്നുമാത്രമല്ലെന്നും പല സംഗതികളും അതിൽ അന്തർഭവിച്ചു കിടക്കുന്നുണ്ടെന്നും കഥ വായിച്ചാൽ ആരും അഭിപ്രായപ്പെടാതിരിയ്ക്കയില്ല. സ്ത്രീ പുരുഷന്മാരുടെ അവയവങ്ങളെ കേശാദിപാദം അനാവശ്യമായി വർണ്ണിച്ചു വായനക്കാരുടെ മനസ്സിന്നു വൈമനസ്യം ജനിപ്പിയ്ക്കാതിരുന്നിട്ടുള്ളത് ഇപ്പഴത്തെ പരിഷ്കാരത്തിനൊത്തിട്ടുണ്ട്. അന്തർഭവിച്ചു പലക്ഷം കൊള്ളത്തക്കവണ്ണമുള്ളതും ഉദ്യമങ്ങളിൽ ഏർപ്പെട്ടാൽ അതിന്നു തക്ക ശിക്ഷ ഒരു കാലത്തു കിട്ടാതിരിയ്ക്കില്ലെന്നു ദൃഷ്ടാന്തീകരിയ്ക്കുന്നതുമായ പല സംഗതികളും ഇതിൽ കൂട്ടിച്ചേർത്തിട്ടുണ്ട്. * * * * * * അന്തർഭവിച്ചു ചിലരെ ശകാരിച്ചിട്ടുണ്ടെന്നു ജനങ്ങൾ അഭിപ്രായപ്പെടാമെങ്കിലും സാമാന്യത്തിൽ പുസ്തകത്തിന്നു പറയത്തക്ക യാതൊരു ദോഷങ്ങളുമില്ല. * * *

കേരളസഞ്ചാരി.

2

* * * * സ്വഭാവോക്തികൊണ്ടു പാത്രങ്ങൾക്കു ജീ

വൻകൊട്ടക്കുവാൻ കഥയെഴുത്തുകാരന്നു ഒരു പ്രത്യേക സാമത്ഥ്യംതന്നെവേണം. ഈ സാമത്ഥ്യം മിസ്റ്റർ കുമാരന്ന് ജന്മനാ സിദ്ധിച്ചിട്ടുണ്ട്. അതിൻെറ ഫലം അദ്ദേഹം എഴുതുന്ന കഥകളിൽ എല്ലാം ധാരാളമായി കണ്ടുവരാറുണ്ട്. എന്നാൽ വസുമതിയിൽ അതു ഒന്നുകൂടി പ്രാകാശിച്ചുനിൽക്കുന്നുവെന്നു പറയാതെ കഴികയില്ല. കഥ വായിച്ചുകൊണ്ടു പോകുമ്പോൾ കഥാപാത്രങ്ങളെയെല്ലാം കണ്ണിൽകാണുന്നപോലെ ഒരനുഭവം ഉണ്ടാകുന്നുണ്ട്. * * * * * * കഥയെഴുതിയിരിക്കുന്ന ശൈലി ഉജ്ജ്വലവും ലളിതവും ആണ്. ഫലിതം വേണ്ടുവോളമുണ്ട്. സംഭാഷണരീതിയും ഭാഷയും അതാതു പാത്രങ്ങൾക്കു യോജിച്ച മാതിരിയിൽതന്നെയാണ് ചേത്തിരിക്കുന്നത്. പൂന്തോട്ടം, വസുമതി ക്ലബ്ബ്, മുതലായ വിഷയങ്ങളെ വണ്ണിച്ചിരിക്കുന്നതിൽ ഗ്രന്ഥകത്താവിൻെറ ചാതുയ്യവും ഭാവനാശക്തിയും പ്രത്യക്ഷപ്പെട്ടിട്ടുണ്ട് എല്ലാംകൊണ്ടും ഈ പുസ്തകം വളരെ നന്നായിട്ടുണ്ട് എന്നു ഒന്നുകൂടി ഞങ്ങൾ പറയട്ടെ.

"ചക്രവത്തി"

3

* * * * ഇതിലെ എല്ലാഭാഗങ്ങളും അന്യാപേക്ഷകൂടാതെയുള്ള പുസ്തകകത്താവിൻെറ മനോധമ്മത്തിൻെറ സന്താനങ്ങളും വായനക്കാക്ക് അത്യന്തം രസപ്രഭങ്ങളുമായിരിക്കുന്നുണ്ട്. * * * * അതാതു പാത്രങ്ങളുടെ സംസാരരീതിക്കുതാദാത്മ്യവും വണ്ണനകൾക്കു സൌഷ്ഠവവും ഇതിൽ വളരെ സ്ഫുരിക്കുന്നു കഥാനായകനായ ദാമോദരൻ പ്രത്യക്ഷനായി മുമ്പിൽ നിൽക്കുന്നുവെന്ന് വായനക്കാർ ഭ്രമിക്കത്തക്ക തന്മയത്വം ഇതിലെ വാചകങ്ങളാൽ സിദ്ധിച്ചിരിക്കുന്നു * * * * നാട്ടിൽ നടക്കുന്ന ചില ദുന്നടവടികളുടേയും മററും പ്രതിഛായകളും ഫലവും കാണിച്ചു വായനക്കാക്കു സദാചാരങ്ങളിൽ ശ്രദ്ധജനിപ്പിക്കുന്ന ഈ നോവൽ പുസ്തകം എല്ലാവരും വായിക്കേണ്ടതാണ.

"മനോരമ"

4

* * * കേവലം ഒരു സമുദായക കഥയാണെങ്കിലും "വസുമതി" ആരേയും രസിപ്പിയ്ക്കത്തക്ക ഒരു കഥാപുസ്തകമാണെന്നാണ് ഞങ്ങളുടെ അഭിപ്രായം. മിസ്റ്റർ കുമാരന്റെ വർണ്ണനയിലും മററു സഹജമായുള്ള വാസനപുസ്തകത്തിന്റെ നാനാഭാഗങ്ങളിലും സവിശേഷം പ്രശോഭിയ്ക്കുന്നു. വാചകങ്ങളുടെ ഭംഗിയും ലാളിത്യവും ഒന്നു വേറെ തന്നെയാണ്.

"സുജനമിത്രം"

5

* * * * മിസ്റ്റർ മൂക്കോത്തു കുമാരന്റെ "വസുമതി" യെയാണ് ഞങ്ങളുടെ പുതിയ മേശയ്ക്കു് ആദ്യാലങ്കാരമായി കൂട്ടിയിട്ടുള്ളത്. അതിൽ ഞങ്ങൾക്ക് പൂർണ്ണമായ സംതൃപ്തിയുണ്ട്. സാഹിത്യ കർഷകന്മാരിൽവെച്ച് ധാരാളം കരുത്തും ഗുരുത്വവും ഉള്ള ഒരാളുടെ പുസ്തകം ഞങ്ങൾ ലഭിച്ചിട്ടുള്ളത് ഞങ്ങളുടെ മേശയുടെ ഭാവുകവിശേഷം തന്നെ. * * * * * * * വർണ്ണനകൾ അപ്രകൃതവും അസ്വാഭാവികവും ആയിത്തീരാതിരിപ്പാൻ ഗ്രന്ഥകർത്താവു പ്രത്യേകം ശ്രദ്ധവെച്ചിട്ടുള്ളത് സ്തുത്യർഹമായിരിയ്ക്കുന്നു.

"പ്രാചീനതാരക"

6

* * * * നോവലുകൾക്കു പ്രധാനമായി വേണ്ടതു വായനക്കാരുടെ മനസ്സിനെ മുഷിപ്പിക്കാതെ അവസാനംവരെ സരസം ആകർഷിച്ചുകൊണ്ടു പോകാനുള്ള ഒരു ശക്തി ഉണ്ടായിരിയ്ക്കുകയെന്നുള്ളതാണല്ലോ. അത് ഈ പുസ്തകത്തിന് ഒരുവിധമുണ്ടെന്നുതന്നെ പറയാം. വസുമതി ദാമോദരന്മാരായ നായികാനായകന്മാർ മുതലായ കഥാപാത്രങ്ങളുടെ സ്വഭാവവി

ശേഷങ്ങളെ തന്മയത്വത്തോടു കൂട്ടി ഗ്രന്ഥകൎത്താവു വേണ്ടുംവ ണ്ണം തെളിയിച്ചിട്ടുണ്ട്. ആകപ്പാടെ നോക്കിയാൽ ഇതൊരു നല്ല ഗദ്യപുസ്തകമാണെന്നു തന്നെ പറയേണ്ടിയിരിക്കുന്നു.

മലയാളമനോരമ.

7

* * * * കഥാരചനയിൽ ഗ്രന്ഥകൎത്താവു നല്ലവണ്ണം ദൃഷ്ടിവെച്ചിട്ടുണ്ട്. വാചകപുഷ്ടിയും ധാരാളമുണ്ടെന്നാണ് ഞങ്ങളുടെ അഭിപ്രായം * * * * ഈ വക കഥകൾ എഴുതുന്നതിൽ മിസ്റ്റർ കുമാരന്ന് സാധാരണയായുള്ള സാമൎത്ഥ്യം ഈ പുസ്തകരചനയിലും പ്രത്യേകമായി കാണിച്ചിട്ടുണ്ട്.

കേരളപത്രിക.

8

നിങ്ങൾ അയച്ച 'വസുമതി'യെന്ന പുസ്തകം കിട്ടി. ഞാൻ മുഴുവനും സന്തോഷത്തോടെ വായിക്കുകയും ചെയ്തു. നിങ്ങൾ ഇതിൽ ചെയ്തിട്ടുള്ള പരിശ്രമത്തെ അഭിനന്ദിക്കാതെ കഴിയുന്നതല്ല. ഇതു കേവലം ഒരു നോവൽ എന്നു മാത്രം പറഞ്ഞാൽ മതിയാവുന്നതല്ല. പലവിധത്തിലുള്ള സൽഗുണങ്ങൾ ഇതിൽ നിന്നു ഗ്രഹിപ്പാനുണ്ട്. സഹവാസത്താലുണ്ടാകുന്ന ഗുണദോഷങ്ങളും പ്രണയത്തിൻെറ സ്വഭാവവും മൎയ്യാദയുടെ ലക്ഷണങ്ങളും മദ്യപാനം, കൈക്കൂലി, അസൂയ, കുസൃതി എന്നിവകളെക്കൊണ്ടുണ്ടാവുന്ന അവസ്ഥകളും വിശേഷമായി വിവരിച്ചിട്ടുണ്ട്. മലയാളികൾ ഇതിനെ സൎവ്വാത്മനാ അഭിനന്ദിക്കേണ്ടതാണ്.

തരവത്ത് അമ്മാളു അമ്മ.

9

* * * നിങ്ങളുടെ ഗദ്യം വായിക്കുന്നതിനു പണ്ടെ എനിക്കു പ്രത്യേകം ഒരു സന്തോഷം ഉണ്ട്. അതു നിങ്ങളിലുള്ള സ്നേഹംകൊണ്ടല്ല. നിങ്ങളുടെ ഗദ്യരചനാരസികത്വത്തിൽ ഉള്ള സ്നേഹംകൊണ്ടാണ്. അപ്രകാരമുള്ള എനിക്കു 'വസുമതി' വന്നുചേൎന്നപ്പോൾ ഉണ്ടായ സന്തോഷം എത്രമാത്രമാണെന്നു പറയേണ്ടതില്ലല്ലൊ. മുഴുവനും സാവധാനമായി വായിച്ചു. കഥാഘടനയിലും വാചകരചനയിലും നിങ്ങൾ കാണിച്ചിരിക്കുന്ന ഔചിത്യവും ഭംഗിയും വളരെ നന്നായിരിക്കുന്നു. കാവ്യങ്ങളുടെ പൊതുവെയുള്ള ഉദ്ദേശ്യം കൎത്തവ്യങ്ങളുടെ ഉപദേശമാണ്. എന്നാൽ ആ ഉപദേശം കല്പിച്ചുകൂട്ടിവരുത്തിയപോലെ തോന്നാത്തവിധം കഥയിൽ അന്തർഭവിച്ചിരിക്കുന്നതിനാലാണ് കവിയുടെ സാമൎത്ഥ്യം ഇരിക്കുന്നത്. ആ ഗുണം ഈ കാവ്യത്തിൽ ധാരാളമായി പ്രകാശിക്കുന്നുണ്ട്. വസുമതിയുടെയും ദാമോദരന്റെയും ദേഹവൎണ്ണനം, അവരുടെയും കണ്ണൻമേനോൻ മുതൽപേരുടെയും സ്വഭാവവൎണ്ണനം സംഭാഷണം, പ്രവൃത്തി, ഇവ ഒരിക്കൽ വായിച്ചാൽ മനസ്സിൽ പതിഞ്ഞുകിടക്കത്തക്കവണ്ണം അത്ര ഹൃദയംഗമമായിട്ടുണ്ട്. * * * * * * ആകപ്പാടെ ഇതു മലയാളഭാഷയിലുള്ള നോവലുകളിൽ ഒട്ടും അപ്രധാനമല്ലാത്ത ഒരു സ്ഥാനത്തെ അൎഹിക്കുന്നുണ്ടെന്നു പറഞ്ഞുകൊണ്ട് ഈ അഭിപ്രായം അവസാനിപ്പിക്കുന്നു.

കെ. സി. കേശവപിള്ള

---

* * * പുസ്തകം ഒരു പരിവൃത്തി നല്ലവണ്ണം വായിച്ചുതീൎന്നത് ഇന്നാണ്. ഒരു പ്രത്യേക സമുദായത്തിന്റെ നടവടികളെ വിവരിക്കുന്നതിൽ ശ്രദ്ധവെച്ചിട്ടുള്ളപോലെ കഥ വളച്ചുകെട്ടുവാൻ ശ്രമിച്ചതായി കാണുന്നില്ല. അതുകൊണ്ട് ഇതു കേവലം ഒരു 'സാമുദായികനോവൽ' ആയിട്ടാണ് ഞാൻ വിചാരിക്കുന്നത്. സ്വാഭിപ്രായം തുറന്നുപറയുന്ന ദിക്കുകളിൽ

'പ്രത്യയസ്ഥൈൎയ്യ' എന്ന ഗുണം നല്ലവണ്ണം വന്നിട്ടുണ്ട്. ഒരു ദ്ദേശത്തോടുകൂടിയല്ല കവി കക്ഷിപിടിക്കുന്നതെന്നു തോന്നിക്കത്തക്കവണ്ണം കാൎയ്യം തുറന്നുപറഞ്ഞിരിക്കുന്നതിന്റെ രീതിയും അപൂൎവ്വഗുണങ്ങളിൽ ഒന്നാണ്. * * *

രാമവൎമ്മ കൊച്ചി 11-ാംകൂർ തമ്പുരാൻ

* * * * I hasten to tell you how much I enjoyed the time I spent in reading it. Without flattering you I may say that there are several parts in the book which are alone worth many times more than the price you have put down for the whole book— eg; that blooming Idiot, Menon Kannan's Newspaper article, Pandava Kamathi's Sketch in those two or three inimitably clever touches, Prataparudran's Vanity, &c. &c. are all simply splendid. * * * * I dont think any one can say you have sought in this novel to wantonly wound or injure anybody. * * * I hope the second edition will soon be demanded.

PALGHAT
2—2—13

P. SHANKUNNY M. A. L. T

243

UNIVERSITY LIBRARY
MADRAS